

పురుషోత్తమ మోహన్ పబ్లికేషన్స్

అధిక మాన పురాణం

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆరోగ్యాది అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి... ఫేస్ బుక్

Like us to follow

@mohanpublications

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ నిలయం

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం - 533101.

శ్రీ రస్తు

శ్రీపురుషోత్తమాయ పరబ్రహ్మణేనమః

పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యము

అను

(అధికమాసపురాణము.)

ఇది

బ్రహ్మ శ్రీ

చివుకుల వేంకటాచల శాస్త్రి

రచితము

మొదటికూర్పు. 1000 ప్రతులు.

శికిలదాబాదు

చందానారాయణ శ్రేష్ఠిగారి

శ్రీబాలాత్రిపురసుందరీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె.

1934

[ప్రచురితము]

[మూల్యము-రూ. 1-8-0]

విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము

విషయము	పుట
ఇష్టదేవతాదిపూర్ణము	1
శ్రీశంకర భగవత్పాదప్రశంస	2
గ్రంథకర్తృవంశావతారాదికము	4
ప్రకృతకృతివిషయము	5
మన్వంతరములు	7
కథాప్రారంభము	8
నూతుండు నైమిశారణ్యంబునకువచ్చుట	11
నారదుండు నారాయణుని దర్శనంబునకై బదరికాశ్రమంబునకువచ్చుట.	14
శ్రీకృష్ణుండు కామ్యకవనంబుననున్న పాండవులయొద్దకు వచ్చుట.	20
శ్రీకృష్ణుండు పాండవుల కధిమాసవృత్తాంతంబు సెప్పట.	23
అధిమాసంబు వైకుంఠంబునకుఁ జనుట.	25
శ్రీహరి గోలోకంబున కధిమాసంబును గొంపోవుట.	33
అధిమాసంబున కైశ్వర్యప్రాప్తిగలుగుట.	42

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీకృష్ణుండు పాండవులకు మేధావిమునిత్వప్రకాశనాంతరము సెప్పట.	51
మేధావిత్వప్రయోగము దుర్వాసుండు వచ్చుట.	56
మేధావిత్వప్రకీర్తనంబు ప్రకృత్యంబునకు	63
మేధావిత్వప్రద్రావణియై జన్మించుట.	75
శ్రీకృష్ణుండు ద్వారకాపురంబున కరుగుట.	80

పు నీ యా శ్వా స ము.

దృఢధన్వనిచరిత్రము.	86
కథామూర్తిపద్యము.	98
దృఢధన్వని పూర్వజన్మవృత్తాంతము వాల్మీకి సెప్పట.	208
విష్ణుమూర్తి సుదేవునకుఁ బ్రత్యక్షమగుట.	106
విష్ణుమూర్తి సుదేవునకుఁ రెండవమారు పృత్యక్షమగుట.	127
విష్ణువును సుదేవునకు ధనుర్మునికథ సెప్పట.	180

చ తు ధా శ్వా స ము.

వాల్మీకిమహర్షి దృఢధన్వనకుఁ బురుషోత్తమవ్రతి సేయఁదగు	
నాహ్నికవిధానము సెప్పట.	142
మర్త్యునకు ధర్మాచరణమే ముఖ్యమనుట.	146
వాల్మీకిమహర్షి దృఢధన్వనకుఁబురుషోత్తమవ్రతి నియమంబులఁ దెల్పుట.	149
వాల్మీకిమహర్షి దృఢధన్వనకుఁ బురుషోత్తమ పూజనవిధి చెప్పట.	154

పం చ మా శ్వా స ము.

దృఢధన్వనకు వాల్మీకి చిత్రీబాహుచరిత్రంబు సెప్పట.	159
అగస్త్యుండు చిత్రీబాహున కాలనిపూర్వజన్మవృత్తాంతంబు సెప్పట.	168
మణిగ్రీవుం డుగ్రదేవునకు నిజవృత్తాంతము సెప్పట.	165
వాల్మీకి దృఢధన్వనకు ప్రతీలోద్యాపనవిధి చెప్పట.	170
వాల్మీకి దృఢధన్వనకు గృహీతనియమ మోక్షణంబు సెప్పట.	177
శ్రీవాల్మీకి ప్రస్తానము.	180
దృఢధన్వండు సభార్యుడై గోలోకమేగుట.	181

ష ష్ఠా శ్వా స ము.

నాగారాయణుని నారదునకుఁ గదరోష్ఠిపాశ్చాత్యనము చెప్పట.	185
శ్రీనారాయణుని నారదునకు దివసాపరభాగియ విధినిదెల్పుట.	190
నాగారాయణుని నారదునకుఁ బరివ్రాతాధర్మంబులు చెప్పట.	205
శ్రీనారాయణుని నారదునకుఁ సంప్రదానఫలంబును దెప్పట.	215
మహాకాండకుఁ కానకామలకుఁ బురుషోత్తమ మాహాత్మ్య లింగవివరణంబును దెప్పట.	218

శ్రీ. ర స్తు.

శ్రీపురుషోత్తమమహాహాత్తము.

పురుషోత్తమమహాహాత్తము.

ప్రథమాశ్వాసము.

ఇష్టదేవతాది ప్రార్థనము.

పురుషోత్తమః డవ్యయుః
 డాపద్వినివారకః డమహామహుః డభుః
 వ్యాపకః డశుభము లొనః గురుః
 గాపాడి యొనః గుః గాతః గై వల్యంబుక.

1

క. శ్రీకృష్ణాదులుగూడ సితో

ద్వేషము కడననఁగ నెవని దివ్యాకృతిఁ బా
 మాశించి కొలుతు రట్టి మ

హేశతినూభవు గణాస్య నేఁ బ్రఃసరింతుక.

2

మ. హరియై శంకరుడై సరోజభవుడై యబ్బ ప్రియుడై గణే
 శ్వరుడై చండముడై సురాధిపతియై వైశ్వానరుడై విర
 న్తర తేజఃముఖుడై యనాదినిధుడై వెల్లు శ్రీమత్పూ
 ర్ణుని నిష్కర్మములిచ్చి ప్రోడటకునై భావించు సత్రాంతకున్.

క. శ్రీవాణీగిరిజాఖ్యల

చే వజ్రలుచు సిరియు విద్య చింతితవర్ణా

ర్థావీర్యతులు నొనగ మ

హావిభుషర మేళశక్తి కంజలియిడుదగ్గ. 4

క. భ్రమరహితమ్మును సరసహి

తము వధురాక్షరనుధాయుతమ్మనై రమణి

కమనీయ కచ కుచా గర

సమకవనము నలుపు సుకవిసమితి కెరంగుదుగ్గ. 5

క. సరస కవులయ్య భక్తి

హరి హర చరితంబు కృతులయిందిడి యిహముం

బరముగ వెలయిందిస కవి

వరులకు మఱిమఱియొనర్తు వందన శతముల్. 6

ఉ. ఉత్త యహంకృతింగొనుట యొక్కటికక్క యెవడుగాని కి

చిత్తును చోటులేని పని చేయఁగఁబాలఁ డహోపకృత్య లో

కోర్త రబుద్ధిమత్త పురుషోత్తమ నీక మటించె గాన నా

పొత్త మునందుఁ గ్రందుకొను పొల్లులు పైచి వరిగ్రహింపవే. 7

గీ. సకల బుధులును శశిని దోషాకరుడన

కమ్మని ఘృణియని గ్రహియిందినట్లు నాదు

కృతియు దోషాకరంబేని శ్రీహరి మహి

మామృత యుతంబగుటఁ గొనుఁ డఖిలబుధులా. 8

మ. ఒక శార్వంబును నిర్వహించుటవ నెంతో కష్టమైతోచుఁ బా

యశయగడుగ నెనుల గ్రహింపనులభంబై యిందుమాహి-పుడి

చింతింపను పీడి యాదల మహాశైలంబుమం డాబ్బుల

ప్రకటంబై తగుబీంమో యొడిసెలఁ జూర రుప్సటల దీరమా

శ్రీశంకర భగవత్పాద ప్రశంస

సీ. బాల్యమం దిందిరఁ బ్రాహ్మణీ గృహమందుఁ

గనశామలకములఁ జొనుప నలిపి

నప్తమాబ్జమునకే సకల విద్యాపార్థ

లల యగస్త్రునిరీతి నాచమించి

దావదశాబ్దంబుల ప్రాయంబునఁ భావ్య

ములు నల్పి వ్యాసుని ముదితుఁజేసి

మండనమిత్రాద్యఖండ వండితుల నో

డించి దిగ్విజయంబుగాంచి మించి

గీ. వ్యవగతిప్రాణ ద్విజపుత్రుఁ బ్రదుకఁజేసి

జగతి నద్వైతమతము సంస్థాపితఁబ

నలిసి తాఁ బల్కిఁజల్లుగా బొలిచినట్టి

హరిహరస్వాంత శంకరగురుఁడలఁతు.

10

క. ఈశ్వరుఁడవో నీవా శర

మేశ్వర భిన్నుండవో యతీశ్వర మతి నీ

విశ్వతిశయి కృత్యం

బీశ్వర భిన్నత్వమొల్ల దేమఁజెల్లుక.

11

కం. సర్వజ్ఞ బిరుద మీశ్వర

నిర్విప్రంబుఁడు యశిమణి నీ మహిమం

బుద్ధిం బర్చకమున్నా

గర్వం నొసనికి డక్కఁగఁక మహాత్మా.

12

గంధకర్త విద్యాగురు ప్రశంస.

శా. ధీ నై పుణ్యము వొల్పు వండితులు సంతేవాసులై కొల్వ బ్ర

హ్మనందం బొలయంగ శిష్యులని వేదాంతాది కామ్రుంబుల.

జానః పువ్యముగా నుజోధమగు తేనక బోధ గావించు ల
క్షీనారాయణ పండితుక గురువరక నేనితు వ్రాంతముక

కం. ప్రీతిఁ జరవూరి వంశ్యుక

సీతారామాఖ్య విబుధు శిష్య ప్రియు గో

దాతీర వాసి శాబ్దికుఁ

జేతంబున మధురక భజించెద నసఘుక. 14

గ్రంథకర్తృ వంశావతారాదికము.

చ. ఘనతరనత్వశోభిత మఖండమునా వెలనాఁడి శాఖయం
దనువమకీర్తిమ చ్చిప్రకలాన్వయమందు జనించి వేదమం
దును మఱి జ్యోతిషంబున బుధుండయి వేంకటలక్ష్మమాంబయం.
దోసరంగ నన్నుఁగన్న పురుషోత్తమ నామకుఁగొల్తు మత్పితక
సీ. చిప్రకలాన్వయ మగ్ధసింధు చంద్రుడైన

వేంకటాచలమహా విబుధయణికె

దనయుడైనట్టి సీతారామశాస్త్రికి

మంగమాంబికకుఁ గుమారుఁడఁగను

దత్తుండనై శికిందానాదు పురమున

సంతతంబును నివాసంబు దనరి

శ్రీరాచకొండ లక్ష్మీ పూర్వ నారాయ

ణాఖ్య నిద్యద్వరుఁ డస్మదీయ

గీ. భవనికె గనివ్త పితయైన సాధు చరితుఁ

దాతతప్రీతి న న్నుపసీతుఁడేయఁ

డ త్సమీపంబునందు నిద్యమును గలుచి

నేషమాఖ్యను సతిగాఁగఁ జేసికొంటి,

గీ. ప్రకృతినుం దాంధ్ర వసుధపైఁ బ్రబలివట్టి
శతవధానాష్టకవధాన కృతులు సభల
నలిపి బృందార కాంధ్ర భావలను గొన్ని
పుస్తకంబు లొనర్చితి బుద్ధికొలది.

17

చ. తలఁచెద మానసంబున నితాంతము సందిశవేదశాస్త్ర సి
స్తులితుఁ బురాణపారగు విశోధితధర్మహాస్యశాఖలు సం
కలిగమహాసభాంతరజగద్విచిత్రాచ్చయశమ్ము వేంకటా
చలబుధు మత్పితామహుఁ బ్రశాంతు నిరంతర దై వదంతనున్.

మ. తదభిఖ్యైక ధరియించి నట్టిఁడ భరద్వాజుగ్ని గోమ్రుండ న
భ్యుదయ ప్రావక విష్ణుసత్కథల నే నూహించుచుండంగ నా
మది శ్రీమత్పురుషోత్తమాభిధునస్మాహత్యై మాంధ్రోత్తులం
దొదవంజేయఁ దలంపు వుట్టిన సముద్యుక్త త్వముం దాల్పుచున్

గీ. వేంకటాచలశాస్త్రి నామాంకితుండ
వేదశాస్త్ర ప్రశంసిత వసుధ పాద
పంకజార్పిత మానస బంధరుండ
నై న నామది శ్రీహరి నూని భక్తి

20

ప్రకృత కృతివిషయము.

శా. ఎన్నోరీతుల వన్యవృత్తములనే యీకాలపుక వారు బల్
నన్నాహంబుల గ్రంథరూపమున నిచ్చల్ నల్పి మోదిల్లుటం
గన్నారం గని దై వవృత్తమున వీరంజూప మచ్చిత్త మే
పున్నెంబో యణుమాత్ర మొప్పెననుచుకొబుద్ధిన్ముదంబందితిన్.

చ. పలికెను వ్యాసమాని మును పద్మపురాణమునందు నిక్కథక
దలకొని నారదీయమ్మునఁ దా, మఱుక రచియించెదాని ని

ట్లాలయంగ నారదీయ పురుషోత్తమ నాథ నగణ్యమైన పె
క్కలు విషయంబులుండుటను గూర్చెదఁజెలుననారదీయమున్.

ఉ. సారవిహీన సంసరణ నాగరమందున మున్ని తేలుచుం

దీరము సేఁజాలక తిట్టిదువులై తపియించు నాంధ్రులం
గూరితి నావయై తవరి కూలమునేర్పంగ, నాదుజన్మమున్
శౌరికథా ప్రచారమున సార్థునిగా, విది తెల్గుసేసెదన్.

ఉ. వేదములందు శాస్త్రములు విశ్వజనీన పురాణజాలమం

దాదృతిలేని కొందఱు నిరంశచారులు నేటి కైసరుల్
మోదిలనీ మనుత్కృతికి మోదముఁదాల్పకయుండనీ కడు
నాదరులైనఁ జాలదే? సనాతనధర్మపరుల్ కవిశ్వరుల్. 24

౯. మానవ జన్మంబెత్తియు

శ్రీనారాయణునిసేవ జేయకయున్నన్

దానొకఁడకాక యిఁకనా

మానవునకు నాత్మహంత మఱియొకఁడున్నే? 25

సీ. ఇందిరేణుని గొల్వొ కిండు నందును శ్రేయ

మందఁగోరెడి మహా మందమతులు

కనులు గట్టిగమూసికొని వీనులను విచ్చి

కొని యిచుం గనుఁగొనం జనెడివారు;

హరిని నేవింపక పురుషకారముచేతఁ

గడు సుఖంబులు కానఁడు వెడఁగులు

నోరు బిగ్గంబట్టి సారెకన్ ముక్కులో

నుక్కెరల్ చక్కెరల్బొక్కువారు;

గీ. పూజసేయక హరి; నాత్మ పోషకులయి

కలుషతర సంస్కృతినిజాయ దలంచు బడులు

కొయ్యయియ్యది యని యొక్క క్రూర మకరః
బట్టి నెట్టన నది చాటునట్టివారు;

26

క. హరికథను వినిక పాడక

హరికథ రచియించ నొల్ల కన్యకథలపై
నుఱుకు జనుఁ డుఱక యమృతము
నుఁ చవిగొనువానిపగిది నుడివడకున్నే?

27

క. ఎన్నియొ జన్మము లింతకు

మున్నరిగె ననంతదుఃఖముల నిఁక ముం ద
ఘైన్నటికేఁగాక యుండఁగ
న న్నలివాడునకు హరికి నర్పితుఁ గృతిఁ.

28

వ. అని నిశ్చయించుకొని నా హృదయ మధ్యంబునఁ బరా
త్పరుండగు శ్రీపురుషోత్తమదేవుని నన్నిధానంబు గల్పించుకొని.

29

షష్ఠ్యంతములు.

సీ. సోమకామరశత్రుసూదనామోదికి

భ్రమద్రవందధత్కమరపతికి

జాతరూపాక్షమున్న కమహాఘోషికి

గర్భరకశివుదుష్కరణి హరికి

బలిదానవార్చితవదఖర్వహాపికి

బరశునికృత భూపతిపటలికి

హృదరానణకిరోవిదితిచక్రవర్తికి

గంసాంధరమసభీరతరణికి

గీ. భుద్ధహాపికి గిక్కికి శుద్ధమతికి

నిద్ధవతికి నకలానితుడగతికి

భక్తచిత్రానువర్తికి భుక్తిముక్తి

యుక్తిదాయకి నువనిషనుక్తి పతికి.

30

ఉ. హరికగర్భము ఖగ్గపతితాగమపేటికి భవ్యవాక్పరీ

పాటికిఁ బీతశాటికి విపాతితదుష్టనిశాటవాహిని

కోటికిఁ బత్తిఘోటికి నికుంజనచుర్పిశోపికానునో

ధాటికి నల్లలాటికి నుధాభినుతాస్థితహృత్కవాటికిఁ.

31

వ. సమర్పితంబుగా నాంధ్రంబున నా యొశ్వంబూనిన
శ్రీనారదీయ మహాపురాణాంశగర్భ పురుషోత్తమ మాన మాహా
త్యంబునకుఁ గథా ప్రారంభంబెట్టిదనిన.

32

కథా ప్రారంభము.

క. వందాదుబృందమందీర

మందారు నమంగపాపగుర్దనపీఠం

బృందావనసంచారుఁ

బొందికఁ గొనియాడికొందుఁ బురుషోత్తముఁగ. 33

క. నరనారాయణులకు నజ

తరుణికి వ్యాసునకు నధిగతప్రీతి నమ

స్కరణం బొనరిచి జయముం

బరంగ వచింపంగఁ దగు నభాస్థలియందుఁగ. 34

—(సూతుండు నైమిశారణ్యంబునకు వచ్చుట)—

వ. నైమిశారణ్యంబునఁ దొల్లి బ్రహ్మస్థులును వేదశేదాంగ
పారగులును లోకానుగ్రహకర్తలును వరోపకృతిజురును నిరంతర
పరప్రీతిరతులును శ్రోతస్మార్తపరాయణులును నై న యస్థితండును
దేవతండును పైలుండును సుమంతండును విష్ణులాయనండును

స్థుమతియుఁ గాశ్యపుండును జాబాలియు భృగుండును అంగిరసుం
డును వామదేవుండును సుతీక్ష్ణుండును శరభంగుండును బర్హతృండును
ఆపస్తంబుండును మాండవ్యుండును అగస్త్యుండును గాత్రాయనుండును
రథీతరుండును ఋభుండును కపిలుండును రైభ్యుండును గౌతముండును
ముద్గలుండును గౌశికుండును గాలవుండును క్రతుండును నత్రియు
బ్రభుండును త్రితుండును శక్తియు బుధుండును జౌధాయనుండును
వసుండును గౌండిన్యుండును పృథుండును హరీతుండును ధూమ్రుం
డును శంకుండును సుకృతియు శనియు విభాండకుండును పంకుండును
గర్గుండును గాణామండును జమదగ్నియు భరద్వాజుండును ధూమ
పుండును మానభార్గవుండును గర్కశుండును శౌనకుండును శతా
నందుండును విశాలాఖ్యుండును విష్ణువృద్ధుండును జర్జరుండును జయుం
డును జంగముండును పారుండును పాశధరుండును పూరుండును
మహాకాయుండును వైమినియు మహాగ్రీవుండును మహాబాహుండును
మహాదరుండును మహాబలుండును ఉద్దాలకుండును మహాసేనుం
డును ఆర్తుండును ఆమలకప్రియుండును ఉర్ధ్వబాహుండును ఉర్ధ్వ
పాదుండును ఏకపాదుండును ఉగ్రశీలుండును జలాశియుఁ బింగలుం
డును శాండిరుండును కరుణుండును కాలుండును కైవల్యుండును
గలాధరుండును శ్వేతబాహుండును రోమపాదుండును కద్రుండును
కాలాగ్నిరుద్రగుండును శ్వేతాశ్వతరుండును బృహుశ్రవసుండును
మొదలగు వెక్కండ్ర మహామునులు శిష్యసహితులై చేరి పవిత్రం
బగు నొక్క సత్రంబుసేయ నుద్యుక్తులైయున్నయెడ.

35

ఉ. సూతుఁడు తీర్థయాత్రలకు ట్కోణి జరించుచు నైమిశంబునం

బూతచేరిత్రులైన మునిపుంగవుల బహు శిష్యయుక్తులై

జేతము పల్లవింపఁ గని చెచ్చెర వందనమాచరింపఁగా
నాతటి వారి సన్నిధికి నమ్ముని వచ్చె మహాదరమ్మునన్. 36
సీ. రక్తవల్కులముఁ జీరగఁదాల్చి గోపించం

దనముచే నూర్ధ్వపుండ్రమ్ము దిద్ది
శ్రీనామముద్రలుబూని శంఖము చక్ర
మును దాల్చి తులసిమాలను ధరించి
ఘనజటాముకుటమండనుఁడు శాంతుఁడు సుప్ర
సన్నవక్త్రుఁడు సర్వశాస్త్రవేది
జితహృషీకచయుండు జీవన్విముక్తుండు
పరమార్థ కుశలుఁడు పరహితుండు

గీ. హరిపదార్పితహృదయుఁడు పరమమంత్ర
జాపకుఁడు వ్యాసమాని ప్రసాది సూతుఁ
డా వనంబున కేతేర నతనిఁ గని మ
హార్జులెల్లరు హర్షప్రకర్షులగుచు.

37

క. కడువేగలేచి యాతని

కడ కరిగి విచిత్ర వివిధ కథలను వినఁగాఁ
గడఁకఁ దనుఁజుట్టు వాఱిన

జడదారుల కతఁడు మ్రొక్కె సాష్టాంగముగన్. 38

ఉ. మ్రొక్కిన రామహర్షణి కమోఘవచస్సుల దీవనన్ మునుల్
జక్కటిఁ బక్కి భాగవతసత్తమ నీకిదె యాసనం బటం
చొక్క మనోహరాసనము నొప్పుగఁ గూరిచి సేద దేరుమల్
చక్కడఁ దాము నాసనములందు సుఖంబుగఁ గూరుచుండ్లినన్.

ఉ. వారి తపస్సమృద్ధియును వారల తీర్థవిధంబు వారి నీ
వార సుఖోపలబ్ధియును వారల యాశ్రమ నిర్భయత్వమి

పారంగ బ్రశ్న సేసి వినయైక విభూషణుడైన సూతుండ
వ్వారలొసంగు నాసనముపై సుఖ సంస్థితుడైన పిమ్మటన్.

వ. పుణ్యకథా శ్రవణ కుతూహలులగు నమ్మునుల్లివారి. 41

సీ. అతి భాగ్యవంతుండవన్న నీవేకదా

పరికింప నో మహాభాగ సూత

గురు కృపచే బరాశరసూతివాక్యత

శ్వము జక్కనెఱిగినవాండ వీవ

నీవు సుఖంబుంటివే? వనంబున నిన్ను

జరకాలమునకు వీక్షింపంగలిగె

శ్లాఘనీయుండవు పూజ్యప్రధానుండవు

వ్యాసమహర్షి శిష్యావతంస

గీ. సారహీనమహాభవసాగరమున

వినంగఁదగినవి వేనవేల్ వెలయు, నందు

గొలఁచిలోననె శ్రేయంబు గూర్పు సార

భూతమగు దాని నొండు సంప్రీతిమెఱయ.

42

మ. హరిలీలారసపూరితంబయి మహాహర్షప్రదంబై శివం

కరమై యొప్పు కథావిశేషకము దుష్కర్మాది దంభోభి సు

సరణాంభోధినిమగ్నతారకము నజ్ఞానాంధబంధాపహా!

సరసస్తుత్య! వచింపు నీమది కభీష్టంబైనదానిన్ వెసన్. 43

వ. అని యడిగిన శౌనకాదిమహామునులకు బద్ధాంజలియై
సూతుండిట్లనియె. 44

మ. వినుఁడీ సర్వమునీంద్రులార! తొలుతన్ విఖ్యాతమా పుష్కరం

బను తీర్థంబునకేగి క్రుశ్కులిడి ఋష్యాదిత్య పితృదులం

సీ. సిద్ధిభూషణులు ప్రసిద్ధయోగులు దేవ
మానులాహారంబులేనివారు

ఫలపత్ర పవనముల్ భక్షించువారలు

నీర మాహరించువారు మఱియు

నిశ్వాసపవనడిండీరముల్ దినునట్టి

వారలు కొందఱు జేరిరటకు

బ్రహ్మభూతుండును భగవంతుడీడ్యుండు

యోగీంద్రులందు నత్కుత్తముండుఁ

గీ. గృష్ణపాదాంబుజాతసంతృప్తచిత్తుఁ

డప్తవర్షదేశీయుండు శిష్టతముండు

ధూత కల్పశచయుఁ డవధూతమూర్తి

వ్యాసతనయుండు శుకదేవుడపుడు వచ్చె.

49

మ. స్మృతవక్త్రా జ్వలితప్రకాశు సనితస్త్రిగ్ధాంకోవేతు నా
యశబాహుర్బహుధూలిధూసరితసర్వాంగుడయోత్సంగు నా
చతురున్ మూఢులు స్త్రీలు బాలకులు పశ్చాత్తప్తులై దూరసం
స్థితిమై మ్రొక్కి గృహిణీసోచ్చిర తిభక్తివ్యాప్తచిత్తంబులన్. 50

మ. త్వరతో నచ్చటవచ్చియున్నమునులావైయాసకింగాంచి లే
చిరి బద్ధాంజలులైరి పీతమిడి రక్షిణోపచారంబు సా
దరులై చేసిరి పద్మకర్ణికను బత్తస్రామముంబోలె సం
దఱుఁ దత్సన్నిధిఁ గూరుచుండిరి వచోధారాతతుల్ గ్రోలంగన్.

ఉ. జ్ఞానసుధాభిచంద్రుండు ప్రశాంతుండు వ్యాసమునీంద్రీనూనుఁ డా
ధీనిధి బ్రహ్మవర్చసముదిక్కులఁ బిక్కుటిలంగఁ జేయుచున్
మానులాసంగు పీతవరమధ్యమునన్ వెలుగొందుచుండెదా
రానిచయ్యావృతామృతకర్ణచ్చవి నమ్మునిమధ్యపర్తియై.

52

వ. అని మఱియు సూతుండిట్లనియె.

53

సీ. ప్రాయోపవిష్టుడై భరణవంశ్యుడు పరీ

క్షిత్తు పశ్చింపగా శీశుకుండు

కరుణించిపల్కుభాగవతంబు విని పరీ

క్షి న్మోక్షణంబు వీక్షించి పిదప

సత్రంబుసేయఁగా సమకట్టి దీక్షఁ బూ

నిన మిమ్ము నిచటఁ గన్గొనెడి వేడ్క

నేతించి మిమ్ముల నీక్షించి విప్రసా

ధువులార నే గృతార్థుండనైతి

గీ. అనిన సూతునితో ఋషులపుడు సాధు

నర్య! వార్తాంతరాలుల నదని వ్యాస

నదన సాశుతమా నపూర్వవిషయంబుఁ

బ్రీతి దళకొత్త మారు విన్నుపుమనిన.

54

వ. సూతుడు శౌనకాచలకీర్తినియె.

55

ఉ. నన్ను విలోమజుడైనను బరివృచ్చ యొనన్చినార రు

ద్యన్నిగమించితల్ దమరు; భక్త్యుండనైతి యథామతిం గథల్

పన్నుగవ్యాసమాని ముఖపద్మమునుండియు విన్నరీతిగాఁ

గొన్నన మీకుఁ దెల్పెదను గావున నాదట నాలకింపుడి 56

— { నారదుడు నారాయణుడై దర్శనంబునకై } —
 బదరికాశ్రమంబునకు వచ్చుట.

సీ. ఒక దిశంబునఁ దొల్లి; యత్తమతాపస

సిద్ధ బ్రూహరక సేవితంబు

బదరీ కసిత్త సేవక్లు బిల్వామృ

బంబు బదరీరావి శాఖియతము

విష్ణుపాదోదక విభాజమాన పు

త్యాలకనం దాపగాలితము

పరిహృత నిజనైర హరికరితురగ కా

సర ముఖ్య జుతు సంభరిత తలము

గీ. నైన యా సరనారాయణాలయమునఁ

బస్సురదీప్తియుతుఁ బరబహ్మసక్త

చిత్తు జతరిపుషడ్వర్గ జతహృషీకు

మహీతు నారాయణాభిఖ్య మానింగనఁగ.

57

సీ. ఆకులన్నియురాలి జోకబాసిన మోడు

మాచులుం జగురాకు రాకజూప

విరసంబులని పెల్లునిరసింపబడు తాలు

సరసంబులై కడుక్ జాలువాటి

ఊక్కివైచినఁగాని లెక్కసేయక చెవుల్

ఊక్కించి పసరముల్ చొక్కినిలువ

పగఁబూని యేతెంచు ఖగరాజుఁగానక

ఫణలెత్తి చక్షుశ్శ్రవణబులాడ

గీ. మహతి మీటుచు నిజగాన మకామవెలయ

శ్రీహరినిబాడికొనుచు విచ్చేసెనటకు

భూరితనుకాంతి నిర్జిహ్వరదుండు

ధీరవందితపాదుండు నారదుండు.

58

క. చనుదెంచి తత్పదద్వయి

కి నమస్కారంబు సల్పి కేల్తోయి ఘటించి

నితాంతంబుగ నీక్రియ

మునినాథుని భాగడ దేవముని మునులారా.

59

ఉత్సాహ. దేవదేవ ! జగదధీశ ! దీనరక్షణశ్రమా

పావన ! త్రిసత్య ! సత్యభావ ! సత్యసంభవా !

కాపుమయ్య ! సత్యయోని ! కరుణ, శరణు సొచ్చితిన్

హావళిం దొలంగఁబెట్టుమయ్య ! నీకు మ్రోక్కెదన్. 60

వ. మహాత్మా నీవఖిల శిక్షార్థంబును మర్యాదాస్థాపనార్థం
బును దపంబొచరించుచుండువు, అట్లుకాదేని కలియుగంబున నొక్కం
డొనరించు పాతకంబున భూమాడలంబు మునుంగు, మఱియు నట్లే
యొక్కనిపుణ్యంబునఁ బుణ్యపాపిజనాన్వతంబగు నిమ్మేదినితరియిండు,
కృతాదియుగంబులఁ దొల్లి పుణ్యంబొండె పాపంబొండె యొక్కం
డొనరింప నది సర్వగంబగుట దొలంచి కలియుగంబునఁ గర్తను
మాత్రంబునెందుపొంటె నీవు తపోనిష్ఠవర్తింతువు. 61

శా. అయ్యో ! సర్వజనుల్ నిరంతరము దారాపత్యవేశ్మబులన్

నెయ్యంబున్ ఘటియింతు, రట్టిజనులున్ నేను దరింపంగ నా

కుర్యూలిగిచి కథా విశేషమును నాకుంజెల్పుమీ ! తాపకా

శ్చయ్యానూన సుధాధురీణమృదువాక్కాతుర్య మేపారంగన్. 62

గీ. విష్ణు ప్రపకారరతుడని వేదమందు

నిశ్చయింపఁగఁబడుటచే నీముఖమున

బుణ్యకథలను వినియెడి బుద్ధివొడమి

బ్రహ్మలోకంబు డిగి యిట వచ్చినాడ. 63

ఉ. కాపున లోకతారకముగాఁ గథలంగల భూరి సారమున్

వే వచియింపఁగావలయు విన్నజనంబులకున్ రయంబున

స్థావలె మోక్షమం చనిన నారదు పల్కులకున్ హాసించుచుం

బావనమైన సత్కథను బల్కుదొడంగె ఋషీంమృడంతటన్. 64

సీ. వల్లనకామినీవదనాబ్జభృంగులు

రాసకేళికియారసికమూర్తి

బృందావనవిహారి సుందరాకారుడు

పరమపూరుషుడు గోవ్రజవిభుడు

కనురెప్పపాటులోన నె జగంబుల నెల్ల

నిర్మింపజూలిన నేర్పుకాడు

నగు మహనీయు కృత్యమ్ము వర్ణింపఁగా

ధారుణిలోన నెన్వారితరము

గీ. సార సరసంబు పాపవివారకంబు

వాగతీతము నారదయోగినర్య

నీవు నా భగవంతుని పావనతర

చరితమెఱిగియె వర్తింతు నరసిచూడ

65

శా. ఐనన్ శ్రీపురుషోత్తమ పృథిత మాహాత్మ్యంబు నీవిష్టు న

న్మానం బొప్పంగ నన్నుఁ బ్రీత మొనరింపం జెప్పగాఁబూనితిన్

దానిన్ వి స్మదినిస్సవితావరము వైభవాపహరంబు సు

తానోదగ్గియశస్కరం బమృతసంధానక్షమంబెంతయున్.

66

వ. అనిన నారదుండిట్లనియె.

67

క. పురుషోత్తముడన నేదే

వర ! యాతని నాహిమ యెద్ది పరికింపఁగ న

చ్చెరు విడునని తోచె నవి

స్తరముగ వచియింపునాయక దాక్షిణ్యనిధి.

68

వ. అంత సూతుండు శౌనకాదులకిట్లనియె.

69

క. నారదువచనము విని యా

నారాయణమాని దనమనమున ముహూర్తం

బారూఢిగఁ బురుషోత్తమఁ

జేరిచి ముదమొది యిటులఁ జెప్పదొడంగే. 70

క. పరగును సహేతుకాఖ్యము

పురుషోత్తమ మాసమొదలు; పుణ్యుడు కరుణా

శరనిధి తన్నాసాధీ

శ్వరుడా పురుషోత్తముడని వచియింపబడున్. 71

క. కావున ఋషులీమాసము

పావన పురుషోత్తమాఖ్యఁ బడసినదని సొ

భావించురా వ్రతక్రియ

తో వెనఁ బురుషోత్తముఁ పుట్టిం గొంచున్. 72

వ. అనిన నారదుండ్లినియె.

73

మ. మధు మాసాదలు సేవ్యరంబులని శల్వాశేను విటిక శ్రీమః

పథమున్ శ్రీపురుషోత్తమాఖ్య; నెలదాఁ బ్రాప్తిపదందోతమో

మథనా! శ్రీపురుషోత్తమాఖ్యఁ గొనియేమాసంబువొల్పున్దయా

నిధియూ శ్రీపురుషోత్తముండటులనుండెన్ దానికిన్ స్వామియై.

వ. మతియు నా పురుషోత్తమమాస స్వరూపంబును నందుఁ

జేయందగు స్నాన దాన జప పూజోపవాసాది సాధన విధానంబు

లును అట్లుసేసిననే దేవుడు సంతసించి యేమిశలం బొసంగనదియు

నిక నితరవిశేషంబులున్న నవియుం దత్వొబుగ జెప్పవేడెద, దీనవత్స

లులగు సాధువులడుగకయ వచితురుగదా.

75

సీ. దారిద్ర్యపీడితు లారోగ్యహీనులు

పుత్రాభిలాషులు మూకజనులు

దంభసంయుతులు విద్యావిహీనులు కుచే

లులు నాస్తికులు లంఘతులు కుటిలులు

సీచులు జర్జరుల్ నిత్యనష్టాశులు

క్షీణ సత్కులు పరసేవకులును

భగ్న. సొకల్పులు పరికలకుష్టాశులు

వ్యంగాధమఃఖిశుష్కాగ్రకులును

గీ. ఇష్ట మిత్ర కళత్ర విహీనజనులు

మాత్ర పితృ రహితులు శోకమగ్నచిత్తు

లిప్తవస్తువివర్జిత లితర భాగ్య

వర్తులుందురు కొందఱు వసుధను మ.

76

క. ఏదిసేసిన నెదివినగా

నెది వతియి పగి మఱిల నేద్యులయి తా

ముడియింపకుండు మానవు

లది విదితముసేయవలయు సమలచరిత్రా!

77

మ వైధన్యములు నాశ్యతాదురతుల వైవర్ణ్యహీనాంగక

వ్యాధుల్ విదృఢి రక్త పిత్తరుజులకొ యత్నములున్నాదముల్

వేధింప; బరిశిష్యమానజనులకొ వీక్షించి నేనోజగ

న్నాధా దుఃఖితమానసుండనయితొ నన్నుం గటాక్షించుచుకొ.

గీ. నామ మనమున కత్యంత మోదహేతు

కమ్మును సవిస్తరముగఁ బల్కుంగవలయు

బ్రహ్మ! సర్వజ్ఞ! సర్వైశ్వర్యములకీన

నిధివలందురు దీన సుదేహమున్నె?

79

చ, ఇటుల సురర్షి నారదమునీంద్రుని లోక హితప్రహేతుకో
 త్కట మధురోక్తులఁ, మునివలంసవిభుండగు దేవదేవుఁడా
 దటవిని, మానివర్చుని సుధాకరశాంతునిఁ బూజసేసియు
 ద్భటనవవారివాహరవపల్లవచస్సులతోడ నిట్లనుట. 80

వ. అంత శౌనకాదిమహామునులు నిఖిల పురాణవ్యాఖ్యాన
 కుశలుండగు సూతుఁగాంచి నరసఖుండగు నారాయణుండు నార
 దునకుం జెప్పిన శుభవచనంబులు మాకానతీయవేయని యడిగిన
 నో ద్విజసత్తములారా! శ్రీమన్నారాయణముషీంద్రుండు నారదు
 నకుం జెప్పిన మనోహరవచనంబులు నేను విన్నరీతిగ మీకుంచెల్పెద
 వినుండు అట్లు శ్రీనారాయణుండు నారదునింగనుంగొని తొల్లి
 శ్రీహరియు మహాత్ముండు నగు శ్రీకృష్ణునిచే ధర్మజనకుం జెప్పం
 బడినదానిని నీకుం జెప్పెద వినుమని యిట్లనియె. 81

— { శ్రీకృష్ణుండు కామ్యకవనంబుచనున్న
 పాడవులయొద్దకువచ్చుట.) —

సీ. ధర్మజుండొకనాఁడు ధార్తరాష్ట్రులతోడఁ

గూడి జూదంబాడి యోడిపోయి

పావకసంజాత పాంచాలి దుశ్శాస

నా కృష్ణకచవస్త్రయగుచుఁగృష్ణఁ

బ్రాహ్మచి రక్షితయై; రాజ్యముదొరంగి

కామ్యకారణ్యంబుకడకుఁ జేరి

యిటుమలు గుహచుచు నడవిపండ్లనుమెక్కి

కరులట్లు పాండవుల్ దిరుగుచుకడ

గీ. వారి నవలోకనముసేసి వచ్చుపొంతు
మునులతో వాసుదేవుండు సనిన నటకుఁ
బ్రాణములు సెంద లేచు దేహములపోల్కి-
లేచి పార్థులు వెనఁ గొంగిలించికొనిరి.

82

క. యమభుల్ ద్రాపదియు నతి
ప్రమదము గౌరవము భక్తిభావము విసంక
బమరంగ నమస్కరించిరి

కమలాక్షుని మృనుల పాదకమలాబులకుఁ. 83

మ. గురుచర్యార్థులు ధూర్ధహసరితగాత్రుల్ మాతృకేశుల్ నృధా
భరితుల్ పాండవు లన్వనాంతరమున బాంచాలితోఁ దాదృశ
స్ఫురణా కంపితతోఁ జరిపఁగని యా భల్లాబ్జనేత్రుండు దు
ర్భర దుఃఖాగ్నిసమేధమాన పరితాపంబుది చిత్తబుర్రు. 84
సీ. భక్తవత్సలుడైన భగవ తుండవృండు

ధార్తరాష్ట్రులను దగ్ధంబుసేయఁ
దలపోసి కోపాబుదాలించి భూభంగ
కుటలేకేణుండయి కోటికాల
భయదవక్తుండయి ప్రళయాగ్నిసదృశుడై
చటులసందష్టేష్టపుటుండయి; మును
సీతావియోగంబుచేత సంతప్తుడై
శ్రీరామచంద్రు నాకారమూని

గీ. మూఁడులోకంబులను గాల్చు వాఁడుబోలె
నడరు శ్రీకృష్ణునిఁగి యర్జునుండు
ధర్మజాద్యనుమోదంబుదాల్చి భీతి
కంపితుండయి యిటు నుతింపదొడఁగె.

85

గీ. సాధుజనపూజ్య యో జగన్నాథకృష్ణ
జగము వెలుపలివాడేనేనగుచునొక్కొక్క?
జగములను బ్రోచువాడేనీవగుటఁజేసి
సన్నురక్షింపవేల? యాపన్నశరణ.

86

ఉత్సాహ. మంగళాంగ మానిపూజ్య మామనోహరా హరి
సంగవేదబీజబీజ సర్వహేతుకారణా
సంగరహిత జోతయిడును సంహరింపుకోప మి
బృగి రోషమిప్పునెడఁ బ్రళయమనఁలోకముల్.

87

మ. కరుణావారిధి నీశ్వగుఁడనగు నోకఁబాక్ష సేవితరా
చరిలోకంబు సృజాతు నీక్రియ జగజ్జన్మ ప్రభానుండవై
మరితం బొక్కఁడుసేయ నెల్లదగముల్ త్రుంగింతువే? దోమలకా
నుహమాడిగ నెన ను కొంపవహియును చచ్చుముట్టిచుచుకా.

న. అంత నారాయణముని యిట్లనియె.

88

కీ. పరవీరహరుఁడు నరుఁడెటు
లఱిముఱిప్రాల్భించి కృష్ణు, నుజలి బంధం
బారయంగ భాలంబున, నా
వారికి నమస్కారమిడియె సతులితభక్తికా.

90

ఉ. అంతటఁ గోపముందొఱఁగి యాహరి; చంద్రఁడవోలెసామ్యతా
క్రాంతినెసంగఁ బొడవలగున్గని యోశయు స్వస్థచిత్తులై
నెఱకుఁడెరిఁమొక్కి వనసేమ లభించు ఫలాహుచ్చియ
త్యంశముఁ బూజసేసిరి ప్రియంబు మనఁబులఁ బొడవింపంగకా.

ఉ. ఆశరదిందుసుందరతరాస్యండు నూతనవారివాహనీ
కాశుండు భక్తనశ్శలుండు కంసనిఘాదనుఁ డుగ్ర నిగ్రహఁ
వేషముమానియుంటఁగని ప్రేమపరిష్కృతచిత్తుండై గుడా
కేశుండు మాటిమాటికిని గేలుమొగిడ్చి యొనర్చెబ్రీశ్నమున్.92

మ. పరమోదార! మునీంద్ర! నీవిపుషనన్ బ్రశ్నించు వృత్తాంతమా
నరుండుం గృష్ణుని బ్రశ్న సేసిన జగన్నాథుండు సర్వజ్ఞుఁ డా
దరబుద్ధివిని కొంతజాగుమదిలో భ్యానించి యప్పాడవో
త్కరమున్ ద్రాపదినూరడించి పలికెన్ దత్ప్రీతి సాధిల్లఁగన్.93
వ. శ్రీకృష్ణుండిట్లనియె. 94

మ. వినుడీ పాండవులార నావచనమున్ భీభత్సుండిప్పట్టున్
ననుబ్రీశ్నించె నపూర్వమా విషయమున్ దానిన్ వచింపంగ మ
న్మనముతాహము సూపదయ్యదివినన్నానీంద్ర సంఘమ్ముకై
నను దుస్సాధము; గాన, భక్తులగుటన్ వర్ణింతుమికియ్యెడన్.95

— { శ్రీకృష్ణుండు పాండవుల
కథిమాసవృత్తాంతంబునెప్పుట } —

సీ. చైత్రాదిమాస పక్షర్తునాడీలవ
యామాయనద్యయ హోయనములు
ఋతుయామినీ ఘ్రసవిశతులుయుగపరా
ర్థంబులు కూపనద్యర్థవములు
వాషీశ్మిక పల్వలనిర్ధ రంబులు
పాదపౌషధివనస్పతులు లతలు
పుర్రపత్తనగ్రామగిరులు మున్నగుమూర్తి
మంతంబులన్నియు సంతతంబు

గీ. స్వీయగుణములచేతఁ బూజితములయ్యె
వానిలో స్వామిలేనిది కానఁబడదు
ఫలములిడునవి తమతమపదవులందు
ననయమును బూజితములగు నరయనెగు.

96

వ. మఱియు నీజగంబున సకలబులును నిజనాథయోగ
మాహాత్మ్యంబునఁజేసి సౌభాగ్యవంతంబులైయుండు.

ఆ. వె. అధికమాసమనఁగ నావిర్భవించెను
బూర్వమందుఁ బాండుపుత్రులార!
అఖిలలోకవాసు, లసహాయమును జుగు
ప్రితమునైనదాని స్థితినిజూచి.

98

మ. మలమాసంబిది దీనియాదు శుభకర్మబేదియుం జేయరా
దలసూర్యుండునుసాక్షిమింపఁడహహా! యస్పృశ్యముఁ నిద్ర్యముఁ
గలు షోపేత మనర్హమచుజగముల్ గర్హింపఁగా వారిప
ల్కులకుందన్మలమాసముల్లమన ముల్కుల్ గుచ్చినట్లేడ్చుచున్.

ఉ. అందఱు నన్ దుఃఖారములనాడుచు మాటికిఁజొకసేయుచున్
నిదితమాసమంచు గడుసీచముగాఁ దలపోయుచుండ్రు నా
చందముఁజూడ మేఱమెడ చన్నులచెన్నువహించె నక్కటా
యందఱిలోన నిట్లనదనై బ్రదుకన్ లిఖించితేవిధి.

106

క. అనియిట్లు మాటిమాటికి
దనలోఁదలపోసిపోసి తలవారితకునై;
మనమందుఁ జచ్చునిచ్చు
గొనియెన్ మలమాస మార్తికుంతితమతియై.

101

—○ (అధిమాసంబు వైకుంఠంబునకుఁజనుట.) ○—

మ. అధిమాసంబటుమీఁద నెట్టెటులొ ధైర్యంబూని వైకుంఠమున్
వ్యధఁజూకొచ్చి కొనంగఁజేరి యట నా యంతఃపురంబును
ప్రథితోదగ్రమఃప్రభానితభర్మస్థితసింహాసనం
బధిరోహించి వసించు నన్నుఁగని సాష్టాంగంబులర్పించుచున్. 102

ఉ. అంజలిసంఘటించి వినయాబునఁ; గన్నులజారు నశ్రువాః
పుంజముతోడ గద్గదికఁబూనిన వాక్కులతోడ సౌమ్యతా
రంజనతోడ నుద్గతనిరంతరభక్తిపరీతశుద్ధ హృ
త్కంజముతోడ ధైర్యమునుగైకొని యిట్లువచ్చిచెనత్తఱిన్. 103

గీ. ఈవిధంబున నా బదరీవనస్థ
మహానివల్కిన నారదమహానివర్యుఁ
డాలకించి తదీయవాక్యంబులెల్ల
మఱిలఁబ్రశ్నించె నీరీతి మహానులార ! 104

సీ. చంచలేతరభక్తి జంగమ్యమానంబు
జగదశేషాఘనిస్తారకంబు
సతతయోగాభ్యాసి జనచయాగమ్యంబు
హేయదూరానందదాయకంబు
రమణీయ బహురక్షరాజితస్థలకంబు
సూర్యకోటిప్రభా శోభితంబు
పాకశాసనముఖ్యభక్తసంసేవ్యంబు
సకలసౌభాగ్య విస్తారకంబు

గీ. పూర్ణరూపాదివిష్ణు విభూషితంబు
భవేనరాజంబుఁ జని జగద్భయనిహంత

- హరినిగని తత్పదాబ్జముల్ శరణుసాచ్చి
యధికమాసంబు పిదప నేమనివచించె? 105
- వ. అనియడిగిన నారదునకు నారాయణుండిట్లనియె. 106
- క. వినుమో నారద లోకం
బునకు హితంబేనుగోరి పొలుపుగనీకున్
వినిపించెద నధిమాసము
జనియా హరికడకు; సలుపు సంభాషణముల్. 107
- వ. అధిమాసంబిట్లనియె. 108
- మత్తకోకిల. నాథనాథ! దయానిధీ! శరణాగతార్తివిభంజనా!
శోధితాఘసమూహా! నక్నిషూదనా! మధుసూదనా!
మాధవా! జగమెల్లనన్ మలమాసనామముచేతస
క్రోధులై పలుకాడుచుందురు ప్రోవుమయ్యజనార్దనా! 109
- మ. శుభకర్మంబులకుజ్జగితురు ననున్ శుద్ధేతరంబాచు; న
ప్రభుకంబుచు సనాథమాసములు గర్వప్రాభవంబొప్పు నా
రథటిన్ మాటికి నవ్వుచుండెడిని దీవంజౌభవద్రక్షితా
విభవబేడకునేగె నియ్యెడననున్ వేగంబెరక్షింపవే. 110
- మ. ఖలుండై దుర్మమండై మహాకతినుండై కంసుండుపూర్వంబునన్
లలనారత్నము దేవకిన్ మిపుల నల్కంబూనిబెధింప; నా
తులువన్ ద్రుంచి తదీయమఃఖిలతికం దున్నాడవే? దీనవ
త్సల! తద్రీతిగ నేల మామక మనశ్శల్యంబు బోకార్పవో. 111
- మ. యమునాద్వీపవతీవిహంబువుబిషాసాయత్తులై గోపకుల్
తమ గోవర్గముతోడద్రావి యసుసంతానంబు గోల్పోయినన్
విమలంబైన భవత్కృపాగరిమచే వీక్షించిరక్షించిన
ట్లమలాత్మా! శరణంబువేడునను నేలా నేడురక్షింపవో. 112

ఉ. గోవులు గోపకుల్ మఱియు గోపసతీతిలకంబు లవ్వనిన్
దావశిఖిప్రభంజనము దార్కొని యేచుడు నిన్నువేడినన్
ద్రావితదగ్గి; వారల సురక్షితులంబొనరించినట్లు నన్
జేవదలిర్ప రక్షణముసేయవదేటికి? దీనవత్సలా. 113

మ. సమరోదాత్తభుజాబలాంధుడు జరాసంధుండు బంధింప దు
ర్దమముఃఖంబున రాజులెల్లరు నినుంబ్రాధింప నవ్వారలన్
విమలంబైన భవత్కృపాగరిమచే వీక్షించి రక్షించిన
ట్లమలాత్మా! శరణంబువేడునను నేలా నేడురక్షింపహా. 114

మ. గురుగుంభీరసరోవరాంతరమునం గుంభీరమొక్కండు దు
ర్ధరశక్తి గజరాజుబట్టి పరిమార్పజూడ నాదౌతి దు
ర్భరదుఃఖంబున నిన్నువేడిన వెన్క రక్షించినట్లేవు నన్
గరుణాబ్రోవనదేల? తెల్పుగదవే? కారుణ్యవారానిగి. 115

చ. దవదహనాబుగా సవతితల్లి దిసంతులుగొట్టి చిత్తమున్
మిపులదశింప నీశ్వరు సమేయగుణాకర్తు నిన్నుఁగొల్పు నా
ధ్రువుఁ గరుణించుచున్ జతవిరోధిజనున్ బహుభద్రసంయుతుఁ
డవిలిసప్రేమజేయుక్రియ నన్నొనరింపవదేల? శ్రీహరి. 116

మ. దురితాత్ముడసురాధిపుఁడిభముచేదొక్కించియున్ నొంచియున్
గిరులన్ వైచియు బాతులంబొడిచియు గీలించియు గీలలన్
బరిమార్ప దలపూన? నిన్ గొలుచు నా ప్రహ్లాదునేకీతి నీ
కరుణాబ్రోచితి వా విధంబున ననుం గావంగరాడే? హరి. 117

మ. భవదిచ్ఛన్ జ్వలనుండు చల్లవడు, గంపంబు మేర్వది, లా
ఘవముంజెందు నదీశ్వరుండు, జడతంఁగాంచున్ సురేశ్వరుండు, భా
నుప్రతాప్తిసముచేత నోటువడు, నిన్నున్ మీఱరెవ్వరు, మా
ధవ! నిన్నే మదిసమ్ముకొటి దయరాదా! నీనునిన్ నానూన్.

వ. ఇట్లు విరీశ్వరంబగు నయ్యధిమాసంబు పరబ్రహ్మస్వరూ
పుండగు విష్ణువునకు విన్నవించి విరమించి యశ్రుపరిప్లుతవదనంబున
నాజగత్పతియెదుట నిలచియున్నసమయంబున శ్రీహరికృపాప్లావిత
చేతస్కుండై దీనవదనంబుననున్న మలమాసంబుతో నిట్లనియె. 119

ఉ. వత్స! యింటలవచ్చితివి? వావిరి నీవిపుడేల యీక్రియం
గుత్పితమైన దుఃఖమునఁ గుందుచునుంటివి? తెల్పువేగ; నా .
పత్నమయంబునందు ననుభావనసేసివవారి వంత నే
నుత్సుకతన్ నితాంతము వియక్తముఁజేసెదఁ జింతమానుమీ.

క. నను శరణంబును వేడిన

జనులకు నెవ్వారికేని చచ్చిపంగా

వనటలికరావురావని

ఘనధక్కికమోడిచెప్పఁ గలుగుదు వత్సా. 121

మ. జరయున్ మృత్యువులేక శోకమతియున్ సానందమై చారు సు
స్థిరరూపంబగు నాపురంబునకుఁ బ్రీతివచ్చియు న్నీవు ని
ర్భర శోకామయమగుమానసమునన్ వర్తింతువేలా వృధా
తురితుండున్ బతితుండువచ్చిననిటన్ దుఃఖింపఁడొక్కింయున్.

శా. కుఱ్ఱా యిచ్చట దుఃఖమొందు నిను వైకుంఠస్థు లత్యంతమున్
వెట్టింగాఁ దలపోసి యచ్చెరువునన్ వీక్షించుచున్నారు; నీ
పుట్టిట్లాగఁగనేల చత్తునని; నీయుద్యోగమున్ మానుమీ
యెట్టైవంతకు హేతువేమిచెపుమీ యుత్సాహివై యిత్రటిన్.

వ. అని శీకృష్ణుండు పలికిన.

124

క. ఆసరసిజాక్షు పలుకధి

మాసూబాలించి తనదు మస్తగభరము

దీసిన గతిఁదలపోయుచు

శ్వాసోచ్ఛ్వాసములతోడఁ జక్రికి ననియెన్ 125

సీ. ఆకాశవిధముగా నఖిలప్రపంచంబు

వ్యాపించియుండెడి యమలచరిత

సర్వలోకములకు సాక్షివై బహు చరా

చరములఁ బాలుపారు పరమపురుష

నిఖిలభూతంబులు నీయందుఁగ్రమముగా

వసియింపఁజేసిన వాసుదేవ

విశ్వదర్శనుడవై విష్ణుండవై జగ

న్నాథుండవైపొల్చు నశిననాథ

గీ. సుస్థిరాకారుడవయి కూటస్థుడవయి

యలరు నీకన్న వేఱులేదమరవంద్య

నీవెఱుంగని దిసుమంతయేని కలదె

కాన నావ్యధ నీవెఱుంగవె మహాత్మ! 126

క. ఐనను వచింతు నాథా

నేనిష్ఠుడుచెందు దుఃఖినీరధి నెవ్వం

డైనన్ జెందెనటంచున్

వీనులవినమెప్పుడు కనులవీక్షింపమెటన్. 127

మ. క్షణముల్ రాత్రులు పక్షముల్ దినములున్ సంవత్సరంబుల్ నెలల్

గణుతింజెందుచు నాథశోభితములై కౌతూహలంబందు; నా

కణువుంగీరితిలేదు నాథుఁడునులే డట్లాట నన్నంబుజే

క్షణ! సత్కర్మకముల్ సనాథములు ధిక్కారంబుగావించెడిన్.

చ. మలయుత మంధ మార్యజనమండలదూషిత మెప్పు దీనిని

జెలువలుచూలుదాల్చినఁ గునీదముగైకొన నెంచినంగదా

నెలయని యిచుకంతగగణించెద రంతియెకాని దీనిక
గ్గలమగుపేరులే దవటగం; బని నన్ వచియింతురచ్యుతా. 129

ఉ. కావునఁ జావనిచ్చమదిగట్టిగఁ బట్టినియ్య నాకింకన్
జీవములన్ ధరించి నివసించెడిభావము పుట్టి దు
ర్జీవితమూనుకంటెఁ గడుశ్రేయము చచ్చుటయే; జగంబునం
బావక దగ్ధుడౌజనుడు పాయక నిద్దర నెంద నేర్చునే? 130

మ. పరమాత్మా యింక లేవు నేనువచియింపందగ్గ నృత్తాంతముల్
పరమఃఖిపక్రరాసహిష్ణువు కృపాపారీణుడౌ విష్ణు మ
చరయన్ వేదములం బురాణముల నత్యంతపసిద్ధంబునీ
పరధర్మంబుదలంచి యిష్టమగుకేసాబామ్ము భక్తప్రియా. 131

క. పామరుడు మాటమాటికి

శ్రీమహితప్రభువునొద్దఁ జెప్పుజనదో
స్వామీ! చచ్చితి జచ్చితి
నోముమటం చధికమాస మూరికియుండెన్. 132

క. తరువాత సధికమాసము

హరిసన్నిధియందుఁబడియె సతివేగమునన్
బరిపతితమైనదానిం
బరికించి సదస్యు లరివిపడిరి మునీందాి. 133

వ. అని మఱియు నారాయణమునీంద్రుం డిట్లనియె. 134

చ. కలిగిన కష్టముల్ క్రమముగాఁ దనతో నటువిన్నవించి యా
మలయుతమాస మంఘ్రిలసమక్షమునంబడియున్నఁ గాంచుచున్
జలరుగొనాభుండిట్లనియెఁ బంద్రమయూఖ సుశీతలంబులన్
జలదమనోజ్ఞ రావసద్భృశంబుల మంజులభాషణంబులన్. 135

వ. అంత సూతుండిట్లనియె.

136

ఉ. ఆయతపుణ్యమూర్తి నిగమార్థవిచారవిపశ్చితుండు నా
రాయణమాని, పాపనికరాపహవాక్యములన్ వచించినన్;
గాయకగేయమానివిని కాతుకియై, హరివాక్యముల్ శ్రీవః
పేయము లయ్యెడన్ వివేడిపేర్చి మునీశ్వరులార యిట్లనున్. 137

క. చరణాగ్రనిపతితంబయి

మఱిమఱి దుఃఖించు నధికమాసముతో నా

వరదుండు హరియేమనియెను

పరమతపోనిధివతంస పలుకుమునాకున్.

138

వ. అని పలికిన.

139

క, వినుమీ తెల్పెద నారద

మునివర! ధన్యుండవీపు మురవైరి జనా

ర్దనుండు వచించిన సత్కథ

నను నీవడిగితివిగాన నయశయయుక్తిన్;

140

వ. పిదప శ్రీకృష్ణుం డర్జునా ! యచ్చట వైకుంఠంబునజరిగిన
వృత్తాంతంబు నీకుందెల్పెద నాలకింపుమని యిట్లనియె 141

ఉ. అంతట మూర్ఛితంబయి సమశ్శమునం బడియున్న మాసమం
దెంతయుఁ గూర్మితో; హరి ఖగేంద్రునకుం గనునన్న సేయఁ బ
క్షాంతముతోడ నాగరుడుఁ డల్లనవీచిన మూర్ఛదేరి శ్రీ
కాంతుని మోలనిల్చి యనఘా! యిదినాకు రుచింపదింతయున్.

వ. అని మఱియు నధికమాసంబిట్లనియె.

143

ఉ. కావువ్వు కావుమీ నను నఖండకృపాజలధీ రయంబునన్
దావకపాదపద్మశరణంబును వేడిన నన్ను పేక్షమై

- గావమియేల నీకని ప్రకంపితమై విలపించుమాసమున్
 శ్రీవనితావిభుండుగని చిత్తమెలర్ప వచించెదానికిన్. 144
- ఉత్సాహ, ఊరడిల్లు మూరడిల్లు మోయివత్స! నీవు క
 న్నిరు నింపఁబోకుమింక నీకు భద్రమయ్యెడున్
 దూరమెంచ నీసిలుంగు దుర్ణివారమంచు హృ
 త్సారసమున నాకుఁ దోఁపసాగె నోయనాధుఁడా! 145
- క. అనిచెప్పి యొక్కత్రుటి హరి
 మనమునఁ దదుపాయమరసి మాసముతోడన్
 దను నిశ్చయించు విషయము
 ననుమానంబేది పలికె నదిముదమందన్. 146
- గీ. యోగిదుర్లభగోలోకభాగమునకు
 వత్స! నాతోడరమ్ము నీవనటవాయు
 నచటఁ బురుషోత్తముండు మహానుభావుఁ
 డైన శ్రీకృష్ణభగవానుఁ డధివసించు. 147
- సీ. గోపికాకామినీకూటమధ్యస్థుండు
 ద్విభుజుండు మురళికాదీపితుండు
 నవనీరదశ్యామసువిలాసదేహుండు
 రత్నపంకేజనేత్రీద్వయుండు
 శారదపార్వణచంద్రసుందరముఖుం
 డద్భుతసౌక్యప్రీతాంబరుండు
 కోటికందర్పసంఘుష్టలావణ్యుండు
 వసమాలికోపేతవక్షసుండు
- గీ భూరిమణిభూషణుండు ప్రేమభూషణుండు
 చందనోక్షితసర్వాంగసౌరభుండు

హరి కస్తూరికా కుంకుమాంకితుండు

సత్సహాయుండు నిజభక్తవత్సలుండు.

148

సీ. శ్రీవత్సనతుండు శిష్టసంపూజ్యుండు

భ్రాజిత కస్తూభరాజితుండు

సదత్సార భాస్వత్కిరీటాఘ్నుండు

నురుతరమణికుండలోజ్వలుండు

అంచితరత్నసింహాసనాఘ్నుండు

పార్షదసందోహపరివృతుండు

పరిపూర్ణుండు పురాణపురుషోత్తముండు పరా

త్పరుండు నిరీహుండు ప్రభువరుండు

గీ. అతడే పరమబ్రహ్మమతడే యీశుఁ

డతడే ప్రకృతివిభిన్నుండు గతగుణుండు

నిత్యవిగ్రహుడేష్యుండు నిర్వికారుఁ

డతడే కారణ మాధార మఖిలమునకు.

149

క. అచ్చటకేగిన మనమా

సచ్చరితుండు కృష్ణుడొత సాదరమతియై

వచ్చిన సీసంతాపము

గ్రచ్చుఁ దొలగింపఁగలఁడు కదలుము వేగఁ.150

—(శ్రీహరి గోలోకంబున కథిమాసంబును గొంపోవుట.)—

వ. అనిపలికి యయ్యధిమాసంబును కరంబునధరియించి హరి గోలోకంబునకుంజనియె. అచ్చట స్వేచ్ఛామయుండును సర్వవ్యాప. కుండునగు పరమేశ్వరుని మహోల్బణంబగు తేజం బలరారుచుండు అయ్యది యుజ్జానతమోనివారకంబును జ్ఞానమార్గప్రదీపకంబును ప్రశ

యంబునను గేవలజ్యోతిస్వరూపంబును సూర్యకోటిసదృశంబును
నిత్యంబును నసంఖ్యంబును విశ్వకారణంబును నైయుండు. అట్టితేజం
బున మనోహరంబగు లోకత్రయంబు వర్తించు ఆలోకత్రయంబుపై
బ్రహ్మాంబుకైవడి శాశ్వతంబగు గోలోకంబుకలదు. ఆలోకంబు
మూడుకోట్లయోజనంబులపొడవుగలిగి విస్తీర్ణంబై మండలాకారంబై
తేజస్వరూపంబై మహారత్న భూమిమయంబై శ్రేష్ఠంబై యోగులకు
స్వప్నంబునను నదృశ్యంబై యుండు మఱియుగోలోకంబు. 151

శా. ఆధుల్ న్యాధులు మృత్యుపుల్ జరలు శోకాదుల్ మహాభీతి సు
బాధంబుల్ వసియింపకెప్పుడు; లసన్మాణిక్యకోద్భాషణ
ప్రాధాన్యంబున నొప్పు సౌధముల శోభావంతమై యీశయో
గాధారంబున నంతరిక్షమున నిత్యంబున్ వసించుంజుమీ. 152

వ. దానికి నధోభాగంబునఁ గుడియెడమలఁ దత్సమంబులై
మనోహరంబులగు వైకుంఠశివలోకంబులు వర్తించు. వైకుంఠంబు
మండలాకృతిదాల్చి కోటియోజనవిస్తీర్ణంబై యుండు. 153

మ. విగతాహంకృతులుజ్జ్వలాంగులు లసత్ప్రీతాంబరుల్ శంఖ చ
క్ర గదా పద్మవహచ్చతుర్భుజులు శ్రీకాంతోపముల్ పూరుషుల్;
సుగుణల్ నూపురమేఖలాంచితలు సంశుద్ధల్ రమాసన్నిభల్
మగువల్ తత్పదమందు నుండెదరు సంప్రాప్తపృథ్విణ్యంబునఁ.

వ. మఱియు దానికి నెడమదెసఁ గోటియోజనవిస్తీర్ణంబును
లయశూన్యంబును సృష్టియందును బాహ్మదపరివృతంబును నైయున్న
ఁ వలోకంబున. 155

సీ. భసితంబుమెయినిండఁ బొసఁగఁబూసినవారు

బాఁపజన్నిదములం బరగువారు

బుడుతచందురు భౌలమునఁదాల్చువారలు

బట్టిన శౌలముల్ బట్టువారు

తాటిఁకెక్కిమువాని తల్లిఁదాల్చినవారు

పులితోలువీపునం బాలుచువారు

నొసటమిక్కిలికంటిపస నెసంగెడివారు

గప్పుకుత్తుకతోడ నొప్పువారు

గీ. పురియఁజేరుల ధరియించి తిరుగువారు

బూచిగములకు రాజులై తోచువారు

నగుచు నలశంభుసదృశులై యఖిలరుద్ర)

గణము లచ్చోటనుండ్రు దుఃఖములఁబాసి.

156

వ. మఱియు నా గోలోకమధ్యంబున మిక్కిలి మనోహరంబును పరమాహ్లాదకరంబును నిరంతరపరమానందకారణంబునునగు నఖండతేజంబుండు. అద్దానిని జ్ఞానసేత్రంబునను యోగంబునను యోగులు ధ్యానింతురు. అదియే ఆనందజనకంబును నిరాకారంబును బరాత్పరంబును నైయుండు. తజ్జ్యోతిర్మధ్యంబున నత్యంతసుమనోహర రూపంబు విరాజిల్లుచుండు. అయ్యది.

157

సీ. కోటిశారదపూర్ణకుముదబాంధవదీప్తి

భాసమానమనోజ్ఞ వదనకంబు

కోటికందర్పసంఘుప్తసౌందర్యలీ

లాసాఘులహరికాలంబనంబు

ఇందీవర శ్యామసుందరాకారంబు

పంకజారుణనేత్రభాసురంబు

మురళికా హస్తంబు వరపీతవసనంబు

•

చారుద్వీభుజకంబు సస్మితంబు

గీ. లలిత శ్రీవత్సక స్తుభవిలసితంబు
రత్నకటకకిరీట విభ్రాజితంబు
సుభగవనమాలికాగళశోభితంబు
రత్నసింహాసనస్థంబు రాజతంబు.

158

సీ అదియే పరబ్రహ్మ హుళిసంపూర్ణంబు
శ్రీకృష్ణసంజ్ఞంబు చిన్మయంబు
అదియే స్వేచ్ఛామయం బదె సర్వబీజంబు
నదియే సర్వాధార మదియే పరము
అదె కిశోరవయస్కు మదె గోపవేషాఢ్య
మదె కోటిపూర్ణచంద్రాభకంబు
అదె భక్తవత్సలం బదె నిర్వికారంబు
పరిపూర్ణతమ మదె పరిభ్రువ నదియే

గీ. రాసమండలమభ్యసానాసి యదియె
సర్వమంగళమంగళస్థాన మదియె
సత్యమక్షరమయ్యదె శాంత మదియె
నిర్గుణంబదె యానందనిధియు నదియె.

159

వ. మఱియు హరియు నిరీహంబును నవ్యయంబును సర్వసిద్ధి
శ్వరంబును సర్వసిద్ధిరూపంబును సిద్ధిదంబును ప్రకృతికంటెబరంబును
నీశానంబును నిత్యవిగ్రహంబును నాద్యపురుషరూపంబును నవ్యక్తం
బును బురుష్వృతంబును బురుహూతంబును నిత్యంబును స్వతంత్రంబును
నేకంబును బరమాత్మస్వరూపంబును శాంతిపరాయణంబును నయి
భగవంతుడొక్కఁడే యిన్నివిధంబులు బొలుపారుచుండు. ఆతనిని
శాంతులగు విష్ణుభక్తులు ధ్యానించుచుండురు.

160

క. హరియిటు లధిమాసమునకు

విరివిగ వచియించి యంత విరజాతటిసి

పరివేష్టితగోలోకముఁ

ద్వారితంబుగ దానిజేర్చెఁ దనతోఁగూడఁ. 161

ఉ. ఈరహి నిద్ధవాక్యము మునీంద్రుఁడు వల్క్రియు మిన్నకుండినఁ

నారదవశాని యెంతయు వినం గమకించి మునీశచంద్రమా!

భూరినవీనస్కంధలు పొల్పుగఁదెల్పఁగదయ్య! నీదువా

కౌరము గ్రోలఁగాఁ దనివి సాలకయున్న దటంచు నిట్లనుఁ. 162

క. వైకుంఠాధిపుఁడా గో

లోకంబునకేగి తదధిలోకంబునఁదా

నేకరణి సేసె దయతో

నాకు నెఱింగింపు మానినాయక! వేగఁ. 163

వ. అనిన నారాయణమునీశ్వరుండు నారదునకచటజరిగిన

వృత్తాంతంబు నెఱింగించెద వినుమని యిట్లనియె. 164

సీ. అధిమాసమును గొని యచ్యుతుఁడంత గో

లోకమునకుఁజని వీరతోడఁ

జారుమణిస్తంభసంశోభితంబును

జ్యోతిర్మయంబునై సూర్యకోటి

భాసురంబైనట్టి భగవన్మహాధామ

మును దూరమునఁజూచి తనరుతేజ

మును సైవజాలక మూతలువడిన నే

త్రీముల నల్లన విచ్చి దారి దెలిసి

గీ. యధికమాసము తనదు వెన్నంటి నడువ

మెల్లమెల్లన భగవంతుఁ డుల్లసిల్లు

మందిరప్రాంతమేగి యానందమొదవ

ద్వారపాలక వందితపాదుడగుచు.

165

క. ద్యుతిముషితాంబకుండై హరి

ప్రతిభాన్వితమైనయట్టి భగవద్ధామం

బతులముదంబునఁ దా జని

సతులం గృష్ణసకానరై నయవినయములఁ. 166

గీ. గోపికా మధ్యనరియై దీపితమగు

రత్నసింహాసనమున విరాజమానుఁ

డైన శ్రీకృష్ణునకు సతు లాచరించి

యంజలిఘటించి శ్రీకృష్ణుడనియె నిట్లు. 167

వ. దేవా నీవు విష్ణుండవు గుణాతీతుండవు గోవిందుండవు
నేకాకివి యక్షరుండవు నవ్యక్తుండవు నవ్యయుండవు వ్యక్తుండవు గోప
వేషధరుండవుఁ గిశోరవయస్కుండవు శాంతుండవు గోపీకాంతుండవు
మనోహరుండవు నవీననీరదశ్యాముండవు కోటికందర్పసుందరుండవు
బృందావనవనాభ్యంతర సౌమ్యుండవుఁ ద్రిభంగలలితాకృతివి రాసేశ్వ
రుండవు రాసవాసివి రాసోల్లాసముత్సుకుండవు ద్విభుజుండవు మురళీ
హస్తుండవుఁ బీతవాససుండవు సచ్యుతుండవునైయున్నవాడవు. ఇట్టి
నీకువందనంబులర్పించుచున్నాడను. 168

క. అని యిట్లుపలికి నతులిడి

తనకుం దత్కార్షదాళి తగ నిడు సింహ

సనమున శ్రీకృష్ణుని యా

జ్ఞు విష్ణువు గూరుచుండె సవినయుడగుచుఁ. 169

వ. అంత నారాయణుని యిట్లనియె.

170

మ. హరిచేతన్ రచియింపగాఁబడిన పుణ్యంబైన యీ స్తోత్ర మా
దరమొప్పు బలియించుచున్నయెడఁ బ్రాతఃకాలమం దెస్వరేఁ;
దురితంబుల్ హరియించుఁబాయును మహాదుస్స్వప్నదోషంబులున్
పరిపూర్ణంబగు సత్ఫలంబులు సదా ప్రాప్తించు నహ్వరిణి, 171

గీ. ప్రచురతరమగు గోవిందపాదభక్తి
పుత్ర పౌత్రాది వృద్ధిని బాసఁగఁజేయు
సుయశ మెంతయుఁజేకూర్పు నయశమార్పుఁ
గాన నెప్పుడు తద్భక్తి పూనవలయు. 172

క. తనుఁ గనరని ఘనతరముగ
గనుఁ గొనలను బాష్ప సలిల కణగణమెడలన్
మనమున నలజడిబడి కడు
ననువును విడనాడియుండె నధిమాసమటన్. 173

ఆ. వె. పిదప, గూరుచున్న విష్ణువు శ్రీకృష్ణు
నంఘ్రియుగళమునకు నధికమాస
మును వడంకుతోడ వనరెడు దానిని
మ్రొక్కఁజేసె నతని ముందునిల్చి. 174

వ. అంత శ్రీకృష్ణుండు హరితో నిట్లనియె. 175

ఉ. ఎచ్చటి నుండి వచ్చె నితఁడెవ్వఁడు శ్రీధర నాదు లోకముం
జొచ్చియు నీక్రియన్ మిగుల శోకముఁ జెందుచు నున్నవాఁడహో
యిచ్చట నుండు వారలకు నించుకయేనియు స్వప్నమందునుం
బొచ్చెము కానగాఁబడదు పొందుచునుండు సర్వభద్రముల్.

ఉ. ఎన్నఁడుగాని యెవ్వరిట నేమిటికిన్ విలపింప రీతఁడో
కన్నుల నశ్రు బిందువులు కాల్యలు గట్టగఁ బట్టు నేడ్చుచున్

ఖిన్నముఖాంబుజాతమునఁ గేశవ! నాచు సమీపమందునఁ!
మున్నరకం ద్యజించి యిటు మోకరిలం గతమేమి? తెల్పుమి.

ఉ. శ్రీకరపాదపద్మండు విచిత్ర చరిత్రుండు నూతనాంబుదా
నీకమనోజ్ఞమూర్తి కమనీయవచోవిభవోన్నతుండు గో
లోకవిభుండు భక్తజనలోలుఁ డిటుల్ వలుకాడి నందడ
స్తోకవచస్సులఁ శ్రవణతోపముగా విని విష్ణువయ్యెడఁ .178

క. సింహాసనంబునుం డిగి

రంహస్సున మాసదుఃఖరాజు దెలుపఁగా

సంహోహరు శ్రీకృష్ణుని

బంహీష్ఠ దయాఘృఁ గాంచి భాషించె నిటుల్. 179

మ. ప్రియమౌపుష్ప వినుమయ్య నా పలుకులఁ బృందావనాధీశ్వరా
భయదంబా నధిమాసదుఃఖమును నీ పజ్జన్ వచింపంగనే
నయి యిచ్చేటకు వచ్చినాడను తదీయాంతఃపరీతాపముఁ
దయతోడం దొలగింపఁ గాదగు ననాథు బిడ్డిలోకేశ్వరా, 180
సీ. అధికమాసంబని యందురు దీని న

ర్యమ సంక్రమించిందు నమరఁబోదు

మలినం బనాథంబు మంగళకర్మదూ

రము స్నాన దాన దూరమ్మటంచుఁ

గలలు కాష్ఠలు లవంబులు నెలల్ పండ్రెండు

బయ్యనర్తు సంవత్సరములు

పత్తనంబులు నదుల్ పర్వతంబులు వన

స్పృతులు లతౌషధుల్ ప్రభులఁ గూడి

గీ. గర్వ సహితంబులగుచు ధిక్కార మెపుడు

దీనిఁ జేయుచు నుండెడిఁ గాన నిద్ది

దుఃఖవహ్ని విదగ్ధమై తుట్టతుదకు

నుసురులను బాచుకొనుట కుద్యుక్తమగుడు 181

చ. పిదపను నే దయాశుభ్రలౌ ప్రేరణసేయఁగ నాను చెంతకుం
గొడకొని వచ్చి దుఃఖమునఁ గుంఁగుచు సర్వమెఱుంగఁ బల్కు నే
నది విని నా కసాధ్యమనిఁ యాత్మఁదలంచి భవత్సమీపముం
బదపడి దీని వెచ్చితిని భక్తవశంవద కావవే దయన్. 182

మ పరదుఃఖంబుల నోర్వఁజాలవని విద్వాంసుల్ త్రయీవేత్త లా
దర మొప్పున్ నినుఁ బల్కుచుండెదను గాదా! కావునన్ నీను వి
స్తర దాక్షిణ్యముచేత నీ యధికమాసాబున్ వెసం బ్రోవు, నీ
చరణాంభోజము సెందువారలకు నిచ్చుల్ శోకముల్ నిల్పునే?

ఉ కావున మిథ్య యెన్నఁడును గాదు త్రయీవచనంబు, మాసము
గ్రాస్తము నా నిమిత్తమయినన్ జగదీశ! సమస్త కార్యముల్
నావిరివీడి వచ్చితిని, వచ్చిన నన్ సఖలుం బానర్ప వే
సావధి పల్కుడుల్ ప్రభువు సన్నిధిఁ గూడదటండ్రు కోవిదుల్.

క. ఇటులన్ హరి, బద్ధాంజలి

పుట్టుండై విజ్ఞాపనంబు పొంపల్పి పుర

స్తటమున భగవన్ముఖమున్

బటుగతిఁ జూచుచు వసించె బహు వినయమునన్.

వ. అంత శౌనకాదుల్లిట్లనిరి. 186

ఉ. సూత! వదాన్యవద్యుడవు సూ, మఱి నీవిఁకఁ బెక్కువర్షముల్
భూతలమందు జీవితము బొంది సుఖంపఁగదయ్య! మమ్ము వి
ఖ్యాతజనార్దనాచితకథామృతపాచులఁజేసి తాజగ
న్నేత్ర యనంతరంబు హరినింగని యేమివచించెఁ దెల్పవే? 187

వ. మఱియు విష్ణుశ్రీకృష్ణసంవాదంబు సర్వలోకోపకారకం బైయుండు.

చ. సురముని యా ఋషిప్రసరుఁ జూచి యనంతరమేమి ప్రశ్న ముం దిరముగ సల్పె మాకు నదిదెల్పుము సూత, వారిస్వరూపుఁడా పరమమునీంద్రుఁ డాపరమ భాగవతుండు వచించు పల్కు, లో నరయ మహాభయంకర శవామయభేషజమై, చెలంగదే. 189

—○(అధిమాసమున కైశ్వర్యప్రాప్తిగలుగుట.)○—

వ. సూతుఁడిట్లనియె. 190

క. మిఠొనరించిన పశ్చిమే

నారదుఁ డొనరింప నపుడు నారాయణుఁ, డే

తీరున వచించె నదియే

వారక మిఠుఁ వచింతు పరమునులారా. 191

మ. మలమాసోన్నతదుఃఖికారణము పద్మావల్లభు డంతయుం దెలియంగా వచించి మౌనమున వర్తింపుంగఁ బాపేంద్రుని జ్వలనుండా పురుషోత్తముండెట్లులు దా సల్పెబ్రయంబేర్పడ స్ఫులుకంగావలెనంచు నారదుఁడనన్ నారాయణుండెట్లనున్. 192

శా. గోలోకేశుఁ డుపేంద్రుఁడొననిన యా గుహ్యంబు నీకితటిన్ వాలాయంబుగఁ దెల్పువాఁడ, నది సంవాచ్యంబు భక్తాళికిన్ బోలన్ దంభవివర్జితప్రజలకుం బూజ్యాస్తిక శ్రేణికిన్ జోలిందాల్చి మనంబునం దనయమున్ శుశ్రూషుతావారికిన్.

ఉ. కీరితింబెంచు సంతఁగలిగించు నఘంబునుద్రుంచు పుణ్యముం గూరుచు రాజవశ్యమును గొల్పు దరిద్రోత మాన్పు విత్త విస్తారమొసంగుఁ, గాన వినఁ దగ్గది విన్నగతిం బ్రసక్తిఁ నారసి చేయఁ దగ్గదిసుమా యిదియెంతయు మౌనిసత్తమా. 194

ఉ. మంచిపనిఁ రచించితివి మానవ! నీవిట కేగుదెంచుటం,
గొంచక యిట్టిమానమును గూరిమిఁగైకొని పెద్దకీరితిం
గాంచెద వెట్టిజీవులను గైకొనెదీ వలవారు నాకునుఁ
వంచనలేక గ్రాహ్యులు ధృవమ్మిది నమ్ముము నీమనమ్మునఁ.

వ. కావున ని మృలమాసంబు మత్సమానంబుఁజేసి సర్వంబు
నగుం దలమానికంబు గావించెద.

196

మ. అనుభావంబున సన్గణంబులను గీర్త్యైశ్వర్య దానంబులఁ
ఘనవిక్రాంతిని పడ్యగంబులను భక్తాభీష్ట సంపాదనం
బున నెంతే బురుషోత్తముఁడనఁగ నే బొల్పొదితిం దద్విధం
బున దీనిం బురుషోత్తమాఖ్య సుయశంబుఁజెందఁ గావించెదఁ.

సీ. నాయందుఁగల సన్గణములు సర్వంబును

పెరిమదీనికి సమర్పించినాఁడ

లోకవేదంబులలోఁ బ్రథితంబైన

యట్టి నా పురుషోత్తమాఖ్యఁగూడ

సర్పించితిని దీనికాదరంబొప్ప న

భోజ' నీకు సంతృప్తిగదుర

నిద్దానికిఁ స్వామిసేనయివర్తింతుఁ

దగదీనిపేరుచే జగమఖిలము

గీ. పాతకంబుల విడనాడి పూతమగును

నామ సాదృశ్యమునుజెంది యాదరమున

సఖిలమాసాధిపత్యంబు నందు; నిద్రి

పరమపూజ్యంబు వంద్యమై ప్రబంబుఁగాత.

198

శా. ఈమాసంబింక సర్వపూజకుల కెంతే దుఃఖ దారిద్ర్య దు

స్సామర్థ్యంబు నడంపఁజాలెడునుమీ సర్వంబు లొ మానముల్

కామోపేతము, లేను దీని నతినిష్కామంబుఁగావించితి

న్దా, మోక్షంబిడఁజేసితిం జగత్తిపై; నన్ బోలి భక్తాభికిన్. 199

ఉ. కామవివర్జితత్ సకలకామసమన్విత తు లిట్టి మాసమున్

భూమిని పూజసేయునెడ బూది యొనర్చుచుఁ గర్మజాలముల్

దామిట నన్నుఁజేరెదరు తథ్యమును మృధిమాసనామమున్

మామకనామమొక్కటియ మాకింక నేమిటలేవు భేదముల్. 200

సీ. ఫలపత్రములు మెక్కి జలములాహరించి

యనిలంబు మెసవి యాహార ముడిగి

కామంబు నిర్దించి కడఁకొత్తి కోర్కెంబు

నిండ్రయంబులఁ గెల్చి తుద్రమాని

చలికిఁజుకక వాన కులుకుఁజెందక యెండ

కలయ కహర్ణశం బడవినడఁగి

బహునిష్ఠతో మహాభాగులు యతివరుల్

బ్రహ్మచారులు తపఃపరతఁ జెంది

గీ. యస్మదీయావ్యయపదంబు నభిలషించి

యనధిగత వాంఛితార్థులై చనుచు నుండు,

రింకఁ బురుషోత్తమాఖ్యమహిష్ఠమాస

భక్తులొకమాసమున నె మత్పదముఁగాంతు.

201

మ. జరనున్ మృత్యువుఁ బాపెడిన్ సుఖపుగా, సర్వార్థసంసిద్ధలం

ద్వరితంబే సమకూర్చు, సాధనములం దభ్యంబుగా శ్రేష్ఠమై

వజ్రమున్ శ్రీపురుషోత్తమాఖ్య మురుసేవా యోగ్యమాసంబు, సా

దరులై దీనిని గొల్చువారికిఁ గొఱంతల్ గల్గవెనుక హరి. 202

గీ. విత్తులను జల్ల లాంగలవిధియందుఁ

గొట్లకొలదిగ నభివృద్ధి నెట్లుగొందు;

నట్లుగాఁ గోటిగుణితపుణ్యంబు నధిక
మాసమందున వసియింపఁజేసినాడె.

203

క. చాతుర్మాస్యాదికయ

జ్ఞాతతపుణ్యంబుచేతస్వర్గము జని సం
ప్రీతి నట భోగముంగని

భూతలమున కరుగుజెంతు బోయినవారల్. 204

చ. ఒనరంగ నేజనుండు పురుషోత్తమమాసము బత్తినెంతయుం
గొనుచు విధిప్రకారముగఁ గొల్పు; నశుండు స్వకీయవాశముం
దనరంగ నుద్ధరించి ననుఁ దద్దయుజెందగలాడు, సుశయం
బును ద్యజించి మద్వచనము శిరసావహియింపుచుద్యతా.

గీ. జన్మమృత్యుభయాకులస్థానమగుచు

నాధి వ్యాధియు జరగల్గి బాధగొల్పు

నట్టి సంస్మృతి, ననుభూతనట్టి మాన

పుండు మఱలను జవ్వన పికుండుఁగాడె.

206

అ. నె. ఏదిచెంది మఱల నీనలకేదెర

రదియె నాదు పరమ్యుభామ

మనెడు వేదవచన మత్యంతసత్యంబ

యగు, ససత్య మెన్నఁజైన నగునె?

207

శా. ఈమాసాబున కే నధీశ్వరుడైనై యైంతేబ్రతిష్ఠించితిన్
శ్రీమ న్మత్పురుషోత్తమాఖ్య దనుతోఁ జేకూర్చితిం, దీనినిం
ప్రేమింపగను భక్తులెప్పుడు, ననుం బ్రేమించినట్లెంచి త
త్కామంబుల్ సకలంబు లేన యిహమం గాతూహలాబాష్పంగన్

క. ఎపుడేనియు మధ్యక్తుల

నెవమెన్నెదఁగాని యిట్టి నెలపై బత్తి

దపించువారి నెపములఁ

నెపుడు గణింప నొల్ల నిది నిజమనఘా. 209

మ. నను బూజించుటకన్న నాకు హితమా నావారిఁబూజించుటల్
నను సేవించెడివారి కోరికలకన్న నామమాసంబు భ
క్తిని సేవించెడివారి కోర్కెలు వెనకదీర్తు, మదీయాఖ్య మా
స నితాంతప్రియులైనవారెపుడు మత్సరప్రీతిపాతుల్ సుమీ 210

ఉ. స్నానము దానముం జపము సాధుని షేవణదేవతీర్థ స
న్మానవిశుద్ధకర్మములు మామకమాసమునందు మూఢులై
మానినయట్టి మానవులు మాఱికి దుర్భగులై దురాత్ములై
హీనతఁజెంది భూమిఁజరియింతు హరి పరభాగ్యజీవులై. 211

మ విశదంబైన యశంబుదాల్చి జగతిన్ విఖ్యాతమన్నామమున్
భృశముం దైకొని కీర్తనీయమగుచు బెంపొందుమాసంబుఁగ
ర్కశమాఘంబునఁ గొల్వకుండినజనుల్ కల్యాణసందోహమున్
శశశృంగంబులఁబోలె గాంచగలరే? స్వప్నంబునందేనియున్. 212

క. పురుషోత్తమాఖ్యమాసము

నఱిముఱి మత్ప్రీతిపాతమగు దాని దిర

స్మరణంబుసేసి ధర్మము

నెరవని జడులొందగలరు నిరయాలయమున్. 213

వ. మఱియుఁ బ్రతి తృతీయవర్షంబున (నసంతగ్రీష్మవర్ష రువుల
నెదియే నొకనెల) పురుషోత్తమమాసంబుగా వచ్చుచుండు, అట్టితఱి
ధర్మబాచరింపనివారు కుంభీపాకంబునంగూలుగురు, ఈలోకంబున
మహామూఢులై పుత్ర పౌత్ర కళత్రజంబగు ముఖదవానలంబు జెందు
దురు. శ్రీమంతంబును పుణ్యతమంబును మదీయంబునగు పురుషోత్తమ

మాసంబు నజ్ఞానంబున నతిక్రమించువారు సుఖంబెట్లు పొందగలుగుదురు? 214

సీ. సౌభాగ్యవత్తులైన చానలెవ్వరుగాని
సుతసుఖసౌభాగ్యవితతికొరకు
పురుషోత్తమాభిఖ్యవరమాసమున నదీ
స్నానదానార్చనల్ సల్పిచేని
వారికంపఱకు సౌభాగ్యసంపత్తులు
వెసఁబుత్రసుఖము లేనొసఁగువాఁడ
నేరికి మన్మాస మూరక గతియించు
వారికిఁ బ్రతికూలనర్తనండ

గీ. నౌట, స్వామిజసౌఖ్యంబు లమరకుండు
భ్రాతృపుత్రార్థసుఖము స్వప్నమునఁగూడ
నోసరిల్లును గాన నీమాసమందు
స్నానపూజాజపంబులు సలుపవలయు. 215

చ. తనరంగ నిట్టిమాసమున దానము శక్తికొలంది సల్పి న
న్ననిశము భక్తితోఁ గొలుచునట్టిజనం బిహలోకతృప్తిగా
ధనమును ధాన్యముఁ హితసుతప్రకరంబును జెంది సౌఖ్యముం
గొనుచు నుదీయలోకమునకుం జనుదెంచి సుఖించు నాపయ్య;

గీ. నామనానతి సర్వజనంబునామ
మాసపూజయొనర్తుడ౯ మతినిదాల్చి
సర్వమాసంబులందు శ్రేష్ఠంబుగాఁగ
దీనిసల్పితినయ్య నీపైనిపేర్చి. 217

క. కాపున నధిమాసంబున
కై వగ దిగనాడి దీనిఁగైకొని వేగ౯

శ్రీవైకుంఠాఖ్యంబగు

నీవాసంబునకుఁ జనుము నీరజనాభా. 218

న. అంతనారాయణుని యిట్లనియె. 219

ఉ. ఆరసికాగ్రగణ్యుఁ డిటులాడిన నెంతయు సంతసంబునకొ
మారమణీవిభుం డధికమాసముఁ గైకొని నూత్న మేఘవి
స్తారచిప్రశోభితు విదారితదుష్కృతు నాదిదేవు నిం
పార నమస్కరించి తనయాలయమేగె ఖగేంద్రగామియై. 220

వ. అంతసూతుండు శౌనకాదులం గని యిట్లనియె నట్లు విష్ణు
శ్రీకృష్ణసావాదంబును విని సంతోషించిన నారదుండు మఱలబ్రశ్నిం
చె నెట్లనిన. 221

శా. వైకుంఠంబున కచ్యుతుం డరుగ న్నాపై నేమియయ్యెన్ మఱి
నాకాధీశతనూజకృష్ణుల యుదంతం బెట్లువర్తించె న
స్తోతానందము భావిపూరుషులకున్ జొప్పిల్ల నిప్పట్టునకొ
నాకున్ వీనులవిందుగాఁ దెలుపవే? నారాయణుని దయన్. 222

క. ఈరీతి నమరముని యన

నారాయణమాని యలరి నారదునకు వి

స్తారజగన్ముదముగ శృతి

పారణమొదవంగ నిట్లుపలుకఁదొడంగెన్. 223

గీ. పిదప విష్ణుండు వైకుంఠపదము జేరి

యధికమాసంబు నట నుండునట్లు చేయ

నచట హరితో రమించుచు నధికమాస

మఖిలమాసమ్ములకుఁ బరియయ్యెదాను 224

క. ద్వాదశమాసంబులకున్

సాదరుఁడై ప్రభువుఁజేసియధిమాసంబున్;

వేదాంతవేద్యః డాహరి

మోదంబును జెందె మది నమోఘదయాప్తిఁ. 225

క. నిరవధికదివ్యరూపా!

పరమభుజాటోపదళితగుపతిచాపా!

దూరితాంధకారదీపా!

పరిహృతశరణాగతార్త బహుపరితాపా! 226

మాచిని. అగణితగుభలీలా! హర్షసంధానశీలా'

సుగుణగణసమేతా' సూరిసందోహగీతా!

ఖగపతివరనాహా! ఖండితాఖండమోహా!

నిగమవినుతకీర్తి! నిర్మలానందమూర్తి! 227

గ ద యి.

ఇతి శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి

నామధేయ ప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ

పురాణాంతర్గత పురుషోత్తమ

మాహాత్మ్యంబునఁ

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీపురుషోత్తమాయపరబ్రహ్మణేనమః.

పురుషోత్తమమాహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

సంశోభితవక్షః

ప్రాసాదస్థగితకస్తుభమణిచ్ఛాయా

భాసురః పోషితనిజపద

దాసా! పురుషోత్తమా! బుధస్తుతనామా!

ప. దేవా! సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె నట్లు నారాయణుని నారమనకిట్లనియె ననంతరం బయ్యర్జునయుధిష్ఠిరపాంచాలులం జూచి భగవంతుఁడును భక్తజన్మలుఁడునగు దేవకీసందనుం డిట్లనియె.

సీ. ఈతపోవనమున కేతెంచి ధర్మసం

భవ మీరు దుఃఖసంభరితులగుచు

గోలోకవల్లభపాలితంబైన శ్రీ

పురుషోత్తమాభిఖ్యః బరగు నెలను

గాంగేయకుంభజకర్ణులవలన సం

త్రస్తంబులైన చిత్తములచేత

వ్యాసోపదిష్టవిద్యారాధనాసక్తి

నర్జునుండింద్రకీలాద్రికేగఁ

సీ. దద్వియోగప్రభూతభేదంబుచేత

నాదరింపరు మిగులఁ బ్రమాద మూని

కర్మగతి యవ్వధంబుగాఁ గడపుచుండ

నందులకు మీకు నేమి సేయంగవచ్చు?

3

గీ. ఏరికేని నదృష్టంబదెట్టులుండుఁ

దదనుగుణముగ బుద్ధివర్తనము నెల్లుఁ

దనకు గల్గు నదృష్టసంజనితఫలము

ననుభవింపక తప్పునే యవనినాథ.

4

వ. సుఖదుఃఖంబులును భయక్షేమంబులును నదృష్టానుసారం
బుగా జనులు పొందుచుదురు కావున మీరెప్పుడు నదృష్టనిష్ఠులై
యుందురుగాక మఱియును.

5

— { శ్రీకృష్ణుండు పాండవులకు
మేధావిమునిపుత్రికావృత్తాంతము నెప్పుట. } —

క. వేటొండు మీకు దుఃఖపు

గారణమితిహాసయుతముగాఁదెల్పెద నే

నోరాజవర్య! యిత్తటి

వారక నావలన వినంగ వలయును మీరల్

6

వ. అనిశీకృష్ణు డిట్లనియె,

7

గీ. పూర్వజన్మంబునందు నీపొలఁతిమిన్న

ద్రోవది, ధరామరుండు మేధావియనంగఁ

బరఁగునతనికిఁ బుత్రియై పృథ్వమంది

క్రమముగాఁ బదియేండ్లప్రాయము ఘటింప.

8

క. రూపము లావణ్యము లలి

తాపాంగవిలోకనములు సతిచాతుర్య

బేపారి పితకు నొకతుక

యే పుత్రికయై వసించె నెంతయుఁ బ్రీతిన్.

9

చ. గుణవతి సుందరాంగి దనకూతు, సుతుంబలె నా భగవంరా
గ్రణి గనుచు బ్రలంభనముగాఁ బలుకాడఁ డొకఁడ, కన్యక,
మఃశి నిఖలాగమంబుల నమందమనీషఁ బకించి వైచుషీ
ప్రశీహితశుద్ధీర్తియయి భాసితఁ దండ్రిగృహంబునందునన్. 10

అ. వె. దానిచిన్న నాఁడె తల్లి స్వర్గమునకు
జనఁగఁ దండ్రితేతఁ బెనుపబడుచు
యిరుగుపొరుగువారి యిట్లఁ గాంచి సుఖంబు
పుత్రపౌత్రసుఖము పొందఁగోరి. 11

చ. అలఘుగుణుండు భాగ్యనిధియైనవిభుడు, సుపుత్రవర్గముం,
గలిగియు పీర్తికైవడి సుఖంబుగ నేను నసించుటెట్లు, నన్
వలచి యొకానొకండును భువంబుగ రా డిదియెటిపాపపున్
ఫలమొ యటంచు నప్పు డలభాతిక యిట్లు దలంచె నాత్మభోగ్
ఉ. ఏమునిసేవనల్పును మ తేసురవర్యుని గొల్తు నేన్రతం
బీమెయిఁ జేయు దేవదూత కేగును నేమియొకర్తు నక్కటా!
మామకభాగ్యదేవత హమాదము సెందె బుధుండు తండ్రియుం
దీమన మేది నామ దురదృష్టమున గడమూఁడుఁడై తగెన్. 12
నీ. పరిణమంబున కీడుపాపింప వరునకుఁ

దగినవాని కొసంగఁ దలఁపఁడు పిత;
అశీషనంబున కశ్యపసూరాలనై
కన్యాత్వహఃఖసంకాంతనైతి
నాపాప మది యేమొ నామ నెచ్చెలులట్లు
భర్తతోడి సుఖంబు ప్రాప్తిలెదు
నాప్రియజనయిని, నాకలంకకు మున్నె
యరుగనేటికి నభాగ్యుంబుకతన

గీ. అనుచు నాభాల చింత నశ్యంత మూని
మహితవాంఛాపయోధినిమగ్నయగుచు
మోహసలిలంబులను శోకమోహవీచి
సముదయంబునఁ బీడితస్వాంత యయ్యె.

14

ఉ. ఆవరపుత్రికిం దగినయట్టి విభుక్ వెనుకం దలంచి మే
ధావిమునీంద్రుఁ డుర్వర నితాంతమును జరియించి యెచ్చటం
లేనడిఁ గుంది డస్సి విఫలీకృతమానసుఁడౌట నింటికిం
బోవఁ దలంచి దైవగతిఁ బొందె జ్వరంబును మార్గమన్యలోక.

ఉ. దారుణతీవ్రహా జ్వరము తన్నుఁ గడుంగడుఁ బీడవెట్ట నా
పాటుఁడు సర్వగాత్రములఁ బాయఁగజాలని తాప మురుచుక్
జాటుచుఁ బాతముంగనుచు సారెకు, మద్యపుండ్రు; లింటికిం
జేరినతోడనే పడియెఁ జేవదొరంగి ధరాతలంబునక్,

16

ఉ. వేగముగాఁ దనూజ భయవిహ్వలయై చనుదెంచి భూసురు
దాఁ గనుమాశ్రలో నతఁడు దాని స్మరించి ముమూర్షువై, మదిం
గాఁగలయర్థశక్తి భయకంపితుడై, తనయావివాహపుక్
రాగము బూనఁగా నవసరం బిదికాదని నిశ్చయించుచుక్.

17

ఉ. తొల్లి గృహస్థధర్మములఁ దూకొని చేసినకారణంబుచే
నుల్లమునక్ విశుద్ధి గని యుద్ధతసంస్మృతిమోహబంధముం
ద్రెళ్లఁగఁజేసి, యియ్యెడల శ్రీహరిసంస్మరణంబు భక్తిసం
ధిల్లఁగఁ జేయఁగాఁదగినతెన్నని యాద్విజుఁడూర్జితాత్ముడై.

18

సీ. ఇందీవరశ్యామ! నందగోపకుమార!

వరద! త్రిభంగసుందరశరీర!

ధృశేశ! రాధికారమణ! పంచుడదో

ర్దండసంతోషితోద్దండవనుజ!

భయదోగ్రదావాగ్నిపరిపాణిష్టాత!

వల్లవీసందోహవస్త్రురారణ!

శ్రీకృష్ణ గోవింద! శ్రీశబనావనదక్ష

దేవదేవ! మురారి! దీననాథ!

గీ. ఘోరసంసారసాగరవారి మునిఁగి

తీరమునుగానకున్న యీదీనజనుని

గాచు దిక్కెన్నరయ్య! నీకన్న నిక

మాధవా! పోవుమయ్య! నమస్కరింతు.

19

క, అని ప్రార్థించిన మానీం

ద్రుని మొలచి యాలించి విష్ణుదూతలు వేగం

బున వచ్చి మృతమునిం గై

కొని హరిచరణముల చెంతకుం జని రధిపా,

20

ఉ. బాలిక యంత నాజనకుప్రాణమువోవఁ దదీయదేహముం

దాలించి యంకపీకమునఁ దద్దయు శోకపరీతచిత్తయై

పేలతనంబుతోడ విలపించుచుఁదా, గురరీవిధంబుగా

నోలి వచించె జీవముల నొందిన తండ్రినిబోలె నీక్రియన్.

21

ఉ. ఆక్కట! తండ్రి! నన్నెవనియంకమునం దిడి విష్ణులోకముం

ద్రెక్కొనినాడవో పిత గతించిన పిమ్మట నాకు నిచ్చటం

దిక్కెవరిక భ్రాతలును తేరి కనుంగొను సోదరీమణుల్

తక్కినబాదుగుల్ మఱియుఁ దల్లియు సైతము లేదుగావునన్.

22

ఉ. అన్న మొసంగి వస్త్ర మిడి యాదరణఁ ననుఁ గాంచు వారలున్

మన్ననతోడ నాపలుకు మాటలకున్ ముదమందు వారలున్

సున్నగదా త్రయీనినదశూన్యగృహంబగు నాశ్రమశ్రుబునన్

విన్నన, నిర్జనంపుటడవింబలె నొంటిగ నిల్వనేర్తునే?

23

- చ. బ్రదికి ఫలంబులే దిశను ప్రాణము వాసెద నాకుఁ బెండిలిం
గొదకొని చేయకుండ నెటకుం జనినాఁడవా? తృడ్రి! వేగ ని
య్యదనున వచ్చి తావకసుఖాంచితవాక్కుల నాదరించుచున్
ముద మిడవేల? మానమును బూని వసిచుట నీకునాయమే?
- చ. వరమత్తివై సదా దుఃఖీతృప్తవత్సలతం బ్రకటించుచున్ ననుం
గఱకుండనంబుతో నెడఁద గాఁడఁగ నాడ వొకప్పు; డట్టిసీ
వఱిముఱి దీర్ఘనిద్ర గొను టర్హమె? శీఘ్రము లెమ్ము నేత్రముల్
దెఱచి ననుం గనుంగొనుము దీనను గావుము తృడ్రి! మక్కువన్
- చ. అని యిటు లామునీద్రాసుత యశుజలంబులు చేత్రయుగ్మనం
దునను బ్రవాహమై వెడల దుస్సహదుఃఖముతోడఁ గంచు గీ
చినగతి ముక్తకంఠమున జెట్టులు గుట్టులునుం గరంగ రో
దన మొనరింపఁ దద్విసినధామమునం గల మానులెల్లరున్. 26
- మ. విని కారుణ్యమునం దపోవన్నిటలుల్ విస్తారశబ్దంబుచే
తను శోకించెడివార లెవ్వరని మేఘానామమానీంద్రీనం
దనిశబ్దంబుగ నవ్వడిం దెలిసి యెంతే సంభ్రమోపేతులై
యనుభావించుచు వచ్చి రచ్చటకు హాహాకారరావంబులన్. 27
- ఉ. ఆగతులౌ మునీంద్రులు సుతాంకగతున్ మృతమాని గాంచియు
ద్యేగము జెంది దుఃఖమునఁ; దేరువ కొంత వహించి, యంత నా
యోగిక శేబరంబుఁ దనయోరువునుండి శ్మశానభూమికిన్
వేగమ తెచ్చి యంత్యవిధి వేల్చిరి చిచ్చున దారురాశితోన్. 28
- ఉ. ఊరడిలంగఁ బల్కి మునియూఢము బాలిక, కంఠ వార్ నిజా
గారము సేరినం గ్రామముగా మది ధైర్యము నూది శక్తికి
దీరుగ న్నృధ్విదైహికవిధిం బితకున్ రచించి బాల యా
ధారముగాఁగఁ బితృమృగు ధామమునన్ వసియించెనవ్వనిన్. 29

గీ. కారుచిచ్చునఁ జిక్కిన కదలిమాడ్కి-

కేపు మడిసిన దురపిల్లు గిడ్డి వోలె

జనకపరలోకగమనంబనితతాప

నహ్ని నందురుచుండె నా వరుహాక్షి.

30

వ. తదనంతరంబు సూతుండు శౌనగామలతో నిట్లనియె
నట్లసృతంబగు నామేఘావిద్విజవర్యసుతావృత్తాంబు వినివెరగంది
నారదండు నారాయణునింగని మాహాత్మా! తపోవనంబున నబ్బలిక
యేమొనరించె బిదప నేముని యక్కన్యకను వివాహంబయ్యెఁ దెల్పు
వేయని యడిగిన నారాయణుని డిట్లనియె, సంత ధర్మజనకు శ్రీకృష్ణుం
డిట్లనియె.

31

క; తలఁచితలంచయు జనకుని

జలజల కన్నీరు బాల జార్చుచు; నుటజ

స్థలి నేకాకినియై యిటు

విలపింపఁ దొడంగె దుఃఖవిహ్వలయగుచున్.

32

చ. ఇల జనయిత్రినాకు, జగదీశ్వరుండే జనకుండు, కానలో

మెలఁగు మృగాళి బందుగులు, మింటఁ జరించు పులుంగుచే చెలుల్

చెలఁగిన విద్యయే ధనమూ, జీవపమై తగె జీవనంబు, నన్

వలచినవాండు శోకమను నాయకుండేయిడడిక్కు, దైవమా. 33

వ. ఆని విలపించుచున్న సమయంబున.

34

—○(మేఘావిపుత్రికయొద్దకు దుర్వాసుండువచ్చుట)○—

సీ. శూన్యసదృమునందు దైన్యంబుతో యూధ

విభ్రష్టమృగివోలె వెఱచుగాని

హృదయసంతాపాన్ని నొడుపు కన్నీటితోఁ

జల్లార్చునదిగా నెసంగుదాని

పరిరుద్ధయై నట్టి యురగినా నిశ్వాస
పవనసందోహంబుఁ బరపుదాని
ఘనమఃఖనాధికిఁ గడయొందుఁగానక
దీనయై మిగులఁజూతొమదాని

గీ. బిట్టుబీతుఁగృశియించినట్టిదాని
నాదరింప భవిష్యత్ప్రణోదితుఁడయి
తిరుగుమను తద్వసమున యాదృచ్ఛికముగఁ
బరమకోపనముని యటకరుగుదెంచె,

35

మ. సముదగ్రోరుజటాకలాపపరితస్సంఘన్నుండై భస్మది
గ్ధమనోజ్ఞాకృతియై కనుఁగొనినమాత్రక్ సృతహలుండేని త్రా
సముసెందక్ వరదండకుండికలతో సాక్షాచ్ఛిప్తుండట్లుగా
నమరెం దన్ముని, నీకు తల్లికిని బాల్యంబాకు సుప్రీతుండై. 36

క. ఆతఁడు త్రిదశాకర్షక
మైశగు విద్దియను తొల్లి యమలమనీషక్
భూతలనాథఁ యొసంగిన
మీతల్లి జపించి కాంచె మిముదనయులుగన్. 37

చ. అఖిలసుపర్వవందితుండనై తగు నేనొగి రుక్మిణీసతీ
ముఖవచనంబులన్ వినుచు మూదట నిమ్మునితో రథమ్మునన్
సుఖముగఁ గూరుచుండి చనుచున్ బథమందుఁ బిపాసతోడ మ
త్సఖియగు రుక్మిణీసతికిఁదాలుపు లోషపుటంబు లెడినన్. 38

చ. సుదతి జలాభిలాషగొని సూచనసేమఁబ్రయం బెలర్ప మ
త్పదశిఖితంబుచేత వసుధాతల మించుక నొక్కి భోగవ

త్యుదకము వెల్పరింప నది యుగ్మజేకి దగునంత మీఁదికి
బొదలి దగ్గ హరింప మునిపుగవుడయ్యది సూచి యెంతయున్.
చ. త్సకునగోళమూని ముందాలిని సూతయులేక యత్తటిక
బటతరవిస్ఫులింగములబరెడునాపశయాగ్నిరీతిగాఁ
బటపట పుష్పగీలుదు గుభాలునలేచి దురాత్మ! కృష్ణ! యో
కుటిలమనస్క! దుక్కిణియె కూరిమివల్లభ నీకుఁగావునన్. 40

మ, అనమానించుచు నన్ను సేదయిన మాహాత్మ్యంబు సూచించి మ
త్సవిధంబుమఁ బ్రియాప్రహర్యససిక్తస్వాంతమేసారసీ
యువిదాబీతజలన్ బొనర్చితివి; తద్యోగంబునా బాసియుం
దువటంచున్ శపియించె నన్నెవఁడు; తద్ధూర్తుఁడే భూవల్లభా. 41
సీ. రుద్రాంశసంభూతుఁ డుద్దిక్తకోపుండు

కాలరుద్రాపరోద్వేలమూర్తి

అత్రిషానీశ్వరాత్యంతోగ్రవరతపః

కల్పకానోకహానల్పశలము

సాక్షీమతల్లికాసత్కిరి శోభిత

కనసూయకాత్యజుడైనఘనుఁడు

బహుతీర్థజలసిక్తపటుజటాపటలపిం

గాంశురాజచ్ఛిర్న కాభిరాముఁ

గీ డఖిలశాస్త్రార్థబోధనానర్గళమతి

వరతసోవిగ్రహుండు దుర్వాసుఁడెదుటఁ

దనకుఁగనిపించినంత మేనావిపుత్రి

యైన యాకస్య యెటులూ శోకాభివెడలి.

42

ఉ. అల్లన లేచి యేగి ధృతి యాత్మమునం ధరియించి వృశానిరా
ట్లల్లజపాదపద్మములు దద్దయు భక్తి నమస్కరించుచు

- దొల్లి వసుంధరాసుత వధూమణి వాల్మీకిమానిఁ బ్రీతిసం
ధిల్ల నిజాశ్రమంబునకుఁ దెచ్చిన్తైవడిఁ దెచ్చియామునిఁ. 43
- ఉ. ఆదర మొప్పుగాఁదనదు నాశ్రమమందుఁ నిల్పి యన్యపా
ద్యాదిగ వన్యసత్ఫలము లుచితపుష్పము లిచ్చి స్వాగతా
పాదితుఁడేసి తత్పదసపర్య యొనర్చి పథిశ్రీమంబుఁ;
మేమరనవ్రువృత్తి మది మేకొని బాల వచించె మానితో. 44
- మ. నను సుభావేశఁజేయ నియ్యెడ మునింద్రా! నీవువిచ్చేసి తిం
బున భావత్కవదాంబుజద్వయరజంబు దీర్ఘహంబు స్ప
ర్శనముం జేయుడు నాశరీరమును మజ్జన్మంబు మాత్రాతపో
వనపూజావ్రతదానధర్మములు సాశల్యంబు గాంచె జమి. 45
- చ. అని యిటువల్కి యూతని సమక్షమునండున బాల మిన్నకుం
డినఁ జలునవ్వు మోమునఁ గడిది నెలుగ హారాంశజంబు త
న్నుని వచియించె నిట్లు; మునిపుత్రి! భవజ్ఞుకండు తొల్లిన
ల్పినుకృతంబుచేతఁ బ్రభువించి కులంబునునీవుతాల్పవే? 46
- శా. కైలాసంబుననుండి నేనిపుడు వీరకవద్దుచున్ నీకు స
చ్చీలంబున్ వరధర్మమితఁ మెదం జొరింది నీమాశ్రమా
బీలీలం జనుదెంచి నీవిడివ బాహిష్టాలిభే. నుంబుఁ
వాలాయంబుగ సంతసించితిని మత్స్వంతంబునం బాలికా. 4
- ఉ. శ్రీయత మైనయట్టి బదరీవనసేమకు నేను వేగమే
పోయెద నిప్పు డచ్చటఁ దపోనియతిన్ వసియించుచుండె నా
రాయణమాని లోకపరిక్రమంఁడై; యతనిన్ ముదంబుతో
నీయెడఁ గ్థాతు నుత్తమమునీశ్వరవందితుఁ డాతఁ డెంతయున్.

సీ. ఋషివర్య! నిన్ను దర్శించుటచే నాదు
 శోకసముద్రంబు శుష్కమయ్యె
 నను నీపునమ్మానసము సేసి తిట్టుపైని
 శుభము సేకూరు సంచును దలంతు -
 సంజనితాధికజ్వాలదావాగ్ని నా
 హృదయస్థ మగుట నీ వెఱుంగవాక్కా?
 శంకర యోదయాసాగర! యద్దాని

శీఘ్రంబ శమియింపఁ జేయు మయ్య
 గీ. కాంచఁగా హర్షహేతు మాకృత్యు లేను
 తల్లిదండ్రులు భ్రాతలు ధైర్యమిడఁగ
 నెవ్వరును లేరు నాకు; నింకెటులఁ బ్రమక
 గలను తెల్పుము? దుఃఖసాగరము నీడి; 50

క. ఏ యే దెసఁ గాంచుదునో
 యా యా దెస నాకు శూన్యమై కనుపట్టెన్
 నీ యోగశక్తిని మదీ

యాయతమఃఖంబు నుడువ నగు మునితిలకా! 51

మ. నను నెవ్వండును బెండ్లియాడఁ దలపూనం బోవఁడాపైని జెం
 దును నాకున్ వృషలీత్వదోష మని యెంతో భీతి వాటిల్లె, నం
 దును మద్యోజననిద్రలుం దొలఁగె నెందున్ భద్రమే కానరా
 దనఁఘా! ప్రాణములీఁగుటే తగు నుపాయం బుచు నూహించితిన్

గీ. అని వచించుచు నాబాల యశ్రవదన
 యగుదు విరమించి యున్నంత నతని యెదుట;
 దానికి నుపాయ మరయంగ మూనిషుడను
 చిత్తమందు విచారంబు సేయఁదొడఁగె. 53

వ. అంత నారాయణుని యిట్లనియె.

54

క. మునికన్యక యిటువల్కిన

విని యా కోపసమహర్షి విస్మితమతియై

ఘనకృపతో హితవచనం

బును బాలికతోడ నెదియె మునుకొని పలికెన్ 55

వ. అనిన నారమం డిట్లనియె.

56

క. దుర్వాసోమునివర్యుఁ డ

ఖర్వవిచారణము సల్పి కడ కేమని తా

నిర్వచియించెను కన్యకు

శర్వప్రతిమాన! మానిచుద్ర! తెలుపవే? 57

వ. అంత సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె.

58

గీ. త్రిదశమునిమాట విని బదరీవిభుండు

పలికె నత్రితనూజుండు వలికినట్టి

వచనం; మయ్యది గుహ్యంబు వసుధ జనుల

కందఱకును శివంకరమై రహించు. 59

వ. అంత నారాయణుం డిట్లనియె

60

గీ. ఓవిబుధమానివర్య! మేఘావిసుతకు

వనట నుడువ దయాభువై మునివరుండు

తెలిపినట్టి యుదంతంబుఁ బలుకువాడ

దాని వినుమయ్య! మిగులక్రద్ధాభుండ వయి. 61

వ. అంత ననసూయానందనుండైన దుర్వాసుం డిట్లనియె.

వ. కువలాక్షీ వినుమీ వచించెద నికన్ గుహ్యతిగుహ్యం బసం

భవమై యుండెడి నెల్లవారి కిది చెప్పందెల్ల ద్దక్షై న నీ

పు విశేషంబుగ నన్ను వేడుకతనన్ బూర్ణానురాగంబుచే
త వచింపం గమకించితిన్ సకలశాస్త్రంబుల్ విమర్శించుచున్. 63

ఉ. ఎంతయు విస్తరంబు రచియింపక తెల్పెద సంగ్రహంబుగా
నింతకుఁబై తృతీయముగ నింపెసలారెడు మాస మారమా
కాంతహితంబుగాఁదనరుఁ గన్యకరో! పురుషోత్తమాఖ్యమై;
సుతయు సంశయింప కది చొప్పుడిఁప్పు డొనర్పు పుణ్యమున్.

క. స్నానము తీర్థములందును,
నానెల నొనరింప భ్రాతృహత్యయుఁడొలఁగున్
దానికి సమమగు మాసము
కానంబడ దెందుఁ గార్తికామలయందున్. 65

ఆ. సర్వమాసపక్షసమిచి, యన్యములైన
పర్వములును నిగమ బహుళకథిత
సాధనంబు లెల్లఁ జచ్చిఁపఁగా దీని
పోడశాశఫలముఁ బొనుప గలవె? 66

వ. మఱియుఁ బ్రాతఃకాలవేలవత్సరంబులు గంగాస్నానం బొన
గించిన ఫలంబును సింహంబున గురుండుపసియింప నొక్కపర్యాయంబు
గోదావరీస్నానం బొనరించిన ఫలంబును పురుషోత్తమమాసంబున
కయ్యెడనేని యొక్కపర్యాయంబు స్నానం బొనరించుమాత్రమున
ధించు. 67

గీ. బాలికామణి! శ్రీకృష్ణవల్లభ మగు
మాసమియ్యది పురుషోత్తమాఖ్యఁడనరు
దీని సేవింప వాంఛలు దీరుఁగాన
సరగ సీమాసమును గొల్చి సాఖ్యపడుము. 68

వ. నేనును నీమాంసంబును బురుషోత్తమునింబోలె భక్తిని
బూజించుచుందు 69

స. ఒకనాఁ డే సల యుబకిఘృపయిఁ గోపోద్రేకినై కృత్యనా
నొకశక్తిం బరపంగ విష్ణువు సముద్యోగించి చక్రంబుఁ బం
పకమున్ నాపయిఁ జేయుడుం దొడరి; తద్బాధం బెడంబాపికొం
టకు నే నీపురుషోత్తమవ్రతము శ్రేష్ఠంబుఁ గావించితిన్. 70

క: ముల్లోకంబుల భస్మము
పెల్లుగ నొసరింపజాలు విష్ణునిచక్రం
బొల్లక నను, వెనుకకుఁ జనె
నల్లనఁ; బురుషోత్తమవ్రతాచరణమునన్. 71

క. పరికించి యద్ది విస్మయ
పరవశతం గాంచినాడ బాలరా! నీవా
పురుషోత్తమవ్రతంబును
విరచింపు మటంచు మౌని విరమించె నటన్. 72

వ. అంత శ్రీకృష్ణుం డిట్లనియె. 73

మ. అనసూయాసుతవాక్యముల్ వినుచుఁదా నాబాల సాసూయయై
భినహార్థ్యంబున భావిచోదనమునం గల్యాణదూరంబుగా
ననియెన్ మౌనినిగాంచికోపమతియై; యార్యా! భవద్వాక్యముల్
పొనరన్ వింటిని గాని నామది రుచిం బుట్టింప వొక్కింతయున్.

ఉ. కార్తికమాఘమాఘవముఖప్రమదప్రదపుణ్యమాసముల్
పూర్తిగ ధిక్కృతంబు లయి పోయె భవద్వచనంబుచేత; నో
ధూర్జమునీంద్ర! యానెలలు త్రోయవె? పాపము; గోర్కులీయవే?
యార్తిహరించి ధూర్జటిముఖమరు లిష్టసుఖంబొసంగరే? 75

మ. పరంగఁ వాంఛితముఁ ఘటించుటకు నై పశ్యత్తదైవంబు భా
స్కరుఁడుఁ సర్వజగత్సవిత్రి యగు నా కాత్యాయనీదేవియ్యఁ
గురువిఘ్నానిహరించుదంతివదనుండుఁ సర్వబృందారకే
శ్వరుఁడైనట్టి నృషధ్వజుండును వ్యతీపాతాదులు జాలవో? 76

ఉ. ఇందఱఁ దూలనాడి మఱి యాయధిమాసమె సర్వపూజ్యమై
పొందుగఁ గామితార్థ మిడుపొంటె బ్రసిద్ధమటంటి వీవు వా
సి దగు మౌనివయ్య మది సిగ్గొకయితయు లేద? చాలునో
మాదమఱి! యింకఁ విడువుమా! మలమాసప్రశంస నీయెడఁ. 77

గీ, సూర్యసంక్రమరహిత మనార్యము; శుభ
కార్యవర్జిత మిదియందు రార్యజనులు;
ధైర్యమున నిట్టిదాని నాచార్య! పొగడి
తిర్యగుక్తివచి శి? నీచర్య దెలియ. 78

క. ఎఱుంగుదు నెల్లసిలుంగుల
హరియింప సమర్థుడనుచు హరిని బరముఁ;
ధరణీసుర! రాత్రిగిదివ
మెరనెరియుట దక్క మఱియు నితరుల నెఱుంగఁ.

గీ. జానకీనాయకుండు రామచంద్రుండు మఱి
పార్వతీవల్లభుండు కపర్ది దక్క
నితరుడగు పెద్దవేలు పింకెవండు గాని
నామదూఱింబు దీర్పలే డాదరించి; 80

క. కూరిమితో మలమాసముఁ
గూరిచి యింతగను నీవు కొనియాడగా
ధారుణీసురవరయేలా?
వీరల నందఱనువిడచి వీటిఁడి వగుచుఁ. 81

గీ. ఇటుల మునిపుత్రి వల్కిన కటువచనము

వినుచు నాక్షణమందు నమ్మునివరుండు

క్రోధజాబ్జల్యమానగాత్మోడయి మిగులఁ

దోఁకఁ ద్రొక్కిన త్రాచునాఁ ద్రుల్లిపడియె. 82

మ. మొదలే కోపనుఁ డామునీంద్రుఁ; డటుపై ముగ్ధాత్వముం జూపి త
త్సుదతీరత్నము కారులాడినగృధాదుర్వాహుడై మాని నె
మ్మది యెట్లో కని మిత్రపుత్రి యను ప్రేమఁ జూపుచున్ శాపమన్
ప్రదరంబున్ ముఖిలస్తకం బనుప నొప్పు డయ్యె ధాత్రీశ్వరా!

గీ. మూఢురా లీకుమారి యపూర్ణధిమా

హితము నహితంబు నెఱుంగదు కుతలమందు

మహితపురుషోత్తమాభిఖ్యమానమహిమ

పండితులకేది భుజ్జీయభంగి నుండు. 84

వ. కావున నిట్టివిషయం బల్పమతులైన పురుషులకును బాలి
కలకును దెలియుట యసాధ్యంబు గాదె? యని తలంచి. 85

చ. జనకుండు లేని కన్య యిది చాలగ దుఃఖశనంజయార్పులన్

మునుపె దహింపఁగాఁబడె నమోఘమదీయకతోరశాపము

జొనిపిన నైఁపలే దని యసూక్షణజాతరుషన్ దమించి య

మ్మునిజనవల్లభుం డనియె ముక్కొని కన్నియతోడ నిట్టులన్. 86

ఉ. బాలరా! నీవు నా హితుని పట్టివి గావున నిట్టి పట్టునం

దాలిమి నూనినాఁడ నిఁకఁదానకచిత్తమునందు దోచిన

ట్లోలి రచించికొమ్ము పురుషోత్తమమాసము నీ వభాగ్యతం

దూలగ నాడియుంటి వలదోషము మాత్రము పాయ దెప్పుడున్

గీ. కాన నీజన్మమందున నైన నీకు
నవలిజన్మంబునందైన నాఘలంబు
ననుభవింపక తప్ప దో వనజనేత్ర
యింక బదగీవనంబున కేనుసనుదు.

88

ఉ. బాలిక వీవు గావున శుభం బశుభంబు హితాహితంబులున్
మేలిమి గుర్తెఱుంగవునుమీ! శుభమయ్యెడుఁ గాక నీకు నేఁ
గాలవిలంబమున్ సలుపఁగాబనియే మిఁకఁబోవుదెంతు నీ
భాలమునం దజుం డెటుల వ్రాసె నటుల్ ఘటియించుఁబొమ్మిఁకన్
వ. అని దుర్వాసుం డేగె నని చెప్పి శ్రీకృష్ణుం డిట్లనియె. 90

ఉ. ఈరహిఁ బల్కి తామసమునీశ్వరుఁడేగిన యంత బాల దా
నోరిమి సూతలేక పురుషోత్తమమాసము ధిక్కరించుటన్
జారుకలావిహీనయయి చాలవిమర్శనమాచరించి గౌ
రీరమఃకార్పణంబు నొనరించెడిపాంతు దృఢాంతరంగయై.

91

క. భూరిశంపంబొనరించుచు

నారాధించెదను గిరిశు హైమవతీశున్
గోరికలన్ వేవేగమె
తీరుచు నాశండు, యుద్రు ధీరవరేణ్యుల్

92

గీ. ఇట్లు మేధావిసుత నిశ్చయించి మదిని
సావిత్రమస్థానమందు దుష్కరతపంబు
సలిపి యీశ్వరసంతుష్టి గొలిపి తనదు
కోర్కి నీడేర్చుకొన నెంచె గువలయేశ.

93

వ. అంత సూతుం డిట్లనియె.

94

చ. మునివరపుత్రి యత్రిమునిపుత్రుని వాక్కులు ధిక్కరించి శా
ర్జిని బహుసత్ఫలప్రద విరించిని దాదృశు నుజ్జగించుచుం

దన వనమందు సంగకవిదారి నుమాపతిఁగూర్చితోడ సే
వన మొనరింపఁ బూనె నిజవాంఛమెయిం దన వాంఛదీరఁగఁ.

ప. అంత నక్కుమారి సర్వమునులకును సుమష్కరంబగు
మహాకార్యంబునకుఁ దలకొనియె సంతి వన్వల నేమియయ్యె విన
వలతుం జెప్పవే ? యని యడిగిన నారదునకు నారాయణుని
యిట్లనియె.

96

సీ. పిదప నాకల్యాణి పేర్చితో శంకరు
భక్తవత్సలు శాతుఁ బంచవక్త్రు
భుజగభూషణు సీతు బుధగణసంసేప్తు
సందిభృగ్యాద్యభివందితమకుఁ
ద్రుగుణంబులును చతుర్వింశతితత్త్వంబు
లష్టమహాసిన్ధు లాప్రకృతియుఁ
బురుషుఁడు నుతియింపఁ బరగుదేవుని సనా
తను చంద్రఖండభాలుని శివేశు

గీ. శూలి ధవళాంగకుని జటాజూటలలితుఁ
బరమపూరుషుఁ గూర్చి దుశ్చరతఃకుఁ
జూచు వారలు మిక్కిలి చోద్యమంద

నాచరింపఁగఁ దొడఁగె నయ్యాశ్రమమున.

97

ఉ. భానుపుగ్రీష్మగుం డయిన పట్టునఁ బంచకృశానుమధ్యమ
స్థానమునందు; మార్గమును త్రైషము మాసుము ఫాల్గునంబు శై
త్యసతసర్వకాయముగఁదాల్కొన శీతజలాంతరంబున
బూని వసించి బాల తపము బొనరించుచునుండ నుగ్రతఁ.

98

శా. బాలారత్నము నీరమందుఁదపమున్ స్వక్తాస్యయై చేయుచోఁ
గీలాలస్థసరోజశోభఁదనఁజె, గీల్కొప్పు బాజుంగ జు

బాలావేష్టిత వోలఁజెన్నలరె, బ్రహ్మశ్రభ్రసంజాతధూ
మాఘల్ వొల్చె సరోజసేవలకు సంప్రపించుభృంగాలినాఁ. 99

వ. మఱియు నాతస్వీశిరోరత్నంబు. 100

క. బృసికోపేతస్థంజిల

వసుధన్ ఛాదసములేక వర్షాసమయ

ప్రసరన్నిశల శయించు

బస నిరుసంజలను ధూమపానము సలుపున్. 101

మ. పురుషూతుండు తదీయదుశ్చరతపంబు గాంచి యారీతి ని
ర్జరులున్ సర్వమహర్షులున్ సలుపఁగా సాధ్యంబొకో?యంచు ధై
ర్యరమాశూన్యత డిల్లపాటుగన సయ్యావ్రేయి వర్తించె నా
హరుని గూర్చి తపంబునన్ నవసహస్రబ్రుంబు లురీశ్వరా! 102

—○(మేధావిపుత్రి కేశ్వరుండు ప్రత్యక్షంబగుట.)○—

గీ. అంత వేల్పులతోఁగూడ నరిగి గిరికి

పాటుజడదాలుపుబిడారిపంచకోడి

యెటుకసేయును ముక్కంటి తొరగ గిబ్బ

నెక్కి చనుదెంచె దన డుబుడక్క మ్రోయ. 103

చ. గురుతరయోగివర్యులకుఁగూడ నగోచరమాస్వరూపమున్
గిరిశుండు తత్తపోనియతికిన్ ముదమంది కనంగజేయ న
బృరపడి ప్రాణముం గొనిన బొందిక్రియన్ వడి లేచి తాఁ దపః
పరతః గృతత్వముం గనియు బాలిక యత్తఱి హృష్టపుష్టయై. 104

వ. పుడమిచాడ్చున నాతపసంక్లిష్టయు దేవమీధయు గరీయ
సియు నైన యాబాల యవనతయై గిరిజాపతికి నమస్కరించి విశ్వవం

దితుండగు నమ్మహాదేవుని మానసోపచారంబుల బూజించి భక్తి
యుక్తంబగు చిత్తంబున నాజగన్నాథునిట్లని స్తుతించె. 105

స్రగ్వీణి. పార్వతీవల్లభా! భక్తలోకావనా!

శర్వరీశార్కమోషర్బుధత్ర్యంబకా!

సర్వలోకేశ్వరా! సామగానప్రియా

శర్వనామాంకితా! చక్రపాణిస్తుతా. 106

భుజంగప్రయాతము. పురారీ! మహేశా! భుజంగప్రభూపా!

సురేశాదిపూజ్యా స్ఫురద్దివ్యరూపా!

దురాధర్షసత్వా! ధునీభృజ్జటాఢ్యా!

గిరీశా! జూహారుల్ కృపం గొమ్ము దేవా! 107

ఉత్సాహ. అస్థిముండమాలికావహద్యభుండవై సదా

స్వస్థముగను రాజతాద్రివాసివై రహించుచున్

సుస్థిరాత్మఁ గొల్చువారి శోక మార్పుదేవ నా

దుస్థినితిని దొలంగజెట్టి తోషమున్ ఘటించవే. 108

ధృవకోకిల. నరులు ఘోరభవాంబురాశి ననారతుంబు మునింగి దు

ర్భరశుగావళినక్రసంచయభాధలం గడు మ్రగ్గుచు

దరిని జేరఁగ నేర్తురే? హర! త్వత్పదాంబుజసేవయన్

తరణియే వసియింపకుండిన ధ్యానకృజ్జనరక్షణా! 109

సీ, బాణుండు పూజింప భక్తిసంయుక్తుడై

స్వీయునిగా నీవు సేసికొనవె?

అల యలర్కపాలంతి పాలిసిన వెండియు

జీవింపఁగా నీవు సేయలేదె?

దుర్మతియై నీకు ద్రోహం బొనర్చినఁ

గినుకమై దత్తు శిక్షింపలేదె?

సకలజీవులఁ జూచి సమయించు శమనుని;
మృత్యువు; నీవునిర్జింపలేదె?

గీ. చరణగతసర్వజనపునర్జన్మహరణ!
భవనజన్మాదికారణ! శివ! శ్రుతీడ్య!
ప్రమథగణనాథ! చండీశ! భయవినాశ!
భీమ! వందనశతము లర్పింతుఁ బ్రోవు. 110

క. మనమున వాక్కునను దప
స్వినియగు నక్కన్య వేదవేద్యుని భర్తన్
ఘనతరభక్తి దలిర్పఁగ
వినుతి గావించి యిటుల, విరమించె నృపా! 111

వ. అంత శ్రీకృష్ణుం డిట్లనియె. 112

క. కృతసంస్తవతపములకున్
శ్రుతిశీర్షసతీమనోజ్ఞచూడామణియా
శితకంఠుడు ప్రసన్న
స్థితముఖుడై బాలతో వచించె గరుణన్, 113

చ. వరమును గోరుమీ సుదతి వాంఛిరమై తగుదాని నీదు దు
ష్కర మగు సత్తపంబునకుఁ గౌతుకమందితి భేదభారముం
దొరఁగుమనన్ ప్రదాశివుడు; దొయ్యలి తద్వచనంబు నాదర
స్ఫురణ మెల్లఁగా విని ప్రియోదిలి శంకరుతోడ నిట్లచున్. 114

గీ. దీననాథ! దయారాశి! దేవదేవ!
ప్రీతినాకుఁ బ్రసన్నుండ వైతివేని
నాదు కామిత మిడుము పినాకపాణి
యాలసింపఁగఁదగదు మహాత్మ! యింక. 115

క. పతి నిడుము, పతి నొసంగుము,
పతి నాకు ఘటింపుమయ్య, పతి వాంఛితున్,
బతినే కోరెద, గౌరీ
పతి! నా కితరేచ్చలేదు ప్రార్థన మిదియే. 116

క. ఆర్షేయి యీవిధంబుగ
హర్షంబునఁ బలికి విరతినందం గని దు
ర్ధర్షయతోడ హరుండు మ
హర్షితనూజ కిటు వల్కె నాసమయమునన్. 117

గీ. నీవదనమందునం బతికావలె నని
యైమసారులు వెడలె నట్లగుటఁజేసి
యదియె సిద్ధిఁచుఁ గావుత మంబుజాక్షి
నీకు నేగురు భర్తలై నెగడఁగలరు, 118

ఉ. వారలు శూరులై సకలవైదికధర్మవిదగ్రగణ్యులై
సారసమేతులై పరమసాధువులై కృతయాగులై నిజ
స్ఫారగుణప్రసిద్ధులయి సత్యసమన్వితులై జితేంద్రియ
ప్రేరణులై త్వదీయముఖమింబమె చూతురు రాజవర్మలై. 119

వ. అంశ శీకృష్ణం డిట్లనియె. 120

క. అనతిప్రియమగు ధూర్జటి
యనినవచస్సునకు సందియం బంది మదిన్
మునిపుత్రి వాగ్విశారద
వినయానతయై వచించె వీక్షించి శివున్, 121

ఉ. ఇక్కరణిన్ ఘటంపకు ముమేశ్వర యెక్కడలేనియద్భుత;
మౌక్యతె కొక్కవల్లభుడె యుండుట యెందును గంటి వింటి నే

నెక్కడఁ జూడలే దొకతె కేగురుభర్తలటంచు; లోకము
దొక్కఁడువెక్కురన్ సతుల నొందుటమాత్రము చూతుమెల్లెడన్

క. నీదాన నాకు నిటు లా

పాదింతువె? నింద; పంచభర్తృకయనఁగా

నీదృగ్వచనము నాయెడ

నూఁదివచింపంగ నీకు నొప్పునె యనఘా. 123

వ. మఱియు మహానుభావా నే నైదుగురం బెండ్లియాడిన
నీదాన నగుటంజేసి నీకు లజ్జాకరంబుగ నుండదే? యనిన మునికు
మారికి శంకరుండిట్లనియె. 124

శా. ఈజన్మంబున నీ కిటుల్ జరుగ దోయిందీవరాక్షీయికం
బైజన్మంబునయందుఁ దప్ప కటు సంప్రాప్తింపెడిన్, నీతపో
రాజంజేసి యయోనిజాతపుగ విభ్రాజల్లుచున్ భర్తృజా
వ్యాజామోదము గాంచి, సెందెదపు కైవల్యంబు నాపిమ్మటన్.

శా. దుర్వాసోముని మత్ప్రియాకృతిసుమీ తొట్టొల్త సత్యంతమున్
గర్వంబొప్పుగ బ్రహ్మతేజముఁ దిరస్కారంబు గావించి తీ
సర్వంబున్ దహింపఁజాలు నతఁడే సక్రోధుడైయున్న, నో
చార్వంగీ పురుషోత్తమప్రథితమాసత్యాగము జేయవో? 126

క. ఆమాసము భగవత్ప్రియ

మై మిగుల రహించుఁ గృష్ణఁడతీయంజా

శ్రీమన్నాహాత్మ్యంబును

బ్రేముడితో దాని కిడియె బిసరుహనయనా! 127

ఉ. నేనును బ్రహ్మముఖ్యులగు నిర్జరులున్ మఱి నారదాదులుం
బూని తదాజ్ఞ సల్పుదుము పొచ్చెముమీఁక దదుక్తి నెవ్వరుం

గాని తొలంగఁగా నలనుగాదు జగత్రితయంబునందునం;
గానఁ దదీయమాసమును గన్నెరొ నీవు త్యజింపఁబాడియే? 128

అ. వె. మూఁగురాల! లోకపూజితపురుషోత్త
మాఖ్యమాసమణిని హర్ష మొదవఁ
గొలువకుంటి వట్టికలుమాబుచేతను
పంచవతుల నీవు గాంచఁగలవు. 129

చ. ఉరుతరపుణ్యదంబు పురుషోత్తమమాసముఁ గొల్వకున్నఁ ద
ద్వరణిము తప్ప దెప్పుడును దోయరుహఁక్షీరొ దానినింద నె
వ్వరు రచియించుచూడరు ధ్రువంబుగ వారలు రారవాఖ్యమా
నరకమునందుఁ గూలి యొకనాటికిని గడువంగ నేర్తురే? 130

క. దాని దిరస్కృతిసేసినఁ
వానికి వ్యత్యస్తమగును వాంఛ నిజముగా
మానక సేవించినయ
వానికి నిష్టార్థసిద్ధి వఱలెడునెందున్. 131

క. పొందుగ నిన్వరమాసము
నెందఱో సేవించి మిగుల నిహపరసుఖముల్
చెందిరి చెందుచునుండిరి
చెందంగలవార లింత సిద్ధముబాలా. 132

వ. మఱియు నీపురుషోత్తమమాసాబు సేవించుటజేసి శీఘ్రుబ
పురుషోత్తముండు సంతోషించుం గావున గీర్వాణులగు మేమందఱము
దీనిని సేవించుము సేవనీయంబగు నిహ్మాసంబును సేవింపక యెట్లు
మిన్నకుండుము? అత్యుత్కృటులైన మహాత్ములవాక్కు లెన్నుండును
మిశ్యలుగావు. నిరంతరసద్వాదవాదులైనమును లనునయింపందగిన

వారుగాదె, అనియిట్లుపలికి శంకరుం డౌతర్థానంబు నందిన యూథభ్ర
ష్టయగు మృగీవిధంబునఁ జకితయై యాబాల యిట్లనియెనని శ్రీకృష్ణుండు
సెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులకిట్లనియె. 133

ఉ. కింకరపకభంజనుండు కిన్నరరాట్నఖండజ్వలేందులే

ఖాకితభాలభాగుండు ప్రియంకరశంకరుడౌత నేగ, న

ఘోకరుహాక్షీచిత్తమున బుధురమృఖము, హత్యబుట్టు దు

ష్టుంకము వృత్రహంతకుని బ్రాహ్మనకైవడిఁ బ్రామెనెంతయున్.

వ. పిదప నారదుండు నారాయణునితో నిట్లనియె. 135

క. శితికంఠుండు చనుపిమ్మట

నతిశోకమునందినట్టి యాబాలిక యే

గతి వసియించెను మఱియే

గతి నొనరించెను వచింపఁగదవే? నాకున్. 136

వ. అనిన నారాయణుం డిట్లనియె. 137

క. ఈకరణి ధర్మజుండు మును

శ్రీకృష్ణుని నడుగ నతఁడు సెప్పినపలుకున్

నీకిపుడు చెల్వెడిను విను

మేకాగ్రమనంబుతోడ నిద్ధచరిత్రా. 138

వ, శ్రీకృష్ణుం డౌత ధర్మజునితో నిట్లనియె. 139

చ. పశుపతి చన్నవెన్న మునిబాల గతప్రభయై కనుంగవన్

భృశముగ నశ్రువుల్ దొలుకఁ బెల్లుగ నూర్చుచు భీతచిత్తయై

కృశతరగాత్రయై హృదయకృష్ణగతిజ్వలితాంగయై సుదు

ర్దశఁ గొనియెన్ దవాగ్నిపరిదగ్ధపలాశలతాకృత్వినుపా. 140

వ. ఇట్లు పురుషోత్తమహేలనంబున నమ్మునికుసూరి శోషించి
యుండఁ బ్రభుండగు పురుషోత్తమదేవుం డక్కన్యయెడ నుదాసీనుండై
యుండె. 141

గీ. దుఃఖ మిర్వయ్య మధిలోనఁదూఁగియాడఁ

బెద్దకాలంబు గడపి యాపద్దశమెయి

మూషకబిలంబు ఘనసర్పమునకుఁ బోలె

బ్రబలకాలనశంవద బాల యయ్యె,

క. ప్రాపుష్టలఘరనిచయస

మావృతపుష్కరమునందు హ్రదినిగతి మే

• ధావిజ యడంగె నవ్వనిఁ

గావించిన తపముచేత గతకిల్బిషయై.

143

—○(మేఘావిపుత్రి ద్రాపదియై జన్మించుట.)○—

ఉ. అప్పుడు యజ్ఞసేనుఁ డనునట్టి సృపాలుఁడు ధర్మనిష్ఠుడై
గొప్పగ వస్తుసంచయముఁ గూరిచి జన్మము నాచరింపఁగా
నొప్పులకుప్ప కన్యక సముద్భవమందెను యజ్ఞకుండమం
దుష్పరమం దనూనకనకోజ్జ్వలకాంతులఁ గ్రుమ్మరించుచున్. 144

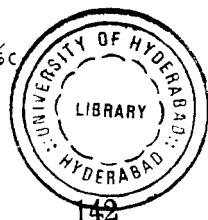
ఉ. ఆమునికన్యయే సుమి యమాత్మజ! యీదృఢదాత్మజాతయై
భూమిఁ బ్రసిద్ధిఁగాంచె, బలముం బ్రకటించుచు నర్జునుడు వి
ద్యామహిమం బెలర్పఁగ స్వయంవరమందున మత్స్యభేదియై
హేమపుబామ్మనుంబలె గ్రహించెను ద్రాపది నుజ్వలాకృతిన్.

ఉ. అక్కడి కేగుదెంచినధరాధిపు లందఱు మత్స్యయంత్రమున్
ముక్కలుసేయకుండినను మోహమునం గజరాజయానయం;
దుక్కున యజ్ఞసేనుపయి నోరిమి దక్కి శరాసనాళి దా
మెక్కిడ, నర్జునుం డెదిరి యేపున వారలఁబొఱఁదోలుచున్. 146

వ. తదనంతరంబు గొంతకాలంబునకు.

147

మ. కినుకం జెంది సుయోగనప్రభృతు; లుత్కృష్టప్రకారంబు కా
దని భీష్మాదికు లెంతసెప్పినను దద్యాక్స్యంబు వోనాడి కొ

లువ్విసకుం ద్రాపది నీడ్చి శూలనివహంబు బోని వాక్యంబులన్
వినఁగాఁ జేసియుఁ గట్టుపుట్టమును విప్పింపంగ నుంకించుచున్.

వ. అక్కార్యంబునకు దుశ్శాసనునొడంబడిచిన 149

ఉ. ఆసమయంబునందున బృహస్పదమత్తుఁడు దుష్టబుద్ధి దు
శ్శాసనుఁ డన్నమాటలు దిసంతులుగొట్టక తద్దుకూలముం
దూసి పడంగవైచుటకుఁ దూకొనియుండఁగ నట్టివేళ నే
నోసరియున్నవాడఁ బురుషోత్తమహేలనకారణంబునన్. 150

గీ. అట్టియెడఁదన్నుఁగాపాడునట్టిదిక్కు

కానఁబడకుండుటం గడు దీనయగుచు

నాపయిన్ భక్తి నూని మన్నామములను

మాటిమాటికి నుచ్చరింపంగదొడఁగె. 151

శా. ఓదామోదర! యోకృపాజలనిధి! యోకృష్ణ! భక్తావనా!
యోదేవార్తినిషూదనా! జగదినా! యోభార్గవినాయకా!
యోదుష్టప్రకరప్రమర్దన! హరీ! యోదీనసంరక్షకా!
యీదుశ్శాసనహస్తపంజరగ నన్నేలా యుపేక్షింతువో? 152

ఉత్సాహ. లేదుతల్లి, లేడుతండ్రి. లేదుభ్రాతృవర్గమున్

లేదుతోడు, లేరుసఖలు, లేడుభాగినేయుఁడున్

లేదుబంధుసంచయంబు, లేడుప్రాణనాథుఁడున్

నాదుదిక్కునీవ యోజనార్దనా! సమస్తమున్. 153

గీ. గోపికానాథ! గోవింద! పాపహరణ!

దీనవత్సల! కరుణాంబుధి! శరణ్య!

దేవకీపుత్ర! దుశ్శాసనావమతను

సన్నెఱుంగవదేల? యూపన్నశరణ! 154

వ. అనివేడుచు.

155

మ. తనయత్నంబున నొక్కచేతఁ బటబంధంబూని వేటొక్కచే
తని మింటం బ్రసరింపఁజేసి ననుఁబ్రాథింపంగఁ బొంచాలి; నా
కనఘా! విన్నద దాపెమొట్టి, యిఁకఁదద్యత్నంబు వ్యర్థంబటం
చని కేల్దోయిని యెత్తి నీవెగతి కృష్ణా! ముంచినం దేల్చినన్. 156

క. అని తనరక్షణభారం

బును సర్వము నాయధీనమును సల్పి సభన్

. నను సర్వేంద్రియములతో

ఘనభక్తి గొల్పుచుండె ఘటితాంజలియై. 157

ఉ. చెన్నటి దుస్ససేనుఁ డటుసేనుఁగ దిక్కిఁక లేక మాటికిన్
న న్నపు డీక్రియం దృపదనందన పార్థసమాచరింపఁగా
నెన్నక మున్నుసల్పునవహేలనమున్; రయమార వచ్చితిం
బన్నగవైరివాహనముపై నధిరోహణ మాచరించుచున్. 158

క. వచ్చి సభస్థలి నెలకొని

పొచ్చెంబటి యీమె కొన్నిపుట్టుల వెనుకన్

మెచ్చందగు కృత్యంబొకఁ

డచ్చుగ నొనరించియుంట నాత్మదలఁచితిన్ 159

వ. అదియెట్లంటేని.

160

మ. నదిలో వృద్ధమునీంద్రుఁ డొక్కరుఁడు స్నానం బాడుచుండంగ నా
నదివేగంబున జాతీ గోణ మరుగన్ నగ్నస్థితిం బొల్చి యె
య్యదియుం దోఁపక నీ రథోంశుకముగా నందుండి రారావి చే
మదిలోనాహ్నికవేల తూలునని సుభ్రాంతాత్మండై యుండగన్

చ. జలములు దేర నీమె కలశంబును గైకొని యేగి యానదీ

సలిలమునందు నున్న మునిచంద మెఱింగి ముఖాకృతిం; దయా

కలితమనంబునం దనదు కట్టినచీరచెఱుంగు గోచిత్తై
వెలసెడునంత సించి యిడ విప్రుడు దాలించి తీరగామిత్తై. 162

క. ఇప్పుడు ననుఁగాపాడితి
జెప్పటికేనియును నీకు నీసుకృతము దా
గొప్పగ ఫలించునంచుం
జెప్పి యతండేగె నుటజనీమకు వేగఁ. 163

వ. ఇదియంతయుం జుటించి. 164

క. ఆసుకృతజనితమగుఫల
మీసతి ద్రాపదికి నొసఁగ నిది యద ననుచుఁ
వాసిగ ననేకవసనము
లాసభలో నొసఁగినాడ నరు లురియాడఁ. 165

మ. నిరతం బాత్మమునందు నాయెడఁ గృతస్నేహంబుచే నొప్పు నీ
తరుణీరత్నము నాకుఁ బ్రాగ్జనమమై దైవారు; న్మత్తననుం
గరముఁ మామకనామమాసముఁ దిరస్కారంబు గావించుటం
గరువంబుఁ హరియింప నెంచి సముపేక్షాభావముం బూనితిఁ.

క. పురుషోత్తమమాసతిర
స్కరణం బొనరించునట్టి జనులసుఖంబుల్
సెఱచెద వారెంతయు మ
త్పరులైన గనను, పక్షపాతముతోడఁ. 167

క. మునులకు సురలకు సేవిం
పనగుం బురుషోత్తమాఖ్యమాసము కానఁ
మనుజులు సేవింపఁగనగు
నని వేఱుగఁ జెప్పవలయునా? నృపవర్యా! 168

వ. కావున సర్వార్థఫలదాయకంబని యెఱింగి రానున్న
పురుషోత్తమమానంబు నారాధింపుము పదునాలవవర్షంబు పూర్ణం
జైనపిదప నీకుసర్వంబును శుభంబైవిలసిల్లు. 169

చ. అడరి సభాంగణంబున దయామతి సుంతయులేక యెవ్వ రీ
విడివడు ద్రాపదీచికురబృందము సూచియో వారికాంతలం
దొడరి రుషా శిరోరుహకుతూహలహీనలగా నొనర్చుచుం
గడిమి సుయోధనాదులను కాలునిప్రోలికి నేన పుచ్చెదన్. 170

గీ సర్వశత్రుక్షయంబును సల్పి నీమ
సోదరులు నల్వరుం గొల్వ ట్కోటికెల్ల
రాజ్యవై ద్రాపదింగూడి యోజమెఱయ
సకలశుభములఁ గాంతు షజాతవైరి! 171

ఆ. వె. ఎంతప్రేమ నాకు నెసఁగు భక్తులమీఁద
సంతప్రేమ లక్ష్మీయందుఁ గాని
రేవతీశుపైని దేవకీదేవిపై
కామగదులయందుఁ గాని లేదు, 172

క. ఎవ్వఁడు నా భక్తులకున్
నెవ్వన్ సగుకూర్పు, వాఁడు నిజముగనాకున్
నెవ్వం గూర్చినవాడగు
నవ్యానికిఁ దుల్యమైనయరి నాకున్నే? 173

గీ. వానికి ఫలప్రదుండు వైవస్వతుండ
నియమితుండయి వర్తించె నృపవతంస
తాదృశుని నేను దండనార్థంబుగూడ
కంటితోఁజూడ, భక్తహృత్కంటకుడని. 174

వ. అంత నారాయణుని యిట్లనియె. 175

చ. అడవిని దుఃఖకర్మితుల నార్యవిసములఁ బొండుపుత్రులఁ
 నుడివడియున్న ద్రోహదిన జూచి జనార్దనుఁ డూరశిల్లఁగా
 నుడివి కుశస్థలిం జనఁగ నూల్కొనినట్టిమనంబుతోడ న
 ప్పడమిపతిం గనుంగొని పశ్చిమోదమెలర్ప వచించె నిట్టులఁ. 176

—○(శ్రీకృష్ణుండు ద్వారకాపురంబున కరుగుట.)○—

సీ॥ విరహంబుచేఁ గాంతిదొఱఁగినద్వారకా

పురమున కిప్పు డే నరుగవలయు

జనకుండు వసుదేవుఁడును తల్లి దేవకి

యగ్నిజుండైన హలాయుధుండు

సాత్యకిగదులును సాంబప్రద్యుమ్నులు

నాహుకప్రముఖులౌ యాదవులును

రుక్మిణి మొదలైన రోలంబచికురలు

ననిమిషనేత్రంబు లమర, మిగుల

గీ॥ వీఁకతోడుత నాదగు రాకఁగోరి

నన్నె చింతించుకొనుచు మనంబులందు

నధికనగు నుత్కుతను గార్యంబు లుడిగి

యెదురు చూచెదరయ్య ధాత్రీశతిలక. 177

వ. అని పలికి ప్రయాణోన్ముఖుండైన శ్రీకృష్ణుం గని యతి
 కష్టంబున గద్గదాక్షరంబుల నిట్లనిరి. 178

ఉ. వారి, జతాకసంబులకు వర్తిలుచొప్పున జీవనంబుగా;

నారయ మాకుజీవనమవై తగుదీవె జనార్దనా! నినుం

గోరెదమయ్య వెండియును గొబ్బునఁ దావకదర్శనంబిడఁ

వారక మాకు నాయకుఁడవండును లేడిక నీవుదక్కఁగఁ. 179

మ. హరియే దిక్కగుఁ బాండుపుత్రులకు లేడన్యుం డటంచుక వసుం
ధరలోనం జనులెల్లఁ బల్కెదరుకాదా? కావునక మమ్ములం
గరుణం బ్రోవఁగఁజెల్లునయ్య! మఱవంగఁబోలదయ్య! భవ
త్పరివారంబుగ నెంచుమయ్య! పరమాత్మా! భక్తకల్పాగమా.

గీ మామ చిత్తంబులనెడు బంధరములకును

దానకీనపదాబ్జముల్ తావలంబు

మాకు నవలంబనంబునై వీరఁగొలుప

సంతతంబును నిన్నుఁ బ్రార్థింతు మనఘ. 181

న. పాండవు లివ్విధంబున మాటికి నెవ్వఁగం బల్కుచుండ
యదూర్ధ్వహం డల్లనల్లన రథం బెక్కి వెన్నడికొనివచ్చు వారలఁ
బ్రేమపరిపుత్రుండై మఱియి ద్వారకాపురంబున కరిగెనని చెప్పి నారా
యణ్ణి మఱలనారకున కిట్లనియె. 182

సీ. కృష్ణుండు ద్వారకకేగిన ధర్మపు

త్రుండొతఁ దమ్ములతోడఁ గూడి

తీర్థయాత్రాసక్తిఁ దిరుగుచుఁ బురుషోత్త

మాఖ్యమాసంబునై నాత్మనిలిపి

లనుజులు ద్రాపది విఁగఁ శ్రీకృష్ణుని

పలుకలు స్మరియించి పలికెనిట్లు

పురుషోత్త మాభిఖ్యఁ బరఁగిన నెలనున్న

యత్యుగ్రమాహత్యై మవహితమతి

గీ. వింటిరిగదా క్రమంబుగ వీనులలర

నట్టిపురుషోత్తమంబు సమాదరమున

సర్పనము సేయకుండిన సంచితముగఁ
గోరు శుభములు మనకుఁజేకూరుటెట్లు? 183

న. అని వక్కాణించె 184

క. వివిధములగు నియమాబుల

భువిఁబురుషోత్తమము నెనఁడు పూజించు, సతం

డవితఃపదన్ముడు పూజ్యుడు

భవదూరుం డుత్తముండు బహుధన్యుడున్. 185

ఉ. ఇంబుగఁ బాండునందను లహీనశుభావమాసర్వపుణ్యతీ
ర్థంబుల సంచరించుచుఁ బదాపడి శ్రీపురుషోత్తమాఖ్యమా
సా బరుదేర నుక్తవిధి నల్పి నోతంబు, చతుర్దశాబ్దపూ
ర్తిం బురుషోత్తమాదృతి వరించిరి రాగ్యరమణ్ గతారులై. 186

సీ. తాపసోత్తమ తొల్లి తరణివంశ్యుడైన

దృఢశక్తిన్వఁ డనుపగీవుఁడొకండు

కలఁ డానరేమృండు కల్యాణకరమైన

పురుషోత్తమవ్రతంబురు చరించి

ఘనవిత్తమందున ధనదోషమానుడై

పుత్రపౌత్రసుఖంబు వొంది, మిగుల

భుక్తభోగుండయి ముక్తకిల్బిషుండయి

యోగిమర్గభముగా నున్నయట్టి

గీ. మహితగోలోకమేగి సమ్మాచ్యుడయ్యె

గానసీమాసమందునఁ గల్గుమగీమ

కల్పకోటిశతంబులంగాని నేను

తెలుపశక్తుండఁగాను నిస్తులము సుమ్ము.

వ. అంతనూతుండిట్లనియె, 188

గీ. వ్యాసుడీపురుషోత్తమమాసమహిమ
నాకుఁదెలుపంగ వింటిని వీఁకఁగొంత
యఖిలమాహాత్మ్యమునుదెల్పు నగునటన్న
నాతనికిఁగూడఁ బలుక శక్యంబుగాదు 189

వ. మఱియు నీపురుషోత్తమమాస మాహాత్మ్యం బఖిలంబు
నారాయణుండెఱుంగు. శోక' సాక్షాద్వైకుంఠనిలయుండును భగవం
తుండునగు శ్రీహరియెఱుంగుం గాని యన్యులు పూర్ణంబుగా నెఱుం
గఁజాలరు. 190

మ. పరమేష్ఠిప్రముఖమరానతపదాబ్జాతప్రపీతుడు శ్రీ
హరి గోలోకవిభుఁడు స్వీయమగు మాహాత్మ్యంబు సర్వంబు ని
వ్వరమాసంబునఁగూర్చె దీని మిగులక న్ణంపఁగా దేవతో
త్కరముక శక్తముగాదికక మనుజవర్గం బెట్లు? శక్తంబగుక 191

వ. అని పురుషోత్తమకథాశ్రవణప్రసాదతనశౌనకామహర్షి
లకుంబలుకుటయు 192

క. లాలితతులసీమాలా!

పాలితగోగోపబాల! బహుగుణజాలా

కాశీయమాళినటనా!

మకాళిజ్వలమరుశిఖండమండనఘటనా. 193

మ! దుహితేంద్రాది సమస్త దేవవినుతా! దుర్వారచక్రాన్వితా!

గోహచారాగతసర్వసుఖహరణా! కంజాతపత్రేక్షణా!

బృహదారణ్యవిహారకృద్వరహరీ! బృందావనాంతఃపురీ!

దహరీకాశనివాస శాసురతరా! ధాత్రీరమాశీశ్వరా! 194

ఇంద్రవజ్ర. వ్యాసాదిహాసీశ్వరపండితాంఘ్రి !

శ్రీసారసాక్షియుత చిద్విలాసీ !

దాసావనాత్యంతదతా ! గుణాఢ్యా

రాసక్రియారంజితరాధికేఢ్యా.

195

X ద య

ఇది. శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి

నామధేయప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ

పురాణాంతర్గత పురుషోత్తమ

మాహాత్మ్యంబున

ద్వి తీ యా శ్వా స ము

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీపురుషోత్తమాయపరబ్రహ్మణేనమః

పురుషోత్తమ మా హాత్మ్యము.

శృ తీ యా శ్వా స ము.

మత్ప్రణవాధారా!

నామస్మరణభ్రమాపనయనవిచారా!

రామాగణకామా! గుణ

ధామా! పురుషోత్తమా! స్తుతవ్యాయామా. 1

ప, దేవా! శౌనకాదిమహర్షులుసూతుంగనియిట్లనిరి. 2

సీ. పురుషోత్తమవ్రతంబును సల్పి దృఢధర్మం

డనురాజు రాజ్యంబు ధనచయంబు

పుత్రసంతానంబుఁ జాత్రసందోహంబు

పరమపాతివ్రత్యనిరత గరిత

యోగిదుర్లభము నత్యుత్తమంబగు భగ

వల్లకోకసుఖముఁదా నుల్లమలర

నెట్లు గైకొనె? మాకు నెఱింగింపుమా! సూత!

తావకవదనపద్మంబునుండి

గీ. యీకథాదివ్యసారంబు నెంతవినిన

నత్యుత్తపానంబు సేయుచున్నట్లు మాకుఁ

జాలుననుబుద్ధి పుట్టఁగఁజాలకుండఁ

గానఁదత్కథ వివరంబుగా వచింపు.

3

ప. మహాత్మా! నిన్ను నయ్యజుండు మాభాగ్యబలంబునం
గాదె సృజించి కన్నటిచె ననిపల్కిన శౌనకాదులకు సూతుం
డిట్లనియె.

4

క॥ అనఘుండైన సనాతన

మునివర్యుడనారదునకు మును పల్కిన పా)

క్తనమగు నితిహాసమ్మరు

బనుపడ వచియితు వినుడు పరమముసింద్రుల్! 5

—○(దృఢధన్వనిచరిత్రము)○—

క॥ గురుముఖమున నేఁజదివిన

తెఱఁగున దృఢధన్వచఃతః పరముగమింకే

నెఱిఁగించెదఁద చ్చరితము

దురితంబుల నెల్లఁబాఁటఁదోల్కు హేలన్.

6

ప. అంత నారాయణుని నారదుం గనుంగొని ముసింద్రా!
గంగాప్రవాహంబుఁబోలె లోకపావనంబును ప్రాచీనంబు నైన ధృఢ
ధన్వచరిత్రంబు నీకెఱింగించెద వినుమనియిట్లనియె.

7

చ. కలఁడిలఁ జత్రధర్ముడనుఁజ్ఞాపతివర్యుడు హైహయాఖ్యచేఁ
బాలిచెడి దేశమం; దతఁడు భూపరాక్రమశాలి సత్యసం
కలనుడు శేముషీనిధి యఖండయాన్వితుఁ, డట్టివాని క
త్యలఘుగుణాన్వితుండుదృఢధన్వఁడనన్ సుతుఁడొక్కఁడొప్పెడున్

ప. అక్కుమారుండు.

9

శా. ఆకర్ణాంతవిశాలలోచనయుగుం డాజానుబాహుండు భ
వ్యాకారుండు విశాలవక్షుండు మహీయస్తేజః ఉత్పత్తమ
ల్లోకుం డున్నతధర్మతత్పరుండు సంశుద్ధాంతరంగుండు స
త్యాకారుడయి సప్తణావళులచే నత్యంతము భాసిల్లే. 10

న. అంత గురుకులంబున కరిగి. 11

ఉ. వేదములం బఠించి యుపవేదములం గొహించి శాస్త్రముల్
సాదరబుద్ధితోఁజరివి చక్కని పండితుడయ్యె బాలుడై
యీదృఢధన్వం, డీక్రియసకృత్కళనంబున నెల్లవిద్యలు
మోదమెలర్ప నేచ్చికొనె మున్ను పఠించినవిద్యలోయన 12

చ. గురువరుఁ బూజసేసి తనకుం దగుకీతిగ గొప్పదక్షిణ
స్థరున కొసంగి యాతని యనుజ్ఞను గైకొని యంత స్వీయమా
పురమున కేగి పౌరులబ్రమోదసముద్రమునందుఁదేల్చినం
బారిపొరిచిత్రబాహువు సుపుత్రునిశౌఁగిటగ్రుచ్చి యెత్తుచు 13

చ. ముదమున నంకపీఠి నిడి ముద్దులు గైకొని యీతఁడెంతయు
విదితసమస్తవిద్యుడయి విశ్వజనీనములైన ధర్మముల్
పదిలముగా నెఱింగి జనసాలనదక్షతఁ గాంచె వీనిపై
వదలి సమస్తరాజ్యము భవప్రభవార్తిఁ దొలంగు టొప్పదే? 14

వ॥ అని మఱియు ఆశాతరంగబహులంబును రాగావర్తభీషణం
బును విత్తరాజేకవిహంగంబును దారుణంబును జనభీకరంబును శుభా
శుభమనోనిర్మితకల్పనారూపశత్రుయుక్తంబును జింతోత్తుంగగిరివిరా
జితంబును నై నీభవనాగరంబు హరిపదసోతవిహీనుం డెట్లుతరించు?
అట్లగుటంజేసి 15

సీ॥ సంసారహింసాపాంసులక్రీడలోఁ

గనఁగ సుంతయుఁ బ్రయోజనము గలుగ

దనుచు, శ్రీకృష్ణుని ఘనశాంతి ద్విభుజుని

మురళీధరుఁ బ్రసన్నముఖు ననంత

భక్తలోకాభయపదుని, బ్రహ్మాద వి

భీషణధ్రువు లంబరీషనృపతి

శర్యాతియు యయాతి శశబిందుశిబిముఖుల్

రంతిదేవుఁడు భగీరథనృపుండు

గీ. పృథువు దుష్కృతభరతులు భీష్మవిమర

ముఖులుతానపాదాఖ్యభూవిభుండు,

నింక నెందఱో రాజన్యు లెల్లభోగ

మలను ద్యజియించి భక్తితోఁ గొలువలేదె? 16

వ. మఱియు నారాజన్యులు 17

క. పశ్వాద్యవిశేషంబుగ

శాశ్వతమని యెఱచబోక సుసారంబుక,

శాశ్వతసుఖమును గాంచి ర

శాశ్వతదేహముల విష్ణుసంసేవనలై 18

సీ. విష్ణునామంబును వినఁగఁజాలనిది క

ర్థమ్ముగాదది కన్నమ్ముగాని

పరమాత్మనామంబు పఠనంబులేనిది

వాయిగాదది పాడునూయిగాని

కమలాక్షురూపంబుఁగనఁగఁజాలనిది లో

చనముగాదది సులోచనముగాని

చక్రపాదములకు సాష్టాంగమిడనిది

మేనుగాదది చింత మానుగాని

గీ॥ ఉరగశయనునిఁబూజింపకున్నయది క

రంబుగాదది దర్శికరంబుగాని

శీవిభుబ్ధిదక్షిణాబును జేయనియవి

కాశ్యగావవి కంకటికోళ్లుగాని.

19

క. ఆకలిదప్పియు నుసులున,

శోకముమోహంబు మదిని జొచ్చియు, దనువున్

బ్రౌఁకి జరామరణాబులు,

నీకరశి షడూర్పులెపుడు హింసిచుజనున్, 20

ఉ. కావున దారపుత్రగృహకాంచనరాజ్యనిబద్ధరాగపా

శావలి ద్రోచి నేనిక నిరంతరమున్ హరిసేవచంబునన్

జీవితమెల్ల సార్థకముజేసెదఁ గాననసీమయందటా;

చావిభుఁ డాత్మ నట్టిసమయంబున నెంతయునిశ్చయించుచున్. 21

వ మంత్రులయు బ్రాహ్మణులయు బ్రజలయు ననుమతంబు

వడసి యొక్కసుముహూర్తాబున 22

ఉ. తాను సమర్థుడైన దృఢధన్వనిపై నిజరాజ్యభారము

బూనిచి రాగదూరుడయి; సోయి వెసం బులహాశ్రమోత్తమ

స్థానము జేరి కృష్ణుని సదా స్మరించుచుఁ దత్తలంబునం

ధీనియతిన్ మహాతపము దివ్యులు మెచ్చుగ నాచరించుచున్. 23

వ. అంత నొక్కనాఁ డాచిత్రధర్మస్మృపాలుండు తనమనంబున

శ్రీహరిని నిలిపి 24

క. నిను నేక్షణమున వీడునొ

• కను నామది యాక్షణంబు ఘనదుఃఖింబున్;

గనుక మదీయమనంబును

నినుఁబొందుకయుండ సలుపు నీరజనాభా. 25

ఉ. భూతలమందు రాముడయి మున్ను మహాచపలస్వభావులై

పాతరలాడు వానరులఁ బట్టి భవద్వశులం బొవచ్చినా

వీతతి మాటికిఁ విషయవృక్షము లెక్కెడు నాదు చేతమ౯

క్రోధిని నీదు పాదములకుఁ ముడిఁబెట్టఁగఁజెల్లదే? హరి. 26

వ. అని యిట్లు ప్రార్థించి. 27

క. కామములం దస్పృహఁడై

యేమియు భుజియింప కిందిరేశ్వరుఁ ధ్యానం

బామహిపతి యొనరించుచు

శ్రీమద్ధరిధామమునకుఁ జేరె నమలుఁడై. 28

చ. తన జనకుండు వైష్ణవపదంబున కీగతిఁజేరినట్లుగా

విని దృఢధన్వభూమిపతి విస్తృతిమై మది హర్షశోకముల్

పనుగొన, బ్రాహ్మణోత్తములు వల్కిననైవడి సార్థవైహికం

బును బిత్తుభక్తితో సలిపె భూరిధనంబును వెచ్చపెట్టుచు. 29

గీ. నీతిశాస్త్రంబునం దతినిపుణుడగుచుఁ

బుష్కరావర్తకంబును పుణ్యనగరి

నింపుమీఱఁగ రాజ్యంబు నేలుచుండఁ

దగువిధంబున నాదృఢధన్వనృపతి. 30

వ. ఇవ్విధంబున నుండి విదర్భవిభువుతిని స్వయంవరంబున

పరియించె. 31

మ. పగడంబుం బురడించుమోవి, సొబగుం బాలిండ్లు, లేనవ్వుతో

మిగులఁసొంపుఘటించుమోము, ఘనధమ్మిల్లమ్ము, వాల్లన్నులు

సాగసానాసయు, మంచిపల్వరుస, మెచ్చుకొ హెచ్చుగాఁ దెచ్చుచుం
జగురుంఁగై మపుజోడుపైదలి యనం జెన్నారె నక్కన్నె దాన్ 32

ఉ. అంత విదర్భరాజతనయన్ గుణసుందరినామధేయ న
త్యంతసుశీలఁ బెండ్లియయి తత్తరుణీమణిచుందు నల్వరం
గాంతిసమేతులన్ సుతులఁ గన్నియ నొక్కతెఁ గాంచి సంతతా
క్రాంతముదంబురాశిని ధరావరవర్మఁడు దేలుచుండఁగన్. 33

వ. ఆ నృపతనయులు క్రమఃక్రమః జిత్రవాక్కినియుఁ జిత్రవా
హుండనియు మణిమంతుండనియుఁ జిత్రకుండలుండనియు నామం
బుల ధరియించియు, రాజపుత్రిక చారుమతినామఃకునుధరియించి
యు నందఱుచుసకలసస్థణంబుల సతిచాతుర్యంబున విలసిల్లుచుండిరి 34
సీ. రూపమన్మథుండు ప్రతాపమార్తాండుండు

ధైర్యమేర్వడి గాంభీర్యశరధి

నీతిదైత్యగురుండు నిగమలోకేశుండు

వాచాఘోశుఁ డైశ్వర్యశివుండు

ధర్మదండధరుండు ధనకిన్నరేశుండు

శేముషీగురుండు శుచిత్వవహ్ని

గానవాగ్దేవి దయానలినాక్షుండు

ఘనశాంతిధర పరాక్రమగుహుండు

గీ. సత్యవచనహరిశ్చంద్రచక్రవర్తి

యేకపత్నిత్వరఘురాముఁ డిద్ధచాప

వేదజమదగ్నిసుతుండు వివేకశాలి

యగుచుదృఢధన్వఁ డొప్పె సదృశమెసంగ.

35

మ. అసదృక్షంబుగ విత్త మర్థలకుఁ బా నట్టంప రాజేంద్రుఁ డి

వ్యసుధిన్ శ్రీద్వజగన్వఁ డిచ్చినక్రియన్ స్వరంబునం దొసఁగ న

ప్పసరంబిచ్చునె? పాదపంబాసంగునే? పాపాణ మింజాలునే?

యసకృద్దాన మటంచుఁ బల్కుదురు నిత్యంబప్పుడె యాచకుల్ 36

ప. మఱియుఁ దదాబ్రహ్మపరిపాలనంబునసంభ్రమంబును క్రూర
తయు దైన్యంబును మిథ్యాలాపంబును కాఠిన్యంబును నాస్తికత్వంబు
ను స్వల్పభాగ్యంబును దరిద్రతయు భూతహింసయుఁ బరద్రోహంబును
పరదారరతియుఁ గలహంబును నూలిన్యంబును మత్సరంబును చౌర్యం
బును జడతయుఁ జైశున్యంబును క్లేశంబును గ్రోధంబును నిస్సంతాన
తయుఁ బరార్థనయు సనార్యత్వంబును నిర్గుణత్వంబును లోలుపత్వం
బును సరాతితయు దృష్టయుఁ దంభంబును గాఢత్వంబును గార్ష
ణ్యంబును శత్రుసేవనంబును మాతాపితృసమ్మానరాహిత్యంబును
వృత్తినిమిత్తకధర్మసేవనంబును వ్యాధిజభయంబును, శశవిషాణంబుల
పగిది మృగతృష్ణాజలంబులీల గగనపుష్పంబులకరణి వంధ్యానుతో
ద్భవంబుచందంబున నుండఁ ద్రేశయంబును కాలంబు కృతయుగసమం
బుగ దృశిధన్వం డాచరించి లోకానందంబుఁ గూర్చుచుండె 37

సీ. మురవైరిపదభక్త చరణంబులకుఁదక్క

శిరమును వంపఁ డెవ్వరికి నతఁడు

శ్రీమనోవల్లభు నామమొక్కటి దక్క

జహ్వాతో నెదియున్ వచింపఁ డతఁడు

శ్రీజగన్నాథాంఘ్రిపూజ దక్క తదీయ

హస్తంబు లితర కార్యములఁజొరపు

తీర్థంబులకు నడతెంచుటదక్కయ

స్వమున కేగదు తదీయాంఘ్రియుగము

గీ. అచ్యుతుని చరితమును దక్క యన్యవార్త

లతని కర్లంబు లెన్నండు సవధరింప

వనఘహరిదీప్యమాపంబు గనుట దక్క-

నితరరూపంబుఁజూడ వాన్మపతికనులు.

38

మ. నిరతంబుం బలిభక్తి చెన్నలర మన్నీఁడెన్నఁడు మోదిలన్
సురటి వైచుచుఁ జామరల్ విసరుచున్ శుద్ధాంతరంగంబుతో
హరి నయ్యిందిరవోలె; భార్యతి విరూపాక్షున్ వలెం గొల్పుచున్
మరియాదన్ గుఱుసుందరీవనిత వామంబందు శోభిల్లెడిన్. 39

గీ. వారిరాశినిఁ బోలె దుష్పారుఁ డతఁడు

బాహ్మణుల రక్షింపఁటె బరాక్రమించు

నాల్గుదంతంబులను శక్తి నాగమట్లు

క్షౌపతి యెసంగు సుతచతుష్టయముచేత.

40

వ. మఱియు నాదృశభన్యుని పుత్రులు నలువురును చాతు
ర్యనిధులును శూరులును వేదవేదాంగపారగులును ధార్మికులును సత్య
సంధులును ధనుర్విద్యాకృతశ్రేములును పంచకర్మనిర్విణ్ణులును విక్రాంతి
తులును సింహయోధులును సర్వదిగ్దయులును ధీరులును సనేకభూష
వందితులును స్వాచారనిరతులును రంతసాధువులును కాండిశీకీకృతా
రులును సాధువులును శంసిశ్రవతులునై జనకుని పనుపు సేయుటనలని
యాన దంబుకన్న సనేకభోగానందంబు ససదుగాఁ దలంచుచు నివ్వ
ధంబున

41

మ. అకలంకుల్ నృపనందనుల్ సతత ముద్యద్భానుబింబంబుగాఁ

బ్రకటంజాపితృభక్తి నాతని ముఖాబ్జబే యుపాసించు; పెన్

ముకుందాటం బరిరుద్ధమైన వృషభంబుల్ వోలె నాయత్తులె

సకలార్థంబులఁ దెచ్చియిచ్చెదరు రాజశ్రేష్ఠు లారాజకున్. 42

వ. మఱియుఁబవిత్రులునుసుభృతులునుప్రభుహితరతులునుసాధు
జనంబులకుఁ బాణింబులచేఁగూడ నుపకరించువారు నగు భృతున్

లును, సుదానులును సంతతగుణోపకృతిరంజితులు నగు దాసజనం
బులును దద్విభుంగొల్పుచుండురు. 43

సీ. చందమామను గూడ క్రిందలన్ సలిపించు
రమణీయములగు వక్త్రములు బొలిచి
సౌవర్ణసంపుటస్పర్ధసేయుచుఁ దళ
తళలాడు చెక్కుటద్దములువెలసి
చాంపేయసుమచాకచక్యలుంటాకంబు
త్రైనట్టిగంధవహములు గలిగి
పీనోన్నతపయోధరానూనభరముచే
నాఁగ మందమగు యాసములుదసరి

గీ. తత్తదవయవసౌందర్య ముత్తమముగ
నలరి యచ్చరగమిఁ బోలి లలిని; పోడ
శాబ్దమధ్యవయస్కుమై హావభావ
ములను దాసీవితతి, నృపుఁ గొలుచుచుండు. 44

సీ. విసపుమేతరిశిరఃకుసుమంబు పసదూటి
బిసకాండముల నట్టై కసరికొట్టి
హీరహారము తిరస్కారంబుగావించి
కుండచందనములన్ నిందఁజేసి
పుండరీకోద్దండ పండంబులనుగేరి
కర్పూరవారంబు గరిమదెగడి
గంగాతరంగకరింగణంబులఁగ్రుంకి
మంచుగుబ్బులిఁగోఁగిలించి మించి

గీ. ప్రథితనిజకీర్తిప్రోషితభర్తృక బలు
తెలిమిసిమిఁజెంది యొకటఁ గొల్మిలుపకెపుడు

దేశదేశంబునందునఁ దిరుగఁ; దనరె

నన్వయాభ్యిడుపతి దృఢధన్వన్వపతి.

45

వ ఇవ్వీధంబున నన్వసుధాధీశ్వరుం డసమానరథగజ తురగ
పదాతివర్గంబులతో లోకంబునఁ దనకుం దనప్రజలకుం గాని విభవం
బెందునుం గాననియట్లు పోలుపొందుచు.

46

క వెలుపలిశత్రువులను లో

పలిశత్రువులఁ జయించి బహుశసుఖంబుల్

వెలయఁగ దృఢధన్వన్వపుం

డిలఁ బరిపాలించుచుండె నింద్రనిభుండె,

47

గీ. అఖిలజనులును దద్రాజ్యమందు హరిని

గొలుచుచుందురు ప్రతిదినం బలఘుభక్తి

అక్కతంబున వారల కధికశుభము

లందుటయ దక్కఁ దదితర మమర దెందు.

48

మ. ఒకనాఁడాన్వపుండర్ధరాత్రమునఁదా నుండంగ శయ్యాస్థలిం

బ్రకటంబైన విచారణం బొదవె భావంబు దహఁ నాకు నే

సుకృతాధిక్యముచేత నిట్టివిభవస్ఫూర్తిం గొనంగల్గె నే

నొకయజ్ఞంబుఁదపంబునుఁ సలుపకే యుంటిం గతంబేమొకో 49

వ. కావున నాభాగ్యకారణం బెవ్వని నడుగుదు నని చింతించు
చున్న యాతని కారాత్రి గడచిన బ్రాహ్మముహూర్తంబున లేచి స్నా
నం బాచరించి యుదయించు భాస్కరు నుపాసించి భగవత్కలలఁదృ
ష్టిపఱిచివిప్రులకుదానంబులు సేసినమస్కరించితదాశీర్వాదంబులువడసి

మ తురగం బెక్కి మృగవ్యదోహలితఁ దోడ్చో పైనికుల్ రాగ నా

ధరణీపాలుండు కానకుంజని మృగేంద్రవ్యాఘ్రభల్లూకసూ

కరమ్మాతంగకురంగముఖ్యమృగసంఘంబెల్లఁ జక్కాడున

త్తఱి, బాణంబునుదాల్చి యొక్కమృగ మత్యంతత్వరంబాఱినఁ51

ఉ. - దుర్గమమానరణ్యమునఁ దోచిన నెత్తుటిబొట్లచొప్పునకా
 మార్గణబాధ్యమానమృగమార్గవిమార్గణ మాచరించుచున్
 నిర్గతుడై వనాంతరము నెట్టనఁ జేరి మృగంబుగాన కం
 తర్గతమా తృషార్తిఁ బరితాపమునందుచు నట్టిపట్టునన్. 52

సీ. శీకరపుత్రమైన చిటుతెమ్మెరలపిండు
 తనువుసోకినమాత్రఁ దాప మార్ప
 నూర్చిఁదోలికలపై నూఁగురాయంచలు
 నయనాంబుజముల కానందమిడఁగ
 మకరందములు గోలి మత్తిల్లునెలదేల్ల
 ఝంకృతుల్ శ్రవణతోషం బాసంగ
 ఇందీవరమరందబిందుసంకలితతో
 యము రసజ్ఞ కతిరుచ్యమనిచాట

గీ. వికచశతపత్రపరిమళవిస్తరమున
 సంతసంబును జెంద నాసాపుటంబు;
 సరసి గనె రాజు తత్పరిసరమునందుఁ
 బ్రమదమంద నిజేంద్రియపంచకంబు. 53

క. ఆ సాగరతులితంబగు
 కాసారంబునకు నేగి కడువడి జలమున్
 దోసిటఁ గైకొని త్రావి పి
 పాసు దొలఁగింఁకొని నృపాలుం డంతన్. 54

వ. తత్తీరంబున 55

సీ. అశ్రుంకపంబులై యలరారు కొమ్మల
 నండజంబుల కులాయంబు లొప్పు
 శుకపిశాచికాదికశకుంతంబుల
 వీచికూచీధ్వనుల్ వెలయుచుండ

కోటరంబులఁ బాడుకొనియున్న త్రాఁచుల

విసరంబు లెంతయుఁ బుసలుకొట్ట

నాతపంబునకోడి యరుదెంచి పసరముల్

నీడలన్ వసియించి నెమరువెట్టుఁ

గీ. బెల్లుగా జాతి యూడలు వెల్లివిరియ

నోలినవిగొని కోతు; లుయ్యాలలూఁగ

సరటచికోడకాదిసంస్థాన మగుచు

వెలయు నొక గొప్ప న్యగ్రోధవృక్షముఁ గని.

56

వ. అశ్వంబు నవ్వటవిటపిజటకుం బంధించి యావృక్షచ్ఛాయంబుననొక్కస్థిగ్గళిలావితర్దికం, గూర్చుండి వృక్షంబు నలుగెలంకులం దిలకించి రాజేంద్రుండు.

57

చ. అతిథుల నాదరించెడి గృహస్థువిధంబునఁ గాననాంతర

స్థితమగు నిమ్మహావటము తేజికసంగ సనేకజీవిసం

తతులకుఁ దావలంబయి నితాంతరవిచ్ఛవి తా భరించుచున్

వితఱపరోపకారపదవిన్ వచియించుచునుండె నద్దిరే!

58

వ. అని తలంచుచున్న దత్తమయంబున నయ్యెడకుఁ బరమ శోభనంబగు నొక్కకీరం బరుదెంచె

59

మ|| చిగురాకున్ మఱపించుచుచున్న విపంచిమించునాదంబు చె

ల్వగుపాదంబులు కప్పుఁగుత్తుకయు లీలాలోలనేత్రంబులున్

సొగసుంబచ్చనికెక్కదోయి మిగులన్ సొంపారుకుష్మిఘం

బు గణింపదగుయానమృతగలిగి యింపుల్ గుల్లుచిల్కుంగ నెన్

60

ఉ. అక్కడి కేగుదెంచి యిటు లద్భుతమైనశుకంబు మట్టిపై

నెక్కి మనుష్యభాషల మహీశునిచిత్త విమోహనంబుగా

నొక్కఁడుగావసించునపు నోలిఁబ్రబోధమొనర్చి మాటికిఁ
నెక్కిని యొక్కపద్యము ననింద్యగతిం బరియించె నీక్కియన్ 61

—○[కథాసూత్రపద్యము]○—

క. విరివిగఁ బరమసుఖింబులు

వఱలుచు నున్నవియటంచు వసుధాధీశా!

మురియఁగనేటికిఁ?దత్తం

బరయకయుండినను పార మందంగలవే ? 62

ఉ. మాటికి మాటికిం జలుక మానవవాక్కుల నిట్టిపద్యము
దాటిన మాచరించిపలుకన్పుఁ డాదటనాలకించుచున్
సాటి వచింపఁగాఁదగని సంతసముం గడు మోహమున్ మదిం
బాటిల మాటికిఁచిలుకపల్కుటకుం గతమేమియయ్యెడున్. 63

వ, అనివిత్రించి 64

గీ. నారికేళంబుభాతి నీకీరవాక్కు

పొసఁగెడి నగమ్యమగుచు దుర్బోధమగుచుఁ

గాని, సారంబుదీనిలోఁగలదు మిగుల

వ్యాససూనుండు కాడుగదా యితండు. 65

మ. మును సంసారములోనఁ జిక్కువడు సమూహాత్మునిన్ విష్ణురా
తుని శ్రీవిష్ణుకథాప్రబోధమున సంతృప్తాత్మునిం జేసి ము
క్తుని గావించినరీతి నాశుకముసీంద్రుండే యిటుల్ పీఠి, లో
నెనయంగా ననునుద్ధరించుటకునై యేతెంచెనో, కానిచోన్ 66

వ. దేవకీతనయుండో, కశ్యపనందనుండో యీహంబున
దాసుండనగు నన్నుద్ధరింప దర్శనంబొసంగనోపు, 67

గీ. ఇటులఁ జింతించుచుండ నానృపతిముఖ్యుఁ

డతనివెదకుచు నైనికు లట్టియెడకు

నేగుదెంచిరి, శుకము మహీశుగూర్చి

కడఁకనీరీతిబోధించి కన్నొటంగె.

68

వ. అంత నృపుండు పరివారంబుతో నిజనగరంబునకుఁ జేరి
శుకవాక్యంబుఁ దలంచి తదేకాయత్తచిత్తుండై మచ్చోకంబు నెవ్వండు
తీర్పంగలవాడని తలంచుచు

69

సీ. పసిండిపశ్యేరములన్ భక్ష్యభోజ్యాదులు

ముందటంబెట్టినన్ ముట్టుకొనఁడు

కుసుమంబులం దెచ్చి పొసంగఁ బాన్పునఁ జల్లి

తీర్చినన్ క్షణము నిద్రింపబోడు

ఎంతపిల్చినఁగాని సుంతైనఁజెవియొగ్గి

యక్కఱపల్కులున్ లెక్కఁగొనఁడు

ఎంతవాడైనను నెమటికేతెంచిన

నుండు పొమ్మనియేనియుంబలుకఁడు

గీ. బహులపరిమళమిళితసువస్తువులను

గైకొనఁడు రాజు; కీరవాక్యము తదీయ

చిత్తమున హత్తి జ్ఞానహృషీకపంచ

కంబు విషయంబులెఱుంగనికారణమున.

70

వ. ఇట్లాతండు శాసింపక సంతసింపక కోపింపక హసింపక
పుత్రులబరిరంభింపక భార్యసభినందింపకయానందసంప్లవంబున శ్రీమం
తుడగు యోగించందంబున ధ్యానంబునే యాశ్రయించియుండఁదత్సతీ
తిలకంబగు గుణసుందరి యేతెంచి యేకాంతంబునరాజునకిట్లనియె. 71

మ విమలాత్మా! పురుషావతంస! యిటు తీవింబాయుచున్ దౌర్మన
స్యము సెందంగతమేమి? యెందునను లేశంబేనియున్ నీకు లో

పములే దాదట మాటలాడ నిను సప్రాప్థింతుఁ జింతందొఱు
 గుమ! తెమ్మా! సకలేష్టభోగములఁగైకొమ్మా! నరేంద్రోత్తమా 72
 మ. సతిచే నీగతి నూఱడింపఁబడియున్ ట్టొనాఘఁ డొక్కింతయుం
 బ్రతివాక్యం బిడకుండి సత్యమయి భద్రప్రాపకంబై మహా
 ద్భతసారాన్వితమై సుపర్వతతికిన్ దుర్జ్ఞేయమై యొప్పు స
 ప్పుతగోత్రంసరుతుబునే సతతముం భావించుచుండెన్ మదిన్ 73

వ. గుణసుందరియుఁ దనభర్త యివ్వధంబుననుంటకత్యంత
 దుఃఖితయై నిట్టార్చుచు నుత్కుటంబగు నిజప్రభుచింతాకారణంబు
 నెఱుంగకుండె నృపుండునునిట్లుచింతానిమగ్నుండై యుండఁగొన్నాఁడు
 గడచెంగాని సందేహసాగరంబు గడువంబెట్టుహేతువు నెఱుంగకుండె
 ననిచెప్పిన నారాయణునికి నారదుండిట్లనియె. 74

గీ. ఇట్లుచింతించుచున్న యానృపతివర్య
 నవలివృత్తాంతమేమయ్యె నదివచింపు
 విష్ణుచరితంబు లేశంబు విన్ననదియుఁ
 గలుషమఃలనెల్ల హరియించుఁగాదెహాని 75

వ. అనిన నారాయణునిట్లనియె. 76

సీ. పాత్రాయణుండైన ప్రభువు జానశ్రుతి
 శ్రద్ధతో దానధర్మములుసలిపి
 శుద్ధుండై భల్లాక్షసూక్తి విరక్తుండై
 రైక్వనెంచినప్రకారంబుదోఁచు
 బూర్వజన్మంబునఁ బుణ్యకార్యము లనే
 కము లొనఁచినయట్టి కారణమునఁ
 జిత్తశుద్ధిఘటించి చిలుకపల్కినమాత్రఁ
 దత్వంబుదెలియంగఁ దలఁచినృపతి

గీ. ఘోరసంసారగంభీర వారిధిబడి
యున్నవాడను దరిజేరు తెన్నుగనక;
నన్నుదరియింపజేసెడి నాథుడెవ్వఁ
డెవనిబ్రాథింతు నెచ్చటికేను జనుదు. 77

—○(దృఢధన్వనియొద్దకువాల్మీకిమహర్షి వచ్చుట) ○—

గీ. అనుచుఁ జింతాతురుడైన యట్టి నృపతి
పుంగవునియింటి కేతెంచెఁ బూజ్యతముఁడు
రామచరితంబు దివ్యంబు రచనఁజేసి
మిగుల విఖ్యాతుడైన వాల్మీకిమాని. 78

ఉ. దూరమునన్ మునీంద్రుఁ గని తొందరమైనెదురేగి రాజు త
చ్చురపదాంబుజంబులకుఁ జాగిలి మ్రొక్కి మహాదరంబునన్
భూరితరార్థ్యపూర్వముగఁ బూజయొనర్చి వరాసనంబునం
గురిచిపాదతోయములు గొంచు శిరంబునయందుఁదాల్పుచున్ 79

వ. తదనంతరంబ కీరవచనంబులు స్మరియించి స్నిగ్ధవచనంబులు
నిట్లనియె. 80

మ. కృతకృత్యుండను భాగ్యవంతుడను నేసినాడు ధన్యుండ మ
చ్చుతిసాఫల్యము సేకుఁజెన్ మఱియు సంశుద్ధంబు నాజన్మ, మీ
ప్రితసిద్ధిఁ ఘటియించె నియ్యెడల నిఁవీక్షించుటంజేసిమ
న్మతి నాభాగ్యము వర్ణనీయమనుచు నాభిమితు మానీశ్వరా. 81

క. అనిపల్కి యూరకుండిన
జనపతితో నధికవినయసంయుక్తునితో
మునిపతి సంప్రీతుడై
యనియెం దన్మనమునందు హర్షంబాదవన్, 82

చ. తగునిటు లెస్సనీకు దృశ్యధన్వమహీపతివర్య! చింతతోఁ
 బాగిలెడినీతి నీమొగముపోబడి చెప్పుకచెప్పెదానికిం
 దగుకతమున్ వచింపుము నితాంతముగా; నటుగామి సుంతగా
 నగుకరణిన్ వచించెడిస్పృహం గొనితేని వచింపు మాక్రియన్ 83
 వ. అనిన రాజిట్లనియె. 84

మ. భవదీయోద్యదనుగ్రహంబునఁ గడున్ వర్తించె నాకెప్పుడున్
 దివిషన్నాథసుఖంబు,లైన నొకసందేహంబు నాచిత్తమం
 దు విశేషంబుగ బాధఁగూర్చెడిని ప్రానురూపత సందేహముం
 గవిచూడామణి! మానినాయక! తొలుంగంబెట్టుమీ! వేగమే. 85
 నీ. ఒకనాఁడు వేటాడ నుత్సాహి నై నేను
 దగఁగొని కాసారముఁగని ప్రవీతోద
 కుండనై శ్రీమఁబాపి కొనఁగ నెంచి
 తీరస్థవటవృక్ష భూరిశాఖలనీడ
 యందునానీనుండనై వనింప
 నచ్చోటి కొకయద్భుతాకారమగుకీర
 మరుదెంచి మానినై నధివనించె

గీ. దానిసోయగమును మఝిదానినడలు
 ఘనతరామోదముననేను గాంచుచుండ
 సంతలోనాకునభిముఖమై వనించి
 పద్మమొక్కండు పలియించె నద్ది, యిట్లు 86
 క. విరివిగఁ బరమసుఖంబులు

వలలుచు నున్నవియటంచు వసుధాధీశా!
 మురియఁగ నేటికిఁ? దశ్యం
 బరయకయుండినను పాప మందంగలవే? 87

వ. అని యివ్వెదంబున

88

చ. చిలుక వచించుపల్కులకుఁ జిందఱవందఱ నొందినాడన
పులుకులలో గభీరమగుభావమదేదియొ నాకెఱుంగఁగా
వలనుపడంగలే దిదియె వాస్తవమైన మదీయసంశయా
విలత, మునీంద్ర! దీనిని నివృత్తియొనర్చి యనుగ్రహింపవే. 89

చ. మఱియుఁదురంగమాబులును మత్తకరుల్ రథపత్నిసంచయ
స్ఫురదురురాజ్యభోగములు శూరవరేణ్యులు నల్వరాత్మజుల్
పరమపతివ్రతామణియు భార్య; సుశీల తనూజ, యొప్పెడున్
గరమును నెట్టిపుణ్యమునఁ గల్గెను నాకు, నెఱుంగఁజెప్పవే 90

మ. అనిపల్కున్ నృపుఁడామునీశ్వరుఁడు పాణిణాయామసంయుక్తుఁడై
మనమున్ నిల్పి కడుం గరామలకసామ్యంబొప్పుఁగా భూతభ
వ్యనిరూఢుల్ దగువర్తమానమును దివ్యంబైనదృష్టిం గనుం
గొని సర్వంబును నిశ్చయించి పలికెన్ ట్రిణీశుతోన్ నిట్టులన్. 91

— { దృఢధనుస్విని పూర్వజన్మవృత్తాంశంబు } —
వాల్మీకిసెప్పట.

ఉ. తావకపూర్వజన్మచరితంబు సమగ్రముగా వచింతునో
భూవర! యాలకింపఁదగుఁ బూర్వమునందు సుదేవనామభూ
దేవుఁడొకండు తా దోవిడదేశమునందునఁ దామ్రపర్ణికా
వై వలినీపరీతరమున సాధుజనస్తుతసచ్చరిత్రుఁడై 92

చ. తనరుచు సత్యవాదియయి ధర్మపరుడయి వేదశాస్త్రముల్
ఘనముగ నేర్చి యాగము లఖండముగానొనరించి విష్ణుమూ
ర్తిని బరితోషితున్ సలిపి తీవ్రతరంబగు భక్తితోడతా;
దనకులభించు విత్తమునఁ దద్దయునుం బరితృప్తిఁగాంచెడికి 93

గీ. అనవరత మిట్లువసియించు నాద్విజునకు
 గౌతమియనంగఁ బరఁగిన గౌతమసుత
 భార్యయై శంకరున కలపార్వతివలె
 వితఱశుశ్రూష సల్పు సంతతము భక్తి. 94

వ. ఇట్లు ధర్మబుదధుక గృహమేధవిధియందున్న యాగృ
 హమేధికిఁ జరకాలంబు గడచెఁగాని సంతానంబుమాత్రం బతండు
 వడయకుండుటంజేసి. 95

క. ఆసనమున నొకదినమున
 నాసీనుండై ప్రియాంగనాసేవితుండై
 భూసురుఁ డాత్మ విషణ్ణుం
 డై సతికిట్లనియె గద్గదాత్మరములతో 96

ఉ. చానరొ! పుత్రసంతతి యెసగుటకంటెను వేఱు సంస్కృతిం
 గానఁగరావు సౌఖ్యము లిఁకం బరలోకమునకా మహాతపా
 దానసమదృఢనోరుసుకృతంబు సుఖం బిడునండ్రు సత్సుతుం
 డేని సమస్త సౌఖ్యముల నిచ్చట నచ్చటఁ గూర్చఁ జాలెడు 97

సీ. బ్రహ్మచర్యంబునం బఠియించి విద్యల
 మునుల యప్పును దీర్చుకొనినవాఁడ
 సన్నతంబుగఁ బెక్కుజన్మముల్ రచియించి
 త్రిదశుల ఋణమెల్లఁ దీర్చినాఁడ
 తనయుఁ డొక్కండు లేమిని బితృణం బిఁక
 నొండు దీర్పఁగ లేకయున్నవాఁడ
 నాకారణంబుచే నందక సత్పుత్రుఁ,
 బ్రదుకుట మనకు నిష్ఫలము సుమ్ము

గీ. పుత్రసంతతి వేదార్థబోధితంబుఁ
 జెల్పుమీఱఁగ డగ్గఱజీరికొఁగి
 లించి ముద్దాడి పులకించి చుంచు దువ్వి
 కౌతుకంబందుభాగ్యంబు గలుగదయ్యె. 98

ఉ. బాలునకున్ వివాహమును బంధుగులెల్లరు సంతసింప ను
దేవలముగా; నొనర్చి సరవిన్ నిజసంస్మృతిభారమంతయున్
బోలంగఁదాల్చియాతఁడు సుపుత్రులఁ గాంచుచునుండఁజూచుచుం
గాలము హాయిగాఁ గడపఁగాఁబరమేష్టి లిఖింపఁడాయెఁగా. 99

క. వృథగాఁగడచెను కాలం
బధముఁడైనై యుండవలసె; నసువులు మేనన్
గ్రగిరియింపనొల్ల నింకన్
వృథబాయఁగ మృతినిజెందు టర్హమునాకున్. 100

మ. చతురుండయ్యను భర్త యిట్లు సుతవాంఛాపారవశ్యంబునన్
బ్రతుకే వృథమటంచు నెంచి తుదకుం బ్రాణమ్ములం బాయ స
మృత్తిగైకొన్న నిజాధినాథుఁ గని సమ్యక్వాక్యచాతుర్య; సం
చితపాండిత్యవిశేష, గౌతమివచించెన్ ఖన్నచిత్తమ్మునన్. 101

శా. ప్రాణేశా! యిటు నీవు ప్రాకృతజనప్రాయుడవై తుచ్ఛవా
క్రేణిం బల్కుఁగఁ జెల్లునే? ఘనమనీషిస్తామదీవ్యచ్ఛిరో
మాణిక్యాయితపాదపద్మఁడవు శ్రీమద్వైవభక్తుడ వీ
రాణంబాసినపద్ధతిన్ విడుపు; మార్యా! మోహముంబాయమా 102

గీ. సత్యధర్మపరుండవు స్తుత్యమతివి
జ్ఞానసంపన్నుఁడవుఁ గడుస్వర్గసుఖము
స్థిరముఁగాదని నీచేద్యజింపఁబడియెఁ
గానఁబుత్రునివలన సుఖంబుగల దె? 103

ఆ. వె. చిత్రకేతునృపతి పుత్రశోకంబునఁ
దపుండగుచు మున్ను తాపసులగు
నారదాంగిరసుల భూరితత్వప్రభో
• ధనముచేఁ దరించె ననఁగ వినవె? 104

క. అంగపతి వేనుడనువు

త్రుంగించి యతండు మిగుల దుష్టుడగుటఁ ద
త్సంగతి మాని నిశీఢము
నం గడుకొని యేగెఁ గాననంబున కనఘా.

105

క. అటులే సంతానం బది

పటుదుఃఖము నిడఁగఁజాలుఁ బ్రాణేశ్వర! నీ
క; టులైనను సత్పుత్ర
స్ఫుటలాలస యున్న విష్ణుపూజ సలుపుమి.

106

ఉ. ము న్నలకర్తముండు పరమున్ సకలార్థమ లోకనాయకున్
సన్నతు శ్రీహరిం గొలిచి శాంతమర్తిఁ గపిలాఖ్య యోగసం
పన్నుఁ గుమారుఁగాఁ బడయుభాగ్యముఁ జెందినయట్లు విష్ణువుం
బన్నుగ నీవునుం గొలిచి భావితకార్యము నిర్వహింపుమి.

107

ఉ. ఆరహి ధర్మపత్ని పలుకాడినవాక్కులు విప్రశేఖరుం
డారసి నిశ్చయించి పరమాదరమొప్పుఁగ భార్యతోడ సం
సారజనర్వకిల్బిషవిసర్పణదారము తామ్రపర్ణికా
తీరముఁజేరిస్తా తుండయి తీవ్రముగాఁ దపమాచరించుచున్.

108

ఉ. అండజయాన తెచ్చియిడ నైదుదినంబులకొక్కనాఁడు తా
నెండినయాకులం దినుచు నించుకనీరము గ్రోలుచున్ ద్విజో
న్మండనుడైన యాద్విజుఁడు నాలుగువేలగువర్షముల్ సము
ద్ధండవిధంబునం గడపఁ దల్లడమందెను మూఁడులోకముల్

109

ప. ఇట్లు సుదేవుండు శ్రీహరింగూర్చి తపంబొనర్చుచుండ

110

—○(విష్ణుమూర్తి సుదేవునకుఁ బ్రశ్నోత్తమగుట)○—

శా. తత్రాదృక్సముదాత్తతత్తపము హత్తం జిత్తమందత్తఙ్గీ
మెత్తంబెఱి జనార్దనుం డపుడు ప్రోస్తీలద్రీయంబాప్తుగా
నుత్తుంగండజరాజపుష్కగతుండై యర్వీసురాగ్రస్థలిన్
జొత్తెంచె నిజభక్తవత్సలత యక్షుద్రంబుఁగాఁ దోఁపఁగన్

111

సీ. అభినవజలధరశ్యామగాత్రమున భూ

షణరాజకాంతిచంచలలుమెరియ

ఘనకటిదేశసంఘటితపీతాంబర

మర్మరధ్వనులు సమ్మదముఁగొలుప

రమణీయశంఖచక్రగదాంబుజంబులు

కరచతుష్టయమునం గడలుకొనఁగ

దరహాసచంద్రికాస్ఫురణనాశాయోషి

దాస్యహింసాకాష్టాదమొదవ

గీ. జీవున్ వ్రాలు గరుడఁగి తొక్కదోయి

వెడలు గాడ్పులు రజమును వెడలఁజేయఁ

దమము హరియించి సత్వంబుఁ దార్చు విష్ణు

దేవుఁ డావిర్భవించె సుదేవు నెమట.

112

క. ఆవిర్భవించు నచ్యుత

శ్రీవనితాప్రాణనాథు శ్రీతజనరత్న

ప్రావీణ్యశోభితుం గని

కావించె వందనంబు తొమ్మిదిఁ జెలమిన్. 113

వ. అని మఱియు! నారాయణర్షి నారదున కిట్లనియె. 114

క. కంజదళాక్షుని కలుషవి

భంజనశీలుని ద్విజుండు బహుభక్తినిబ

ధ్ధాంజలియై గద్గదికన్

మంజులవాక్యముల నిట్లు మఱిమఱిపొగడెన్. 115

పంచచామరము, నమస్కృతిన్ రచించెదన్ సనాతనాధునాతన

భ్రమప్రమాదవారణా! శుభప్రదా! బహుప్రదా

సమానహీన! సర్వలోకసాధ్వసాపనోదనా,

క్షమారమామనోహరా! విష్ణురక్షణా! హరి! 116

క. పరమేశ్వర! శరణాగత

• పరిపాల! ప్రపన్నలోక భయభంజన! నీ

చరణాంబుజములకు నమ

స్కరణంబు లొనర్చెదన్ జగజ్జనవంద్యా 117

సీ. నీభీతిచేగదా నిత్యంబు వాతంబు

వీచుచుం జగములం బ్రోచుచుండు

నీభీతిచేగదా నిరతంబు భాస్కరుం

డుదయించి లోకముల్ పొదలఁ జేయు

నీభీతిఁగాదె? యగ్నియు సదాభువనముల్

ప్రజ్వలించుచును గాపాడుచుండు

నీభయంబునఁగదా నియతి నిండ్రుండు, మృత్యు

వాత్మీయకార్యంబు లాచరిత్రు

గీ. వారు స్వయముగ నీశ్వరత్వంబుఁ గనియు

రాజవరునకు భృత్యసమాజముల్లు

నీకు లోబడి రఖిలలోకైక నాథ

తాదృశుని నిన్ను నెన్నంగఁ దరమె? నాకు.

118

క. జయదా! జయస్వరూపా

జయకారణ! జయనశీల! జయవిజయవిభూ

జయభీమ! విజయ! జయదా

జయనాథ! జయేశవినుత! జగదవన! హరీ.

119

క. విశ్వకర! విశ్వకారణ

విశ్వావన! విశ్వనిలయ! విశ్వేశ! హరీ!

విశ్వహర! విశ్వపంజర!

విశ్వస్పృహద్యమరవినుత! విమలచరిత్రా.

120

క. ఫలబీజము ఫలమూలము

ఫలనిచయాధారమగుచుం బరఁగెడుదేవా!

ఫలముల నొసంగుటన నీ

కలఘుగుణా! లఘువుగాక యలఘువె?తల్లఁడన్. 121

క. తేజస్వరూపు సమధిక
తేజోదాయకు నశేషతేజోరాజి
భ్రాజిష్ఠు విష్ణుఁ గృష్ణుఁబ్ర
యోజితదయు నిన్ను నెంత నుద్యద్భక్తిఁ. 122

మణిగణనికరము. నిను నజహరముఖనిపుణవిబుధులున్
ఘననుతు లొనరుపఁగను దగ రనుచున్
వినియెద; జడునకు వికలమతికి నా
కనఁగ మనుజునకు నగునె? పొగడఁగన్. 123

ఉత్సాహ. దేవదేవదేవ! వాసుదేవ! సర్వదేవ! నీ
పావనప్రసిద్ధపాదపద్మశరణ మొదితిన్
గావ కింక దప్పదయ్య! కరుణ దీనవత్సలా!
యీవ యిట్లు మిన్నకున్న నెవరు దిక్కునాకికన్ 124

క. గురుతరమఃఖని దీనుని
ద్వరఁ గావ కుపేక్షసేయఁ దగునె? నీకున్
వరలోకబంధుబిరుదము
హరి! నీ కేరీతి నిత్తయగున్ తెలుపుమా. 125

వ. అంత వాల్మీకిమహర్షి దృఢధన్వనితో నిట్లనియె. 126

శీ. ఇట్లు నుతియించి ద్విజుఁడు భూయిష్ఠముగను
శ్రీహరిసమీపమందు వసించినంత
హరి తదీయస్తవంబెల్ల నాలకించి
జలదసంరాచవాక్కులఁ బలికెనిట్లు. 127

మ. తపమున్ లెస్సగ నాచరించితివి వత్స! సంతసంబందితిం
గృవ నీపై జనియించె నాకు నిక నీయిష్టంబు శీఘ్రంబుగాఁ
జెపుమా! దానినొసంగువాఁడ నిటు లక్షీప్రకారంబుగాఁ
దపముంజేసినవారి నెవ్వఁని సందర్శింపలే దెచ్చటన్. 128

వ. అనిన సుదేవుం డిట్లనియె. 129

గీ. దీనబాంధవ! కరుణానిధీ! ముకుంద!

వేణుగానప్రసిద్ధ! పురాణపురుష!

ప్రీతిగలదేని నావయింజేతమలర

నాకు సత్పుత్రు నొసంగుమీ లోకవంద్య! 130

శా. సంకల్పంబు ఘటించుటే సుఖము, తత్సంకల్పవిఘ్నంబై దుః

ఖాంకం, బింకవచింపనేటికి? రమేశా! పెక్కుపల్కుల్; నిరా

తంకం బొప్పు ఘటంపడేసి వెస మత్సంకల్పితార్థంబు, నా

వంకన్ నీకరుణావలోకనసుధన్ వర్షింపు మింపారంగన్ 131

క. ఉదయింపమి సుతుఁడు దయా

ప్రవాద! గదసహజాత! శౌన్య మగుగార్హస్థ్యం

బడి మడి రుచింపదన న

య్యది విని హరి వలికె భూసురాగ్రఃశితోడన్ 132

చ. తనయుఁడు దక్క నీకువసుధామర! యెట్టియొసంగరానిదై

నను సమకూర్తు వాంఛిత మనశ్వరమై తగులీల; నెంతయున్

గనుఁగొన నీమథాలఫలకంబున నున్న సమస్త వర్ణముల్;

పనుపడ సప్తజన్మముల బమ్మ లిఖింపఁడు పుత్రసౌఖ్యమున్ 123

వ, అనిపలికిన 134

చ. కొడుకు నొసంగునంచు దనకుం బరమాత్ముఁడు; బిట్టుకోర్కిమై

నడరుచు బ్రోహ్మణుండు తుద కాతతవజ్రనిఘాతతుల్యమై

వెడలిన తద్వచస్సువిని వెంటనె గొడ్డటఁద్రుంచుమానునాఁ

బుడమిని ద్రెళ్ళిన్ సుదతి పొంపిరివోయినదుఃఖ మేర్పడన్. 135

క. పతితున్ గతసుతసంస్పృహఁ

బలిఁ గని కన్నీరు విడిచి భావమునం ద

త్పతి ధైర్యమూఁది పిదపం

బతితపతికి నిట్టులనియె వసుధాధీశా 136

ఉ. లెమ్ము మనోధవా! యిటు లల్లిందొఱంగం బనియేమి? నాదువా

కృష్ణులు సఃస్మరింపు మలయబ్జసముద్యుప్త డెట్లుభాలమ

ధ్యమ్మున వ్రాసె నట్లగు సుఖాసుఖముల్; నరుడెందు స్వీయక
ర్మమ్ము భుజించుచుండును, రమాధవుడెందున కేమొనర్చెడిన్ 137

గీ. మఱియు దైవానుకూల్యంబు పొరయనట్టి
భాగ్యహీనుని యత్నంబు భ్రష్టమగును
చావసంసిద్ధమైనట్టి జనున కెన్ని
మందు లొసగిన వైయర్థ్య మందకున్నె? 139

చ. కౌతువులకంటె దానములకంటె దపంబులకంటె సత్యసు
వ్రతములకంటె విష్ణుపదవారిజ సేవన ముత్తమంబనన్
శ్రుతిగల; దంతకంటె ములుసూపెడు దైవబలంబు, గాన నో
క్షీతిసుర! నమ్మకమ్మునుద్యజించి సమస్తమునందు; లెమ్మికన్ 139

క. దైవము నవలంబింపం
గావలె హరివలననేమిగల దుపయోగం
బీ వికఁ జింతింపకుమీ
కావలసినయర్థ మెదియొ కాకవిడుచునే? 140
వ; అని పలికిన 141

క. గురుశోకసహితబాడబ
తరుణీమఃశివాక్యములను తార్జ్యుఁడు విని దు
ర్భరసంక్షోభసముద్భవ
పరివేషధుడగుచుఁ బలికెఁ బద్మాక్షునితోన్ 142

సీ. పాపనపాదరాజీవసేవకదీన
సారంగనూతనవారివాహా!
సంతతధ్యానసంసక్తభక్తాభీల
తూలసంచయసముద్వేలపవన!
సారపూరితనామపారాయణాదర
జనతమస్సముదాయవనజమిత్ర!
ప్రవిమలసత్కథాశ్రవణప్రవణచిత్త
వృజినమహాటపీపీతిహాత్ర

గీ. శోకసాగరమగ్నయై వీణదోటఁగు
బ్రాహ్మణీని, శోకనిర్గళదబ్బాష్పఁడైన
బ్రాహ్మణు, నువేక్షసేసి కృపాసముద్ర!
యిపుడు నీదయ యెందేగె? నెఱుంగఁ జెపుమ 143

గీ. అకట! బ్రహ్మణ్యదేవుడవైన నీమ
ధర్మశీలతయిపుడెందుఁ దరలిచనియె
భక్తుల చతుర్విధంబగు ముక్తి నీమ
కరగతంబయి యుండదే? కమలనాభ. 144

క. ఇతైఱుఁగున నున్నను న
త్యుత్తమమగుబత్తిఁజిత్త మొందమి నకటా
ముత్తికి నాసింపరు పురు
షోత్తమ! మునిసత్తమస్తుతోత్తమచరణా! 145

మ. హరి! నీముంగల నుండుఁ గింకరులుగా నయ్యిష్టసిద్ధిల్ పరా
త్పర! యెందుకా భవదీయపూజనమహత్వంబుం బ్రసిద్ధం, బిచక్
బరికింపకా ద్విజవాంఛితార్థమును దీర్చక నీకు భారంబాకొ
కరి నర్పించెడివాని కంకుశ మొసంగం గప్తమై తోచునే? 146

చ. స్థిరముగఁ బూరుషావళి కదృష్టగతంబె ఫలించునేని నీ
చరణసరోజసేవనము సల్పంగ నింక నెవండు గోరెడిక?
ధరణితలంబునందుఁ బ్రధితంబగు నియ్యది, నీమ భక్తియున్
హరువు దోటంగి తా విలయ మందునుగాదె జగంబునకా హాసీ! 147

క. ఏయదియేనియు నీకున్
జేయఁగ జేయమికి వేఱుసేయుటకేనిన్
బాయని సామర్థ్యం బద
వీయంబై యుండునంచు విశ్రుతముగదా. 148

క. ఏతాదృశ సామర్థ్యం
చితటి గలియించె నంచు నెఱుఁతురు నాథా!

యీతనికిఁబుత్రదానము

చేతోమోదంబెల్లఁ జేయవయ్యెన్.

149

స్రగ్వీణి. కావునన్ మాధవా! కర్మవాదంబులన్

నీవు గావింప కీనెంజలింజెందుభూ

దేవుఁ డెంతేని మోదిల్లఁగాఁబుత్రకుఁ

దావకాంచద్దయన్ దప్పకఘ్నిపుమా.

150

ఉ. తాపము పాప మేదఁగ నుదాముఁడు నీపరిచర్యసేసి యు

ద్దీపితవైభవంబు భవదీయకృపం గొనలేదే? తొల్లి సాం

దీపనియున్ మృతాత్మజుని దెమ్మఁగాలుని ప్రోలికేగి యా

పాపనిదెచ్చి యిచ్చి గురుభద్రముఁగూర్పవె? నేర్పుమీరఁగన్ 151

వ. కావున నీదంపతులును బుత్రులనులై నీశరణుఁబుజొచ్చి
రని గరుత్మాతుండు చెప్పెనని వెండియు నారాయణుని యిట్లనియె.

చ. గరుడుని మాటలన్ విని జగత్పతి శ్రీహరి యిట్లు వల్కె నా
దరమెసఁగన్ సుధామధురధారలతో నెనయైనవాక్కులన్,
వరసుతు నొక్కనిన్ విహగవల్లభ యీడ్విజచిత్త సంస్థితు
ద్వరితమ నీవొసంగుము ముదంబునుజెందఁగ విపదంపతుల్. 153

మ. తనవాదంబున కానుకూల్యముగ నాదైత్యుని భాషించినన్
వినతానందనుఁ డెంతయే నడరి తద్విప్రాగ్రయాప్రమో
దనమై పర్వఁగ నొక్కపుత్రకుని సౌందర్యాదిసంయుక్తు నీ
కనురూపుండగువాని నిచ్చితిని నే ననిచున్వచించెడ్విజున్ 154

వ. అంత శ్రీనారాయణుని యిట్లనియె

155

క. వినుమీ నారద! వాల్మీకి

ముని యాదృఢధన్వనామ భూమీశునకున్

వినిపించిన చరితంబును

వినిచెద నత్యద్భుతంబు వీనులలరఁగన్

156

వ. అంత వాల్మీకి యిట్లనియె.

157

క. నాపలుకులు దృఢధన్వము

హిపాలా! వినుము విష్ణురేశ్వరుఁ డాల

క్షీపత్యాదేశంబున

నీపగిది బలిక భూసురేంద్రునితోడన్.

158

చ. అరయఁగ సప్త జన్మములయందున, నీకుఁ దనూజసౌఖ్యమే

పొరయదటంచుఁదెల్పె హరి; భూసుర! నిక్కువ మద్దియైనను;

గరుణను నాకు నాజ్ఞయిడఁగాఁ బరమేశ్వరుఁ, డొక్కపుత్రకున్

హరుపుగలట్టివానిని మదంశసముద్భవు నిప్పుడిచ్చితిన్

159

గీ. బాడబోత్తమ గౌతమితోడఁగూడి

సరగ సత్యంబులైన యాశాసనములు

పొందఁగల్గెద; వైనను జెందుమీకుఁ

దజ్జనితమైనదుఃఖంబు తప్పకుండ

160

మ. దొరలెం దావకమానసంబు ద్విజశార్దూలా! రమానాథుశ్రీ

చరణాంభోజములందు; ధన్యుడవునూ చచ్చింపఁగా నెందు, ము

మ్మరమాశ్రీహరిభక్తి యయ్యది సకామంబేని నిష్కామమేన్

హరిచేతస్సరసీరుహంబునకు మిత్రాకారమైయొప్పెడిన్

161

గీ. పురుషదేహంబు నీటిపై బుగ్గవోలె

క్షణమున నశించు, ధన్యుడౌ జనుఁడుదాని

నొంది మనమందు నెప్పుడొనందమొదవ

శ్రీహరిపదాంబుజంబులఁ జింతసేయు.

162

చ. సమధికదుస్తరం బయిన సంస్మృతిసాగర మీదుపొంటెను

త్తమహరిపాదసేవనము దక్క మఱొక్కటి లే దుపాయ మా

కమలమనోజ్ఞనేత్రుడయ కల్మిని గాదె భవన్మనంబు తో

షముగనఁ బుత్రుని నొక్కని నొసంగఁజూలితి నీకు నేనిటన్

163

ఉ. మానసమందు నెప్పుడు ప్రమాదములేక రమామనోహరున్
బూని సుఖం బెలర్ప ద్వీజపుంగవ! నీవు చరింపుమయ్య యీ
మేను తిరంబటంచనక మేకొను సంస్మృతిభారమం దుదా
నీనత నుండి భోగములఁజెందుము దానను సేమమయ్యెడున్. 164

వ. అంత వాల్మీకి యిట్లనియె. 165

గీ. అచ్యుతుండి ట్లనుత్తమమైన వరము
నొసఁగి ద్వీజదంపతులు సూచుచుండ నపుడు
గరుడసంస్థితఁడగుచు శీఘ్రంబుదనరఁ
దనమ ధామంబునకు నేగె ధారుణీంద్ర. 166

క. మనమున నెంచిన వరముం
గొనిననుదేవుండు భార్యఁగూడి చని గృహం
బునకున్, గార్హస్థ్యసుఖం
బునఁ బెనఁగొనియుండె నధికమోదం బడరన్. 167

చ. కడచినఁ గొంతకాల మిటు, గౌతమి గర్భముదాల్చె నాసుదే
వుఁడు గడుసంతసంపడఁగఁ బూరితిసెందె దదీయగర్భ; మ
ప్పుడు దశమంపుమాసమునఁ బుత్రుఁ డనుత్తముఁ డుద్భవించె బా
ఱుఁడు విని మేదిసీసురపురోగములం బిలిపించి స్నాతుఁడై 168

గీ. జాతకర్మం బొనర్చి, ప్రశస్తమంగను
దానములుసల్పి, పిదప నాదారకునకు
నామకరణం బొనర్చె నిష్ణాతుఁడగుచు
బంధుమిత్రద్విజోత్తమపత్రతిఁ గూడి. 169

చ. పరమదయాన్వితుండగు సుపర్ణుఁడు పేర్చి ననుగ్రహించె ని
వ్వరతనయున్, శరత్కుముదబాంధవభాసుర తేజుఁడై పరా
శరమునినాథపౌత్రకుని జూడ వెలింగెడి వీడు, వీనిక
తైఱఁగును బట్టిచూడ శుకదేవసమాఖ్యయె పొల్చునంచెడన్ 170

సీ. బాలుఁ డెంతయు శుక్లవక్షచంద్రునిభాతి
జనకమనోరథచయముతోడఁ

దల్లి కానందసంఘాయకుండయి వృద్ధి
నందె శీఘ్రంబుగా, నపుడు తండ్రి

సందనునకు నుపనయనంబుఁ గావించి

సావిత్రీనిడెఁ గడు సంతసమున

వైదికసంస్కార మూఁది మాణవకుండు

బ్రహ్మచర్యవ్రతవర్తి యగుచుఁ

గీ, దన్మహాతేజమున నన్యతరణియయ్యె

వేదశాస్త్రంబులెల్లను వినినమాత్ర

బుద్ధిసాగరుండగుట సప్తబ్ధితోడ

గురునకు ముదంబుగా నేర్చికొనియె భూప

171

వ. అంత నొక్కనాఁడు.

172

ఉ. పావనకోటిసూర్యసమభాసురతేజము పర్వ దిక్కులన్

దేవలమాని, యింటికరుదేర సుదేవుఁడు భక్తిమొక్కి సం

భావనతోడ నర్ఘ్యమును బాద్యము నాననమున్ ఘటంప నా

వైవ్రతదర్శనండు పృథుదంబును జెంది సుఖోపవిష్టుడై. 173

మ. చరణాబ్జంబుల మ్రోలఁ జాఁగిలి నమస్కారంబు గావించుభూ

సురపుత్రుంగని దేవలుండనియె నోక్షోణీసురాగ్రేసరా

హరి నీసల్పుశపంబుమెచ్చి యిడెఁ దార్త్యరూఢుడై వచ్చి సుం

దరరూపున్ బహుదుర్లభున్ వరసుతున్ ధన్యండువీవెంతయున్ 174

క. ఇట్టికుమారకుఁ డేరికి

నెట్టియెడం బుట్టలే దహీనగుణాఢ్యం;

డుట్టిపడుచుండె వినయం

బిట్టిటనరాని మోద మిడు వీనినుడుల్.

175

వ. అని బుద్ధిమంతుండును వేదాధ్యయనశీలుండును వాగ్మియు

నైన యక్కుమారున్ జేరంజీరికొతుకకరంబగు నీకరంబుఁజూత మిటు

తెమ్మని గైకొని యీక్షించి సుదేవునితో దేవలుండిట్లనియె. 176

సీ. ఛత్రచామరసరోజాతయవాఖ్యరే

ఖలు పాణితలమునఁ బొలుచువాఁడు

ఆజానులంబంబులై హస్తహస్తతు

ల్యంబైన హస్తయుగ్మంబు వాఁడు

ఆకర్ణచరమదేశాయతమధుపింజ

రములైన భవ్యనేత్రముల వాఁడు

వర్తులరమణీయమూర్తివాఁడురువళి

త్రయముచే నొప్పు మధ్యమ్మువాఁడు

గీ. గూఢజత్నండు తుంగవక్షుండు కంబు

కంతుడు సమానకర్ణుండు ఘనవృషాంస

కుండు సుస్నిగ్ధకుంచితకుండలుండు

సఖిలలక్షణయుతుండు త్వదాత్మజుండు

177

వ. మఱియునితుండు మహాభాగ్యనిధియయ్యెడునని హస్తంబె
లైడఁజక్కంబరికించి.

178

ఉ. దోస మొకండు మాత్ర మతిదుస్త్వజమై గుణరాశినాశియై

గాసిఘటించు వీనికని కంపితమస్తకుడై సుదీర్ఘని

శ్వాసము పుచ్చిపల్కె మునివర్చుడు; ముందుగ నాయరున్నతిన్

వాసిగ గురైఱింగి యటుపైఁ బలుకందగు, లక్షణంబులన్ 179

ఉ. ఆయువు లేనివానికి మహార్థగుణంబులచేత నేమియా

దాయమగు? సుదేవ! విను ద్వాదశహాయనమందు వీడుపా

నీయమునన్ మృతుండగు, మనీషివి గావున నీవు దానికై

హేయపుష్కళిమందక సహింపుము భావ్యము కాకమానునే? 180

వ. మఱియు మరణోన్ముఖున కౌషధంబులువోలె నందులకుఁ
బ్రతివిధానంబులేదు.

181

శా. కష్టంబుల్ సుఖముల్ ప్రతిక్షణమునం గర్మానుసారంబుగా

సృష్టింపంబడు; శోకగర్వము లెదంజేకూర్పఁగాఁ బోక సు

తుష్టస్వాంతమునం బరాత్పరు జగద్యోనికా రమేశున్ దయా
దృష్టిప్రాపకుఁ గొల్చి సంతోషము; ముక్తిఁజెందు టర్హంబగున్ 182

గీ. పలికి దేవలుఁడీరీతి, బ్రహ్మలోక
మునకుఁ జనిన సుదేవుఁడు వనితతోడఁ
బిడు గడఁచినట్లు పుడమిపైఁ బడిచిరంబు
విలపనముసేసె దేవలుపలుకుఁ దలఁచి. 183

క. పిదపం గౌతమి ధైర్యము
మదిఁ గొంతఘరించి యాకుమారకు బ్రేమం
బొదవ నిజాంకంబుననిడి
వదనము ముద్దాడి పలికె వల్లభతోడన్ 184

క. కాదగు నర్థంబునకై
వేఁదుఱులై యిట్లమనము వెఱచుటచినచో
నేదేని ఫలముగలుగునె?
సీమ మనంబునఁ దలంపు, నిఖిలార్థజ్ఞా 185

క. కానిది యెన్నఁడేనియుఁ
గానోపమ, కాగలట్టికార్యము తలఁపం
గా నెన్నటికేనియు నది
మానక కానోపు నెంతమానిసికేనిన్ 186

సీ. కలిరాజు వీడింప నలరాజు కీడ్పొంది
యడవిలో నిడుమలం గుడువలేదె?
సీతావియోగంబుచేత శ్రీరాముండు
పెక్కుబన్నములందుఁ జిక్కుకొనఁడె?
దాయాదు లోడింప మాయాదురోదరం
బున ధర్మజుడు దుఃఖమును గొనఁడె?
బలిదానవేశ్యులు డలదానవారిచే
తను బద్ధుఁడై రసాతలముఁజొరఁడె?

గీ. శమ్ముగల యాదవులు వినాశమ్ముగనరె?

గోత్రరిపుచేతఁ జావఁడే? వృత్రదనుజఁ

డాహీరణ్యాక్షుఁడీల్లఁడే? సాహసించి,

కార్తవీర్యుండు మడియఁడే? ధూర్తుఁడయ్యు 187

వ. మఱియుఁ జతుష్పాసుండును వింశతిభుజుండును దశవద
నుండును మహాపరాక్రమశాలియు నగు రావణుండు శిరశ్చేదంబుఁ
గాంచె రాజ్ఞియగు పరీక్షిత్తు బ్రాహ్మణశాపంబున మృతుండయ్యె
నీక్రమంబున భావ్యంబులైన యర్థంబు, లైతిరుంగాదె. 188

గీ. కాపునను లెమ్ము శీఘ్రమ్మె జీవితేశ

హరి శరణ్య సనాతను నఖిలజీవ

కోటినిర్వాణపదదాయకుని భజంపు

మతఁడె మనదుఃఖమునుదీర్చునట్టిఘనుఁడు 189

కవి. అని వనితామణి యాడినవాక్యములాదటఁగైకొని యాద్విజుఁడా

త్మను ధృతిఁదాలించి మహానిజనస్తుతు మాధవుభూధవు మంజుదళ

ద్వినరుహస్తేత్తు శివంకరు మానస వారిజము దిడి వాంఛమెయిన్

దనయుని వలనను దార్కొనఁబోవువ్యధన్ విడిచెన్ వసుధారమణా

వ. అంత నారదుండు నారాయణుని నిట్లనియె. 191

గీ. అవ్వలఁ బ్రబుద్ధుఁడైన ధరాధినాథు

చరిత మేరీతివర్తించె సారిది నాకు

నద్ది యెఱిగింపుమయ్య! దయాసముద్ర!

శ్రోతృజనపాప ముడిపి సంశుద్ధిఁ గూర్పు 192

వ. అనిన నారాయణుని యిట్లనియె. 193

క. విని యారీతిగఁ దన ప్రా

క్తనచరితము మిగుల భీతికంపితుఁడగు రా

జును గని వాల్మీకిమహా

ముని మఱియు వచించెశ్రవణముల కభిరుచిగన్. 194

ఉ. తల్లడ మందుచున్న ద్విజ తల్లజుఁ డంగన పల్కినట్టి యా
చల్లని మాటలన్ విని ప్రశాంతహృదంతరుండై యనుతరం
బుల్లమునన్ రమాధపు ననుత్తము భక్తజనానురక్తు ను
త్ఫుల్లసరోజలోచను విభూషితవిగ్రహునిన్ ధరించుచున్ 195

శా. దీనాస్యండుయి దేవుని దలంచుచున్ దీర్ఘంబుగా నూర్చుచుం
గానీ! ధాతృ లిఖించువ్రాత యెపుడుం గాకుండునే? యంచు లో
లోనన్ నిశ్చయ మాచరించుకొని పూలుం బత్రి యిధ్మాదులుం
గానన్ దెచ్చుట కేగె, నివ్వధముగాఁ గాలంబు కొంతేగినన్. 196

క. కమలదళాక్షుని వరపద

కమలంబులఁ దలఁచికొనుచుఁ గానకు నొకనాఁ

డమలసుమఫలకుశంబులు

సమిధలు దేరంగ సుదేవశర్ముఁ డరిగినన్ 197

ఉ. ఆదినమందుఁ గుఱ్ఱఁడు శుకాఖ్యుఁడు నెయ్యరతోడఁ గూడి యా
మోదమెల్లర్చి డిగ్గియకుఁ బోయి జలంబుల డిగ్గి వారిపైఁ
బ్రోది సెలంగ నీరమును బుట్టుకొమ్ముల నెత్తి చిమ్ముచున్
మేదురఫేల గ్రీష్మమున మేకొని నవ్వుచు నివ్వటించుడున్. 198

సీ. ఆబాలకులు దనయందున సలింబుఁ

జమ్మనగ్రోవులం జమ్ముచుండ

నపుడు తా శుకదేవుఁడుపమర్దితుండయి

యళుకున నడిఁ బలాయనము సేయఁ

దలఁచి యగాధపు సలింబునందున

విధిచోదనమున నూపిరిని బట్టి

సఖులనెల్లరను పంచనసేయఁగను ముద్ది

సుడివడి కడు, బయల్పడఁగ లేక

గీ. బెడిదమగు డిగియ నుక్కిరిబిక్కిరివడి

పంచతనుజెందె; మగ్గుడి వెల్వడని వాని

మడిసెనని యెంచి భీతులై మదిని; బాలు

రంద టింటికి; బటచి హాహారవముల.

199

ఉ. ఆతతశోకపీడితహృదంతరులై సవయస్కబాలకుల్

గౌతమి కీయుదంతమును గొక్కునఁ దెల్పిన తీవ్రవజ్రసం

ఘాతనిఘోషభీషణముగా విని యాసతి హా యటంచు సం

వీతశుగార్చితై భువి లవిత్రానికృత్తలతాకృతీంబడెన్.

200

న. అంత నయ్యరణ్యంబున సుదేవుండు వలసిన సమిత్కుశపు

ష్పఫలంబులగా గైకొని నచ్చుచు.

201

చ. అడవిని వీడి యింటిమొకమై చనుచుండఁ గుతూహలాంబుచే

నెడమభుజంబు మాటి కదియేటికి నేఁ డదురంగఁ జొచ్చె నా

కడ లది యేమియయ్యెడినో యంచు మనంబున సౌశయించుచుం

బడిముడిపాటుతోడ నిలుసేరి కనెం బడియున్న గౌతమిన్.

202

వ. కని యయ్యవసరంబున

203

చ. పుడమిని గౌగిలించుకొని పొల్పటి యేడ్వఁగ నేమిహేతువో

పడఁతి! వచింపు వేగ? మనబాలకుడేడి? యటంచు నాసుదే

వుండు తడఁబాటుమై నడుగ భూసురభామిని సూచి యింక నె

క్కడమనబాలుఁ, డమ్మునియఖండితవాక్కులు రిత్తవోవనే?

204

చ. అని యెలుఁగెత్తి యేడ్చుచు నిజాంగన; డిగ్గియలో సుతుండు డిం

దినవిధమున్ వచింపఁగ సుదేవుండు నిట్టకనిల్పినట్లై మే

దినపయిఁ ద్రెల్చియెల్లొ సుదతీసహితంబుగ లేచి వాపికిం

బని, కని రివ్వ రయ్యెడల శంబరసంస్థితపుత్రదేహమున్.

205

వ. అంత సుదేవుండు దొట్రుపాటొదవ.

206

మ అలలం దేలి చలించుచున్న మృతపుత్రాంగంబు నాడిగ్గెలో

పలికిం డిగ్గి తటంబు సేర్చి, ఘనశుక్వాధోధివీచీచయం

బులు తన్నుం గడు ముంప నంకతలముం బొందించి యాలింగనం

బాలయన్ మాటికిముగ్ధుగొంచు సుతుపైనుష్టాశ్రుపుల్ జార్చుచున్.

ఉ. అంకమునందునున్న సుతునాస్యముమాటికిఁజూచుచున్ నిరా
తంకముగాఁగనూర్చుచువిధాతలిఖించెనెయిట్లటంచుఁ గూ
లంకషదుఃఖమొప్పుఁగవిలాపముభూసురుఁడాచరించెను
ట్టంకితగద్గదస్వరవిడంబితవిస్ఫలదక్షరంబులన్

208

చ. పలుక వదేల? ముద్దొలుకు పల్కులు, చల్లని నీదుచూపులం
జలుక వదేల? మాపయిని, జన్నరిపొవ్వురి యాటపాటలం
గులుక వదేల? నెచ్చెలులఁ గూడ వదేల? గురుండు వచ్చెనం
చులుక వదేల? పాఠముల నొప్పుఁగఁ జెప్పవ దేల? బాలకా

209

నీ. కాశప్రసూననీకాశకేసులమైన

నృన్ధల మము నాదరింపవేల?

అత్యంతవిశ్లేషదంతదంతాస్యల

నతిదుఃఖులను మమ్ము నరయవేల?

నయనంబు లిరులకు నయనంబులైనచీ

కుల మమ్ముఁ బేర్చి గన్గొన వదేల?

శ్రవణముల్ గతరవప్రవణంబులైన యి

య్యనదల మమ్ముఁ గైకొన వదేల?

గీ. ప్రీతి దైవారఁజేతికి నూతకొల

వగుచు మముసాఁకి చివరకు నంత్యమఖము

నాచరించెద వనుకొంటి మదిసమస్త

మక్కటా! రిత్తపుచ్చి నీవరుగఁ దగునె?

210

మ. ఘనమైనట్టి తపంబు సేసి చిరమున్, గన్నట్టిసత్పుత్రకున్

నిను నేఁ జూచినయప్పుడెల్ల మది నెంతే సంతసం బంది యో

జనచే నెన్నియొ కట్టుచుండుదు నెదన్ సంతల్పసాధంబులన్;

దనయా!యిత్తఱివాని నెల్ల మొదలంటంగూలఁగాఁద్రోచితే?

211

ఉ. ఇంతగ నేడ్చుచున్న మము నియ్యెడఁ గన్నడసేసి యీక్రియం

గాంతువె? పెద్దనిద్ర కొడుకా! ముదమారఁగ లెమ్ము వేగమే

యెంతయు నిన్ను వీడి యింక నింటికిఁ బోవఁ దలంపువుట్ట దొ
క్కింతయును సుఖంబుగలదే? నినుఁగోల్పడుమాకునయ్యెడన్ 212

ఉ. నాదుగృహంబు శూన్యవిషినం బటకీపు వసింప కున్కిమై
పోదలవన్; వసంబునకుఁ బోయితిఁబో ఫలమేమియయ్యెడన్
మోదము గల్గెనేని ఫలమూలములందున నీకు, వేగమే
నాదు సమీపమం దిపుడు నందమెలర్పఁగ లేవకుందువే? 213

ఉ. పాఱుండు బహ్మనాఁ బరఁగు బ్రహ్మమటందురు వేదవాక్యమున్
బాఱుని నొవ్వబల్కిన నపస్వరజుష్టము సేసిన్ శ్రుతిన్
వారక బ్రహ్మహత్యయని వాకొను శాస్త్రము, లీద్యయంబుఁజే
గూరుపలేదు స్వప్నమునఁ గూడ నికన్ సుతుఁ డీల్లనేటికిన్ 214

సీ. నిందితకర్మంబు నేనొక్కటేనియు

నాచరించి యెఱుంగ నైతి; నేమి

పాపకర్మవిపాకభరమున నీరీతి

నానందనుఁడు నిధనంబుఁ గాంచె

నక్కటా! ధాత! నీవతిదీనుఁడను వృద్ధు

నైన నాసేత్రంబు నపహరించి

యద్దానిచేత మహాఫలంబది యేమి

కనినాడవయ్య! నిర్ధనులమైన

గీ. మాకు ధనరాశి, చేయూత, మహితహర్ష

సింధు, వీదృశు హరియింప సిగ్గొదవడె?

సదయుడఁ వటండ్రు నిన్ను నీసకలమందుఁ

గాన నిర్దయ మము నీవు గనుట తగునె?

215

క. యెచ్చట శోధన మొనరుతు

నచ్చెరు విడు ప్రకృతిసుందరాకారు సుతున్

గ్రచ్చట నీవదనము సుత!

యెచ్చటఁ జూతును మనోహరేశ్వర యుతమున్ 216

మ. కలకంఠస్వర, మిందుసుందరముఖాకారంబు, శ్రీకారమం
జాలకర్ణంబులు, నీలకుంతలము, లస్తోకాబ్జనేత్రంబులున్,
విలసన్నాసయు, దీర్ఘబాహులు, తనూవిస్ఫుర్తియుం, గుండకు
ట్రులదంతంబులు, గల్గె నిన్ విడిచి కట్టా! మేముజీవించుమే? 217

సీ. సలింబు లేకున్న జలధరంబు లొసంగు
నిర్మలాంబులగు పానీయములను
ధాన్యంబు కఱవైన ధరణి యుద్వించు దం
తన్యమానంబుతా ధాన్యములను
రతనాలు లేనిచో క్షీతిధరంబు లొసంగు
నంచితంబగు రత్న సంచయంబు
ముత్తైముల్ కఱవైన మున్నీరు తానిచ్చు
నాఃముత్యంబు లత్యంతముగను

గీ. కర్బురము లేకయుండిన గనులొసంగు
వసనములు సిక్కికుండిన నొసంగుతరులు
చనినపుత్రకు నొసంగు దేశంబు నెచటఁ
గనము కొంగిట గ్రుచ్చి శోకమునుబాదు. 218

మ. ఘనదుఃఖంబున నీమతల్లి యిచటం గన్నీరు మున్నీరుగాఁ
గను శోకించెడి నెంతయుం గురరినాఁ, గన్నెత్తి యొక్కింత గ
న్దొనఁగారాదె? యొకింత ముద్దొలుకు పల్కుం బల్కుఁగారాచె? నం
దనుఁగన్నండులక్ష్మియీ ఫలము? వత్సా! మాకు లోకంబునన్ 219

క. తలిదండ్రు లానతీయక
వెలుపల నొక యడుగు నిడని విజ్ఞాడ, విటులన్
దొలఁగి చనుట పాడియె? నీ
కలఘుగుణా! యిత దీర్ఘమగు నధ్వంబున్. 220

క. కలవాక్యామృతసారము
దొలుకఁగఁ జెవులందుఁ బల్కుదువు తాదృశ; నిన్

దలఁచెడి నాచిత్తము ప్ర
క్కలు గాకున్నది యచ్చెట్టి కాలాయసమో? 221

క. శృతిపఠనంబున నెంతయుఁ
జతురం బగు నీమహాకృపారస్యంబున్
సుత! శుకదేవ! యిఁకెవ్వని
కతులముదం బొదవ వినిచెదయ్య! తెలుపుమా? 222

ఆ. వె. సూర్యదేవ! విప్రసుతులు నీకతిహితు
లభ్య మిడుచునుండు రనుదినంబు
కావవైతి వేల? నీవైన బాలకు
లోకమద్య! విప్రలోకదయిత! 223

చ. అరుగ సుతుండు కానలరు, నయ్యదిసైపఁగలేక ప్రాణముల్
దొఱఁగినయట్టి యాదశరథుండు కడుం గడు ధన్యుఁ డిట్టి బం
ధురగుణశాలి పుత్రకుండు త్రుంగుట సూచియు నామప్రాణముల్
స్థిరముగ మేనిఁగోపల వసించె నిసీ! మఱి యెట్టిపాపినో 224

మ. వినతానందన! నందగోపకసుతా! విశ్వాదితేయస్తుతా!
ఘనసీలాంగ! మతంగజావన! మహాకాలుష్యసంమోచనా!
మునిసంతోషణ! మంజుభాషణ! జగన్మూలా! కలాపోజ్జ్వలా!
నను రక్షింపుము పుత్రశోకశిఖిసంతప్తాంతరంగున్ గృహన్ 225

సీ. వసుదేవవరపుత్ర! వందారుజనమిత్ర!
పాకారినుతిపాత్ర! మాకశత్ర!
కలుషకృజ్జనదూర! ఘనదయాకూపార!
బృందావనవిహార! పృథులహార!
కృత్తదానవమస్త! దత్తసజ్జనశస్త.
జఠరనిష్ఠసమస్త! చక్రహస్త!
అఖిలసుపర్యాద్య! యధికతాఖిలవిద్య!
విపులసద్గుహాద్య! వేదవేద్య!

గీ. గోపికాలోల! గోపాల! గోపబాల!

గానలోల! సుసంగతకామపాల!

పుత్రశోకాగ్నికీలలఁ బారి తపించు

నన్నుఁ గాపాడుమయ్య! యాపన్నశరణ!

226

మ. వినతానందనవాహ! మోహవిరహ! విస్తారపాపాపహ

ఘనకాళిందివిషాపవారక! రమాకాంతామనోహరకా!

ధనదాద్యంచితపాదపద్మయుగలా! దారిద్ర్యవృక్షానలా!

నను రక్షింపుము పుత్రశోకశిఖిసంతప్తాంతరంగుఁ గృపఁ 227

మ. సనకాద్రిప్రణత! చరాచరజగజ్జాలేశ్వరా! భాస్వరా!

ఘనసంసారసముద్రసోత! గగనాకారా! మురారీ! హరీ!

వినమద్రృహముఖామరాళిముకుటత్విజ్ఞానురాంఘ్రిద్వయా

ననురక్షింపుము పుత్రశోకశిఖిసంతప్తాంతరంగుఁ గృపఁ 228

శా. నాకన్న శత్రుఁ డీజగంబుపయి నున్నాఁడా? రమానాయకుం

డాకాలంబున నెంతసెప్పినను పుత్రాశావిశేషంబునఁ

గైకోకుంటిని తద్వస్తుల; నభాగ్యు బాష్ప వాఁడెందుఁ బె

వీచం గోర నదృష్టనష్టవిషయాశ్చిత్ వర్తిలన్ నేర్పునే? 229

ప. అంత నారదుండు నారాయణునితో నిట్లనియె. 230

క. కల్మషహీనుఁ డహీనుడు

వాల్మీకిమహర్షియంత వసుధేశునకుం

దాల్చి వచించినవిషయ, మ

కల్మషహృదయా! వచింపఁగాఁ దగునాకున్ 231

ప. అనిన శ్రీనారాయణుని యిట్లనియె. 232

చ. తన తొలిబామునుద్ది దృఢధన్వం డెఱింగి విశేషవిస్మయం

బునుగని మానితోననియె, భూరినహ బగు నీసుధామయో

క్తిని విని నాదుచిత్తమునఁ దృప్తి జనింపకయుండె, నట్లుగా

వున సకలంబుఁ దచ్చరితఁ బొల్పగఁ చెల్పుమనల్పధీనిధీ 233

ప. అనిన వాల్మీకిమహర్షి యిట్లనియె రాజునివేరా! యట్లు

సుదేవుండు విలపించు సమయంబున

234

శా. పక్షంబుల్ గల పర్వతంబుల క్రియం బాతాడుచున్ మింఁటఁ జి
త్తత్తోభంబుగ గర్జితంబు లిడుచున్ దర్పంబుఁ జూపించుచున్
గుక్మీస్థక్షణదీప్తిరాశి దశదిక్కులంబులం బర్వఁబ్ర
త్యక్షంబయ్యె భయంకరంబగు నకాలాభిం బదభ్రంబుగన్ 235

ఉ. గాడువు వాడితాఁ కొలసి గాఢబలుంబునఁ బర్వసంబులం
గూడఁ జలింపఁజేసెడి నొక్కో! యన వీచుచుఁ గూడియాడు సై
దోడుగనుండ; నొక్కనెల తోయదముల్ గురిసెన్ గడుంగడుం;
బాడిదొఱంగి సంద్ర మిలపైఁ బడెనోయన నిండె నీరమున్ 236

క. పిఱుతివియ కిత్తెఱంగునఁ

గురిసెం బిడుగులను విడిచిగొనుచు జలదముల్

ధర మిఱుపల్ల మొకటిగ

వఱలెన్ వలిగొనుచు జంతువర్గము లురలెన్ 237

క. పగఱుల పోకడ రాత్రులు

మొగిరాకడ వేడివెలుగు పొడసూపమిచే

నగఃశితముగ వసియించెను

మొగిళ్లు తంపరగఁ జెదల ముసరినకళనన్ 238

ప. అయ్యవసరంబున

239

చ. ఘనతరపుత్రశోకమునఁ గొంగుచునున్న సుదేవుఁ డేదియన్
మనమున గురైఱుంగడుఁ ప్రమాదమనండు తినండు క్రోలఁడే
మనఁడు చలింపఁడెట్లుఁ గొడుకా! తనయా! సుతుఁడా! యటంచువం
తను గొనుటొండుదక్క; వసుధాధిపతీ! సుతమోహమెట్టిదో? 240

— { విష్ణుమూర్తి సుదేవుఁకు రెండవమారు } —
ప్రత్యక్షమగుట.

చ. ఇటు విలపించు నాతనికి నేగెను మాస మొకండు బిట్టుపి
మ్మటఁ బురుషోత్తమాఖ్యనరమాసము కృష్ణహితావహంబు గా

పుటనది; భూసురోత్తముఁడు బుద్ధినెఱుంగక యాచరించినన్
బటురయమొప్పు శ్రీహరి కృపామతి వచ్చెఁ దదగ్రసీమకున్ 241

మ. అరుదేరన్ విలసన్న వీనజలదశ్యాముండు పీతాంబరా
భరణత్వోత్పలాలావిలాసుఁడు విశుంధన్మాలికాశాలి శ్రీ
హరి; జీమూతము గచ్చువిచ్చుగుచు మాచుంబయ్యె, నంతన్ ధరా
సురుఁ డాశ్రీపురుషోత్తముం గనియె నక్షుద్రప్రమోదంబునన్ 242
వ. అంత శీఘ్రంబున 243

ఉ. అంకమునుండి యామృతసుతాంగము డించి ధరాతలంబునన్
బంకజనేత్రయుం దను ప్రపత్తి జనార్దను పాదపద్మముల్
పొంకముమీఱఁ దాల్చు తలపూవులుగాఁగ నమస్కరించి య
ప్పంకరు హాతుఁడెగుటను బద్ధకరుండయి నిల్చిపెల్చునన్ 244
వ. శ్రీహరి నిట్లును దేవుండు ప్రార్థించె 245

ల-గ్రా. తక్షకముఖాహిరిపుష్పివిభువాహన! ను
భిక్షేతజగత్త్రితయ! కుక్షిగతలోకా
భక్షితవిప్రముఖభక్షితసుధప్రకర
రక్షణకలావిభవ! దక్ష! పరమేశా!
రాక్షసగణప్రహరణాక్షతసుదర్శనవి
మోక్షణచణా! సరసిజేక్షణ! మురారీ
యీక్షణమునందుఁ గృపనీక్షణముసేసిపరి
రక్షణముసల్పు శుభలక్షణసమేతా 246

సీ. కువలయరాజీవ కులములన్ నగియించు
సోయగంబగు కన్నుదోయివాడ
ప్రావృడభ్రచ్చాయఁ బరిభవింపఁగజాలు
సుందరంబగు దేహసుషమవాడ
కమనీయమణిగణ ఖచితదివ్యకిరీట
ఘటితభాసురమస్తకంబువాడ

పంటపైరులసామిపస దిసంతులుగొట్టు
డొబైన యాస్యబింబంబువాడ

గీ. గొల్లయిల్లాడకడవలం దుల్లసిల్లు
చల్లలుం బాటుపెరుంగును కొల్లగొట్టి
యుల్లమలరంగఁ ద్రావిన నల్లవాడ
యేలు సిరితోడ! నచు, జగమేలు ప్రోడ! 247

మ-వృ బృందారకాకలిత మందారపుష్పమకరందప్రభౌతచరణా!
నందప్రమోదకరమందస్మితాస్య! జనసందోహరక్షణచణా!
మందారుమాదృశహృదిదీవరేందునిభః! ఛందఃప్రగీతమహిమా!
కందర్పవైరినత! యూదోభితారిజన! కందేదంగందునిడుమా 248

ఉ. ఇంబుగ రాత్రియండ్రు దినమిద్దెయటండురు కాలమున్ జనుల్
పంభిననీమకన్నుగవ పాపున; మాదృశహృత్కువాల వ
క్రాంబుజముల్ భవన్నయనకాంతి హసింపంగఁజేయుఁ బుష్పనం
తాంబక! శార్ఙ్గ! నిద్రగనునత్తటిసీప్ర తమంబ యెప్పుడు 249

ఉ. చుక్కలు లెక్కవెట్టనగుఁ జోద్యములైన భవద్గణంబులకొ
లెక్కలు వెట్టజాలరు నిలింపులునైత; మలంతివాడ నే
నెక్కడ? నీమసద్గణములెక్కడ? నిద్దగుణాలవాల! యా
నక్కరు నాకలోక మొకనాటికి నేనియుఁ జిక్కజాలునే? 250

వ. అని సుదేవుండు ప్రార్థించి శ్రీకృష్ణుండె నాకు శరణంబని
చింతించుచున్నాఁ 251

క. పురుషోత్తమమాసంబును
పారిపారి సేవించుకతన భూసురుఁడు; మహా
దరమున శ్రీహరి యమృతము
గురిసెడు మధురోక్తులిట్లు గొనకొనిపలికె 252

మ. బళిరా! ధన్యుడవోసుదేవముని! నీభాగ్యంబు నీముజ్జగం
బుల వర్తింపంగ నేరికిదరము? నీపుత్రుండు జీవించు న

త్యలఘుప్రాభవమంది ద్వాదశసహస్రాబైపుం గాంచుఁ జిం
తిలఁగాఁబోకుము పుత్రదత్తసుఖతృప్తిం గాంతు వత్సంతము 253

ఉ. నేను ప్రసన్నబుద్ధిఁబయి నీకు నొసంగితి నిష్ట పుత్రకుఁ
గాన భవత్తనూజసుఖగౌరవముంగని దేవయత్సులుఁ
మానపు లిచ్చగింతురునుమా! సతతంబును మత్స్యసాద; మీ
హానియతిఁ వచ్చితు నిలికొనము దీనికివిన్నుభూసురా! 254

—○(విష్ణువు సుదేవునకు ధనుర్మునికథనెప్పుట)○—

వ. అయ్యితిహాసంబు శొల్లి మార్కండేయుఁడురఘునృపతికిం
జెప్పె నదియెట్లంటిని. 255

సీ. ధనువను నామంబు చాల్చిన శేషుషీ
ఘనుఁ డొక్కముని మును గలఁడతండు
పుత్రశోకంబుచేఁ బాగులు లోకముఁజూచి
జాలిమైదనకెప్పుఁ జావకుండు
సుతుఁడుదృఢవింపఁగా మతిఁగోరి ధృతిమోఱ
నతిదారుణతపంబు నాచరింప
వేయివత్సరములు వెడలినపిమ్మట
నమరు లాతనికిఁ బ్రత్యక్షమొసఁగి

గీ. కోరుము వరంబు నీమదిఁ గోరుదాని
నిచ్చెదము సీతపంబును మెచ్చినార
మనిన వారల మాటల నాలకించి
ఘనతరముదమ్ముఁ జెంది యమ్మునివరుండు 256

క. చావనిపుత్రుఁడు గుణనిధి
కావలయు నటంచుఁ బలుకఁగా మునివరుఁ డా
దేవతలందఱు విని భూ!
దేవా! భూలోకమం దిది పొసఁగ దనినఁ 257

క. అటులేని నిమిత్తాయువు
ఘటితకృపాచిత్తులార! కలిగింపుఁడు నా

యటమటవాయఁగ నన; న

ప్రుటుమతులునిమిత్త మెదియొ పల్కుమయనినన్ 258

వ. అంతనద్ధనుర్మునీద్రుండుతత్సమీపంబుననొక్కపర్యతంబు
గాంచి. 259

ఆ. వె. ఎంతకాలముండు నీపెద్దపర్యత

మంతకాల మాయువమరుపుత్రు

నొసఁగుడనిన నల్లె యొసఁగితి మనిపల్కి

య్యిగ్రుఁ గూడియేగి రెల్లసురలు. 260

సీ. అల్పకాలములోన నట్టిపుత్రకు ధను

ర్భునిగాచె నెంతయు ముదముగదర

శుక్లపక్షమునందుఁ జక్కలదొరవొలె

నాభాలకుండు నృద్ధి నందుచుండె

పదునారువర్షముల్ పొప్పింప వానికి

మనివర్షుడనియె నందనునిజూచి

మనిశేఖరుల కెన్నడును వత్స! యపచార

మును జేయఁబోకుమీ యని సయమునఁ

గీ. జెప్పిన తదీయవచనముల్ తప్పఁద్రోచి

యధికబలమత్తుడగుచు నయ్యడవి నడుమ

నుండు తపసుల యెడఁ గడు దుండగములు

సేయుచుఁ జరించు నానిమిత్తాయ వెపుడు 261

ఉ. పాలను గ్రోలు సింహికలఁబట్టి; రచించు నొకొక్కగుడ్డులో

తాలను బిండిసిండిగ; నరణ్యమునం బెదపెద్ద మౌళిచుల్

హేలగఁ బట్టియూచి ఫలియించిన పండులనెల్ల నేలపై

రాలిచి మెక్కు; వాఁడుపెనురక్కసికెవడినిక్కి యుక్కునన్ 262

శా. ఆలీలం జనఁ గొన్నినాళ్ళు, మహిషాశూక్రండు మౌనిగ్రుఁ డు
ద్వేలక్రోధనుఁ డొక్కనాడు విధిసంవిత్సంభృతప్రక్రియన్

శాలగ్రామశిలాకలాపకసమర్పాలోలుండై యుండఁగా
నీలోనన్ వడిగా ధనుర్మృదినుతుం డేతెంచి యచ్చటికిన్. 263

క. శాలగ్రామశిలల్ గ

గ్గోలుగఁ గొని సలిపూర్ణ కూపమునన్, దు
శ్శీలమున రువ్వ నవ్వచుఁ

దాళంబులు దట్టికొనుచుఁ దకధికనాడెన్. 264

వ. అందుల కమ్మహిషమునింగ్రుండు. 265

ఆ. వె. అపరకాలరుద్రుఁ డన నతికుపితుండై

మండిపడుచు నోరిపోండగిడ

యిపుడె చావుమంచు శపియించె వడినిమి

త్రాయవోటఁ జావఁడామెవాఁడు. 266

ఉ. పాయఁడు వీడు ప్రాణములు పాతకి; యిందులకేమి కారణం
బో! యనియంతరంగమున నొక్కక్షణంబు దలంచుచున్ నిమి
త్తాయువు వీనిఁ జేసిరిగదా! సురలంచు నెఱింగి చింతతో
నాయతమైనయూహులిడ నంచుజనించె లులాయబృందముల్ 267

ఉ. అమ్మెయిఁ బుట్టి దున్నలు రయంబునఁ గొండను ముట్టడించిపెన్
గొమ్ములఁగొమ్మి గిట్టలను గూర్తఁజమ్మి ఊణమ్ములోపలన్
దుమ్మునఁజేర్చ నగ్గిరిని; దుర్మనుడైనధనుస్సుతుండు తా
డమ్మనిత్రెళ్ళెభూమిపయిడక్కుదురే? ముచులల్కఁబూనినన్ 268

చ. తనతనయుండు మ్రందిన విధంబు నెఱింగి ధనుర్మనీశ్వరుం
డనుపమమృఖసాగరమునందు మునింగి మహావిలాపముం
బానరిచి తానును దనదు పుత్రశరీరముతోడుతం జితా
గ్నినిబడి ప్రాణముల్ విడిచె నిర్భరశోకము నాఁగరామిచేన్? 269

వ. కావున నోసుదేవా! యిట్లు బలాత్కారమునం బొందిన
సుతులు సుఖించిడఁజాలరుగాదె 270

చ. కడుకొని నీకుఁ బుత్రునిడఁగా వినతాత్మజుఁడీవు పుత్రునం
తుండ వనుపేరుఁగాంచితివి ;తోషము నందితి నిప్పుడేను, నీ

పుడుగక యాచరించు పురుషోత్తమదుర్లభసేవచేత నీ
కొడుకునకుం జిరాయు వొనగూర్చితిమోదము నీకుఁదార్పితిన్ 271

మ. అనయంబు సుతుతోడ నియ్యతులగార్హస్థ్యంబున మోదముం
గనుచు బిమ్మట బ్రహ్మలోకమును జక్కఁజేరి తత్రిత్యసా
ఖ్యనికాయంబును గాంచి నిర్జరసహస్రాబ్దంబు; లాపైనిభూ
మినిజన్మింతువు చక్రవర్తివగుచు మేల్మీఁ గరణిర్జరా! 272

నీ. అప్పుడు దృఢధన్వః డనుపేరు ధరియించి
బహురథగజవాజపదగులొప్పు
నాఖండలపదంబు హసియింపఁ జాలిన
యవ్యాహతైశ్వర్య మధిగమించి
పదివేలవర్షముల్ పాలింపఁగలిగెడు
నిస్సపత్నంబుగా నిఖిలభూమి
ఈశాంతమీసతి తా గుణసుందరి
యనుపేర నర్థాంగహరిణియై

గీ. నీకు బట్టపుడేవియై నిరతభర్తృ
సేవలోనరించు; నయ్యెడ ధీమరులను
రాజనీతిప్రవీణుల నోజమెఱయ
సుతుల నల్వరఁగాంతువు సుతనొకతెను. 273

చ. విపులసుఖంబు లిట్లనుభవించి సురాసురదుర్లభంబులక,
విపులఁ గృతార్థుఁ డేననుచు విస్తృత మోహమునెంచి యమ్మహా
చపలసుఖావహరనిధిసంస్మృతిసాగరమందు ముగ్ధి
వపగతవిష్ణుసేవనుడవై వసియింపఁగ నట్టిపట్టునన్ 274

శా. సంసారంబున నాదుతండిరి, రిరంసంబాయఁ డింకఁబృహ
త్సంసారార్థవతారకుం గొలువఁడా శౌరిఁ సదాయంచు, నీ
సంసత్కృజ్యుఁడు నీసుతుండు వటవృక్షుఁడెక్కి కీరాకృతిఁ
ధ్వంసంబాగతి నీమమోహ; మొకపద్యంబు బఠించు వని 275

క. వైరాగ్యోత్పాదకమగు

కిరోక్తిని నీవువిని వికీర్ణమనమునన్

జేరి గృహంబును సంస్మరి

పైరుచి విడనాడి చింతపడుచుందువెడన్

276

ఉ. ఆకరణి వసింప భవదంతికసీమకు నేగుదెంచి నా

ల్పీకిమహర్షి; బోధనమమేయముగానొనరించు; దద్వచ

శ్రీకలనన్ మనోవిశయసీతిని బాసి త్యజించిమేను, మో

దాకరమైన చుచ్యుతపదంబును గాంతువు భార్యతోడుతన్

277

వ. అంత వాల్పీకి దృఢధన్వనితో నిట్లనియె.

278

చ. పలుకుచునుండ నిట్లు హరి; పాటునిపుత్రుండు లేచి కన్నులన్

నులుముచుఁగూరుచుండి; దనుప్రభవుంగని విప్రదంపతుల్

బలితపు మోదమంది తమభాగ్యమునెన్నిది సర్వజీవతల్

జలజల పుష్పవర్షమును జార్చిరి పేర్చినమోద మొప్పఁగన్.

279

వ. పిదప బాలకుండగు శుకదేవుండు శ్రీహరికిని, దలిదండుల

కును, నమస్కరించిన; గరుత్మాతుండును సుతసహితుండగు బ్రాహ్మణుం

జూచి మిగుల సంతసించె.

280

క. చకితుండయి విప్రుండత్తః

ప్రకటితమగు భక్తిమొక్కి పంకజనాభున్

ముకుళితకరుండై యిటులా

సకలేశ్వరు తోడబల్కె ఘోషపతితిలకా!

281

క. వెతదీర్ప శక్తిచాలని

యితరులకృప వారిమతికి నిడువెత్; నికనీ

మతిఁగరుణ వృత్తెనేనియు

వెతదీరిచి కుతుకమొసఁగు విశ్వనాథ హరీ!

282

మ. అయుతంబుల్ నియుతంబు లుండినను దోషానీకముల్ వీడ నీ

దయయొక్కండచిచక్కఁగాఁ దనరినన్ దద్దోషముల్ సర్వమున్

భయదారణ్యమునన్ మృగేంద్రుఁ డొకబాబ్బు బెట్టినన్ సత్వసం

చయముల్ పాటు తెఱుంగునం దొఱుగవే? చంచల్గతిన్ శ్రీపతి

283

వ. అని మఱియు హర్షగద్గదస్వరంబున హరితో నిట్లనియె 284
సీ. నలినాక్ష! మున్ను నేనాలుగువేలయేఁ

డలుతపంబొనరింపఁ బెలుచుబ్రీతి

నరుదెంచి నీవునా పరిసరంబున నిల్చి

వత్స! తావకభాలపట్టికపయి

వర్తించువర్ణముల్ నరుసగాఁజూచితిఁ

బుత్రభాగ్యంబెందు పొసఁగదనుచు

బహుకర్కశంబుగాఁ బల్కినాడవుగదా

తద్వాక్యమును నేడెఱుఁగఁగ్రోచి

గీ. ఘనకృపామతిఁ జనుదెంచి చనినసుతుని

గడఁకఁ బ్రతికించుటకు నేమికారణంబు?

తెలియ వివరింపు నామది బలితమైన

సందియంబుతోలాగ; నానందసాంద్ర!

285

వ. అంత శౌనకాదులు సూతునితో నిట్లనిరి.

286

ఉ. శ్రీదయితామనోహరుని చిత్రచరిత్ర)మునందుఁడక్కినన్

లేదమృతంబు తద్విషధి, లేదబలాజనతాధరంబులన్

లేదు తమోముఖంబునను, లేదు ఖగాధిపతిచ్ఛదంబులన్

లేదు సుధాంశుదీధితి బభీ! కలదందురటన్ భ్రమంబుధుల్

287

వ. అనిన మఱలసూతుండ్లినియె

488

చ. అనఘచరిత్రులార! యిటు లవ్వనసీమఁ బురాణమానివ

ద్యుని గని నారదుండనియె నొయ్యన; నోమహనీయ! హృణం

గని హరియేమి యుత్తరముగా వచియించెఁ బ్రసన్నచిత్తుడై;

వినఁగవినఁగమోద మభివృద్ధినిజెందెడిఁదెల్పవేదయన్

289

వ. అనివేడిన నారదానకు నారాయణుని యిట్లనియె.

290

క. ఆరీతి సంశయంబును

దీరుప వినయంబునన్ సుదేవుండడుగన్

సారసనాభుండు కృపా

వారిధి యిట్లనియె భక్తవాత్సల్యమునన్

291

గీ. అవనిసురవర్య! నీవిప్పు డాచరించి
 నట్టి కృత్యంబు నొరుండు సేయంగలేడు
 దేనిచే నేను గంటినో తృప్తిమిగుల,
 నీవెటుంగవు దానిని నిశ్చయముగ

292

సీ. నాకుబ్రయంబగు శ్రీకరపురుషోత్త
 మాఖ్యమాసంబు దాసరిగెనిపుడు
 శోకమగ్నుండవై నీకాంతతోగూడి
 చక్కఁగాడత్యేవ నల్పినాడ
 వందొక్క యుపవాస మాచరించినవాడు
 సకలపాపములు భస్మంబునల్పి
 సురయానమెక్కి భాసురమైచె వెకుం
 పురమునకేగు నిర్దరులు వొగడ

గీ. మాసమంతయుఁబస్తులు సేసితిరి, జ
 లభరములు వచ్చి కురియఁ గాలత్రయమున
 నంబుదస్నాన మదియజ్ఞే ననుదినాంబు
 ననఘ! చేతనలేకున్న యట్టిమీకు

293

చ. గురుతరశోకవారినిధిఁ గ్రూకుచు శ్రీపురుషోత్తమాఖ్యమా
 సరమణసేవనంబు ద్విజసత్తమ! నీవొనరించినాడ, వి
 ట్లెటుంగక యాచరించినను నెవ్వఁడు నీసుకృతాతిరేకముం
 బరిమితిసేసి చెప్పఁగలవాఁడు గలంప? జగత్ప్రియంబునన్. 294

సీ. సురలముందట మున్ను పరమేష్ఠివేదోక్త
 సాధనంబులనెల్ల సంతరించి
 యొకచక్కనిల్పి వేటొకచక్క పురుషోత్త
 మాఖ్యమాసమ్మునమచ్చి ధటను
 దూచిన లఘువుఁ గాదోచె సాధనము, లి
 మ్మాసంబు గురువుగా వాసిబడసె
 గావున భూమిలోఁగలసర్వమానవుల్
 స్థిరమతి దీనిబూజించుచుండ

గీ. అఖిలజగములఁ బురుషోత్తమాఖ్యమాన

మలరె; నైననుభూలోకమందు దానిఁ

బూజసేసిన మిక్కిలి పుణ్యమంది

పొందరానిసుఖంబులఁ జెందఁగలరు.

295

వ. కావున వత్సా! నీవిప్పుడు సర్వవిధంబులకా ధన్యుండవు.
ఇమ్మాసంబున నన్నపానానులం ద్యజించి పరమదారుణంబగు తపం
బాచరించితివిగాదె.

296

ఉ. మానవుఁ డిట్టిపుణ్యతమ మాసమునందున స్నానదానముల్
మానిన జన్మజన్మమున మానక బిట్టుదరిద్రుడయ్యెడుకా
గాన సమస్తయత్నములఁ దైకొనఁగాఁదగుదీని; నాక్రియం
బూని యొనర్చువాడెఱికపూజ్యుడు ధన్యుడవృష్టశాలియుకా

297

వ. అంత నారాయణుని యిట్లనియె.

298

క. హరి జగదీశ్వరుఁ డీక్రియ

ధరణీసురవరునితోడఁ దగఁబల్కి వెనక

గరుడారూఢుండై నిజ

పురమగువైకుంఠమునకుఁ బోయెముసంద్రా.

299

క. పురుషోత్తమసేవనమున

మరణించిననుతుండు శుకసమాఖ్యుడు బ్రతుకకా

బారివారి సుదేవుండు ద

త్తురుణీమణి శాతమియును దాల్చిరి ముదముకా.

300

క. ఎఱుంగకయుండిన మనచేఁ

బురుషోత్తమసేవనంబు పొనరింపఁబడెకా

త్వరితముగ సఫలమయ్యెకా

మరణించిన మనసుతుండు మగుడి లభించెకా.

301

వ. అని తలంచి యాపురుషోత్తమవ్రతవిధానంబు సక్రమంబుగ
శ్రీహరివలననుచెలిసి

302

మ. బభిరా! యాదృశమాసరాజ మెచటం బ్రాప్తింపఁగాబోవడం
చలఘ్నుప్రీతియు విస్మయంబు మదిలో నావిర్భవింపంగ నా
నెల యే తెంచినయప్పుడెల్ల మిగులన్ నెక్కిల్పితత్సేవ; లు
గ్మలితోఁగూడి ద్విజుండు సర్వసుఖముల్ గాంచె సుతోపేతుడై

మ. శుకదేవుం డనయంబు మాత్రపితలన్ శుద్ధాంతరంగంబునన్
సకలానందములొప్పుఁ గొల్పుచును విష్వక్సేను సర్పించుచుం
బ్రకటంబౌపురుషోత్తమాఖ్యమగు సన్మాసంబు సేవించుచున్
సుకృతంబుగఁ జియించుచుండెమిగులన్ ట్కోణీజనులైచ్చగన్ 304

సీ. కర్మమార్గస్పృహం గడకొత్తి భక్తిమా
రైకస్పృహం జత్తమందుఁదాల్చి
సర్వదుఃఖంబులన్ సమయించు పురుషోత్త
మాఖ్యవిష్ణుప్రియమాసమందు
జపహోమముఖ్యవిస్తరపద్ధతులచేత
హరిని బూజించి యత్యంతభక్తి
వేయివత్సరములు విపులభోగంబుల
ననుభవించుచుఁదా నహర్దివంబు

గీ. యాజకులకును యోగుల కందరాని
దెట్టిశోకంబులుండని యట్టిదైన
పరమలోకంబునకు నిజవత్సీఁగూడి
యరిగెను సుదేవుండధికపుణ్యంబుకతన.

305

ఉ. ఉన్నతసౌఖ్యమిచ్చు పురుషోత్తమమాసముఁ గొల్చియుండుటం
బన్నుగ విష్ణులోకమున వర్తిలు సౌఖ్యములంది భార్యతో
గొన్నన వచ్చె భూమి కల ట్మౌవిబుధుండు నృపాలవర్షుడై,
యెన్నికఁగాంచ, నానృపతి యీవెనుమీ! దృఢధన్వభూపతీ 306

క. పతిదేవత యాగౌతమి

కుతుకంబిడు సీమభార్య గుణసుందరియై

క్షీతిజన్మించెను వసుధా

పతి! నీవడుగుటను తెలియఁబల్కితఱలమున్ 307

శా. నీకుం బూర్వపుజన్మమందునుత్తుడై నీరేజపత్రాక్షుచే
సాకల్యంబుగ నాయువీరిడిన యాసచ్చీలుండంతంబునన్
వైకుంఠంబునకేగి తొంటిపితవై వర్తించుటన్ నీవు, కీ
రాకారంబున వచ్చి పల్కెను వటప్రాంతంబున బద్ధమున్ 308

ప. కావున నోరాజేంద్రా! నీకుఁబూర్వజన్మపుత్తుండగు శుక
దేవుండు పుండ్రుండవలయును జీవించి జ్ఞానవంతుండై వైకుంఠంబు
నకుంజని పిదపనీకొకకు శుకాకారంబువడసి యరణ్యసరోవరతీరంబున
వటవృక్షంబధిరోహించి యచ్చటికి వచ్చియున్న నిన్నుఁగాంచి తన
మనంబున 309

మ. పురుధర్మంబుల నాకితండు పితయై బోధించి సన్మార్గత
త్పరుఁగాఁజేసి తరించునెన్నిడిన నాప్రత్యక్షదైవంబు దు
స్తరసంసార్ణవమందుఁ గ్రుంకి విషయాశానక్రస్రగ్రస్తుడై
సౌరుప్రంగానక యున్నవాడనుచు నెంతేఁ జింతవాటించుచున్ 310

ఉ. ఈతనికిం బ్రబోధ రచియింపకయుంటినయేన్ సుతుండనై
యాతతమైనబంధము నిరంతరమున్ నను బాధపెట్టెడిన్
బూతశ్రుతుల్ వచించెఁ బితృపున్నరకంబుఁ దొలంచువాడె వి
ఖ్యాతసుతుండటంచు; నది యన్యవిధంబుగ నాకునయ్యెడున్. 311

గీ. కనుక వెనుకటిపుట్టుక జనకుడైన
యితని కుపకృతి సేయుట యెంతయుఁదగు
ననుచుఁ జిలుకగ నేతెంచి యాశుకాఖ్యఁ
డవనినాథ! వచించెఁ బద్మమ్మనట్లు 312

న. అని వాల్మీకిచెప్పిన దృఢధన్వం డిట్లనియె 313

క. పరికింపఁ దొంటిపుట్టుక
గురుఁడనునే నీతని, కిపుడు గురుఁడైయతఁడే
వరబోధసేసె సంస్మృతి

• తరలంగ నాకున్, శుకుండు కృతజ్ఞతవెలయన్. 314

న. అంత నాల్గోకి యిట్లనియె. 315

క. ఎదియెది నన్నుడిగితి వీ
వదియది తెల్పితిని నీకు సంతయు, సరయూ
నదికిం బాపవినాశిని!
కిం దగ్గ నేనికం జనుచు క్షితిపతితిలకా! 316

క. కుండలమణిరుచిమండల
మండితగండాస్యచంద్రమండల! శుండా
దండభజ! చండశాసన!
దండితరిపువర్గ! పండితప్రణుత! హరీ! 317
కందగర్భచంపకమాల.

చ. బలవిలసచ్ఛరీర! సతభర్గ! లలామకవీర! సర్వగా!
కలుషహరా! సురారిగణకాల! విశాలదయాలవాల! ని
ర్మల! సలినేక్షణ! మధురమంజులభాషణ! శోషితార్తశు
గ్జలధిజలా! హృదబ్జకృతసన్నిధితోషితవేంకటాచలా! 318
గ ర్భ క ం ద ము.

క. విలసచ్ఛరీర! సతభ! ర్గ! లలామకవీర! సర్వగా! కలుషహరా!
సలినేక్షణ! మధురమంజులభాషణ! శోషితార్తశుగ్జలధిజలా! 319

మాలిని. వ్యపగతజననాంతా! హర్షితాభీరకాంతా!
రిపుజనఘనవాత్యా! ఋగ్వజస్సామనుత్యా!
తపసహిమగునేత్రా! తాపసాత్మీయమిత్రా!
క్షపితకుజనశస్తా! శంఖచక్రాదిహస్తా! 320
గ ద య్.

ఇది. శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి నామధేయ
ప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ పురాణాంతర్గత
పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యంబునఁ
దృ తీ యా శ్వా స ము
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు

శ్రీపురుషోత్తమాయపరబ్రహ్మణేనమః

పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యము.

చతుర్థాశ్వాసము.

గోలోకవిహారక!

భోగిప్రభుశయన! నిఖిలభూతావన! స

ద్యోగా! సోషితకశిక

యాగా! పురుషోత్తమా! ధృతామలదామా! 1

వ. దేవా! సూతుండు శౌనకాదిమహర్షులతోనిట్లనియెఁ బిదప
శ్రీనారాయణమునీంద్రుండు నారదునకిట్లనియె. 2

ఉ. పూర్వచరిత్ర మట్లు మునిపుంగవుఁ డాదృశధన్వతో శ్రవః
పర్వముగా వచించి యట్లుపైఁ బయనించుచునున్న యాతనిన్
సర్వజనస్తుతుండు నృపసత్తముఁ డూఁడవేడి తా; నెదం
బర్హిసభక్తిఁ దత్పదనమస్కృతి సల్పి వచించె శెంషియున్. 3

వ. మఱియు ననంతరంబున సూతుఁడిట్లనియె. 4

గీ. నారదుం డిట్లు నారాయణుని ముఖము । నుండిదృశధన్వచరితంబు
నువినితృప్తి లేనివాఁడై సనాతనమానిఁగాంచి భక్తి వినయంబులొల
యంగఁ బ్రక్కెన్గిట్లు. 5

క. అట్టియెడ రాజచంద్రిఁడుపుట్టంబుట్టినమునీంద్ర మొకముంగనితా
నెట్టనముగఁబ్రశ్నించినయట్టిదిచెప్పుముమునీంద్ర! యదివినవలతున్
వ. అనిన శ్రీనారాయణుం డిట్లనియె నారదా! యట్లు దృశ

ధన్వంతు మహాప్రాజ్ఞుడగు వాల్మీకిమనిసత్తము ననునయించి యడి
గిన పశ్చింబును జెప్పెద వినుమని యిట్లనియె. 7

క. తులసీశ్రీఫలదళముల | వలె గంగాజలముపగిది వైదికవాక్యంబుల.
చెలువుననీపలుకులు. కలుషహరంబులుమనీంద్ర! ఘనపుణ్యదముల్
ఉ. ఓబునిసార్వభౌమ! పురుషోత్తమమాసము మోక్షకాములౌ
వారెటు లాచరింపఁదగు వాస్తవమెట్టిది? యేసుపర్వని
ధారణచే చుంజింపఁదగు? దానమదెన్ని? విధానమెట్లు? జె
గూరిమి సంతయుం దెలుపఁగోరెద, సర్వజగద్ధితంబుగఁ 9

వ. మహాత్మా! భవాదృశులుసర్వలోకహితంబుకొఱకుం జరిం
చుచున్నారు గదా! 10

క. వరమగు నీనెలసాక్షి! త్పురుషోత్తమండనియందీని బూజించినచో
గురుతరపుణ్యంబనిముని | వర! నీవదనమునవినఁగఁబడియెంగాదే! 11

చ. ప్రళయజనికొ నుదేవుడను పాఱుండవై గతజీవపుత్రకుం
డధిగతజీవుడయ్యెనని యాపురుషోత్తమమాసమున్, మనో
వ్యధ లిడ నెన్నఁజున్ గలుగఁగల్గు మహత్తర భక్తితోడతఁ
విధివిహితప్రకారమున వేడ్క సమర్పితముం బూనర్చితఁ 12

చ. గురుతరపుత్రశోకమును గూరి విచేతనతఁ వసించుచున్
దొఱఁగితి నన్ననీరములు దోఁగితి నభ్రజలంబులందు న
జ్ఞులంగక యాచరించితిని యీపురుషోత్తమసేవఁ గావునన్
దెరలినపుత్రకుం డరుగుదెంచె శుకాఖ్యుండు ప్రాణధారియై 13

చ. హరిహరిబోధితోరువిధి సర్మలి యీపురుషోత్తమాఖ్యమున్
విరివిగఁ గొల్చి నేననుభవించితి భద్రము మున్ను, మౌనిరా
డ్యుర! యిదిలాటిపుట్టువగుటన్ మఱపుం దగిలెన్ సమస్తమున్
గరమును తద్విధానమును గాఢకృపన్ మఱలన్ వచింపవే? 14

వ. అట్లేని రాజేంద్రా! తద్విధానంబు వచింతు వినుము 15

— { వాల్మీకిమహర్షి దృఢధర్మసకుంబురుషోత్తమస్థి } —
చేయఁదగునాహ్నికవిధానంబు చెప్పట

సీ. పురుషోత్తమవ్రహ్మణును చేయఁబూనిన మనుజుఁడెంతేని శ్రద్ధను వహించి । బ్రాహ్మముహూర్తంబు పరఁగ, మేల్కనిపరబ్రహ్మము దలఁచివాఃపాత్ర, చేత । నంది నైర్వృతదిక్కు నందఁగ్రామమునకునవ్వల; దివససంధ్యలనుకన్ద । మున బ్రహ్మసూత్రకమును దాల్చియుదగభి ముఖుఁడై తృణంబులఁబుడమిగప్పి

గీ. యాశుకావృతమస్త కుండై నియమిత । వదకుండై యుభయసింహకవద లకయుమి, । సలఁపఁగుమూత్రశేమలముల్, తుదలయంచు । దక్షిణ ముఖంబుగాఁ జేయఁదగునుభూప! 16

వ. అంత గృహీతమేహుండులేచి గృహీతశుచిమృత్తికుండై లింగంబున నొక్కపరియఁబాయుచు నైదుమాటులు రువామకరంబున మూడుపరాయంబులును నుభయహస్తంబులఁ బనిసారులును పాదంబులఁ బనునేడుతడవలును గార్వాన్యశౌచంబు చెప్పుబడినది గాన నట్ల తుండ్రితుండై గంధలేపక్షయకరంబుగా శౌచంబుగావించి పాదంబులును హస్తంబులును మృజ్జలంబులచేఁ గడిగికొనవలయు, తీర్థమందు శౌచం బాచరింపక పాతొడ్డిధృతజలంబుచే నాచరింపవలయు, జలం బనుద్ధృతంబయ్యెనేని రెండు పిడిమూరలదూరంబు వదలి యాచరింప వలయు. పిదప నపరిశుద్ధంబుగను నన్యధాఘాతంబుగను జేయంబడిన యాతీర్థంబును శుద్ధంబు గావింపవలయు, పురుషోత్తమవ్రతయైనవాఁ డిట్లు శౌచంబు గావించి యనంతరంబు పదునాఱు గండూపంబులఁ గాని పండ్రెండుగాని చేయవలయు; గృహస్థుడు మూత్రోత్సర్గంబు గావించిన నెనిమిది యావృత్తులుగాని నాలుగవృత్తులుగాని గండూ పింపవలయును. ఇవిధంబునఁ గావించి నేత్రంబులఁ గడిగికొనిదంత కాష్ఠంబుగ్రహించి 17

క. ఆయువు బలముయశం బన । పాయపునర్చస్సువ్రజయుఁ బసువసు నిచయం । బేయెడ బ్రహ్మప్రజ్ఞలు । భీయుక్తియు నిడు వనస్పతి మాకుదయన్. 18

వ. అని యీమంత్రంబు నుచ్చరించి దంతధాననం బొదయి వలయు మఱియు నాదంతకాష్ఠం బిట్టిదిగా నుండనొప్పు 19

ఆ. ఉత్తరేణీపుడుకయో, రేగంపుల్లయో | ద్వాదశాంగులంబు వ్రేణ
రహితము | సంగతము, కనిష్ఠకాంగులిస్థూలంబు | అర్థపర్వకూర్చ
కాంకితంబు. 20

వ. ఇట్టికాష్ఠంబున దంతధావనం బాచరించి పండ్రెండు గం
డూపంబులచే శుచియగునది ఇయ్యది భానువాసరంబున నిషిద్ధంబు
పిదపనాచమించి విక్కిలిపరిశుద్ధుడై పాత్రస్నానంబాచరింపవలయు
స్నానానంతరము తీర్థదేవతలకుఁదర్పణంబు గావింపవలయు 21

గీ, ఉదధిగతరంగిణీస్నాన ముత్తమంబు | మధ్యమమువాపికూపపద్మా
కరముల | మందరస్నాన మద్ది సామాన్యమనుచు | బలుకఁగాఁబడి
యెను గృహస్థులకు భూప! 22

వ. అనంతరంబు శిల్లనిపరిశుద్ధవస్త్రాంబులు ధరియింపవలయు
ప్రాజ్ఞుడైన బ్రాహ్మణుం డుత్తరీయస్సునెప్పుడును ధరింపవలయు,
శుచిగలప్రదేశంబునఁ దూరుపుముఖముగి నో యుత్తరముఖముగి నో
బద్ధశిఖిండును జానుద్వయాంతరస్థితభుజద్వయూడును సవిత్రహస్తం
డునునై యాచమనక్రియనాచరింపవలయును, ఆపవిత్రంబుచ్చిష్టంబు
గాదు. భుజించినపిదప నుచ్చిష్టబైచ దానిని వర్జింపవలయుఁ దదనం
తరం బాచమించి గోపీచందనమృత్తు చేదిలకంబు ధరింపవలయు 23

సీ. దండరీతిగ ఋజుత్వంబుసౌమ్యతయైప్పుఁ బూనఁగాఁదగునూర్ధ్వపుం
డ్రకంబు | ఊర్ధ్వపుండ్రంబేని యుండ్రపుండ్రంబేని నడుమఞ్చిద్రంబు
గన్పడఁగవలయు | ఊర్ధ్వపుండ్రంబునం దొప్పగున్వయముగ నిం
దిరతోడగోవిందుడెపుడు | శ్రీత్రపుండ్రంబునంజెన్నా రునుమతోడ
శంకరుండెపుడు సామోత్కరించి

గీ సుషిరవిరహితపుండ్రంబు శునకపదన | మంబు, శ్వేతంబుజ్ఞానక
రంబు, రక్త | మైవశ్యకరంబు, పీతాభమైవ | యఖిలవృద్ధిదమిత
రంబు త్యాజ్యమధిప! 24

సీ. గోపీచందనమునఁ గొమరొప్పశంఖ చక్రాదికంబులు ప్రధార్యమ్ము
లగును | ఆరీతిధరియింపవలపావక్ష్యంబుకరము, పూజాంగ మైవఱులు

నండు) । శంఖచక్రాదిక చారుచిహ్నంబులు కనుపించు నెవనివిగ్రహమునందు । నతనిమర్త్యుడటంచు ననరాదునిత్యంబు భగవత్తును పుగఁదల్పంగవలయు

గీ. అట్టిఁడొనరించిన యఘంబులగు; మెయిని !యనయమునుదాల్చు శంఖచక్రాదికముల;నంచితంబులనారాయణాయుధములఁ । గొట్టఁ డెంతటిపాపులఁ గూడయముడు. 25

సీ. అంతఃబ్రాణాయామమది యాచరించి సౌభ్యావదనంబు సేయంగవలయు । పూర్వసంస్కృతు ఋతుములు గల్గినప్పుడే చెప్పినవిధి నుపాసింపవలయు । ఆదిత్య దర్శనంబయ్యెడిదనుక గాయత్రినబ్బె సము సేయంగవలయు । అమలసావిత్రి మంత్రావలిచే నుపస్థానంబునల్పి యంజలిఘటించి

గీ. ఆత్మపాదంబులకు భూమియందు నల్లె । సంజ తఱిసేయఁదగు నమస్కార మిటుల । నితరచిత్తంబులేక తత్కృతమతియయి । సలుపఁదగు, నిక నూనంబునొలఁగుపొటె । 26

ప. “ యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా ” యను మంత్రంబుచే న్యూనంబైనదానిం బూరింపవలయు. 27

క. విధిచోదితముగ నెవ్వఁడు ప్రథితంబగునందె వార్పు శ్రద్ధాయు తుండై । యధిగతముకాని దొకటియు । నధిపా! లోకత్రయమున నాతనికున్నే ? 28

క. ఇటుదివసాదిమకృత్యము । పటుతరముగఁ జెప్పఁబడియెఁ బ్రతిదిన మటులే । విటతాటము లేకొనరిచి! స్ఫుటగతినిటుపైని విష్ణుపూజ సలుపనౌ. 29

ప. అలుకంబడిన పరిశుద్ధప్రదేశంబున నియతుండును వాగ్య తుండునుశుచియునై పట్రువగఁగాని చదరంబుగఁగాని గోమయంబున మండలంబుసలిపి ప్రతసిద్ధికై తండులంబులచే యష్టదలంబుసేసి యందు సువర్ణమయంబుగాని రజతమయంబుగాని తామ్రమయంబుగానిమృణ్మయంబుగాని, సుదృఢంబునునూతనంబునువ్రణరహితంబును శుద్ధంబునునగు కలశంబును స్థాపించి యందు శుద్ధ తీర్థంబునుండికొని

రాబడిన శివబగు నుదకంబును పూరించి

30

చ. కలశముఖంబునందుహరి కంఠమునన్ హరుడుండు; మూలమం
దలరుజబండు, మధ్యమునయును మాతృగణాళి, కుక్షీన
జ్వలధులు నేడు దీవులగు యోస్థలి; సాంగములైన వేదముల్
వొలిచెడిఁజూవె తత్కలశపూరిత తోయములాశ్రయించుచున్.

మ. ఇట్లు కలశంబును స్థాపించి అందు గంగను గోదావరిని
కావేరిని సరస్వతిని దురితక్షయకారణంబున మచ్చాతికొఱకు నరు
ఁబెంచెదరుగాకయని దీర్ఘబులఁ జెకూర్పవలయు, పిదప సమంత్రకంబు
లగునుపచారంబుల గంధాక్షులచేతను నైవేద్యములచేతనుతత్కాల
సంభవంబులగు పుష్పంబులచేతను కలశమును పూజించి దానిపైఁ
బీతాంబరావృతంబగు తామ్రపాత్రంబు రుంచవలయు నద్వాన్తిపై
రాధాసహితుండగు శ్రీహరిని హేమవికారు రుంచవలయు 32

ఆ. న. పైఁడితోడ రాధఁగూడిన పురుషోత్త! ముని రచించి యతని
పూజనీయం దగునుభక్తతోడఁ దద్వ్రాసమును సేయఁ దలంచు
వారు విధిని తలఁగకుండ 33

క. పురుషోత్తమ మాసంబుది పురుషోత్తమ దేవతాకము గనుక
శ్రీమ. తురుషోత్తమ సేవనమే । పురుషోత్తమ మాసమందుఁ
బొనరుపగఁదగున్ 34

క. భవసాగరమునరాత్రి । విశమియమలఁ గుడుచువారిఁదేర్పుఁద్రువ
ముగా । నెనఁ; పొన నెయగొలువరు? భవతారకు మరణధర్మవ
స్మర్తృజనుల్. 35

—○(మర్త్యులకు ధర్మాచరణమే ముఖ్యమగుట)○—

మ. మఱిలొ గ్రామము, లగ్నముల్ ముగిసి, ప్రేమస్థానతోకంబు క్ర
మృత, గేహంబులుసామెన్, రుదీరభామారత్నముల్ పల్కుటన్,
మఱియున్ నచ్చ సుభాసుభంబులగు కర్మంబుల్, నృదేహంబు క్ర
మృత రాజులనుగానఁ బ్రోవఁదగుధర్మ ప్రాప్తికై దేహమున్.

గీ. ధర్మశ్చింతిత స్థానముత్పన్నమగును । స్థానమొవదిన మోక్షంబు
సంభవించుం । గాన మానవజన్మంబుగల్గినపు డ ధర్మమొనరింప

వలయు మేధావిజనుడు.

37

క. తనువను తరువునకు సనా ! తనధర్మమె మహితఫలము ధర్మము లేకు నిన్నివి దధ్యేహము నిష్కల ! మునితాంతము; సంధ్యవృక్షము గతినరేంద్రా!

38

క, తలిదండ్రులు సోదరులున్ ! గళత్రపుత్రులు ధనాదికము సాయం బున్ ! సలుపరు ధర్మంబుది కే ! నలుము చలింపక సహాయపడు సతతంబున్

39

సీ ! బెదరుదోషఁగ నెద, మునుసలితనముబెబ్బులి మాడ్కిఁగబళింపఁ బొంచియుండు ! పరిపంథులట్లు దుర్భరముతా రోగముల్ గట్టిగా మెయిచిక్కఁబట్టికొట్టు ! తూఁటిడ్డకుండలో తోయూబు తెఱఁగున దినదినంబాయువు తెరలుచుండు ! కుసుమంబు కైవడి మిసమిస లాడుచు యశావనంబుతో నంగమించు

గీ॥ సంపదలనఁ దరంగ చంచలలు మఱియు ! విషయములు స్వప్న పరిదృష్టవిషయ సమితి ! చలము విత్తంబు చిత్తంబు, సంస్మృతిఁగల సకలసుఖములు నధికచంచలములధిప'

40

స॥ కావున నిట్లేఁగిరి విరక్తుడై ధర్మాభ్యాసవరుండు కావలయు

41

గీ : పాముకుత్తుక సగచాలు పడియుఁగప్ప ! యూహగావించు నీఁగపై కుఱికి మ్రొంగ; ! కాలగిళితుడు జీవుఁడా లీలదోష ! వితతపర పీడనార్థనాద్యతివహించు !

42

గీ. మృత్యుగిళితాయువులగు వానికిసుఖంబు ! లెటలు నానందమును, ఘటియింపఁగలుగు? ! చెనకి యాఘాతమునకు నీడ్చికొనిపోవఁ ! బడెడి వధ్యునిసుఖములభాతిగాక.

43

సీ. ధర్మంబుసేయఁ జత్తముగల్గినప్పుడు విత్తంబుచేతిలోవెలయఁబోదు విత్తంబుచేతిలోవెలసినఁజత్తంబు ధర్మాభిముఖముగాఁదనరఁబోదు చిత్తవిత్తంబులు చేకూరెనేనియు సత్పాత్రమదితలస్థంబుగాదు ఇమ్ముండు సమకూడెనేని తప్పుకధర్మ మాచరించినయట్టిఁ డతి నిపుణుడు

గీ. విత్త విస్తారసాధ్యముల్ వేనవేలు | ధర్మములుపొల్పు, నల్పుపుధనము
చేత | సధికధర్మంబుపురుషోత్తమాఖ్యమాస | మండుసాధింపనను
కూలమగు నృపాల! 44

క. స్నానము దానము కథలన్ | మానాధున్ జిష్టు విష్టుస్మరియించుట
యున్ | బూనంగ నేతన్మాత్ర మ| నూనభయంబడచి ధర్మమో
ముజనులన్. 45

క. గంగయెత్తీర్థము, ధన్వియ | సంగుండె, విద్యయెధనంబనన్, సుగు
ణములే | మంగళరూపం, బింకమే | ల్కింగనుపురుషోత్తమాఖ్యమే
మాసములన్. 46

ఉ. జన్మములాదిగానెసంగు సత్క్రియలందిది ధిక్కృతంబుగా
మున్నునసింఁచె, బిమ్మటబ్రహ్మోదముతోఁ బురుషోత్తముండు దీ
నిన్నిజనామధారిగను నెట్టనఁజేయఁ దదాఖ్యచేత భూ
మిన్నిజలాగ్రగణ్యమయి మేలిమిఁగైకొనియెన్ నృపాగ్రణీ. 47

గీ. అఖిలజంతుపదంబులు హస్తిపదము | సందు లీనంబులగులీల
నఖిలధర్మ | ములునుకాలంబులఖిలముల్ ముడుం గుంజూవె! మహిత
పురుషోత్తమాభిఖ్యమాసమందు. 48

సీ. ఎన్నినిమ్మగలైన నేమియించుకయైన నమరతరంగిణీసమములగునె?
ఎన్నివృక్షములైన నేమిలేశంబేని కల్పవృక్షయశంబుఁగాంచగలవె?
ఎన్నిరత్నములైన నేమియొక్కింతయుఁ జింతామణీసమశ్రీనిగనునె?
ఎన్నిధేనువులైన నేమిలవంబేని కామధేనుసమాన గరిమంగనునె?

గీ. రాజుతోభృత్యతతి, వేదరాశితోడ | శాస్త్రజాలంబు సమమానె?
సకలపుణ్య | కాలములు సర్వమాసముల్ పోలంగలవె? | మహిత
పురుషోత్తమాభిఖ్య మాసమణిని. 49

క. పురుషోత్తమమాసమునకుఁ | బురుషోత్తమఁడధిపుఁడగుచుఁ బోలు
పారుటచే | స్థిరభక్తిశ్రద్ధలతోఁ | బురుషోత్తమనాదిదేవుఁ బూజిం
పఁదగున్. 50

గీ. వేదశాస్త్రప్రవీణనివిష్ణుభక్తు | సత్యసంధునిసంశుద్ధ త్మానురవరు
నమలునాచార్యురావించియతనిచేత | గోమరుగాఁబూజసేయించి

కొనఁగవలయు.

51

శా. కామక్రోధముఖోగ్రనక్రయుతమై గంభీరమై తీవ్రమై
భీముడైన భవాద్భిదాట భరతోర్విభాగము దాత్మలో
నేమర్జ్యుండుదలంచునో! యతఁడు భూయిష్ఠాదరంబౌపుఁగా
శ్రీమూతుం బురుషోత్తమున్ హరినిపూజంపదగున్ భూవరా! 52

— { వాల్మీకిమహర్షి దృశ్యధనుస్వినకుఁబురుషోత్తమ } —
పూజనవిధిచెప్పట

క. అనలోత్తారణమొనరించి । పనుపడఁబొగ్గప్రతిష్ఠ ప్రతిమకుసేయం
గనగుండద్విధముగఁజే । యనియెడఁగదిధాతుమాత్రమైవర్తించున్.

ప. మతియుఁ బ్రతిమాకపోలద్వయంబును దక్షిణకరంబున
స్పృశియించి యావిష్టుదేవునిప్రాణప్రతిష్ఠచేయవలయు. ప్రతిమలయం
దుఁబొగ్గప్రతిష్ఠ సేయకుండిన యథాపూర్వంబుగ స్వర్ణాదిధాతుత్వం
బుదక్క దేవతాత్వంబుగలుగదు, ఇతర దేవప్రతిమలయందుఁ దత్తద్దే
వత్వసిద్ధికొఱకుఁ బొగ్గప్రతిష్ఠ నాచరింపవలయు, పురుషోత్తమబీజంబు
చేతను “తద్విష్ణోః” అనుమంత్రముచేతను హృదయభాగంబున నంగుష్ఠం
బిడి మాఱికిని మంత్రవిధం జీమంత్రముచేత హృదయంబునందును
బ్రతిష్ఠగావింపవలయు “శ్లో॥ అస్యైప్రాణాఃప్రతిష్ఠంతుః। అస్యైప్రాణాః
క్షరంతుచ । అస్యైదేవత్వసంఖ్యాయైస్సాహా” అని యజుస్సును బలు
కుచు వైదికంబులగు మూలమంత్రంబులచేతను అంగమంత్రముల
చేతను సర్వప్రతిమలయందు నిట్లు ప్రాణప్రతిష్ఠగావింపవలయు, అట్లు
కాదేని ప్రయత్నంబునఁ జతుర్భ్యంతంబులును స్వాహంతంబులునగు
నామమంత్రంబులచేత నయ్యయిదేవతలను స్మరించుచు నాచరింప
వలయు, ఇట్లుప్రాణప్రతిష్ఠచేసి శ్రీపురుషోత్తమాని ధ్యానింపవలయు॥ 4

క రాధాయుతుశాంతునీ! లాఘతలోకున్ ద్రిభంగలలితున్ లీలా
బ్ధాధికరుచిఁబురుషోత్తము । శ్రీధరు న్యానింపవలయుశ్రీవతాంకున్
గీ. దేశకాల్మంబులను ప్రకీర్తించిశుచియు । నియతుఁడునువాగ్యతుండు

నై నిఖిలదపురు | పోత్తముయజుపదగు పోడశోపచార | ములను
పృథుభక్తితోఁగ్రమంబుగఘటించి 56

గీ. దేవదేవేశ! శ్రీకృష్ణ! దివ్యరూప! కామితార్థద! పురుషోత్తమా!
ముకుంద! రాధికోపేత! శ్రీహరి! రాసనిపుణ | రమ్మ నాపూజ
నిచటఁగైకొమ్మువేగ. 57

వ. “శ్రీరాధికాసహితపురుషోత్తమాయనమః ఆవాహనం
సమర్పయామి” అని యావాహన మర్చింపవలయును 58

క. నానారత్నాన్వితజాం | బూనదసింహాసనంబు పురుషోత్తమ! దే
వేనేశ! సర్వసంస్థిత | దీనావన! రాధికాసతీప్రియ! కొనుమా. 59

వ. “శ్రీరాధికాసహితపురుషోత్తమాయనమః ఆసనంసమర్ప
యామి” అని యాసనము సమర్పింపవలయు. 60

గీ. ప్రథితగంగాదిసర్వతీర్థములనుండి | ప్రార్థనలతోడఁదెచ్చినవాడఁదో
య; మిద్దియధికసుఖస్వర్గ మిక్కతమున | బాద్యమునకైగ్రహిం
పుమీ పంకజాక్ష. 61

వ. శ్రీరా-నమః-పా-స. అని పాద్యమును సమర్పింపవలయు.

గీ! గోపికానందమును గూర్చుకొఱకునద | గోపకునియింట నున్ని
గైకొనినకృష్ణ | యర్హ్యముచుగొమ్మునేనిడినట్టిదాని! రాధికాయక్ష్
శ్రీకృష్ణ సాధువినత. 62

వ. శ్రీరా-నమః-అ-స. అనియర్హ్యమును సమర్పింపవలయు 63

క. గంగాజలమునుదెచ్చితి | గాంగేయవికారమైన కలశాంతరమండుం
గలదిదెయ్యాచమనం | బుంగావిపుముపురాణ పురుషోత్తముఁడా.

వ. శ్రీరా-నమః-ఆ-స. అని యాచమనంబుసమర్పింపవలయు

క. గోనకొనిపంచామృతములఁ | గొనివచ్చితివీనిచేతఁగొమరారంగ
నినుబూజించెడినాకా | ర్యనిచయముఫలించుఁగాకరాధారమణా 64

వ. శ్రీరా-నమః-సా-స. అని సాచయము నాచరింపింపవలయు.

క. గోక్షీరదధిఘృతంబులు | మాక్షికశర్కరలుగలపుమహాసీయగుణా
కుక్షిస్థలోకమాధవ | దాక్షిణ్యముతోడఁగొనఁగదగినయ్యెడలఁ

వ. శ్రీరా-నమః-ప-స. అని పంచామృతస్నానంబు సేయింప
వలయు. 70

క. యోగేశ్వరదేవునకుఁ | శ్రీగోవర్ధనసమాఖ్యశిఖరిధరునకుఁ |
యాగాగమాధిపతికిఁ | గోగోపాలప్రపాలకునకిఁ పంచనతుల్ 71

క. గంగాజలసమశీతల | తంగాంచునదీజలంబుదాక్కిల్పితిసి | కుంగా
వింపఁగన్నానము | మంగళగుణసందరాట్కుమారకొనుమీ 72

వ. శ్రీరా-నమః-శు-స. అని శుద్ధోదకస్నానంబాచరింపింపవలయు
గీ. సర్వకామార్థసిద్ధియైసంగుపొంతు | చారుపీతాంబరయుగంబుసంత
రించి | భక్తితోసినునేసమర్పణముసేయు | చున్నవాడగఁహింపు
మచ్యుత! సురేశ్వర! 74

వ. శ్రీరా-నమః-వ-స. అని వస్త్రంబుసమర్పించి యాచమనం
బాసంగవలయును. 75

క. తరియింపఁగఁజేయుము మ | స్త్రరసాసారార్ణవంబుదామోదర,నఁ;
విరచితువదనము,నుత్తరీయమునుజుదియంబుఁదియింపఁగదే 76

వ. శ్రీరా-నమః-ఉ-స, అని యుపవీతంబునర్పించి యాచమనం
బాసంగవలయు. 77

క. సుమనోహరమైగంఢా | ఘృమైనశ్రీఖండచందనాలేపనముఁ | ప్రమ
దంబుమీరఁగొనఁగా | నమరగఁగ్రేష్ఠనిన్నుఁ బ్రార్థింతుఁగడు 78

వ. శ్రీరా-నమః-చ-స. అని చందనముసమర్పింపవలయు. 79

గీ. సుసముహాగ్రగణ్య సుశోభితములు | కుంకుమాక్షాక్షతలుసమ
కూర్చియిచట | తావకపదార్పణంబు సత్యంతభక్తి | నొనరుపఁ
దలంచినాడఁ గైకొనుముదేవ 80

వ. శ్రీరా-నమః-అ-స. అని యక్షతలు సమర్పింపవలయు. 81

గీ. మాలతీప్రముఖసుగంధిమాల్యములను | ప్రభువరాసీమపూజకేర్ప
అపితెచ్చి | నాడగావున నాదృశితోడవృదుల | పుష్పములఁగై
కొనందగు బుధనుతపద! 82

వ. శ్రీరా-నమః-పు-స. అని పుష్పముల రర్పించి పిదప నంగ
పూజగావింపవలయు. 83

సీ॥ నందాత్మజుడు యశోదేందుముఖిప్రియ తనయుండు కేశిసూద
నుడు భూధ॥ రుం డనతుడును విష్ణురూపి ప్రవృత్తుండు నని
రుద్ధశ్రీకంఠకాళిలాత్మ॥ ధారివాచస్పతిభూరినామకుడు కేశ
వుడు సర్వాత్మదేవ వివిధనామ॥ ములం బాదగుల్బజానులు
జఘనకటి గుహ్యములు నాభీహృదయములు గళము

గీ. బాహుముఖనేత్ర శిరములు భక్తివెలయ॥ విశ్వరూపుని సర్వాం
గ వితతిబుష్ప॥ ములను గైకొని క్రమవృత్తి దొలగకుండనర్చ
నముసేయదగల జతుర్ధ్వతములను. 84

గీ. హరికిఁగావించి యిట్లు ప్రత్యంగిపూజ॥ మఱియునుగేశవాది
నామంబులనగల॥ దనరు నిరువదినాల్గు ముత్రములం బుష్పతతు
ల నర్చింపదగల జతుర్ధ్వతములను. 85

క. అనువమ గంధసమేతము॥ వనస్పతి రసంబు దేవవర్గాప్రేయం॥
బును దివ్యమైన భూపా॥ బును గడుచుత్తమముగొనుము పురు
షోత్తముఁడా. 86

న. శ్రీరా-నమః-భూ-స. అని భూపాబాసంగవలయు. 87

గీ. దేవతలకండలకును జ్యోతిసగు దీపు॥ తేజములకెల్ల సుత్తమ తేజ
మీపు॥ ఆత్మవిజ్యోతి వీపు మాహాత్మపరమ॥ ధామదీపంబు గ్రహి
యింపదగు మురారి! 88

వ॥ శ్రీరా-నమః-దీ-స. అని దీపంబు సమర్పింపవలయు 89

క. నైవేద్యము గ్రహియింపుము॥ దేవా నీయంబుభక్తి స్థిరపలుపు
మునా భావంబుదన॥ నీప్రిత॥ హా వరమిడు, మవలనొనగ
మపవర్గంబున్. 90

వ॥ శ్రీరా-నమః-నై-స. అని నైవేద్యము సమర్పించి మధ్య
మధ్యపానీయంబునిడి యుత్తరాపాశానంబు నొసంగవలయును. 91

గీ॥ జాహ్నవీతోయమును దెచ్చి స్వర్ణకలశ॥ సంస్థితముజేసినాడ
నాచమనకృత్య మాచరింపుము లోకత్రయామయహర॥ శ్రీహృ
షీకేశ! జగదీశ! చిద్విరాస! 92

వ॥ శ్రీరా-నమః-ఆ-స. అని యాచనానం బర్పించవలయు 93

క. ఫలమును నీకట్టెనుటన్ | నిలిపితి నిదెకొనుముదేవ! నిఖిలాధారా!
వెలయింపుము దయతోడ | తృలమున సుఫలాప్తినాకుఁ బ్రతి
జన్మమునన్. 94

వ. శ్రీరా-సమః-శ్రీ-స. అని శ్రీఫలము సమర్పింపవలయు. 95
గీ. గంధకర్పూరకస్తూరికాదియుక్త | మౌళకరోద్వర్తనకమును నతిసు
వాసి | తంబునర్పించుచున్నాడ నంబుజాక్ష! మునిజనస్తుత! దీనిఁ
గైకొనుముదయను. 96

శ్రీరా-సమః-క-స, అని కరోద్వర్తనమొసంగవలయు. 97
క. పూగీఫలసంయుతమను | రాగితరుచిరంబుగప్పరమువిడియమిటన్
శ్రీగోవింద! సమర్పణ | మేఁగావించితినిభక్తినిచ్చెకైకొనుమా. 98
వ. శ్రీరా-సమః-తాం-స. అని తాంబూలాంబు సర్పింపవలయు.

గీ. భాసురహిరణ్యగర్భు గర్భస్థమగుచు | నవ్వీభావసుబీజమై యల
రుచున్న | యుదిని సంతపుణ్యఫలదమునిదిగొ | యొసఁగితిని
నీకు; శాంతి నాకొసఁగుకృష్ణ! 100
వ. శ్రీరా-సమః-ద-స. అని దక్షిణ సర్పింపవలయు 101

క. శారదనీలోత్పలశో | భారుచిరునకున్ నిధంగభవ్యాకృతికిన్
నీరాజనమర్పించెద|శ్రీరాధాసహితనకు విచిత్రగుణనకున్. 102
వ. శ్రీరా-సమః-నీ-స. అని నీరాజన మర్పింపవలయు. 103

క. రక్షింపుము జగదీశ్వర | రక్షింపుము భక్తలోకరక్షణదీప్తా!
రక్షించు త్రిలోకేశ ప్ర | దక్షిణ మర్పితుఁ గొనుము దానవవ్రే
వ. శ్రీరా-సమః-ప్ర-స. అని ప్రదక్షిణము లాచరింపవలయు.

క. యజ్ఞోద్భవ యక్షేశ్వర! | యజ్ఞవతీ యజ్ఞహువ యజ్ఞకృదననా
ప్రాజ్ఞనుతదేవ హరి నాంయజ్ఞానమువాప నీకుసర్పితునతున్. 106
వ. శ్రీరా-సమః-మ-స. అని మంత్రపుష్పాంబునొసంగవలయు

క. విశ్వోడ విశ్వేశ్వరుఁడా | విశోద్భవ! విశ్వజనక! విశ్వజనీనా!
శాశ్వత! సతులిడుమనునీ! కైశ్వర్యబాసఁగిప్రోవుమయ్యముకుండా
శ. శ్రీరా-సమః-న-స. అని సమస్కారంబొసంగవలయు. 109

ఆ. వె. మంత్రహీనమనెడి మంత్రబుచ్చే బురుషోత్తముని తమింప
బత్తివేడి । ప్రతిదినంబునందు స్వాహాంతనామము । త్రమలఁ
దిలలువేల్పుచుగను భూప. 110

గీ. సర్వకామ్యార్థఫలసిద్ధి సుభవింప । నేతితోఁ బురుషోత్తమప్రీతి
కొఱ క । ఖండదీపంబు నానెలఁ గడవఱకును । స్థాపనముసేయఁగాఁ
దగు శ్రద్ధవెలయు. 111

వ. పిదప “యస్యస్మృత్యాచ” యనెడు మంత్రంబుచ్చే బురు
షోత్తముని నమస్కరించి యూరమగుచు సుపూర్ణంబుగావించి
సుఖంబు నందవలయు. 112

సీ. ధరణీశయిట్లు శ్రీపురుషోత్తముసరాధు సభినజలధరశ్యామవర్ణు,
నరుదేరబురుషోత్తమాభిఖ్యమానంబు పుడమిమానవుడుగాఁబుట్టి
భక్తి । హరిసేవనాసక్తుడైన విప్రునిగురువును జేసికొనిప్రతిదినము
సంఘం । బూజించు నాతండు భూరిభనాధ్యుడై సంతానవంతుడై
సకలవిధము. 113

గీ. త్రైవ యైహికసుఖములఁచి, పిదప । సకలపాపంబులను భస్మ
సాత్కరించి । మఱల జన్మంబునందక మహితమైన । మోక్ష
సామ్రాజ్యమును జెందు భూపసింహ. 113

వ. అంతశ్రీనారాయణుని నారదునికుండేర్పించి శ్రీసూతుండు
శౌనకాదులకిట్లనియె మునీంద్రులారా అట్లువిని దృఢధన్వంబు
శ్రీ వాల్మీకితో నిట్లనియె. 114

గీ. మానినాయక పురుషోత్తమవ్రతనియ । మంబులనుదెల్పుమీ
విస్తరంబుగాను । ఏది భోక్తవ్య? మెది భుజయింపరాదు? । విడువ
నగునెద్ది? యెయ్యది విడువరాదు? 115

వ. అంత శ్రీనారాయణుని నారదునితోనిట్లనియె. సట్ల
రాజేంద్రుండు భగవంతుండగు వాల్మీకిమహర్షిగనుంగొని లోకనిశ్రే
యసంబుగానడిగిన నాతనిని బహుమానించుచు మునీంద్రుండీట్లనియె.

— { వాల్మీకిమహర్షి దృఢధన్వంబు బురుషోత్తమ } —
వ్రతనియమంబులఁదెల్పుట.

- క. పురుషోత్తమమాసంబునఁ | బరికీర్తితమైన నియమపద్ధతులను నీ
కెఱిగించెదనిపుడుసవిస్తరముగ నృపవినుముభక్తి తాత్పర్యమునన్
సీ. పురుషోత్తమంబున భుజియింపఁదగు హవిష్యాన్నంబు ప్రయత్నఁజే
యనుదినంబు! సితసర్వశాలిధాన్యతతిగోధూమముల్ యవతిలముద్గ
ధాన్యప్రజంబు | క్షంగు క్షలాయకోత్కరము నీవారము క్షాలశా
కం బార్ద్రాకంబు దోసమూల కందక హిలమోచికా రంభలుసైం
ధవలవణ మాజ్యంబు దధియు
- గీ. క్షీరములును ననుద్ధతసారకములు | మాతఘాతీపససలు హారితకి
యును పిప్పలీజీరకంబులు విశ్వభేష | జంబు తితిడి క్రమః మైత్రవ
గుడంబు.

118

వ. తైలంబుచేఁ బచింపనిపదార్థంబును హవిష్యంబుగా మును
లు వల్కుదురుహవిష్యభోజనము మానవుల కుపహాసనమంబుగావున
సీపదార్థంబులు ఘృతపక్తిమంబులుసేసి పురుషోత్తమమాసంబునం
భుజింపవలయు మఱియు మాంసభోక్తలగు త్పత్తియశూద్రులీ వ్రతం
బాచరించిన బలంబులును నర్జింపవలయు.

119

గీ. క్షౌద్రమఖిలామిషములు మాంసంబుబదరి | రాజమాషాదికంబును
ర్థాజకయును | మఱియుఁదిలపుంజతైలంబుమాదకంబు | ద్విదశిపు
రుషోత్తమవ్రతివిషవవలయు.

120

ఆ. వె శల్యదూషితాన్నశబ్దమస్తాన్నక్రియావిదూషితాన్న భావదూషి
తాన్నములు, పరాన్న మారగింపఁగరాదు | తొఱఁగవలయునితర
ద్రోహబుద్ధి.

121

క. వలలకయుండినఁదీర్ఘ, మితరదేశముసనుట పారదార్యము సురభు
సురవేదగోవ్రతిస్త్రీ | గురురాజమహాత్మనిండకూడదువ్రతికిఁ. 122

సీ. పార్థివోత్తమవిన్మృప్రాణ్యంగచూర్ణముల్ ఫలములయందు జంబీర
ఫలము | ధాన్యంబుల స్థూనూరధాన్యంబువర్జ్యుషితాన్నంబుభూమి
జమైనయుప్పు | గోమహిష్యజలపయోమండకాదుల కన్న వేఱైన

1. కొఱ్ఱలు, 2. గుండ్రనిసనగలు, 3. కఱివేఱ, 4. అల్లము, 5. చిలుకకూర
6. కకకాయ, 7. సొంటి. 8. తేనె, 9. నల్లవాలు, 10. చిలుకసెనగలు.

దుగ్ధాదికంబు । బ్రాహ్మణకీతసర్వరసంబులును తామసిపాత్రస్థమైన
గవ్యప్రతతియు

గీ. చర్మనిర్మితభస్మికాసంస్థజలము । తననిమిత్తంబుగావండికొనిన
యన్న । మామిషములనిబుధులుపల్కాడుచుందు । గానవ్రతశీలురీ
యవిమానవలయు. 123

గీ. బ్రహ్మచర్యంబు, పుడమిపైపవ్వళింత । నాలుగవజామునచ్చిన వేల
యందుఁ ఛదనసంచయమం మభోజనముసేత । తగునుపురుషోత్తమ
ప్రతతత్పరునకు. 124

మ. అలఘుశ్రీపురుషోత్తమప్రతసపర్యానిష్ఠమర్చ్యుల్ రజ
స్వలతో మ్లేచ్ఛులతో నిషాదపతితవ్రాత్యాళితోబ్రాహ్మణా
వలిశత్రు శ్రుతిబాహ్యమానవులతో భాషింపగారాదు వా
రలు వీక్షించిన యన్నముంగుడువగారాదయ్య!భూవల్లభా. 125

గీ. సూతకాన్నంబుఁ గాకులచేతఁదాఁకఁ । బడినయన్నము నిరుమారు
లుడికినట్టి యన్నమునుపరిదగ్ధాన్నమారగింపఁ । జనదు పురుషోత్త
మాఖ్యమాసంబునందు. 126

గీ. ముస్తలు పలాండులశునముల్ పుట్టగొడుగుఁ మూలకము న్నాలికం
బును ముసగకూర । వ్రతులయిసయట్టివారు సర్వప్రతములఁ నెల్లది
నముల నివి భజియింపరాదు. 127

వ. మఱియువిష్ణుప్రీతికొఱకుఁ బురుషోత్తమమాసంబున స్వశ
క్తికొలంది కృత్రాదికంబునుజేయవలయు, కూశ్మాండంబును, బృహతి
యు(వాచుడు) తరుణియు (సురగ) మూలకంబును, శ్రీఫలంబును,
కళింగఫలంబును (కొడిసె) ధాత్రీఫలంబును, నారికేళంబును, అలా
బువును, పటోలంబును, బదగీఫలంబును, చర్మవృంతంబును (వంగ)
అజికంబును (తీగ)వల్లీశాకంబును (పుల్లబచ్చలి)జలజంబును(తామర)
వీనిని క్రమంబుగఁ బ్రతిపదాదులయందుఁ బురుషోత్తమప్రతి వర్జింప
వలయు, అట్లే ధాత్రీఫలంబును రవివాసరంబున సర్వదాగృహస్థుండు
భుజింపఁజనదు. 128

క. పురుషోత్తమత్పక్తి నెవి । పరివర్జితములగు; వాని బార్ధివ! వసుధా
మరునకు నొసంగి యటుపై । మఱలఁ భుజియింపఁదగుఁ జమా
సతతాబుఁ. 129

గీ. మఱియు నీలీలఁ గార్తిక మాఖమాస । ములనునైతము నియమ
ముల్ సలుపవలయు । నియమములులేక యుడిస నృపతిసింహ!
వ్రతి తదీయఫలంబును బడయలేడు. 130

గీ. శక్తిగల్గెనచో నుపోషణను సేత । యొనరుచుట యుత్తమము
పురుషోత్తమంబు; । లట్లు కాదే నయాచితమైన దుష్ట! పానమైనను
ఘృతపానమైనఁజెల్లు. 131

క. ఫలములు మొదలగునవి తిన । వలయుఁవ్రతి; శక్తికొలది; వ్రత
భంగంబుఁ । గొలుపనివిధమున సేయఁ । నలయు విమర్శించి
చక్కఁ బాఠ్యజ్ఞజనంబుల్. 132

న! పుణ్యదినసంబునఁ బ్రాతఃకాలంబునలేచి పౌర్వాహ్నిక
క్రియలను గావించి భక్తిచే శ్రీకృష్ణుని హృదయంబున స్మరించుచు
నియమంబు గ్రహింపవలయు, ఉపవాసంబునకుగాని నక్తంబున నేక
భుక్తంబునకుగాని యేదేని యొక్కనిశ్చయంబుగావించికొని యీ
వ్రతంబాచరింపవలయు. 133

క. శ్రీమద్భాగవతంబును । శ్రీమత్పురుషోత్తమమునఁ జెవులారంగ
సేమానవుండువినునో! యామానవుపుణ్యమెన్న నజనకుఁడరమే?

క. తులసీదళలక్షును ని । స్తులశాలగ్రామపూజ శుద్ధ హృదయులై
సలిపిన నిమ్మసంబునఁబాలుపారు ననంతపుణ్యము నృపవరేశ్వర్య

ఉ. తీనోతరాఘపాశములఁ ద్రొవంగఁ జాలినయీ నెలఁ యథో
క్తవ్రతులైన మానవులఁగాంచి కృతాంతుని దూత లమ్మృగేం
ద్రవ్రజముం గనుంగొనిన దాతినమూహములట్లు భీతులై
సువ్రత! పారుచుదురు త్రిశుద్ధిగ నమ్మము తస్మహత్వమ్. 136

సీ. ఈమాసపుఁవ్రతమెంతయుఁ శ్రేష్ఠంబుక్రతుశతంబునకంబెఁగాశ్యపీఠ్య
క్రతువులచేతస్వర్గము పురుషోత్తమంబుననుగోలోకంబుపొందఁగలరు

ధరగల సర్వతీర్థంబులు జేత్రిముల్ సర్వదేవతలును సంతతంబు
పురుషోత్తమవ్రతంబును సేయువారలదేహంబునుండువర్తింనుచుండ్రు
గీ. త్రివిధపాపసమూహచాదిద్యోములును! సకలమస్వప్నదోషముల్,
సకలరోగ | తతులు మానసపీడలు, తద్వ్యోతంబు | సలుపువారికి
తప్పక విలయమందు. 137

క. పురుషోత్తమ సూసేవా | నిరతుండగు విష్ణుభక్తునివిష్ణుంబుల్
బారయనిగతి రక్షితురు | పురుషోత్తమతుష్టికొఱకుఁబురుహూ
తాదుల్. 138

క. ఏతల నీపురుషోత్తమ | పూతవృత్తి యుండు, సచట భూతప్రేత
వ్రాతంబులును పిశాచ! వ్రాతాదులుబెడరి సత్వరంబుగఁబుఱచున్

క. శ్రీపురుషోత్తమసువ్రత | మీపగిది విధిప్రకార మెవడుసలుపు, భూ
పా! పలుకశక్యమాత! ద్వాప్యపృతఫలమన్ సహస్రవదనునకేనిన్

క. పురుషోత్తమఁడెవ్వొడీ | పురుషోత్తమవ్రతముబీతిబూను, నతండా
పురుషోత్తమప్రియతముడై పురుషోత్తమఁగూడినిరతముంగ్రిడించున్

క. గణనాతీతగుణా! పః | ఘణమణిచరణా! సమస్తభక్తేష్పిత పూ
రణ! రణమరుభూషణ! మా! ర్గణగణసంధానదుష్టఖండననిపుణా!

మాలిని. వమనగిళనకార్యావర్తి తైశత్ప్రపంచా
విమల! సకలదా! సర్వేంద్రియాతీతమాపా!

సమధికవృతమాయాచాతురీకాతరాస్మ

ద్భీమహారణపటిష్ఠా! పావనాత్మ ప్రతిష్ఠా. 143

గ ద య్.

ఇది. శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి నామధేయ
ప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ పురాణాంతర్గత

పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యంబునఁ

జ తు ర్థ శ్వా స ము

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు
శ్రీపురుషోత్తమాయపరబ్రహ్మణేనమః
పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యము.

పంచమాశ్వాసము:

ధర! మహితశ్రుతి వి

ద్యాధర! విద్యాధుస్తుతాంచితచరితా!

సాధుజనవంద్య! తోషిత

రాధా! పురుషోత్తమా! కరస్థితకామా!

1

౩. దేవా! సూతుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియెననం
తరంబు శ్రీనారాయణమానీంద్రుండు నారదునకిట్లనియె. మునీంద్రా!

మతియు దృఢధన్వుండు వాల్మీకిగని పల్కె నది యెట్లనిన 2

క. ఈపురుషోత్తము నెలలలో దీపపుదానమున నరుగుదెంచుధలంబున్

నాపైని దయతోడఁగృ. పాపారీణా! మునీంద్ర పలుకంగదవే. 3

గీ. ఈకరణి విన్నవింప వాల్మీకిమాని! శ్రోతుకాము వినీతు విశుద్ధ

చరితు. ధారుణీశునిగని ప్రమోదమునఁబల్కె. నెలనగపు వదన

మందునఁ దొలకరింప. 4

-(దృఢధన్వనకు వాల్మీకి చిత్రబాహుచరిత్రంబు సెప్పుట!)-

క. వినురాజర్షభ! పాప ప్రణాశినిగఁదనరు కథను బలికెదదానిన్

వినినంబంచేద్రియసంజనితములగునఘములెల్లసమసించనుదృటిన్

క. సాభాగ్యాఖ్యందాల్చిన. బాభాసితపురిని చిత్రబాహుండనగా

త్రోభ ర్తగలఁడు సుయశ. శిశ్మభివృద్ధిగల్గయుండధికశూరుండధిపా

డి. ఆ'ఁడు సత్యసంధుండు దయాకరుఁ డుచితవేదశాస్త్ర వి

ఖ్యాతసమస్తధర్మవిషయజ్ఞుండు విజ్ఞుండు రాజనీతిని

- స్థాతుఁడు భవ్యరూపుఁడు ప్రశాంతుఁడు విష్ణుపదాబ్జ సంచర
 చేతనుఁడు ద్విజప్రియుఁడు శీలుఁడు పుణ్యకథానురక్తుఁడు.7
- క. మణియున్ స్వదారనిరతుం । డురుపశుధనధాన్యపుత్రయుక్తుండురథ
 ద్విరదతురంగమవత్తి । స్ఫురణుండై వెల్లునవరపురుహూతుఁడనన్
- ఉ. శిష్టజనప్రకీర్తితయు శ్రీహరిభక్తిసమేతయుం జతు
 వ్షస్తికలాసమన్వితయు సాధ్వీయుఁ జుద్రకలాఖ్యుమా స్వకీ
 యేష్టకుటుంబినింగలిసి యేడ్డైత రాజ్యసుఖంబుఁగాంచె సం
 తుష్టిగ రాజఁరసముతో సుతులుం దన కింపునింపఁగన్ 9
- గీ. ఆనృపతిశేఖరుఁడు తన మానసమున । శ్రీకరుని గృష్టదేవు వివా
 కరించి । యితరదైవంబు మఱియొకఁ డెనఁగెననుచు । ధరణి
 నాయక! యెఱుంగనే యెఱుంగఁడయ్య! 10
- ఉ. ఒక్కదినంబునందు మహిమోన్నతుఁడైన యగస్త్యమాని నల్
 దిక్కులబ్రహ్మవర్చసము ద్రెక్కొన నింటికి నేగుదెంచినన్
 మ్రొక్కి పదద్వయంబు విధిపూర్వముగా నలచిత్రబాహుకుం
 డక్కఱఁబూజసేసి ముని కాసనమున్ ఘటించి తద్దయున్.
- క. వినయావనతుండైయ! మృనిమ్రోలవసించి కేలు మొగిచిప్రమోదం
 నయఁగఁజెత్తంబందున! మునితోనిట్లనుచుఁబలికెభూపలలామా.
- ఉ. నేడు మదీయజన్మమును నేడు మదీయగృహంబు విత్తమున్
 నేడు మదీయరాజ్యమును నేడు మదీయసమస్తసంపదల్
 పొఁడిమిమీఁకఁగా సఫలముల్; హరిపాదసరోజభక్తితోఁ
 గూడిన యట్టి మీరలిటకుంజను దేరుట; మానిసత్తమా, 13
- ఉ. మాపులఁదావకీనములఁ జొప్పురుపన్ దయతోడ నాపయిన్
 రూపతెఁ బాపజాలము; నిరూఢరథద్విరదాశ్వపత్తిసం
 దీప్తితమై నరాజ్యమునిదే భవదర్పితమున్ బానర్పితన్
 శ్రీపతిపాదసేవనము చేసెడివారి కదేయమిండునే? 14
- ప! మహానుభావా భవాదృశులగు విష్ణుభక్తుల కల్పాబిడి
 నను నయ్యది మేరు కల్పంబు, మఱియు 15

ఉ॥ శ్రోత్రియవిష్ణుభక్తులకు శుద్ధచరిత్రులకుం గపర్దికా
మాత్రమువ్యంజనంబయిన మంజులదీదివిదైన సుంతయున్
బాత్రులటంచు నేదినము భక్తినిబెట్టెన్ యాదినంబ యీ
ధాత్రిజనాభికిన్ విఫలతాఘటకంబనుచుండ్రు వైదికుల్.

గీ॥ విష్ణుభక్తి సమేతులౌ విప్రులెల్ల! పూజనీయులు గావున భూరిభక్తి
వాఙ్మనఃకాయజనులగు న్యాపుతులను । వారి, సుభావితులఁ
జేయ వలయునెపుడు. 17

వ మఱియు గర్గుండును గౌతముండును సుమంతుండును
నాకిట్లువచించిరి.

గీ. ఎంతదనుకను రవి యుదయింపకుండు । నంతదనుకనె రిక్కలు
కాంతిఁబొరయు; । ఎంతదనుకను హరిభక్తుఁడగుదేరఁ । డంతదను
కనె యితరబ్రాహ్మణుల ఘనత 19

వ. అతనగస్త్యమహా ర్షియిట్లనియె. 20

చ. స్థిరపయిఁ జిత్రబాహుస్థపతీ కడుధన్యుఁడవీపు, నీప్రజల్
కరమును ధన్యు లాహరి నఖండితభక్తిని గొల్చునట్టి నీ
వఱగొఱలేక యేలుట; నయంబున నేవరిపాలకుండు శ్రీ
హరిపదభక్తుఁడై నెగడఁ పచ్చటనుండఁగరాదు భూవరా! 21

క. అనఘా! శౌన్యంబగునే! వనమధ్యమునందు నైన వసియింపఁదగున్
ఘనులగు హరిపదభక్తులుఁ । దనరని రాష్ట్రమున నుండఁదగదొక
క్షణమున్. 22

సీ. కనులులేకుండిన కాయంబుకైవడి పతిహీనయైనట్టి సతితెఱంగున
విద్యలేకుండిన విప్రునివడువున దర్శలేనట్టి సుధ్యావిధమున
సాన వివర్జితంబైన వ్రతమురీతి సత్యంబులేని వచస్సుపగిది
త్యాగ విహీనమౌ ద్రవిణంబుపోలిక చంద్రుండులేనట్టిక్షణదభాతి

గీ. తిలవిహీనంపు తర్పణంబులవిధమున । నీరములులేకయున్న కాసా
రమట్లు । జవనమైయుండనట్టి యశ్వంబుగతిని । రాష్ట్రమొప్పును
వైష్ణవరహితమైన. 23

వ. మఱియు వృత్తార్థంబగు దేవసేవ చందఁబునను; సకేశ
యగు గతభర్తృకమాడ్చిని, బ్రాహ్మణీగామియగు శూద్రునిమాదిరి
గను, నవైష్ణవంబగు రాష్ట్రంబుండు. 24

గీ. ఎతఁడు శ్రీకృష్ణపదములనేభజించునతనిని వచించు రాజని యార్య
గణము | అతనిరాజ్యంబు వర్ధిల్లు ననుదినంబు | నతనిప్రజలెల్ల
సుఖములననుభవింతు. 25

మ. నిను నీక్షించుటచేత నా నయనముల్ నీతోడ భాషించుట
జననాథాగ్రణి! నాకు వాణియును ధన్యంబుల్ మదీయాజ్ఞ గై
కొని యీరాజ్యము నీవయేలఁడగు నీకుఁ బట్టముఁ గట్టితి
జనుదుఁ నేనిక నీ కనంతసుఖముల్ సంప్రాప్తమాఁగావుతఁ.

వ. అంత శ్రీనారాయణుని నారదునకిట్లనియె. 27

గీ. అని యిటులఁబల్కి గంతుకామునకు నయ్య | గస్త్యమునిపుంగ
పునకు నఖండభక్తి | పఱల చంద్రకళాభిఖ్య పరమసాధ్వీ | మహి
షియొనరించె నపుడు నమస్కృతులను. 28

వ. నమస్కరించిన రాజపత్నిని యవైభవ్యంబు నీకెప్పుడున
య్యెడు భక్తిచేఁ బ్రతినిసేవింపుము గోపీజనవల్లభుండగు శ్రీకృష్ణనియం
దు నిరంతరంబు దృఢభక్తురాలవుగవ్వని యాశీర్వాదించిన; నయ్యగ
స్త్యమునిని బద్ధాంజలిపుటుండును వినయానతకంధరుండునై చిత్రబా
హుండు మఱల నిట్లు ప్రశ్నించె 29

చ, పొరిపొరి నాకుసంపదలు పొంపిరివోవఁగనేల? రాజ్య మి
త్రైఱుగను నిస్సపత్నముగఁ దేజరిలం గతమేమి? భార్యయుం
బరమపతివ్రతామణి కుమారకులుం గుణశాలు లెందునుం
గొఱతపసింప దిట్లు సమకూరుట కేసుకృతంబుఁజేసితి? 30

గీ. నీదు శరణంబుఁజొచ్చితి నాదరించి | కరతలామలకంబుగాఁగంచి
దీనిఁ | దెలుపవేఁడెదనో మునితిలకయిపుడు | పలుకరానిదిగలదె?
భవాదృశులకు. 31

వ. అట్లా రాజేంద్రుం డిగిన నగస్త్యముసీద్రుండు సమాహి
తమనస్కుండై నృపసత్తమునితో నిట్లనియె. 32

క. ఏదర్శించితి సర్వము । నీదగు ప్రాక్తనచరిత్ర నీకువచింతన్
బ్రోది, నితిహాసయతముగ । నాదరమునవినుముదానిసంతయున్మపతీ.

— { అగస్త్యుండు చిత్రబాహున కాతని
పూర్వజన్మవృత్తాంతంబు చెలుపుట. } —

సీ. కడురమ్యమగు చమత్కారపట్టణమునందున మణిగ్రీవాఖ్యతోడ
మన్ను । శూద్రుండవైసీవు శుభలక్షణములేక పరదారపరుడవు
నిరతజీవ । హింసాపరుడవు హేయచరిత్రుడవును దుర్విసీతుండ
వును కృతఘ్నుఁడవు నాస్తికుండవు ప్రవిమలశిష్టజనాచార
రహితుడవైతి, వీమె.

గీ. నీతలోదరిపూర్వజనిన్ సుసాధ్యి । వాఙ్మనసముల కర్మసంపర్గము
లను । భర్తృసేవాపరాయణ పరమధర్మ । నిష్ఠ సేవయి దుర్మతి
నెఱవదెపుడు. 34

ఉ. జ్ఞాతులు సర్వబంధువులు సైఁవంగజాలక నీదు చర్యలన్
బాతకియంచు వీడ్కొనిరి పార్థివుఁడుంగడు కృద్ధచిత్తుఁడై
బ్రాతిగనున్న నీధనముఁ బైకొనికైకొనియెన్ విశిష్టమున్
జ్ఞాతులు సంగ్రహించిరి నిశాంతము బాపి రశాంతచిత్తులై.

చ. ధనమిటులాతయుఁ జనినఁ దద్దయునీకు ధనాశపుట్టె ని
ర్ధనుడవటంచు నీదు వనితామణి సుందరి పేర్చిఁబాయకుం
డెను గడుసాధ్యియౌటను; కడిగిది తిరస్కృతి నిట్లు లందఱు
బాసరుప నిర్జనాటవికిఁ బోయితి వత్తటి జీవనార్థివై. 36

ఉ. సంభృతచాపబాణుండ వసాధుచరిత్రుండ వుగ్రదుష్క్రియా
రంభుడవై యరణ్యమృగరాజి వధించి నిరంతరంబు కు
షింభరివై చరించుచు నిషిద్ధవిధంబున; భార్యతోడను
జ్వలిభీత ఘోరపాతకముఁ జేయుచు కాలముఁ బుచ్చుచుండఁగన్.

మ. ఖగముల్ సర్వము లన్యవన్యమృగముల్ గారించునుగ్రాటఁగన్
మృగమాంసార్థిత నొక్కనాఁ డలమణిగ్రీవుండు కాండంబులన్
నెగడంజేసి శరాసనాంతరమునన్, నిర్మానుషారణ్య మ
ధ్యగుండైకూరతజంతుసంతతుల సత్యంతంబుఁ దూటాడుచున్.

వ॥ తన ప్రాక్షన పుణ్యవిశేషంబున నొక్క సద్బుద్ధివృత్తి
నది యెద్దియనిన. 39

ఉ. అందొక యుగదేవుడనునట్టి మునీంద్రుఁడు దారిద్ర్య ము
ధ్వంసిన భాస్కరప్రభలు దార్మికనందెల్లుచరించి నీగు వ
ట్టొందివిమూర్ఛితుండగుచునుర్వరపైబడియుండఁగూర్చుండ
చందమెఱింగి జాలిపడి సత్వరమేగి తదగ్రసీమకున్ 40

చ. గుటగుట గొంతులో నుసురు కొండొకకొట్టుకయాడు బాడబుం
దటుకున లేవదీసి తన తావునకుఁగొనిపోయి దంపతుల్
పటుతరసేవలన్ సలుప బ్రాహ్మణుడొక్క ముహూర్తమేగు పి
మ్మటను సచేతనుండయి సుమాళిము విస్మయమాత్మ దోపగన్.
క. అచ్చటనుండిన నేనెటువచ్చితినిట కిద్ది యన్యవనముగనుండన్
మెచ్చుగనను సేవించెడియిచ్చ పలాక్షియునుసీతఁడెవ్వారలొకొ

వ. శ్రీ నారాయణుండిట్లనియె. నట్లు బ్రాహ్మణుండు తన
మనంబున వితిర్కించుచున్నంత మణిగ్రీవుండతనితో నిట్లనియె. 43

చ. మునివర యీసమీపమున పుల్లసరోజసువాసితంబు ని
స్సవదళిహంస శోభితము స్వాదునుశీతలవారిసంయుతం
బనుపమమకా సరస్సుగల దందునఁ గ్రుంకులువెట్టి పూర్వపున్
దినవిధిదీర్చి పండ్లుదిని నీరముగ్రోలి వసింపుమూటలన్. 44

వ॥ అని మఱియు మణిగ్రీవుండు. 45

ఉ. కాననహింసజంతుముఖగహ్వరగామిని గాకయుండగా
నేనల కానననుండి నిను నిచ్చటకున్ గొనివచ్చితిన్ మహా
మానివరే! లెమ్మికబ్రమాదములేదన నుగ్రదేవుడ,
వ్యానివచస్సులన్ విని పిపాసనుదెల్పుచులేచి యంతటన్ 46

ఉ. చేవయొకించుకంతయు వసింపమి దేహమునందు నమ్మణి
గ్రీవుభుజంబు నూతఁగొని గెంటుచునేగి సరస్తటంబునన్
శ్రీవిలసదవృట ద్రుమమునీడ నొకించుకవిశ్రమించి యా
పై విధులెల్ల దీర్చుటకుఁ బాటుఁడున్నాన మొనర్చె నయ్యెడన్.

సీ. ప్రథితంబుగానిత్య విధియంతయుందీర్చివాసుదేవునిపూజనఱులసల్పి
దేవతలను బిత్తుదేవతలనుతర్చి తులఁజేసి శీతలజలముగ్రోలి
తటవటవిటపిచెంగట నటమటవాయఁ జేరి తచ్చాయనాసీనుఁడైన,
ప్రియురాలితోమణిగ్రీవుండుతత్పుడమ్ములకునమస్కారమునురచించి

గీ. మమ్ముదరియింపఁజేసెడి మానసమున! నరుగుదెంచితి విపుడు నా
యాశ్రమమున! కరిగె నీదర్శనమున నామఠితమెల్ల, యనఘ
కొనుము మదాతిభ్యముచు మునీందో! 48

వ. అనియతనికిఁబల్కి మణిగ్రీవుండు ప్రియురాలింగనుంగొని

ఉ. పమ్మిస పీఠి స్వానుపరిపక్వ రసాలఫలమ్ము లిద్దనూ
లమ్ములు మానికోసము విశంబనమించుకయ్య రచింపకే
తెమ్మని భార్యకాజ్ఞయిడఁ చెప్పన నాయమ యేగివానిని
సమ్ముదమొప్పఁచెచ్చి యిడె సయమినాయకు మూడుటకదగ్గ

వ. అంత మణిగ్రీవుండు మఱల మునిసత్తమునకిట్లనియె. 51

క. ఫలములు మూలాబులు నాగ్గలముగ దేబడియెమానిగణసంస్తుత సీ
వలసనయవిగైకొనిమ! మ్ములనుగృతార్థులనుజేయుముమునివరేణ్య

వ. అనిన నుగ్గిదేవుండిట్లనియె. 53

ఉ. ఎవ్వఁడవు? నీదయినవృత్తమదెద్ది? యరణ్యసీమలో
నివ్వనితాసహాయముగ నీగతినుండఁగ నేమిహేతువో?
నెవ్వడిఁదెల్పఁగావలయు నిక్కమెఱుంగక బ్రాహ్మణోత్తమ
డెవ్వనివద్ద నెద్దిభుజియింపఁగరాదని యెఱుఁగోవినులో. 54

—(మణిగ్రీవుండుగ్రదేవునకు నిజవృత్తాంతము నెప్పుట)—

ఉ. ఓవిబుధాంగగణ్య వినుమొయ్యన, నేనొకకూద్రుండఁ మణి
గ్రీవ సహృద్యుండఁ ననునకించనుజేసితి యెల్లబాంధవుల
భూవిభుఁడు సమస్తధనముంగొనెఁగ్రూరత నక్కతంబునఁ
దావమునందునిట్లు నిజదారసహాయుండనై చరించెదఁ. 55

గీ. పాదసంభవుడీరీతిఁ బలుకఁదెలిసి | యమ్మునీద్రుండుకడుఁ బ్రసన్నా
త్మకుండయి | ఫలములును మూలములు మెక్కిజలముగ్రోలితరుల
నీడను చిలుత శెమ్మెరలువలయ. 56

శా. అసీనుండయినా సతీసహితుడై యుగ్రప్రజాతుండు ప్రో
ల్లాసంబొప్పుఁ దదంఘ్రు లొకగతము ల్గావించి వెళ్బత్తి నె
తే సంవాహనమాచరించుచును; మీ రెవండి యెందగుచుం
ద్రాసావాసము నియ్యరణ్యము మునీంద్రా! సేనారోయనా. 57
ప. అనిన నుగ్రదేవుండిట్లనియె. 58

ఉ. అగమపారగుండనగుచట్టిడ నేనొకపాటుండెన్ మహా
భాగ! ప్రయాగమున నెఱుఁగఁబానమునా గయనించికొదిలా
భాగముదప్పి యియ్యడవిపాలయి దూపిలి ప్రాణము లోపరి
త్యాగముసేయచుండ నిటదానముసేసితి వీవుప్రాణముల్ 59

ఉ. కాపున నేనునీకు నొసంగందగఁజట్టిది యుండునే? మః
గ్రీవసమాఖ్య! యాయడవికిన్ భవదీయసతీయుతంబుగా
నేవగ నీవువచ్చితివొ యితయు దాఁపక నాకుఁదెల్పుమీ
తానకడఁజిమంతయును దప్పక తీచిపుత్తు వేల్చిడిన్. 60
ప. అంత నగస్త్య మహర్షి యిట్లనియె. 61

మ. లలితాలాపము లిట్టు లాద్విజుండు వల్కన్ శూద్రుఁడాలించి యి
మ్ముల నమ్మానికి నూరటంగొలిపి యాపూర్బోఁడితోడన్, నిజా
విలదార్గత్యసముద్రముం గడువఁగాఁ బెట్టన్ స్వపాపక్రియా
ఫలవృత్తాంతము పూసగ్రుచ్చినగతిన్ బల్కాడెనమ్మానితోన్. 62
ప. మణిగీవుండిట్లనియె. 63

ఉ. ధీరులు శూరులుం గలిగి దృక్కులకున్ రమణీయమా చమ
త్కారపురంబునందు నిజదారసమేతుడైనై వనించెదన్
భూరిభనాశ్యుండన్ సుజనపూజకుండన్ బ్రహ్మత్యుండన్ మహా
దారుడ, దైవయోగమునఁ దద్దయు దుర్మతి నాకుఁ బుట్టినన్.

ఉ. డబ్బధికంబుగా బలియుటం భవగర్వముపుట్టి బిట్టగం
గొబ్బరికాయకున్ వలెనె కొండొక కన్నులు నెత్తికెక్కి త

- బ్ధిబ్బులు మాటలాడితి బిభీషకలన్ వెలయించితిఁ సదా
లిబ్ధియె శాశ్వతంబని మలీమసవృత్తి కుపక్రమించితిన్. 65
- మ. నిజధర్మంబుల నుజ్జగించితి మహాసీచుండన్ యన్యవా
రిజనేతాభిరతిన్ వసించితిని మైరేయామలన్ ద్రావితిన్
బ్రజలెల్లన్ బరిభీతులై వడఁకఁ జౌర్యద్యూత హింసాదులన్
విజయిత్వంబును గంటి నిట్లధికపాపిష్ఠుండన్ యుండగన్ 66
- ఉ. బాలిశుఁ డుగ్ధపావుఁడు కృపారహితుఁడని నన్ను నెల్లచు
ట్టాఁడు పరిత్యజించిరి తుటారములాడి బృహద్బలాఖ్య భూ
పాలుఁడు నా ధనంబుగొనె బండుగులొందిరి శిష్టవిత్త మీ
లీలఁ దిరస్కృతుండనయి లేమిడిచేత వంబు జేరితిన్. 67
- ఉ. ఈవనచుడు జంతువుల హింసయొనర్చుచు భార్యతోడతనన్
జీవక నిర్వహించుచు నసించుచునుటి వినిద్యవృత్తితో
వావిరి పూర్వపుణ్యమును వచ్చితి పేర మునింద సత్త మా
తావకసత్కృపంగొలిసి శిక్షయనుమ్ము ననుగ హింపవే 68
- శా. ధీరాగ్రేసర మానిసత్తమ భవప్రవాహిఁ ఘ్న యుగ్మంబు నే
దారోపేతుండనై హృదంతరమునన్ దళ్యంబుగా నమ్మితిన్
దారిద్ర్యమ్ము హరించి సంపదల నత్యంతంబుఁ జేకూర్చు నీ
కారుణ్యంబున నెద్దియైన నొకమార్గంబున్ గటాక్షింపవే 69
- వ. అనిన నుగ్రదేవుఁడిట్లనియె 70
- క. నీవు కృతార్థుఁడవు మణి । గ్రీవాయానిధ్యమిపుడుప్రీతినినామన్
గావించితివా హేతువు । చేవడిగల్యాణమిపు సెంచెనుసతితోన్.
మాలిని. వలవను వ్రతచర్యల్ వల్వ దాత్తిర్యయాత్రల్
వలదు ధనపుటిగుల్ వల్వ దాఢీలరీతుల్
తొలఁగిచనఁగ నీకీడుప్రదానిద్ర్య బాధల్
సుఖవయినవిధంబున్ శూద్రవర్యా వచితున్ 72
- సీ. ఇటుపైదృఢీయమైయే తెంచుమాసంబుపురుషోత్త మాఖ్యమైపొల్చు,
దీపదాసంబునేయుండి దంపతుల్ మిఠులు పురుషోత్తమప్రీతికొరకు
సంకుఁ దత్కారణమున నీదారిద్ర్యభారమ్ము లయమునందును

- సమూలంబుగాను । లిలతైలమున సేయవలయును వైభవంబలరిస
ఘృతముతో సలుపవలయు
- గీ. అశవిసడుమను నసియించునట్టి నీకు । రెండునయ్యవిలభియింప
కుండనేని । గారకాయలనూనియ చేరచింప । నగును తన్నాస
మంతయు నరుగుదనుక 73
- ఉ. ఆనెల సిసరోవరమునందున నిత్యము భార్యతోడుతన్
స్నానమొనర్చుచున్ నియతి సల్పుము నీవిఃకలాతిధేయమున్
మానుగనాకొనర్చుటను మంచిమనస్సును దాల్చి తెల్పితిన్
దీనినె నీకుఁ బెద్దయుపదేశముగా నిగమార్థసారమున్ 74
- క. అటుగాక దీపదానం । బెనుసేసిన సిరిఘటించు నెల్లజనులకున్
పలువిధినా నెలయందుత్కటభక్తినిసలుపఁజెప్పగలమెనుకృతమున్
నీ । వేదోక్తికర్మముల్ వివిధదానంబులు సకలతీర్థంబులుశాస్త్రగణము
జ్ఞానంబు యోగంబు సాంఖ్యంబు తంత్రముల్ కృత్రాచాంద్రా
యనాగ్రియవ్రతములు । వేదపాఠంబు మహోదయాదులు గయా
శ్రాద్ధంబు, లుపరాగశతశతంబు । గోమతీతటసేన కురుముఖ
శ్చైత్రముల్ దండకప్రముఖకాంతారములును
- గీ. మతీయునున్ న్యతీపాతముల్ హరికి బ్రీతి । యమర పురుషోత్త
మాఖ్యమాసమన నుంచు దీపపోషణభాగంబు దాపునైన । కేర
లేవని తెలియుమీ చిత్తమందు 76
- చ. గొనకొని నీకుఁ దెల్పితిని గుహ్యతమంబిది యెట్టివారికిన్
బనుపడఁ జెప్పఁగూడనిది వత్స భవత్కృతమైనసేవచే
దనిసి యిటుల్ వచించితిని దద్దయు నీక్రియనాచరింపుమీ
ధనమును ధాన్యమున్ బశువితానము పుత్రులు కీర్తిగల్గెడిన్
- నీ. హఠాత్వమును మారు సంధ్యాసమూహంబు వైభవమును
బాయ వారిజాక్షి । రాజ్యవిభ్రంతుండు రాజ్యంబునందును చింతి
తార్థంబును నెందునరుడఁచిరజీవిగూఁగిభుంఁ జీకొనుకన్యకవిద్యాధి
హిమ నద్విద్యలెల్ల । కాంతార్థిగాంచును కాంత ఘోరలనుసిద్ధి
కాముండు సుసిద్ధినందు.

గీ. కోశకాముకుడగు వాడుకోశమొందు | మోక్ష మర్జించు
మర్త్యుడు మోక్షముగను | నుడిగి విధిశాస్త్రములు పురుషోత్తమ
మున | దీపమిడుమాత్ర సఖిలసిద్ధియుఁగుటించు 78

స॥ వత్సా విధివంతుఁబుగ బ్రయత్నంబుతో దీపంబు నీపురు
షోత్తమమాసంబుననుంచినవారి ఫలంబిక నేమని వర్ణింపగల్గుదు;
కావున సమ్మాసంబున పురుషోత్తమ ప్రీతిగా దీపంబుబెట్టవలయు
తావకంబగు తీవ్రదాణద్రవ్యాశకంబుగ నిది నీకుపదేశించితి నీకుస్పృ
యగుంగాక నీసేవచే నిక్కిలి సంతోషించినని యుగ్రదేవుఁడు మణి
గ్రీవునితోఁ జెప్పెనని మఱియు సగస్త్వంజారాజేంద్రునితో నిట్లనియె.
క. అనిపలికి యుగ్రదేవుఁడు! మునుకొనిశ్రీహరినిద్విభవమున సీహస్త్వ
ధనదాదివదితుని మన | మునభ్యానించుచు బ్రయాగమునకున్
జనియెన్ 80

గీ. తమకునాశ్రమముననుండి తరలిద్విజుని | తోడ నాదాపతు లను
గతులయి మాస | మాత్ర; మోతయు హృదితమానసులయి
మఱలినచ్చిరి తనొద్ది కెరగిభక్తి 81

క. అరుదెంచితమదాపానికిఁ బురుషోత్తమమాసమందుఁబూనిభక్తి
జరిపిరి మాసయుగముభూ | సురపాదనిలీనమాససులువామనృపా.

క. అరుగన్ మాసయుగముశ్రీ | పురుషోత్తమమేగుదేర పుల్లచునోవా
రిరుహులయిదీపమునువారిపురుహాదిహితముకొఱకునిడిరతిభక్తి

గీ. స్థిరములగు వైభవములు ప్రాప్తించుకొఱకు | నింగుదీతైలమును
దెచ్చియిడిరి దీప. మిటుల నాజంపతులు రచియించుచుండఁమహి
తపురుషోత్త మాభిఖ్యమాసమరిగె. 81

గీ. ఉగ్రదేవమునిప్రమ ననుగ్రహమున | వాఙ్మనఃకాయ జనిత పాపం
బులుడిగి | కాలవశమునుజెంది సుక్రందనీయ | పురనరంబునకేగి
రయ్యిరువుదధిస. 85

సీ. అచటిభోగంబుల నన్నియుఁగండి యాస్థిరమైనభారతావరమునందు
ఉగ్రదేవునిమహానుగ్రహంబునఁజేసియుత్తమంబగుజన్మమెత్తివీర

బాహుపుత్రుడుచిత్రబాహువైపుట్టితివీవసుమ్యాఘోరదీపహింస
కెరలిచేసిన మణిగ్రీవుండ పీచంద్రకలనీదుసతి వాని కాంతయైన.
గీ. సుందరీనామ్ని; సాధ్యయైత్సుద్రుడైన! పతినిదైవంబుగా నెంచిపాయ
కుంట | నీకు సర్ధాంగియై యిష్టనిఖిలసుఖము | లనుభవించుచు
నున్నది మనుజనాథ. 86

క. పాతివ్రత్యపు ధర్మము | చేతను వసియించినం; గుశేతయనేత్రల్
చేతోనాధరచిత వి | ఖ్యాతసుకృతమంచు నర్థమంచుమరచఘా. 87

క. పురుషోత్తమమాసంబున | స్థిరముగ దీపంబు నింగుదీతైలమునన్
విరచించినసుకృతంబున! బాహుయంగలిగితివిరాజ్యము; చకంటకమున్

క. విలసిల్లంగ ఘృతమునన్ | తిలతైలమునన్ యఖండదీపంబున నీ
నెలయంచున; దత్తుణ్యము | పలుకంగలఁడేనహస్త్రి వదనుండైనన్

క. పురుషోత్తమదీపంబున | వజ్రనిశఁళలమిద్ది నిక్కువమునీకు సృపా
పరమోపవాసముల నా | చరింపఁదత్ఫలమునింకశక్యమెవగడన్
వ. అంత వాల్మీకిమహర్షి యిట్లనియె. 91

గీ. కలశమునొండ్రుడిట్లు సాకల్యముగను | చిత్రబాహునిపూర్వచారి
త్రనుపును | దెలిపియునుగరలనుబొంది దీననలిడి శౌరికీర్తించుచు
ను యదేచ్ఛముగఁజనియె. 92

వ. అనిచెప్పిన శ్రీవాల్మీకిమహర్షింజూచి దృఢధన్వండ్లినియె!
క. పురుషోత్తమమాసముధురవ్రతిజనంబునకుఁ బ్రతోషముగముని
శ్వరయద్యాపనవిధిగురుకిరుణామతినిపునుదెల్పుగద వెక్కిరిముగన్
వ. అనిన వాల్మీకిమహర్షి యిట్లనియె! 93

—(వాల్మీకి దృఢధన్వంకు వ్రతోద్యాపనవిధిదెల్పుట)—

గీ. పూజ్యపురుషోత్తమవ్రతపూర్తికొరకు | తద్రద్యతోద్యాపనస్థవిధా
నమెల్ల | వివరణమొనర్తు రాజేంద్ర యవధరింపు | సమధికశ్రద్ధ
నారీతిసలుపఁజెల్లు! 96

వ. శ్రీపురుషోత్తమమాసంబునఁగృష్టపక్షంబునజతుద్దశియం
దేని నవమియందేని యష్టమియందేని యథాలబ్ధోపహారంబుచే
నుదీరితక్రమంబున నుద్యాపనంబుసేయవలయు, అట్టిపుణ్యదినంబున

బ్రాతఃకాలంబునలేచి పౌర్వాహ్నికక్రియలూచరించి స్వస్థచిత్తుండై
సదాచారులును విష్ణుభక్తిపరాచరులును సవత్సీకులునగు ముష్పం
ప్రబ్రాహ్మణులను నిమంత్రించవలయు శక్తిచాలనివారు ఏడుగుర
నుగాని ఏగురనుగాని విత్తానుసారంబుగ నిమంత్రించవలయు, పిదప
మధ్యాహ్నసమయంబునఁ దూమిఁడేని తదర్థంబేని తదర్థంబేనియుఁ
దమతమశక్త్యనుసారంబునఁ బంచధాన్యంబులనునిచి ఉత్తమంబగు
సర్వతోభద్రంబు నాచరించవలయు నమ్మండలంబునకుద్ధంబులును
అవ్రణంబులునునగు నాలుగుకలశంబులు హ్రేమంబులేని రాజతం
బులేని తామ్రవికారంబులేని మృణ్మయంబులేని శ్రీఘ్నాన్వితంబులు
గను సద్వస్త్రవేష్టితంబులుగను నాగవల్లిదళసంయుతంబులుగను
నల్పిచతుర్హ్వహప్రీతికై నల్లెసలస్థాపింపవలయు! 97

క॥ చెలునముగవాసుదేవునిహలధరుబ్రహ్మమ్మ దేవుననిరుద్ధునిద
త్కలశచతుష్టయమందున! నిలువందగునయ్య! ధారణీవతితిలకా
గీ॥ ప్రకృత పురుషోత్తమవ్రతారంభమందు । రాధికాదేవదేవవిరాజి
తముగ । స్థాపితంబైనఘృకలశంబుదెచ్చి । మండలంబందునటన
డుమ నిడవలయు. 99

న॥ వేదవేదాంగపారగుండగు విష్ణుభక్తాగ్రేసరు నాచార్యుఁ
గాజేసికొని జపార్థియై నలుగురవిప్రవరులను వరించవలయు హస్తము
ద్రాదిసంయుతగబులైన రెండురెండు వస్త్రంబులు వారలకొసంగ
వలయు వస్త్రభూషణాదులచే నాచార్యులనలంకరించి పిమ్మట
దేహశుద్ధ్యర్థంబు ప్రాయశ్చిత్తంబొచరించికొనవలయు అటుపైఁ
బూర్వంబునఁజెప్పిన తెఱంగునసతీసహితుండై పూజగావింపవలయుఁ
బిదప వరించిన నలుగురు బ్రాహ్మణులచేఁజతుర్విధంబగు చతుర్హ్వ
హజపంబుఁజేయింపవలయు నల్లెసల సుద్ధృతంబులగు దీపంబులుం
చవలయుఁబిదప నారికేళాదులచే నర్ఘ్యదానంబు క్రిమంబుఁజేయ
వలయు! 100

సీ॥ జానుద్వయమున సంసక్తభూతలుండయి యాత్మీయపాణిపుటాం
తరవఁగఁబంచరత్నంబుల సంచితంబుగఁగూర్చి లభియించినట్టి

* ధలములతోడ । శోధ్యము భక్తియు స్వాంతంబునందాల్చి నిజ
పత్నితోబ్రీతినివ్వటిల్ల । శోహరివై మదిచెడరకుండంగనిల్చి దేన
దేవా! వసుదేవతనయ!

గీ॥ ప్రాణికోట్యంతరస్థాకైకనాథ! రాధికోపేతవరదపురాణపురుష
యజహాశేంద్రాదినాద్య తుభ్యంశమోయ । టంచుఁ బురుషోత్త
ముఁకు నర్హమిడవలయు॥ 101

క॥ మురళీధరునిఁ ద్విభుజుని పురుషోత్తము నూర్తు వారిముక్తిముచీతాం
బరధరు రాధాసహితుఁ గరివరదునమస్కరింతుఁగలుషంబెడలన్

గీ॥ ఇతైరాగున రాధతో బాత్తుసేయు హరికిమౌక్త్యులనిడి చతు
ర్భ్యంతములగు । నామమంత్రంబులంబిలహామకృతిని । విధివిధా
నంబుగా నెరవేర్పవలయు॥ 103

వ! అంత దదంతంబునఁ దన్మంత్రంబులచే తర్పణమార్జ
నంబులూచరింపవలయు॥ 104

క॥ కందర్పకోటిసుండర । యిందీవరసదృశదేహ యిందనిభాస్యా
బృందారకార్చితపదయనిందితగుణయిడితికొనుమునీరాజమున్.

వ! అని సరాధుండగు భగవంతునకు నీరాజనం బర్పింప
వలయు మఱియును॥ 106

సీ॥ రమణీయమణిరత్న రాజితసింహాసనాంతరాళంబునందలరువాని
మరళీనినాదసంమోహితచృజపధూబృందావనముననర్తించువాని
గణనీయకస్తభమణిరుచిపద్యోతితోరస్థలంబుచే నొప్పువాని
రాజుతబహురత్న రచితకిరీటకుండలహారదీపులఁ బాలుచువాని

గీ॥ హేమవీతాంబరము ధరియించువాని । అఖిల ప్రాణ్యంతరజ్యోతి
యైనవాని । రాధికోపేతుడై యలరారువాని । నిండుమనమున
నిట్లు ధ్యానింపవలయు॥ 107

వ. తదనంతరంబున॥ 108

గీ॥ మూర్తులనుగొన్న తావకకీర్తులనఁగ । ధనశ్రధవశంబులగు సుమ
తతులనివిగొ । యంజలిని నినిచి నీకు నేనప్పనంబు, నేయుచున్నా
డ హరి కటాక్షించి కొనుము॥ 109

- వ। అని హరికిఁ బుష్పాంజలి సమర్పించి। 110
- క। నవజలదశ్యామా! పీ! తనసఁ! శీ! నత్సవిలసితమహారస్కా!
భవరహిత రాక్షతోడఁ హనణిల్లెడుదేచ! నాజోహారుగోనుమా
వ। అని గృహిణీసహితుండై సాష్టాంగసమస్కారంబుసేయ
వలయుఁ బిదపసహారణ్యకంబుగా బాహ్యమృణుగఁ బూర్ణపాత్రాంబు
నొసంగవలయు। 112
- ఉ। ఆర్యజనాగ్రపూజ్యుని నిఘాంగతో నసియించువాని నా
చార్యుని దివ్యసస్త్రములజారుతరాభరణంబులకొ మహా
దార్యమొలర్చి భూరితరదక్షిణలకొ బరమార్థదృష్టిమై
భార్యయుఁ దాను తదవృత్తివృత్తి సమచ్ఛితుఁజేయఁగాఁదగుకొ।
వ। అటుపిమ్మట బుత్తిజలను జక్కఁగా దక్షిణానొసంగవయు
సీ। సాధుశీలయు సనత్సయును నున్వినియును గళవిలోలద్భంగాఁకా
భరణయు! హేమశృంగియుఁదామృతస్థియుఁకౌప్యఖురవభూషిత
యు వస్త్రసహితయును! చగునొక్కఁ ధేనువుననినిర్జరునకు సంచ
త్సరగానొసంయుతముగ! దోహనార్థంబుగాఁ దోరంపుపాత్రా
తో దానంబుసేయఁగాఁదగునుభక్తి
గీ। అవలఘృతపాత్రదానంబు నాచరింప! నలయుఁ విలపాత్రమీయఁ
గానలయు నల్లె! మఱియు నిడనౌ నుమామహేశ్వరముదంప
తులకుఁబరిధానకంబు నోయలఘుచరిత! 115
- వ। పిదప అష్టవిధంబగు త్రయోదశశబద దానంబులును ఉపా
సద్యగలంబును దానంబుసేయవలయు। 116
- క. తిలలోహజాతహంపంబులుకార్యాసంబులవణముకొ ధారిణి గోవులు
సప్తధాన్యములుబహూ! కలుషహరములగుఁడుకష్టకంబిడవలయుకొ
వ. ప్రీతియనగోధూనుముద్గ మాషప్రియంగు చణకంబులు
సప్తధాన్యంబులు 118
- క. శ్రీమద్భాగవతంబును! భూమిపఠీవిప్ర వైష్ణవునకిడవలయుకొ
శ్రీమద్భాగవతంబున! నేమెయిఁ బ్రత్యక్షవిష్ణువేసుమి జగతికొ। 119

చ. అనఘసకుఁ బుభాగ్రణికి నచ్యుతభక్తున కీవ్యధంబుగా
గొనకొనియిచ్చువాఁడు కులకోటిదరింపఁగఁజేసి యప్పరో
జనపరిసేనృమానుడగు చారువిమానమునెక్కివేగ నే
గును ఘనయోగిమర్గభముగోసమధిభ్యములోక రాజముఁ 120

గీ. చలముచిత్తంబు నిత్తంబు చాచలంబు | చలముజీవితమిట్లని చెలి
సిమిగుల | శక్తికొలఁదిని చతురుడై జాగులేక|ఉక్తవిధదానములఁ
జేయనొప్పుకథిప 121

మ. ధనదానంబులు ధాన్యదానము లిలాదానంబులుఁ గన్యకా
దానంబులు వాజపేయముఖయజ్ఞంబుల్ తులాదానముల్
ఘనదానాప్తకచుల్ మఱెన్నియయినగాసి! జగన్మండలిఁ
జననాథాఁ యెఱుఁగెలు భాగవతదానంబుమఁ గోట్యంశముఁ 122

గీ. కాపునను విష్ణుభక్తుడౌ య్మొనురునకుఁ | గనకసింహసనాసీనుగా
నొనర్చి | చేలభూషణములనుగైసేసి భక్తిఁ | బెనఁగి భాగవతంబు
నర్చింపవలయు 123

గీ, బ్రాహ్మజలకీయఁగాఁదగుబరగఁగాంస్య | సంపుటంబులు ముప్పది
సంతరించి | వానిలోపల నొక్కొకదానియందు | ముప్పదిగ ము
ప్పదిగనుంచి యప్పములను; 124

గీ. ఎన్ని ఛిద్రంబులుండనో యిచ్చివట్టి | యయ్యపూపంబులందున;
నన్నివేల | యేండ్లు నైకుంఠమున వసియించిమర్చు | డనుపమ
సుఖంబు లనుభవించును నృపాల 125

చ! పిదప నవ్వారెచ్చుది సెందినహుతి రాకుండు;రట్టిదియు
జ్యోతిర్ధామంబును సనాతనంబును నిర్గుణంబును యోగి దుర్లభంబున
గు గోలోకంబునకుఁ జనుదురు మఱియు సార్థప్రసద్దయంబు కాంస్య
సంపుటంబుచెప్పబడియె గాపున నిర్ధనుడు వ్రతపూర్తికై శక్తినితీక్ర
మింపకచేయవలయు అట్లును కాదేని సఫలంబును నపకర్షణంబునునగు
నపూపసామగ్రినటనునిచి పురుషోత్తమప్రీతికొరకు నిమంత్రితులగు
సత్ప్రీతివిప్రుల కొసంగవలయు. మరియు పురుషోత్తమసాన్నిధ్యంబున
సంకల్పంబుసేసి యవ్వలనిట్లు పార్థింపవలయు 126

ఉ. చేసిన నామదోసములు చిందరవందరచేసి వేగమే
గాసి తొలంగఁజేసి భవికప్రకరంబుఘటించఁజేసి నీ
దాసులలోన నన్నునొక దాసునిగాఁ దలపోసి ప్రోవఁగా
దోసిలియొగ్గినాఁడనిదె తోయక కావగదే జనార్దనా! 127

గీ. విష్ణుపాథార హర్షితవిష్ణువగణ | విష్ణుపాథీశ శీక్ష్పిష్ట విబుధవంద్య
యైహికాముష్మికార్థంబు లఖిలములును | నవఘృణించఁగఁజేయు
మహాత్మనాకు 128

వ. ఇవిష్టంబున గోవిందుని పార్థించి మనంబున నెప్పుడుపోత
ముని సుస్మరించుచు సదాచారులును సపత్నీకులునగు బ్రాహ్మణుల
ను భక్తితో విధివంతముగఁ బూజించి ఘృతపాయసంబులిడి వానిని
భుజింపఁజేయవలయు. 129

గీ. ఏ కిందివిజయపమునుసారినోయటంచు. స్త్రీస్వరూపంబుదలంచి
రాధికయటంచు | భోజనార్థంబునంకిల్పముచుచింప వలయుంబు
రుపోత్తమవ్రతి తలఁగకవిధి 130

సీ. రంభలుద్రాక్షలామ్రములులోనగు ప్రపక్విములైననానాఫలముల
తోడ | ఆజ్యపాచితపుంబకాన్నజాలముతోఁ బ్రతస్తనూషకీకృత
సమితితోడ | శర్కరాఘృతవిశేషంబులతోడ షాణితఖండమండక
వితతితోడ | ఉర్వారుముఖ్యశాకోత్కరంబులతోడ నార్ద్రకబంధ
చయంబుతోడ

గీ. వాసితుంబగు గోరసప్రతతితోడ! వలయుగతిపరివేషణములకొనెచ్చి
పాలుపుమీరజతుర్విధ భోజనముల | పడ్రసంబులతోడ నొసంగ
వలయు. 131

ఉ. మీమనిమిత్తమై యిటుల, మేకొనిసచ్చితి మిక్కుటంబుగా
స్వానువులైన వస్తువులఁ జిక్కభుజింపుండు పాచితంబులక
నాకథనంబుసార్థక మనుబడియొగద నేడటంచు ను
మోదముతోడభోజనము భూసురపాళిక బెట్టఁగాఁచి 132

గీ. పొసంగ నేలాలవంగ కర్పూరములును । నాగవల్లీదళంబులు పూగ
నులును । బరగ కస్తూరి సుధయును; హరికిఁబ్రీతి వెలయుఁ దాం
బూలమర్చింప వలయుననఘు. 133

క. ఇవ్విధముగఁదాంబూలము । నెప్పంకర్పించుద్విజల కిద్ధగఁబులకుఁ
నివ్వటిలు నతని కిలసుఖ! మవ్వలమోక్షంబుగలుగుననఘుచరిత్రా!

గీ. అలరఁగాఁజేసియిటు సభార్యులనుద్విజల । మోదకంబులదత్కర
మిలనిడదగు । లలనలను విధితోడనలంకరించి! వారికర్చింపఁగాఁ
దగు వైణవులను. 135

చ. విడవ నాబ్రాహ్మణుల నాసీమాంతంబుగననుసరించి చని
సాగననుపదగు నవ్వల“మంత్రహీనక్రియాహీన”మనుమంత్రంబునఁ
బురుషోత్తమునిక్షమాపణంబువేడి “యస్యస్యైత్యాచనామోక్త్యా”
యనుమంత్రంబుచే జనార్దనునినమస్కరించెయూచంబైనదానినిపూర్ణం
బుగావించి సుఖంబుగాఁ జరింపవలయు 135

గీ. భూతహలంబునకుఁ గుత్సబూనకవిధ । జూచి యన్నం; బసత్యభా
షితములుడిగి । స్వజనములఁగూడి మిక్కిలిసంతసమున । భోజనం
బును న్రతిసేయఁబోలుభూప. 137

క. అమవసవచ్చిన జాగర । ణముతోనారాత్రి కమలనయనునిరాధా
సముపేతుని స్వర్ణమయున్ ! ప్రమదంబునఁ బూజసేయవలయు
నరేంద్రా! 138

క. తరుణీనహేతుండ్వైవ్రతి । పురుషోత్తమునిన్ సరాధుఁబూజాంతమునం
దెరఁగిముదంబుమనంబున । నొరపుగ; నొనరింపవలయు నుద్వాస
నమున్. 139

గీ. అవలనాచార్యునకు నుపహారమొసఁగి । యన్నదానంబుసేయఁగా
నగును; మఱియు । నేయపాయంబుచేనైన నీవ్రతంబునలుపదగు
దానములనిచ్చి శక్తికొలది. 140

గీ. భూరిభక్తినినరులేనినారులేని । యీవ్రతంబునునొనరించిరేనిజన్మ ।
బద్ధములకునుదారిద్ర్యజనితమఃఖి । ములునుమఱియస్యదుఃఖముల్
పొందరనఘు. 141

క. లోకంబున నీవత్రమును । సాకల్యముగనుజేయు జనులైహిక సా
ఖ్యాకలితులగుచువిదపఁ । వైకుంఠబేగంగలరు వైమానికులై.

వ' అంత శ్రీ నారాయణుని నారదునకిట్లనియె 143

శా. శ్రీకృష్ణస్థియమైనమాసమున నీరీతి జనుండెవ్వఁడె
ఏకంబో) క్త విధిప్రకారముగ సేవింపంగ శ్రీకృష్ణున
స్తోకాఘుంబులఁబాసి, సౌఖ్యమిలయందుంగాంచి యాపైని గో
లోకంబుంబని వాఁడదధీనుఁబులొందె వసుచుఁజూమి 144

—(వా, దృ. గృహీతనియమ మోక్షణుంబుచెప్పట) —

వ. అంత నారాయణుని నారదునితో నిట్లనియె. నట్లు వాల్మీ
కి మహర్షి దృఢధన్వనితో సుద్యాపనానంతరంబు వ్రతనియమమో
క్షణుంబునెప్పవచుమని యిట్లనియె 145

గీ. పాపజాలంబులవి పశుపదలగుచు । నెడల శ్రీగరుడక్వడి ప్రీతి
కొరకు । పొలుపుగవచ్చితునిను; విధిపూర్వకముగ । నవనిప!
గృహీతనియమ సంత్యాగములను 146

సీ. సక్తభోజనమునొసర్చినవాఁడు సద్విపులకన్నంబుఁ బెట్టవలయు
భక్తి నయాచితప్రతియైన యాతండుస్వర్గ దానంబునుసలుపవలయు
అన్నంబునమహనాదిన్నయాతండుసదక్షిణగోప్రదానంబుసేయవలయు
స్నానంబుఁగాత్రోత్సర్జింపఁదధియేనిసీరంబేని యిడగవలయు.

గీ. ఫలములర్పింపఁదగు ఫలభక్షకుండు । త్రైలదేశంబునఁ నేయి తగు
నొసంగ । ఆజ్యదేశంబునఁ క్షీరమగునొసంగ । ధాన్యరతుఁడెడఁదగు
శాలితండులములు 147

వ. మరియు నాధాన్యరతుండు గోధూమములైననొసంగఁదగు.

చ. అవనిపయిఁ శయించి నిశలందు; వ్రతంబొసరించియుండిఁ
ధవళపరిచ్ఛదాన్వితము తల్పముతూల వినిర్మితంబు భూ
ధవ!యొసంగంగఁజెల్లు, నది దాతకుదానముగొన్న వానికిఁ
దవులగఁజేయు సౌఖ్యము నితాంతముశ్రీహరితుష్టిగాంచెడి 149

చ. సనియతిఁబ్రతభోజనము సర్వసంచో ఘృతశర్కరాక్తా
జనవిడనొప్పు; మానమునుసర్వసమంటఁదిలల్ హిరణ్యముఁ

జొనిపి యిహదగున్ మఱియు శుద్ధఘృతంబున భోజనంబులన్
 గొనకొని విప్రదంతులకున్ బ్రయమొప్పుగ బెట్టఁగాఁదగున్.
 సీ. నఖకేశములుదాల్చినంబురుషోత్తమవ్రతిదర్పణంబియవలయుభూప!
 పాదుకాసంచారపద్ధతిన్ విడిచినయతఁడంపానహములీయంగవలయు
 లవణపరిత్యాగి యవనిర్బరులకు వివిధరసంబు లర్పింపవలయు
 దీపదానంబుధక్తినిసేయునాతండుపాత్రయుక్తంబు దీపమిడవలయు
 గీ. సఘృతదీపంబు తామ్రంబు స్వర్ణవర్తి । సంయుతముపలమాత్రంబె
 సంగవ్రతము । పూర్తియగు పౌత్రునధిమాసముననొసంగు । పురు
 షాడనంబు వైకుంఠముననెంచు 151

వ. మఱియు నేకాంతరోపవాసంబుచేసవస్త్రంబులును కాంచ
 నోపేతంబులునగు నెనిమిది కుంభంబులను స్వర్ణవాయుంబులనేని
 మృగ్మయంబులనేని యొసంగవలయును; మాసాంతంబున ఛత్రంబుల
 తోడను ఉపాసహంబులతోడనుముప్పది మెడకంబులనొసంగవలయు
 మరియు ఛోరేను బగు ననఁవాహంబు నీయవలయు 152

క. ఎఱిగించినయివియన్నియు బరిగించుటయేరికేససాధ్యం; బైనన్
 బరిబూర్ణవ్రతసిద్ధిని ధరణీసురవాక్యమొసంగు ధరణీనాథా. 153

క. పురుషోత్తమమాసంబును చరుడేకాన్నమునగడపినజతుర్భుజుడై
 పరమగతిసేదినిరతము । పరిపూర్ణసుఖంబుతోడ వలలునరేంద్రు
 వ. ఏకాన్నంబుకంటెబలిత్రంబగునది యెందుననుమరియొండులేదు

ఏకవారాశనంబున ముచులుసిస్టలై శ్రేష్ఠంబగునిర్వాణంబునొందిరి.

క. పురుషోత్తమమాసంబున । నర్ముఖభుజియించెనేని నక్తమునందున్
 నరపతియైనిఖలేచ్చల । నిరతంబునుననుభవించునిక్కమిదిసృపా 156

గీ. అమరులుభుజించుచుండ పూర్వాహ్నమందు । మునివరేణ్యులు
 మధ్యాహ్నమునగుడుతురు । తినుదు రపరాహ్న కాలమందున పిత
 రులు । తమనిమిత్తంబు మఱిజతుర్భుజమునందు. 157

గీ. సకలవేలలుగడచి యేసజ్జనుండు । భోజనముసేయునాతండు భూ
 విభుడగు । బ్రహ్మహత్యాదిపాపముల్ భస్మపాత్రుల । తంబులగు
 నట్లుసేసిన తప్పకుండ. 158

ఆ. నక్తభోజియైన నరుడునరాధిప | సర్వపుణ్యములను సల్పుజనుల
మించియుండునశ్వమేధఫలంబును | దినదినంబునతండుకొనెడిఁగాదె
క. హరిహితమగుపురుషోత్తమ | వరమాసాబంధుమాష వర్జితభుక్తి
నరుఁడొనరించిన; పాపములు రయబునఁబాసి విష్ణులోకముఁజేరు
క. పాపిండులెలయంత్రవ్యా | పారబానిసచేసేని పాపాత్ముడై
కౌరవమగునతిలసం | శ్రావ్యరీతికొనిలిచికుడిచియతిదుఃఖముల¹⁶¹

న. విదపఁగుష్ఠరోగప్రీతిత్తుడై చుడాలయోనింబుట్టు. ¹⁶²
గీ. శుక్లకృష్ణంబునానునశుద్ధచిత్త | మంచి యేకాదశీవ్రతమాచరించు
పురుషుండు చతుర్ముఖుడయి పాసఁగగరుండు | నెక్కి సురసేన్య
మారుడైయేగువేగ. ¹⁶³

న. దేవదేవునిప్రీతికొనకు దశమియండునను ద్వాదశియాను
నను నేకభక్తంబునుగావించినరుండు స్వర్గంబునుజెందును. ¹⁶⁴

సీ. ఎల్లవేశలయందు నెసఁగినభక్తితో దర్భమూర్ఖుంబునుదాల్పవలయు
మూత్రాబును పురీషమునుజ్లేష్మమును రక్తమునుదర్భలనుజమ్మఁ
బోల;దట్లు | సన్నివిష్టలోజన్మి మృచ్ఛియయి;బహుపవిత్రములు
దర్భ, లవిలేనిక్రియలుచ్యూబులృపవరదర్భమూలంబునబ్రహ్మ,
మధ్యంబునందు

గీ. జక్రి, యగ్రంబునందునశోకంబుండు | వరలుచుండురుగాన దర్భమయ
కూర్చు | ముననుమార్జనమునుజేసి కొనఁగవలయు | దర్భలను
శూద్రుండైత్తంగదగదెపుడును | ¹⁶⁵

ప. మతియు శూద్రుండు కపిలాదుగ్ధంబుగ్రోలంజనదు మధ్య
పత్రాబున భుజింపబోలను. ప్రణవమృత్రంబుచ్చరింపఁజెల్లదు. పురో
డాశంబుభక్షింపకొప్పదు ఆసనంబునఁ గూర్చుండరాదు ఉపవీతంబు
దాల్పగూడదు వైదికక్రియల నాచరించుటతగదు, విధిరహితంబుగా
నాచరించేసేని పితరులతోగూడి పనునలుపురింద్రులవరకు ఘోరంబున
సరకంబునంబడి మునిగియుండు తరువాతఁ గుక్కుటంబుగనో సూక
రంబుగనో జన్మించుఁగావున శూద్రుండైల్లప్పుడును బ్రణవంబువర్జింప
వలయు మరియు విప్రలకు నమస్కారంబుచేత శూద్రుండు నశించు.

గీ. ఇద్దియొసరించి యోధారుశీశతిలక । వ్రతముఁబఱపూర్ణమును జేయ
వయునయ్యదక్షిణానొసంగకుండిన దగినరీతి నరకమునకేరు తప్పుక
సరచయింబు 167

వ ఇంక వ్రతవైకల్యంబౌచరించిన నాధుండును గుప్తియు
నైపుట్టు 168

పృథ్వీ. ధరామరనచస్సులక్ వినుజనుల్ సదాకొంఁడు ని
ర్జరప్రభుసమానులైదివిని సౌఖ్యజాలంబులక్
సరాధిపతదక్షులక్ శుభముగోరు నారీనరుల్
నిరాకృతియొసర్పఁగాఁదగిదొకింత, నేర్పుండిన్. 169

ఉ. ధర్మరహస్యముత్తమము తాపహరంబు ఫలప్రదంబు దు
ష్కర్మవివాశకంబు వృషసాముకంబు హరిప్రియంబు నే
నర్మలి సీకుఁదెల్పితిధరాధిప దీనిఁబఱచిన్ సదా
శర్మదమై మనంబునకు సంతసమున్ ఘటియింపగల్గెడిన్ 170

క. దీనినివినిన్ జదివిన్ మానవుడనయింబుభక్తి మదిగమరగ; నా
ధీనిధియోగీశుఁడహరి । పూనికనసియించులోకమునకరుగు నృపా
వ. అంత శ్రీనారాయణుని యిట్లనియె. 172

క. అనియిట్లుపల్కివెరమిం । చినమ నినాయకునిరాజు చిక్కణమగు భ
క్తినియొక్కి భార్యయును దా । నుచుహర్షముతోడ బూజను
సలిపిరనఘా 173

శా. వారల్ సల్పినయట్టి పూజలకు నైవాల్మీకిమోదిల్లి యా
శీరుక్తుల్ వలుకాడి శీఘ్రముగనే జేరదగు బాప దు
ష్పారంబున్ హరియింపజాలు సరయాప్రోతస్వినిన్ నీదు వా
చారంభంబుననయ్యె నియ్యెడనె సాయంకాలకు ర్వీశ్వరా. 174

—(శ్రీ వాల్మీకి ప్రస్తావనము)—

వ. ఇట్లుపల్కి మునిసత్తముండగు వాల్మీకి వేగంబె చనియె
నంత దృఢధన్యు డాసీమాంతంబమ్మని ననుసరించిచని గృహంబునకు
మరలివచ్చి తనప్రియురాలగు గుణసుందరితో నిట్లనియె. 175

సీ. రాగరోషాదిశాత్రవషట్కాయతమయి గంధర్వగరంబుగావసించు
సారవిహీన సూసారంబున దేమి సుఖమును? నరులకునుదరాంగి
వాతపితకకభోల్బూపూయశోణితము శ్రపురీషాది పూరితమయి
కృమిభస్మయుతమగునీశరంబుచేనేమి ప్రయోజనంబైనంగలదు.

గీ. అస్థిరంబగునిట్టి దేహంబుచేత స్థిరముసాధించుటకు న దేశము కరు
జనెదల బురుషోత్తమనిచూచి ననజనేత్రు ' సంస్మరించుచు మిగుల
నా స్వాంతమందు .

176

ఆ. వె. జహ్నుగంబులుఱక జీర్ణపుంగులనుబు ' విడిచివట్లనేక పృథివి
పతులు । భుక్తభోగయైన భూరాజ్యరమన్లెల్ల । తద్రతేకవిడిచి
తరలిచనరె?

177

మ. అనియిట్లాడిన, రాజుపల్కులకు నయ్యభ్యాక్షి ప్రాణేశ్వరున్
వికయాబాష్పంగ్రమొక్కి యిట్లనియె, నువ్వీనాక? నీతోననం
బునకేనుంజనుడెందు సాధ్యులగు పూపూబాండ్లకుంధర్మ సే
ననమే దైవతపూజనాబనుచు కేనుంబల్కువే? శాస్త్రముల్.

178

క. పతివెడలిన పిమ్మటనే సతిసుతసదనంబునందు జనికి నధీన
స్థితిభారసి బ్రదికెడినిద తృప్తివరకేహమున సరమచందముగాదే.

క. మితముగ నేయొసంగునుపిత । మితముగ భ్రాతయునొసంగమితముగ
సుతుడున్ । మితమది లేకుండంగనిజ । పతియిడుం దాదృశునిపతిని
బాతురె? సాధ్యుల్.

180

వ. అంత నారాయణుని యిట్లనియె.

181

—(దృఢధన్వండు సభార్యుడై గోలోకమేగుట)—

గీ. ప్రియనచించినవాక్యమూర్తీకరించి । రాజ్యమునకెల్ల బుత్తునిరాజు
జేసి । తనమనస్థాంగితోదృఢధన్వంపుపతి । మునిశరణ్యమరణ్యాబు
చనియెనత.

182

సీ. పార్వీంద్రనఖసంవిదాతకరికుంభగళితరక్తాక్షముక్తాఫలంబు
బర్హి కేకాభీతఫణివేగనిస్సరజ్జాహ్నవీధారాప్రసారకంబు
గుంజదిందిదిరమజాలలవలీలికుంజభేలదమర్త్యరంజితంబు
అగ్రశంలిహాదభ్రశుభ్రాంశురవియానభంగకృద్భాసురశృంగకంబు

గీ. సర్వమంగళవితరణచతుర శర్య
ప్రమదకృత్సర్వ మంగళార్పణచణంబు
సర్వసర్వసహధర చక్రవర్తి
సాధుసంతోషకరహిమభూధరంబు

183

వ. ఇవిధంబుననాదంపతులు హిమాచలసమీపంబున గంగా
నదికింజేరిపురుషోత్తమమాసంబుప్రాప్తింపఁద్రీకాలన్నానంబులాచరించి
ఁలయ్యెడ విధిప్రకారంబునఁబురుషోత్తమునాసాదించి పురుషోత్తముని
సంస్కరించుచు సపత్నీకుండై యారాజు తపంబాచరించె.

184

శా. పాదాంగుష్ఠముచేతనిల్చి దివికిం బాహుద్వయంబెత్తి వి
వీదిందృష్టి నిగుడ్చి యూతఁగొన కవిశ్రేష్ఠ శ్రీకృష్ణు నా
హ్లాదంబాపుమది జపించుచు నిరాహారంబుమైనున్నయు
వీదారుంబరిచర్యతోడ ననువర్తించె దదర్థాగియున్

185

ఉ. ఓలినిటుల్ రచింపఁబురుషోత్తమమాసము పూర్ణమయ్యె స
చ్చీలు పుణ్యశీలుఁడు సుశీలుఁడఁడెచ్చిరి హేమకింకణీ
జాలసమన్వితంబయిన చారువిహాసము, దానిగాంచిభూ
పాలుఁడు పిస్సయంబుఁగని వారలకున్ నతులాచరించినన్

186

శా. ఆలీలన్ నసియించుభూపతిని భార్యాయుక్తునిన్ వారలు
ద్వేలప్రీతివిమానసంగతుని గావింపగ దివ్యాంగరు
ద్బాలుండై పురుషోత్తమోత్తమతపశ్చర్యన్ సృష్టశ్రేష్ఠుఁడా
గోలోకంబునకేగి మోదిలె సదాగోవిందసంసేవియై.

187

క. పురుషోత్తమమాసంబున | గురుతపమొనరించుభర్తఁ గొలిచినర
తమున్, పరమపతివ్రతగుణసుందరిచేరెన్ విభునిఁడొడదల్లొకంబున్

క. దరహసరుచిరవదనా | పరిహసిజనప్రహరణ! భాసుగోపీ
విరహటనకారణ! బహు! వరహటకభూషణ! భవభ్రమహరణ! 189

ఉపేంద్రవజ్ర. తృణీకృతబ్రహ్మ సురేంద్రరక్షో
గణప్రహరక్షమకార్యదీక్షా
గుణగుణజ్ఞా న్యనుకూలరక్షా
మణీప్రవాళస్తుత! మానిపక్షా 190

క. పురుషోత్తమసువ్రతత
త్వరపరిక్షణ! సమస్తపాపారణ్యో
ద్ధరదహస! దురామయసం
హరణా కరుణాలవాల యాశ్రితపాలా. 191

గ ద య.

ఇది: శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి నామధేయ
ప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ పురాణాంతర్గత
పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యమునఁ
బంచమాశ్వాసము
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీపురుషోత్తమాయపరబ్రహ్మణేనమః

పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యము.

షష్ఠాశ్వాసము.

పాదజనితగంగా

వ్యాప్యతిపరిపావితాఖిలాశాంతరదు

ష్వాపిజనమోక్షసుఖసం

ప్రాపకః పురుషోత్తమః విపత్స్వరథీమా.

1

వ. దేవా! సూతుండు శౌనకాదులకిట్లనియె దదనంతరంబా

నారాయణమునీంద్రుండు నారదుంగనుంగొని

2

ఉ. నారద! యేమివర్ణనమొనర్తును? శ్రీపురుషోత్తమప్రభం

బూరితిగావచించుటకుఁబోలునె? నాకొకనాల్కవానికి

వారకవేయిపుట్టుల తపబాసరించినవారలేనిది

వ్యోమసుఖప్రదంబుఁ బురుషోత్తమమాసఫలంబుఁగాంతురే.

3

మ. ఉపవాసంబులు దానముల్ మరియున్నానోద్యోగముల్ పూజలు

జపముల్ శ్రీపురుషోత్తమాఖ్యవరమాసంబుదు నేమాత్రమే

వ్యవదేశంబున నాచరించినను పాపవ్రాతముల్ కోటిజ

న్మహాతంబులుఁగూడఁబాసిచనుసున్నూ మహానిచూడఁమణి

4

సీ. పురుషోత్తమాఖ్య వరమాసమందున ద్రివివసంబులుబుద్ధిదెలియ

కుండఁ గడుమవ్యవైర శాఖామృగంబొక్కండు కుండంబులోపల

గ్రసుంకుకతనప్రాకృతపాపకర్మంబులంబెడబాసిదివ్యదేహంబునందేజ

రిలుచు । వరవిమానమునెక్కి జరయుమృత్యువులేని గోలోకమున
కేగెఁ గుతుక మొప్పు

గీ. వ్యాజమునన్నాఁ మొఁరించుచంతమాత్ర । దుష్టశాఖామృగంబుసం
తుష్టిగదుర । హరిపదంబునకుఁ జేరె నక్కతమున । సర్వమాసంబు
లందుశే)ష్ఠంబుచూపె. 5

శా. బౌరామూఢులు దీనిసేవనముఁ జేయుబూనకున్నారె
వ్వారల్ స్నానముచానమున్ జపముదీపంబౌపవస్తామలి
పారన్ శ్రీపురుషోత్తమంబునను దీవ్యద్భక్తిఁ గావించురో
వారల్ ధన్యులు వారిజన్మములు సాఫల్యంబులన్ గాంచెడిన్ 6

వ. అనిన నారసుఁడిట్లనియె.

చ. అనఁఁ! మనుష్యజన్మ మఖిలార్థసుసాధనమంచు వేదము
దునవచియింపఁగాఁబడియె దోసములఁ బెడచెను వ్యాజ సే
వనమొఁరించు మాత్రమున వానరమొక్కఁడు మోక్షమెట్లు సొ
దెను వివరించి తత్కథనుదెల్పుము నాకు జగద్ధితంబుగన్. 8

గీ. మర్కటము పురుషోత్తమమానను దు । స్నానములు మూఁడు
దివసముల్ సల్పెనెచట? । నెవ్వఁడేక్రొత్తి యెటఁబుట్టెనేమిమెస
వె? వ్యాజమునదాని కెట్టి పుణ్యంబుగలిగె? 9

క. అదియెల్ల విస్తరంబుగ । విదితంబునుజేయుచుయ్య విబుధవతంసా
మదిదృష్టివృట్టకున్నది త్వనుదితమహానీయసత్కథాశ్రివణముచన్
అనిన శ్రీనారాయణుని యిట్లనియె. 11

—(నారాయణముని నారసుఁకుఁ గదర్శిపాఖ్యానంబుచెప్పట) —

మ. పాలుచంబూర్వము చిత్రశర్మఁడను విప్రరాజేంద్రయన్ లోభి కే
రలదేశంబున; నాతఁడర్థము నహోరాత్రంబు జంటిఁగ నాఁ
బెలుచుగూర్చుగ దక్షుండక్కతమునం బేర్కొందురవ్వనిఁ బౌ
రులు పూర్వాఖ్యబదిత్యజుచియు కదర్మండును నెల్లప్పుడు 12

ఉ. కూడఁగఁబెట్టెనాపినిగొట్టు ధనంబునుబిట్టు పొట్టరు
గూడుతినడు యోగ్యమగు గుడ్డయుఁగట్టడు జన్నమేదియుం

బోడిమిఁజేయకూడుటది పోవఁగ నాద్వికమైనఁబెట్టఁడే
 జాడయశోర్ధియైయెదియు సల్పఁడహాయతఁడెంత లోభియో 13
 గీ. ఆలుబిడ్డలు మున్నగు నట్టిపోవ్యు | జనులకైననునొక తృణమును
 నొసఁగక | యక్రమంబుగ నార్జించినట్టి ధనము | భూతలంబున నం
 తయుఁ బాఱివెచ్చె. 14

వ. మఱియు నింతడు మాఘమాసంబునఁ దిలదానంబును కార్తి
 కంబున దీపదానంబును బ్రాహ్మణుల కన్నదానంబును, వైశాఖంబున
 ధాన్యదానంబును వ్యతీపాతంబున గాంచనంబును వైష్ణవతీయందు
 రాజతంబును రవిసౌక్రమణంబున సర్వదానంబులును నెన్నండును
 తేయఁడు చంద్రసూర్యోపరాగంబుల నొక్కపరియైన జపంబును
 హోమంబు నాచరింపఁడు. 15

చ. అనయము దీరవాక్యముల నాడుచు సశ్రవణిభృతాన్యుడై
 మునుకొని వర్షవాతముల భూరిశరాతపమందుఁ గ్లేశముఁ
 గని కృశనీలదేహుఁడయి గాఢధనాశను మూఢబుద్ధియై
 యరవరతంబు భూతలమునందుఁ జరించెడి మానిసత్తమా. 16
 వ. మఱియు. 17

మ. గతిలేదే నతిదీనుడగుటతోఁ గాసేనినీసంబయెన్
 వితగావింపక నాడుప్రార్థనము, సర్పిపుడటంచెప్పడి
 గతి గోదోహానమాత్రమైన నొకటంగూఁదకే లోకధి
 క్కృతిపాత్రుఁడయి సంచరించుచుఁ బ్రవర్తించున్ సమద్యిగ్నుడై
 మ. వనపాలుండొకసంగఁడతనికిన్ వర్తించె నవ్యానితో
 ననునీపట్టణవాసులందఱును నిందాజేయుచున్నారగా
 పున నేనచ్చటనుండనొల్లనని దాపుంజొచ్చి దుఃఖించుచున్
 దనవృత్తాంతమునంతయుఁదెలుప నాతండుతరంగంబునన్ 19

శా. ఆనీతి వచియింపఁగాఁబడు కదర్యాలాపమానించియా
 గ్వేరంబింసుకయుండలంపక కృపావిస్ఫూర్తిమై మాలికా
 కారుండోయికదర్య! యోడకుము వీడంనాదు పూదోటకే
 తేరంగాదగు నాహితుండవయి చింతింపంగ నీకేటికి. 20

వ. అనిపలికి తనవాటికయందు నివసింపుమనిన. 21

క. ఆకింపచానుఁడతని | వాకులకుఁ సొతసినిచి వాటమెయనుచుఁ
బ్రాకట నాగరసంఘని రాకృతుఁడైవాటిఁగాపురముఁగావించె

ఉ. ఎప్పుడుఁదత్తమీపముననే వసియించుచు నాతఁడాదట
జెప్పినయట్టికార్యములు సేయుచునుండఁ గదర్చుపైఁగడు
ముప్పిరిగొన్ననమ్మకముఁ జూపె వనాధిపుఁడతనాతనిఁ
మెప్పునఁదద్యనాధిపుఁగ మేకొనినల్పె స్వకల్పుఁడైతగఁ. 23

గీ. పిదప సర్వాత్మభావబుగదర నతని | స్వీయజనునునిగ మదిలోన
విశ్వసించి | వాటికాచింత విడనాడి తోటమాలి | రాజమందిర
సేవా నిరతివసించె. 24

క. వనపతిరాజ ద్వారం | బున నిరతము కార్యభారమున వసియించె
దనకుఁబరాధీనతగ | ల్లిసకతనవసంబునకు మగిడిరాకుండె 25

చ. సమయమిదేయటంచు వనజాతఫలాబుల నిచ్చవచ్చిన
ట్లమితముగా భుజించుచు మహాఘనలుబ్ధతఁ దక్కువానిన
ర్థమునకువిక్రయించుచుఁ గదర్చుఁడు తద్దనమెల్లతానె భ
ద్రముగనుఁడాచికొంచుఁ బ్రమదాబునచుండె వసంబునందనఁ .

మ. ఒకనాఁడావనపాలుఁడవ్వనికి నుద్యోగంబునందుండి వ
చ్చికదర్చుగని యొక్కపాడయిన నీచెట్లాగనఁ రాను నేఁ
డకటాకారణమేమి మిత్రమయటం చాతండుప్రశ్నింప నా
కికబొంకేశరణంబటంచుమది నాహీనుడు యోజించుచుఁ. 27

మ. అనయంబుదిరుగాడియాడి పురిలో యాచించియాచించి జీ
వనముజేయుచు భైక్షవృత్తి,వనసేవఁ నిత్యముఁ సల్పుచు
టిని నేనట్లొనరించుచూడినను వాటింబాడులేకుండఁ బ
క్షినికాయంబుదెంచి హడులను భక్షించుఁ జమీనెచ్చెల్లీ. 28

గీ. అటులఁ దినుచుండఁగని కోపమంది నేను | వాడితూపులఁదగ్గి
తూటూడినాఁడఁ గొన్ని పక్షుల;నివిగొ కన్గొనుమువాని | యెఱక
లుచుమాంసఖండముల్ దొరఁగెధరణి. 29

క. అని చూపించిననాతఁడు! కనిమచముననమ్మిరాచ కార్యముసలుపం
జనియెఁదనతోననీక్తియఁజనియెఁగదర్శనకుఁగొన్ని సవత్సరముల్
గీ. వృజనచర్యల నెనుబడియేడుసమలు వితతముగనుజరాజర్జితతనుఁ
డయి | బ్రదికిమూఢకదర్శ్యామప్రవాది తుదకు | నగ్నిసంస్కారమే
లేక యటులనుండె.

31

క. అకృతప్రాయశ్చిత్తక! వికృతకలుషములవి యనుభవింపక చను నే?
ప్రకృతరహోగవాఛా! సుకృతబయినట్టిమహితసుకృతముకరణి
వ. అనివేదవినులగు మహర్షులునచిచిదిగావున.

33

శా. దేహంబుద్యజియించినంత సమవర్తి పేషితుల్ దూతలా
ద్రోహి భీకరముద్గరంబులను నైత్రుల్ గ్రక్కఁగామొత్తుచున్
స్నేహాబితయఁలేక యాతకపురిఁజేర్పగ వెల్బాధలన్
హాహాకారముతోఁజుతఁజెలుచ నిక్కులాపమన్ సల్పెఁదాన్.

34

ఉ. పుణ్యనిధానమూ భరతభూమిని బ్రాహ్మణజన్మమెత్తి యే
పుణ్యమునాచరింపక కుబుద్ధి మహాఘములే యొనర్చితిన్
గుణ్యజనుల్ దిసంతులనుగొట్టిఁ దొటివిభాబుమానకే
ప్రాణ్యభిఘాతినై తుదకు, బాతకినై చెడిపోయితిం గటా.

35

మ. సరజన్మంబునుదేవ దుర్లభమునందంగల్లి యొక్కింతయున్
పరకృత్యబాసరింపనైతి ధనలోభాబూని; వ్యర్థంబుగా
సరిగెఁజన్మము దుర్మతిం జడుడ నాయజ్ఞానమొక్కింపుడి
చిరకాలార్జితవిత్తముం బరులకే చేకూరఁగాఁజేసితిన్

36

సీ. దానంబునొకకాసునైన సల్పంగలేదు హోమంబుసేయలే దొక్క
నాడు | ప్రాలేయగిరికందరంబుచహరిహర ప్రీతిగాఁడపమాచరింప
లేదు | మకరసంయుతమైన మాఘమాసమునందు జాహ్నువీన్నా
నంబుసలుపలేదు | పురుషోత్తమాభిఖ్యవరమాసమం దుపవాసత్ర
యంబైనఁజేసియెఱుంగ

గీ. తారకలతోడనొప్పుప్రాలేసమయము | నందుఁగార్తికముననున్నా
నంబుఁజేయ | నకట పురుషార్థద సరదేహంబునైనఁ | వాసిబో
పించుకొనకట్లుమోసపోతి.

37

గీ. స్వాపతేయూబునెంతయు సంతసించి | పాణివైచిత్రీభూమిలో వ్యర్థముగను | సందునొక తేజమేమీయు చనుభవింప | నైతిసరళులువెరచేని చులచుభోలె.

38

సీ. ఒక్కనాడైననుహొక్కనిండగనాదు కొంపలోనన్నాబుం గుడిచియెఱుంగ | నోడబాసిముంత తోడబాసీయంబుం ద్రావితినూచి పాత్రంబునెఱుంగ | చిపిపాత్రలుదక్క చెలువంపువస్త్రంబుండగం బర్వమందైనదాల్చియెఱుంగ | భూమిపై నుపధానముగహస్తదండంబు, పవ్వళించితఱిగానిపాన్పునెఱుంగ

గీ. జ్ఞాతులుచుబాధువులుస్వీయజనులమఱియు నాబుద్ధిలుతలిదండ్రులననిసురులు | మధురమగునన్నమునొక్కమాఱుగాని తనువంబడరైరి వెంటవచ్చెనే? ధనంబు.

39

క. జీవించింతకాలము | జీవంబునుగ్లేశమొండం జేసితినిపుడే భావింపనిల్లుగాలంగ | బావినిత్రవ్వంగఁబూను బాలిశుండంగదా

ప. మానుషజన్మంబెత్తి యప్పుడేమిశుభం బాచరింపకయిప్పుడు కాలపాశబద్ధుడనై పరాధీకుండనగు నేనేమిచేయఁజాలురునని నగచుచున్న కదర్పనియమభటులు కీనాశనన్నిధికిగొంపోయినిలునం బెట్టికఁ జెత్తిగుప్తుండఱని శుభాశుభంబులువీక్షించి స్వామియగు ధర్మరాజుతోనిట్లనియె.

41

సీ. అధిపయితఁడు కదర్యాఖ్యద్విజాధముంజెట్టిపుణ్యమరచియింపఁ, డితని | వాటికాపతిసమ్మి తోటకాపరిసేయ ఫలములన్నియును దొంగిలిగ్రసించె | మిగిలినఫలములమ్మి ధనప్రలుబ్ధుడై తద్ధనంబునుభూగతంబుసేసే | ఫలచోర్యజనితపాపంబువిశ్వాసఘాతజమై పాపంబుద్వయముసేని

గీ. యందునత్యుగ్రమైయుండె నన్యపాప | గణములింకను వెక్కులుగలవు వానిం | దవిల్లివ్రాసితి నొక్కపొత్తంబునిండ | ననిననంతకుండెంతయు గినుకతోడ

42

చ. చిటచిటవిస్ఫులింగములు జమ్మగనుంగవ; క్రోధమూర్తియై
 పటపటపండ్లుగీటుచు బ్రభాకరనందను, డిద్దురాత్మకుం
 డిటుపయి వేయిసార్లుజనియించి ననంబునగోటిగాంగఁబి
 మ్మట నుపకర్తకుంబెలుచ మంతువుఁగూర్చిన దోసమొందెడన్
 వ. అనివల్కినఁ జిత్రగుప్తుం డంతకభటులకిట్లనియె. 44

శా. నిండారందనకోర్కి; యీకృపణుడెంతేబూర్వలోభాభిభూ
 తుండై పిమ్మటఁబెక్కువత్సరము లత్యుత్సాహియైతోటలో
 పండుల్ దొంగిలెగానఁ బ్రేతమగుచుంబాధల్ గమం జెంద ను
 డ్దండారణ్యమునన్ సనించి కపిగాత్రింబూనుఁగాకన్యలన్ 45

క. అంతట నేనెంతయునో ! యంతకభటులారఁకరకయాతననిడుదన్
 జంతింపధర్మ రాజగృహంబునన్ నిద్రిత్రేయమగుకృమమునుండి

మ. అని యీరిగిఁజెల్కొన్నప్పుడు యనూభ్యర్థంబునం దదృశ్య
 శినివీక్షించినచింప వారలపుడఁ లింపాకునింబట్టి కొ
 ట్టి నితాంతంబును నిర్జలాశల కువాటింబెద్దకాలంబు ద
 ప్పినిక్షుద్వాక్యులతన్ వనించుకరణిం బ్రేతత్వ మొందినన్.

మ. తొలుతన్ ఘోరవనాంతరాళమున నా దుశ్చర్యుడెంతేనిక్షు
 త్కులనుండై తగఁబ్రేతయోనిగత దుఃఖాబాదియాపిమ్మటన్
 ఫలచార్యులుచఁజేసి పొందెగపి జన్మంబున్ మునింద్రా! యఘా
 బులనెవ్వండుత్యజించుదా ననుభవంబుంజెంద కెప్పట్టునన్. 48

సీ. కాలాంజరాభిఖ్యైలభాగంబునజంబుఖాడకమనోజ్ఞంబుచందు
 చారుశీతలజలచ్ఛాయంబునాదున ఫలపుష్పపల్లవలలితమందు
 సాధుసేవ్యముపాపసహకరము పుణ్యకరముమహాసరోవరసమంబు
 సురరాజనిస్మృతవరకుండ మమరులకును దుర్లభంబయితనరుచుండు
 గీ. అద్ది మృగతీర్థమవఁగఁ బ్రఖ్యాతివడసె | దానియందున నెవఁడు
 శ్రాద్ధంబుసేయు | వానిపితరులు సద్గతివడయుదు; రటఁ | బ్రసమ
 కపిజన్మమందె నాబాడబుండు. 49

క. ఆసుండుంబున దైత్యభ | యాకంపితులగుసురలు మృగాకృతితో ని
 ర్భకులయిక్రంకుచుండు | రీతితమునదానినండు | మృగతీర్థముగన్

క. తా నరజన్మాబెత్తియుఁ | దానరసజ్ఞాన నారదా నతఃపరదా
కాన రహిఁబాసిపాటుడు | వానరజన్మంబు నెత్తెఘలచౌర్యమునన్
వ. అనిన నారదుండిట్లనియె. 52

శా. ముల్లోకంబులవారి పాపముల నున్ములించు రమ్యోజ్జ్వల
త్కల్లోలంబుల నొప్పు పుణ్యమృగతీర్థంబును నేరీతిగా
మల్లెపుట్టె? దురాత్ముఁడెతఁడు మహాత్మా! నాకు సీసంశయ
మ్ముల్లంబుదుదొలంగఁబెట్టఁగదె శిష్యున్ నన్ గటాక్షించుచున్.
వ. అంతసూతుండిట్లనియె. 54

క. ఆదివిజమానిచేతను | చోడితుండై మాని, ధరణిసురవరులారా!
ప్రాచుర్యభృతదయుండయి | భేదిల్లఁగసంశయంబు, వివరించెటటల్.

మ. ఒకయూరప్రయఁడుచిత్రకు శలసమాఖ్యుడాధ్యుఁడొప్పురుతా
రకనామంబున సాధ్వితత్సుదతియై రాజల్లు నవ్వారలీ
ప్రకటాపా పురుషోత్తమచౌతము నారంభించి మాసాంతమం
దొకనాఁడానైతపూర్తిసల్పుటకుఁ దారుద్యాపనాసక్తులై. 53

గీ. వేదవేదాంగపారగవిప్రజనుల సతులతోఁగూడువారల సద్గుణులను
ఆవ్రతోద్యాపనవిధానమాచరింప | బలితమగుబత్తియిగురొత్తఁ
బిలువనంప. 57

మ. ధనలోభంబున నీకదర్శుఁడుచనెందజ్ఞేహ ముద్యాపనం
బును పూర్ణంబానరించి వైశ్యవరుండప్పశ్యాత్మలన్ విప్రులన్
ఘనదానంబుల భూరిదక్షిణల సన్మానించినన్ స్వీయగే
హానికాయంబునకేగి రెల్లరును వారత్యంతసాతుష్టులై. 55

క. అతిలుబ్ధుండు కదర్శుఁడు | వితతంబుగనొసఁగినట్టి విక్తాచులకున్
మతిఁదృష్టిలేక వైశ్యుని వ్రతిఁగనియీకీతిమిగులవగచుచుబలికెన్

సీ. చిత్రకుండల! వైశ్యశేఖర! గుణానిధీ! హరిపాదపంకజనిరతచిత్త!
పురుషోత్తమవ్రతంబునులెస్సగ నీవువిధివత్తముగనుగావించితివుడు
ఈవిధంబుగ నెవ్వఁడెచ్చట నెప్పుఁగిష్ఠిలుంబుదు గావింపలేను
ఈప్రకృతార్థుండ వీవుధన్యాత్ముండ వెన్నువిధంబుల నెంచిమాం

గీ. మహితభక్తిని పురుషోత్తమవ్రతంబు! నాచరించిన నినుఁగన్నయట్టి
నీమ | తల్లిదండ్రులు జగతినత్యంతధన్యు | లిట్టి సీపుణ్యమునువచి
యింపదరమె? 60

గీ. ధన్యములయందు నత్యంతధన్యమరయ | అర్యకులవర్య పురుషోత్త
మాఖ్యమాస | మద్దిసేవించుమహానీయు లధికములగు | నైహికా
ముష్మికసుఖంబులందఁగలరు. 61

ఉ. స్వాంతమునందు నెంతయు విశాంపతి! నీయొనరించుపూజకుఁ
సంతసమందినాఁడ నిదెసన్నతకర్మము నాచరించితిఁ
వితదలిర్పమెండుగను విప్రులకెల్ల ధనావలిచ్చి యా
వంతయు నాకొసంగవుగదా! మఱి నామరదృష్టమెట్టిదో 62

క. అని గద్గదస్వరంబునఁ | గనుఁగవనశుష్కలుచిందఁగఁగదర్శుఁడఁ
దనమాచరింపనిజమే! యనుకొనియాతనికి నైత్యఁడర్థంబొసఁగె 63

వ. ఆధనంబునుఁగొని యాతండుసంతసంబున పూర్వధనంబట్లు
భూమిగణంబుసేసె. 64

ఉ. అచ్చటఁజారుషోత్తమమహర్షిఁ ముంగని తన్నులిక్రియఁ
హెచ్చుగవిత్రలోభమున నీమరితాత్ముఁడు పూర్వమం దటుల్
పొచ్చెముగానొసర్చినను బుణ్యదహా మృగతీర్థసన్నిధి
జొచ్చెనువానరాకృతి, విశుద్ధపుగార్యము రిత్రవోవునే? 65

వ. మునీందా! సపత్నీకుండగు శ్రీపురుషోత్తమదేవుని దర్శ
నంబును స్తవనంబునుధనలోభంబుననాచరించినను దుష్టశాఖామృగం
బునకుసత్తీర్థసేవనంబుసంభవించె నదేవునిదర్శనస్తవనంబులు శ్రద్ధతో
నాచరించినవానిపుణ్యంబునిక నేమనిచెప్ప ందగుననిననారదుడిట్లనియె
క. శీతలజలసంయుతము న | పేతాతపమధికసుఫల చృత్యాన్వితమై | ప్రీతి
ఘటియించునడవిని క్రోధివసించుటకుఁగతముఁగూర్చిఁదెలుపుమీ

వ. అనిన నారదా! దీనికొక్కకారణంబుఁగలఁ దయ్యదివిను
వారలపాపంబుహఠిచుఁగాన నద్దినీకుండెల్లదవిననుని నారాయణు
డిట్లనియె. 68

శా శ్రీరాముం డఖిలార్థమండు జలధిన్ సేతున్ నిబంధించి దో
సాసరంబొప్పుగ రావణప్రభృతిరక్ష శ్రేణిఁ దున్నాడి లం
కారాజ్యంబునకున్ విభీషణు విభుంగావించి వైశ్వానరో
దారజ్వాలల శుద్ధయైతనరు సీతుగూడి చెల్వారగన్. 69

చ. హరుఁడజుండిండుఁడాదిగలయట్టి సువర్పులు దుష్టరాక్షసే
శ్వరునివధించినందులకు సుతసముంగని రామచంద్ర! భా
స్కరకులవంశదీపక! విశాంపతినాయక! నీకునిష్ఠమా
వరమునుగోరుకొమ్మనిచు భక్తి వశంవడుఁడాతఁడ్డిట్లున్ 70

మ. సురలారావినుఁడయ్యనాపలుకులన్ శుద్ధాంతరంగంబునన్
వరమున్ నాకున్ సంగఁగాఁదలఁతురెన్ వాత్సల్యమున్ బూని వా
నరులన్ శూరులరాక్షసాహతుల గణ్యంబాసుధావృష్టి చె
చ్చెర వర్షించుచు వారినెల్ల మఱులన్ బింపఁగూడెయుండ 71

క. ఇదియేనాప్రార్థనమని! విదితము సేయంగఁగ మృత వృష్టిఁగపులపై
గదియించివారినెల్లర! బ్రదికించిరి భవసరోజువశక్రావూత్ 72

ఉ. నిష్ఠరవోయిలేచుగతి నీర్లినవానరులెల్లఁ దద్దయున్
సద్దొనరించుచున్ గిచకిచల్ పచరించుచు రామభద్రుని
గ్రద్దసజుట్టుముట్టిన ధరాసుతతోడ విమానమెక్కి తా
సుద్దియొకండు తత్కపులఁజూచి ప్రియంబునఁబల్కె... నత్తఱ్ఱన్. 73

శా. ఓసుగ్రీవుండ జూంబవంతుండ నలా యోవాయుజా యంగదా
నా సంకల్పముఁ దీర్చియుంటిరిగదన్నా వానరశ్రేణితోఁ
వానిన్ హాసక వారికాజ్ఞయిడుండ వర్తింపఁగా సేవ్చుమై
శ్రీసంధిల్లఁగ వారికెల్లడలవర్తించున్ ఫలానుల్ వనిన్. 74

సీ. నాకు సాహాయ్యంబొనర్చిన దీర్ఘజీవులు కపులెటనెలవెలయు
చుండు! అటనటఁబుష్పఫలాన్వితంబుగఁ వృక్షజాలంబు లెప్పు
డెసంగుఁగాక! స్వామీశీతలజలసంయుజంబుగఁ సరోవరములుఁ న
దఁలును వఱులుఁగాక! ఒకఁడైన బెదరింపకుండుఁగావున మదా
జ్ఞనుఁ సర్వవానరుల్ చనుఁడు మనుఁడు

గీ. అనుచుఁ శ్రీరాముఁడాజ్ఞయిచ్చిన కతమునఁ | దప్పిభావంబుచేత
నేఢలముసందుఁ | గొమ్మలొకిమెకంబులు గూడుచుండు | నచట
ఫలజలసౌఖ్యంబులవఘులించు. 75

క. మృష్టజలనదులు కొలఁతులు | తుప్తినిగలిగించు మంచితోటలు
కమనీ | యేష్ట ఫలపుష్పపల్లన | పుష్టమహానృక్షములును బాట
పారు నటన్. 76

క. అట్టులైనన్ సుఖమఃఖము | లటమరంగనబోవు ప్రాక్తనాదృష్టజ
ముల్ | స్ఫుటగతి నెటనెటజంతువు | లటనముగావించు కర్మ
మటనటకరుగన్. 77

వ. అనుభవింపక కర్మంబు క్షీణింపదని వేదానుశాసనంబని
మఱియు శ్రీనారాయణుండిట్లనియె. 78

గీ. అంత నవ్వారంబు కొండంతమేచు | గమర నభివృద్ధిజెంది
యాతలియు దప్పి | సంతతంబును బీడింప సంచరించు | నవ్వ
సంబున నిట్టటు నటమటవడి. 79

ఉ. పితృసముద్యవంబయిన పీడతదాస్యముసందు పుట్టుతో
నాత్తుటఁడెని సంతతము నాస్యగతవ్రణబాలమెంతయున్
నెత్తుటిధారలంగురియు; నిస్సహమైన తదాస్యభాధమై
బొత్తిగనేమియుం గుడువబోదు జలంబునుగ్రోలదెన్నఁడున్. 80

క. తొఱచున్ వదనమఁ గించకచ | నటచున్ వెఱచటచుదటచు నతి
భాధకు మై | మఱచున్ స్పృహగని మఱి వా | చటచున్ వాలంబు
నేలఁజటచున్ బటచున్. 81

మ. తినకున్నన్ నిజచంచలత్వమున నర్థగోసి పండ్లెల్ల వా
సనఁజూచున్ వదనాంతికంబున నిడున్ మృదుండలిం బారవై
చు నిటుల్ వానరమొక్కగోనిలువ కక్షుద్రంబుగాఁడెల్లయం
దన నిట్టట్టుభ్రమించుచున్ మరణ మందున్ మేలుగా నెంచుచున్

ఉ. ఊచవడఁగ శరీరము సమఃస్థితిఁ జూపెడి యుత్తర్రాత్రిమై,
నేచు వ్రణంబునన్ రదనబృందము జారిపడె, గరంబులున్

- సాచుటకేని లేశమగు శక్తియొసంగదు, తోడభారమై
తోడెచెను మర్కటంబునకుఁ దొల్లియొనర్చిన పాపరాశిచేఁ 83
క. అతిముటి యిరీతిగ వా । చటచుచు నుపవాసములను జరిపె
డికిపికిఁ । బటతెంచె దైవికంబుగఁ । బురుషోత్తమమాసమపుడు
పురుపుణ్యదమై. 84
- క. శీతంబున వాతంబున నాతపమున బీడ్యమానమగుచుఁ బెలుచున్
మూర్తిఁ ముట్టక యెదియే నాతెరగుననుండఁ గ్రోతియమ్మాస
మునన్. 85
- సీ. ఒక్కనాడచఘ్న!యా వెక్కిరించుమెకంబు బహులపక్షమునందు వ
నమునడుచు । దూపటిల్లి కరంబు తుందుడుకునఁబోయి కుండంబు
చెంగటఁ గూరుదుడి! జలపానమునుజేయజాలక యాకటఁబ్రాం
చల్యమూని యచ్చటనసించు । నృత్యమెక్కి మఱొక్కనృత్యంబు
మీదికి దుముకంగఁబోయి కుండమునఁబడియె
- గీ. బహుదింబులనుండి తద్వానరంబు । లిగిదిలేకుండుటను గ్రుస్పి
కుండతీర్థ । మునను దశమిమొదలుగను దిశచతుష్ట । యంబుగ
డువఁగ దొరలుచు నధివసించె. 86
- క. పంచమదివసంబది ప్రా । ప్రించినమధ్యందినమునదివమణిపెలుగన్
బంచతఁజెందెఁ బ్రవంగమమంచితమగుకుండతీర్థమందు జలమునన్
వ. అత నవ్వలీముఖంబు వినిర్భూతమలాశయంబై యా
దేహంబువదలి తక్షణంబ భవ్యాభరణభూషితంబగు దివ్యదేహంబు
దాల్చె. 88
- సీ. ఇందీవరశ్యామమిద్ధప్రకాశంబు కందర్పశతకోటిసుందరంబు
లలితకిరీటకుండలభాసమానంబు కేయూరహారముద్రాయుతంబు
కటినటత్పటపీతపటకాన్తి ఘటితంబుమణిమయకటినూత్రమణ్ణితంబు
నీలకుంచితచిక్రురాలిభవ్యముఖంబునటదమరాంగనార్భటిసహితము
- గీ. గీతకుశలోరుగంధర్వకిన్నరగము దివ్యదేహంబుఁగాంచి యాత్మీయ
ముగఁపి । యధికపాపునకిట్టిదేహంబునాకుఁగలిగె నెట్లనియాశ్చర్య
కలితమయ్యె. 89

వ. విమానారోహణార్హంబును సుఖకరంబునైన యీశరీరం
బు పుణ్యతమునకుంగదాయోగ్యంబు 90

మ. ఒకదివ్యాంగన పట్టె ఛత్రమును వేటొక్కర్తు పావాలువే
రొకనారీద్యయి చామరద్యయము నింకొక్కర్తు భృంగారకం
బొకకాంతాతిలకంబు వీటికయు వేరో ర్తాలనట్టంబు దా
ల్చిర్రాబ్జంబున నీచుచుం దగననిచెం దత్సమిషంబునన్ 91

వ. ఇవ్విధంబున నపురఃస్త్రిలుగీతవాద్యాదితత్పరలై నాట్యా
దులచే ననేకవిధంబులఁదన్నుఁగొల్వినవైభవంబుఁగాంచి, చిత్రాద్వి
తుండువోలెఁగొంతదడవుండె. 92

క. ఇదియేమి యెట్టిపుణ్యం । బొదవె నపుణ్యనకు నాకు నురుషర్క
తికిన్ । ముదమున హరిపదమునుగను । సదమలపుణ్యంబు నా
కెసంగదుగాడే. 93

మ. అని తర్కించుచు మర్కటాకృతిఁ బరిత్యాగంబుగావించి ని
ల్చిన యాతండు విమానరాజమెదుటన్ జెన్నార సాశ్చర్యఁజై
కనుచుండన్ వినయాసతిన్ హరిభటుల్ గావించి పాణిద్యయం
బును జోడించి మనోహరోక్తి నివహంబుంబల్కిరీతిగన్ 94

గీ. ప్రాకటవిమానమెక్కి గోలోకమునకు । వేగ దయచేయుమయ్య
యో విభునతంస । తనరఁబురుషోత్తమునిసన్నిధినివసించు । గొప్ప
పుణ్యమునుంచేసికొంటివీవు. 95

వ. అనిన నా దివ్యరూపుండెట్లనియె. 96

మ. ధరణీరేణుగణంబులెన్నిగలవో తారాచయంబెంతయో
మఱియున్ వర్షజఘరలెన్నిగలవో మత్సాపకర్కంబులా
కరణిన్ తెక్కకు నెక్కువై కలవు భోగ్యంబుల్ చిరం, చిట్టి నా
కురులోకంబెలుగల్గెనో? యథుచయంబుత్సన్నమెట్లయ్యెనో? 97

వ. మఱియు నీ దివ్యదేహంబును దివ్యభోగంబులు నవితర్కి
తంబులెట్లుసంపాదించె దీనికిం గారణమేదే నత్యుగంబుండవలయుఁ
దెలియవలతుంజెప్పరేయని హరిభటులనడిగిన వారల్లిట్లనిరి. 98

శా. ఓహో శ్రీపురుషోత్తమప్రథితమాసోదగ్రపుణ్యంబు ను
 యోహోమృతతత్రవారకము సాపూర్ణాఘహతరంబు
 న్మాహాత్మ్యంబు నెఱుంగఁబాలవొకొ? యామాసంబునన్ నీవుసం
 దేహుబేది తపంబుఁజేసితివి సత్త్వరంబుఁబెల్లగకొ. 99

న. అదియెట్లనిన నో మహారాజవరా! 100

సీ. వారదేహంబుబూనియుండుటజేసియీవొనర్చినతపంబెఱుంగవైతి
 వాస్యోగముచేనాహారమునతంబదిసీకుసంప్రాప్తమయ్యెఁబెలుచ
 శాఖామృగీనుచాంచల్యంబునంగుహాఘలములుద్రొంచిభూభాగమందు
 బడవైచితివివా నిబహుళంబులుమెక్కితనివిగదిరిమహావనమునందు
 గీ. మాంసకడుఁఖమున లేశమాత్రమైచ | నుదకపానంబుసేయక యుం
 టేవు | మహితపురుషోత్తమాభిఖ్య మాసమానుఁ | దెలియకుండి
 యుఁ దగవిల్లునలిపి తథివ. 101

సీ. ఫలపాతముఁజేసికరులకునుపకారముడుగకరచియింపఁబడినదయ్యె
 శీతవాతాశపక్షీణబాధలు చరియించుచు వనిసహియింపఁ బడియె
 మహానీయమృగతీర్థమృగంబునందైనుప్రౌఢ్యలుతప్పుకమునుఁగఁబడియె
 గావునన్నానజఘనతరపుణ్యంబు పురుషోత్తమాంతరంబుఁఘటించె
 గీ. ఇటులనామహావీరచేసినవైచియ | కాచరించితి పురుషోత్తమాఖ్య
 మాస | మాదు నుత్తమతపమును వ్యాజమునను | సలిపినను నీకు
 సౌతయు ఫలదమయ్యె. 102

న. శ్రీపురుషోత్తమమాసమందలి యుత్తమంబగు సూహా
 త్మ్యంబునెఱింగి శ్రద్ధతో విధిప్రకారంబు కర్మబాచరించినవాని
 భాగ్యంబింక నేమనివర్ణింతుము? మఱియు నోమహానుభావా! నీవొన
 రించినయంత,స్వాధ్యంబయినను నాచరింప నెవ్వండు సమర్థుండు? 103

చ. ఒకరిచిరేనొకొడు పురుషోత్తమమాసమునం దుపాస; మ
 ప్పనిమెయి సర్వపాపములుఁ బాయును తత్సద్భక్తంబు వేదాంకం
 డును హరితుష్టిఁగూర్చు; కడుంగడుఘమ్యలు తద్వారంబు నే
 మనుజులొనర్చుచుండురు ప్రమాదములేక సముక్తపద్ధతికొ. 104

చ. మఱిమఱిభూతలంబుపయి మానవకోటికిఁ బుణ్యభారతా
జరమునఁబుట్టు దుర్లభము; చేకురినప్పుడయందు జన్మ మీ
యురుకలుషాపహంబుఁ బురుషోత్తమమాసముసేవసల్పు వా
రఱిముఱిపుణ్యనంతులునునూ! మఱివారి భవం బెధన్యమున్. 105

గీ. మానసియము పురుషోత్తమబెవరికి | స్నానదానజపాదులు సలు
పుచుండ | నరుగు నవ్వారునుభగు లత్యంతపుణ్యు; | లందుదురు
వారు గోలోకమందు ముదము. 106

క. పితృకార్యులుదానము | లతులతపస్సానములునునాదిగలవి స
న్నతపురుషోత్తమమందున్ | కృతమైనంగోటిగుణములిదినిజమనఘా

గీ. అరుగుదేరఁగఁబురుషోత్తమాఖ్య;మందు|స్నానదానవివర్జితజనుఁడు
ఖలుఁడు | శతుఁడుధర్మధ్వజుఁడు విస్తారపాపి | ధిక్కృతికిఁబాత్రుఁ
డెందు నాస్తికుఁడువాడె. 108

వ. మఱియు నారాయణుండిట్లనియె. 109

గీ. పుణ్యశీలసుశీలురు పాసఁగఁదనయ | దృష్టమును సన్నుతింప నా
దివ్యరూపుఁ | డెంతయేనియుఁ జకితుఁడై హృష్టుడగుచుఁ | బులక
జాలాంకితాంగుఁడై పాలించి పిదప. 110

మ. సతులన్ సన్నియుఁడిర్థదేవతలకు గ్రాలాంజరాభిఖ్యప
ర్వతమున్ మొక్కియుఁ గాననాధిపతులం బ్రార్థించి గుల్మోత్కర
వ్రతతిశ్రేణికిజోతలన్ సలిపి భవ్యజౌవిమానంబున
ర్హతమీరంగఁ బ్రదక్షిణించియతఁడం దారూఢుఁడైప్రీతితోన్ 111

సీ. మణిగణరచితకంకణరూపత్కారం బెసంగజామరములచ్చరలువిసర
మోదిల్లియమరులామోదంబుసంధిల్ల నల్లనల్లనవిరుల్ సల్లుచుండ

, గంధర్వకిన్నరుల్ ధుంధుంకిటాత్కారబంధురవాద్యశబ్దంబుగొలుప
దరహాసమునపురందరపురస్సరులుసాదరభావులైబరాబరులుసూప

గీ. గోపగోపీగవాదిసప్రాపకంబు | రాసమండలయుతముజరామరణవి
వర్జితముపునరావృత్తివారకంబు | యోగిదుర్లభగోలోకమేగెనతఁడు

చ. కృపణుఁడుచిత్రశర్మఁడతికిల్బిషకర్మఁడు దంభవృత్తిచే
నుపమవచింపరాని పురుషోత్తమసేవన మాచరించినన్

గపిశనుపుంధ్యజించి హరిఁ గంజమనోహరనేత్రుఁగూడి తా
నపరిమిత ప్రమోద మనయంబునుజెందె మునీంద్రసత్తమా 113
క. అమితాశ్చర్యదమిదియని । యమరులుతమలోనమిగుల యచ్చెరు
పడుచున్ । దమతమ నెలవులకేగిరి । సమధికపురుషోత్తమ ప్రశంస
సలుపుచున్. 114

వ. అనిన నారాయణునకు నారదుండిట్లనియె. 115

క. దివసాదిమభాగంబునఁ । దవిలినయాహ్నికమునీవుతగదెప్పితి త
ద్దివసాపరభాగీయం । బప్రదానినిదెల్పుమిప్పుడఖిలాభిజ్ఞా 116
గీ. కడఁగగృహమేఘులకునుపకారమొదవఁబలుకఁగదవయ్యయోవద
ద్వరమహాత్మ । తిరుగుచుండ్రుగదాభవాదృశులనయము ।లోకము
ల కుపకారంబుపేడఁజేయ. 117

వ. అనిన శ్రీనారాయణుని యిట్లనియె. 118

—(శ్రీనారాయణుని నారదునకు దివసాపరభాగీయవిధిని దెల్పుట)—

క. పాత్రకాలికకర్మము । లాతతవిధిఁబూర్తిసేసి యవియగుపిదపన్
బ్రీతినిమాధ్యాహ్నికసం । ధ్యాతిలతర్పణములనఘతగజేయనగన్
క. సురలుమనుష్యులుపశువి । స్మరము లురగములు పిశాచసిద్ధులు
యక్షౌ । సురులుంబ్రేతములన్నా । తురులగు నందఱకునొసగుదు
నశనమిచటన్ 120

వ. అని పిదపఁ బంచమహాయజ్ఞంబులొనరింపవలయు నవ్వల
భూతబలినొనరింపవలయు, నిట్లువచించి కాకంబునకును శునకంబున
కును బలినొసంగి మఱియువేరుగా భూతంబులకుబలినొసంగి యా
చమించి 121

క. గోదోహకాలమతిథిన్ । మోదంబున ద్వారదేశమునవేచియు భా
గ్యోదయముచేతవచ్చిన । చోదైవమటంచు నతనిశుద్ధమనమున్
క. పలుకులచేసత్కారము । తొలుతంబొనరించి భక్తితోడసపర్యన్
సలిపిరుచిరాన్నపాన । మ్ములనుయధాశక్తిన్సంగబోలుమునీంద్రా.

గీ. ఆత్మ కేహంతరాకల్పితాన్నమందుఁ | గొంత వ్యంజనములతోడఁ
గూర్చిసవిధి | భీతువగు బ్రహ్మచారికిఁబ్రీతియొదవ | నప్పనముసే
యఁగాదగునార్యవినుత. 124

గీ. యతియునుబ్రహ్మచారి పక్వాన్నవిభులు | అన్నమునువాడిడక
యే తిన్నవాఁడు! సముచితంబుగఁజాండ్రాచరణముచెరింపఁవలయు
నటు గామిపాపంబు తొలఁగకూడు. 125

చ. సలిలము పూజ్యుడైన యతిచంద్రకరంబుననుచి భైక్షు
వ్వలఁగఁడుభక్తితోడనిడి వారి నచతరమిచ్చిరేని త
త్సలిలము సాగరోపమము తద్ధునభైక్షుము మేరుతుల్యమై
పొలిచి సమస్త పాపములఁ బోకడవెట్టెడి మానిసత్తమా. 126

గీ. సమధికంబగుశ్రద్ధతో సత్కరించి భిక్షువునకన్న మొసఁగినఁ బ్రీతి
తోడ | గోప్రదానసమంబగుగొప్పపుణ్య | మనివచించెను భగ
వంతుఁడగు యముఁడు. 127

గీ. సుప్రశస్త మువిపులహా శుద్ధపాత్ర | ముదుమకానంబుతోడ గర్వణ
ములేక! ప్రాప్తిఖంబుగఁ గూర్చుడి స్వస్థచిత్త | మునను గృహ
మేధిభోజనం బానరుపఁదగు 128

వ. స్వాసనంబును నిజభోజనంబును నేకవస్తువైభజియింపం
జెల్లదు స్వయముగ నాసనంబునధిరోహించి స్వస్థచిత్తుడై భుజి
యింపవలయు. 129

క. ఆయతమై విలసిల్లు స్వ | కీయంబగు కాంస్యపాత్రకేవలమొకఁడే
పాయకకుడుచునెవండత | డాయుఃప్రజ్ఞాయశోబ లామలనందున్

వ. “సత్యంత్యరైన”యను మంత్రంబుచే హస్తమున జలంబు
గ్రహించి పరిషేచనమాచరించి సఘృతంబును వ్యంజనాన్వితంబునగు
నన్నంబుభుజింపవలయు భోజనంబునుండి యించుకయన్నాగ్ర్యంబు
గ్రహించి “భూపతయేనమః” యనియు, “భువనపతయేనమః” యని
యు, “బూతానాం పతయేనమః” అనియు, నుచ్చరించుచుబలియొసం
గి పిదప ధర్మనికొఱకును చిత్రగుప్తునికొఱకును బలినొసంగవలయు
పిదప శనితిసాసోపహతాత్మలై యెరునెట వరింతు రట్టిభూతములు

తృప్తిఁజెంద యథాసుఖంబుగ నక్షయ్యంబగునిది యగుఁగాకయని యుచ్చరింపవలయు. సకలభూతంబులకుఁబలి నొసంగవలయు. తదనంత రంబు ప్రాణంబుకొఱకు నపాచంబుకొఱకువ్యానంబుగొఱకు నుదానం బుకొఱకు సమానంబుకొరకుఁ బూర్వంబున బ్రణవంబుచ్చరించుచు స్వాహంతంబుగ ఘృతస్సృతంబగు నన్నంబు వైదుపర్యాయంబులు దం తదంశితంబు గానితెరంగునజన్వచ్ఛేగ్రసియింపవలయు,పిదప దద్గతమన స్కుంఁడైతొలుత మధురంబుననడుమ లవణామ్లంబులును దరువాతఁ గటుతిక్తంబులును భుజియింపవలయు.

131

క తొలుతంబురుహండుద్రవంబులగుపథార్థములు,కఠినములునడుమ, ద్రవం । బలుమరలఁ నుదచుదినిన్ । బలమారోగ్యంబు విడువఁ బడవుమునీంద్రా.

132

క. ఎనిమిదిగ్రాసంబులుయతి వనవాసీపదాఱుశివగవలయు;గృహస్థుల్ గొనదగుముప్పదికొడిటి । ననఘావన్దలుభు పనగు నమితముగన్ గీ. చెల్లదుతినంగ శాస్త్రదూషితములైన; । భక్త్యుభోజ్యాదులను ద్వీజ ప్రతతి యెపుడు । నొప్పునుభుజింప సుష్కపర్యుపితమైన! యట్టి యాహారమనిచెప్పి శార్యజనులు.

134

గీ. సాయమీశ్వర! ఘృతపాయసరు లుదక్కు । సర్వవస్తువులను సశేష ముగఁదిసగ । నగునుదచ్చేషమును భోజనాంతమందు । నుంచి యగ్రాంగుల విధియుక్తమునను

135

వ. అనంతరంబు జలపూర్ణాంజలియై యంగునర్థంబుగ్రోలి యగ్రాంగులస్థి తశేషంబగు నాజలిజలంబు భూమియందొసంగి శేషం బునయ్యెడన (కారవేషాయనిలయే వద్దామ్బుదనివాసినా మర్ధినా ముదకందత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతు) అనుమంత్రంబుఁ బఠించుచు బుధుండు నిషేచనము సేయవలయు నట్లుకాదేని విపుల్రమపాపంబు నందిప్రాయశ్చిత్తంబున శుద్ధుండగు అహ్మత్రంబుచే నిషేచనమాచరించిపిదప దంతవిశోధనంబాచరించి యించుక యార్ద్రపాణిచే నాత్రో త్సరణంబొనర్చి యాచమించి పిదపలేది బహిష్ఠితుడై సమాహిత త్వంబున మృత్తికచేతను శుదజలంబుచేతను ముఖహస్తంబులం గడిగి

కొని పోడశగంఢాపంబులూచరించి శుద్ధుండై సుఖంబుగఁ గూర్చుండి
గీ. మునివరునగన్యుఁ గుంభకర్ణుని శని బడ | బానలము భీమసేను నీ
యైదుగురను | బ్రార్థనమొనర్తు నాహారపరిణతికయి | యనుచుఁ
గరముననిమిరికోనగు, నుదరము. 137

క. ఆతాపినిజంపివెసన్ | వాతాపినిగూల్చినట్టి పావనుడభిం
బ్రీతింగ్రోలినఘనవిఖ్యాతుడగన్యుడువసన్యుడయ్యెడునాకున్
వ. అనితలంచి. 139

గీ. పిదపశ్రీకృష్ణదేవుని పదములుమది | యందుస్మరియించి యాచాం
తినాచరించి | సలిపి తాంబూలచర్యణంబెలమిమిరఁగిగృష్ణమయ
బ్రహ్మమును విచారించవలయు. 140

వ. పిదప సచ్చాస్త్రాది వినోదముచే సన్మార్గాద్యవిరోధం
బుగ సద్బుద్ధితో సన్యాసవిద్యాశ్రవణంబు నాచరింపవలయు వృత్తి
హీనుండైనను తప్పక యేకముహూర్తంబైన స్వస్థమానసుండై
యట్లు చేయవలయు. 141

మ. వినిధర్మంబుల గుర్రెఱుంగు వినియేషిషున్ సమస్తాఘముల్
విని మోహంబును బాయబాలు వినియేవిజ్ఞానమున్ గాంచెడిన్
వినుటన్ నీచజనుండు నైతిమువెసన్ శ్రేష్ఠుండగున్ శాస్త్రమున్
వినకున్నందగశ్రేష్ఠుండైన జనుడున్ నీచత్వముంజెందెడిన్. 142
వ. అనంతరంబు. 143

క. ఇలువెడలి వెలుపలికిన! వ్వలనరిగి యొకర్పవలయువ్యవహారంబున్
తలంచుచు శ్రీకృష్ణుని హృదయజంబున సర్వకార్య సంసిద్ధికరున్.

చ. ఇనుడపరాధికూటమున కేగినయంతఁ దరంగిణీతటం
బునకయినన్ స్వకీయగృహభూమికినైననుజేరి పాదసే
చనమొనరించి శుద్ధుడయి శాంతహృదంతరమెప్పు సాయసం
ధ్యను నెఱవేర్చగావలయుఁ దప్పకభూసురవర్మకడాదటన్. 145

మ. అమరవ్రాతసమర్చితాంఘ్రియుగ! సాయంసంధ్యనేబ్రాహ్మణా
ధముఁడెంతేనిబ్రమాదియెసలుపఁజొతధ్వంబుగాగోవధీ

ఘముసీలోకమునందుఁగాంచి యతఁడాకాయంబునుంబాసి య
య్యమలోకంబునఁజెందు రారవసమాఖ్యంబగుదు దుర్యోతనఁ
గీ. సుకటంబుననో కాక, సరణియందో । కాలలోపంబొకప్పుడుకలిగె
నేని । ఆనిశీధముసాయసంధ్యచుద్విజౌండు । సేయఁగాదగుఁద్యజియిం
పఁజెల్లదెందు. 147

క. కనిశోద్ధమిగులనేదివిజ । జనవర్యుండొగిత్రికాలసంధ్యోపాస్తింబొన
రుచునాతనితేజము । దనరుఘృతమ్ముననుషర్బుధజ్వాలగతిఁ. 148

వ. సాదిత్యయునర్థాస్తమితభాస్కరయునగునట్లు సాయంసంధ్య
నాచరింపవలయు ప్రాణాయామంబాచరించియబ్రేవతాంచితమంత్రంబు
చేత సుప్రోక్షించి సాయంకాలమున “నగ్నిశ్చమా” యనుమంత్రంబు
చేతఁబ్రాతఃకాలమున “సూర్యశ్చమామన్యశ్చ” యను మంత్రంబు
చేత నుదకంబుఁబుచ్చుకొనవలయుపిదపఁబ్రత్యజ్ముఖోపవిష్టండునువా
గ్యతుండును సుసమాహితుండునునై జపమాలధరించి నక్షత్రోదయ
పర్యంతంబు, తస్సగావ్యాహృతియుశంబుగాగాయత్రీజపంబాచరింపవల
యువారు బలచేనాయాదిత్యుని యుపస్థానమొకర్చిప్రదక్షిణించుచుది
క్కులకునమస్కరించిదిక్షతులనువేరువేరుగనమస్కరించియివ్వధంబుగ
బళ్ళిమసంధ్యనుపాసించియగ్నియందుహోమంబుఁగావించిభృత్యపరివృ
తుండైయనతితృప్తిగ భుజింపవలయుభుజింపనియాతండునుసాయంకాల
ప్రాతఃకాలములయందు వైశ్వదేవబలికర్మముల నాచరింపవలయుఅట్లు
సేయఁడేని కిల్బిషియగు సాయంబుభుజించినపిదప గృహస్థుండు కృత
పాదాదిశౌచండ్లె యుపధానసమన్వితంబైమృదులంబగు శయ్యనొంద
వలయు.

గీ. తనగృహంబునదూరుపు; దక్షిణాశ । శ్వశురమందిరమునఁ బ్రవాస
మునబళ్ళి, మాశ తలయంపిగనుతెండనగు,బరుండ । దగ దుదబ్బ
స్తకీముగనే స్థానమందు. 150

క. తలఁచిమనంబునసుఖశా । యులబుధుల; జపించి రాత్రిసూక్తంబు;
నమ ! స్ఫులనొనరిచివిష్ణువునకు; నెలకొనఁగనమాధి, నిశఁనునిద్రిం
పఁదగుఁ. 151

క. కలశజమునిమాశ్చర్యఁడు బలవన్ముచికుందరాజవరుఁడుకపిలుఁడు
కలుషహరుఁడాస్తీకుం । డెలమినిసుఖశాయులగుమరీయైమపురుఁ

గీ. పూర్ణకుంభంబుమాంగల్యమునుశిరఃప్ర । దేశమందుననుంచినైదిక
ములైన । గరుడమంత్రాబులచురక్షగాంచినిపస్థితరంబగుమదిని
నిద్రింపవలయు. 153

క. వ్రతమూనిపర్వదినవ । ర్జితముగగృహమేధిజనుఁడుత్రిదశమసీంద్రా
ముతుకాలాభిగమనముఁ । జతురతనొనరింపవలయుస్వకశత్రురక్షి

వ. శ్రద్ధోపపత్తిమంబు లీరెడను వేదాభ్యాసంబునంగడు
పవలయుఁ బిదపనూమద్యయంబు శయనించినవాఁడు బ్రహ్మాత్వంబు
నొంద సమర్థుఁడగు, నారదముసీంద్రా! గృహస్థాశ్రమలక్షణంబగు
సీక్యత్యజాతంబుతయు నశేషంబుగాఁ బ్రతిదినుంబున గృహస్థుండులెస్స
గాఁ జేయవలయు. 155

గీ. సత్యవచనంబహింసయు సర్వభూత । దయయుశమము యథాశక్తి
దానములును । దేవగురుత్థిరసేననాదికము గృహికి । ధర్మమని
చెప్పఁబడియె శాస్త్రంబునందు. 156

క. పరదారపరాజ్ఞుభుతయు । తరుణీపరిక్షణం బదత్తాదానో
పరమణము, మధుప్రమాంసము । పరివక్షించుటయు, గృహికి పర
ధర్మమగుఁ. 157

వ. ఈయైమవిధంబులైన ధర్మంబు బహుశాఖంబై సుఖోద
యంబుగావించు దేహపరములగు దేహులచే దేహసంభవంబాచరింప
వలయు. 158

చ. అనుపమసర్వవేదములయం దుదితంబగు సచ్చరిత్రముఁ
ఘనగృహమేధిధర్మమనఁ గ్రాలినదాని జగద్ధితంబుగా
వినిచితి నీకునారద! సవిస్తృతిచే, వచించినట్లుగా
నొనరిచినట్టివారలకు నుత్తమచిత్త విశుద్ధియేర్పడుఁ 159

వ. నారదుండ్లిట్లనియె. 160

క. స్తుతియించితితోలుతపతి । వ్రతయగునారినితదీయవరలక్షణముల్.
వితముగ నాకునిపు డం । చితచరితతపోనిధి వచింపుముకరుణఁ.

వ. సహాయాశ్వాసము.

162

క. సారదమునదోదితుడై | నారాయణమహానివరుడు సారహితహా
తీరునబలికె నశేష ము | దారకృపంగని పతివ్రతాచరిత్రబు.

వ. అనిన సారాయణమహర్షి సారదుంగని యత్తమంబగు
సతులవ్రతంబుఁ జెప్పదవెనుమని యిట్లనియె.

164

—(సారాయణర్షి సారదునకుఁ బతివ్రతాధర్మంబులు చెప్పట.)—

మ. తననాథుండు కురూపియైనను గువృత్త వ్యాపకుడైనగో
ధనుడైన బహునిర్ధనుడయిన మద్యవ్రగచేతుడుడై
ననువృద్ధుండయిన గదర్యుడయిన జాతుర్యశూన్యాత్ముడై
ననుగాంధుడయిన మహాకీలేవుడైన బూజ్యుడౌ, సాధ్వీక

క. లలనాలంపటుడైన బెలుచ బహురోగజాల పీడితుడైన
జలచిత్తుడైననువిదలు గొలువదగుదైవతముగఁగొనకొనిభర్త

గీ. అంధుడైననుబధిరుడైన మూకుఁ | డైనగాతరుడైనచాత్ము
డైన హేయుడనియెంచ కెపుడు వాక్కాయకర్మ మలను మగ
నిని సేవింపవలయుబోలతి.

1.67

వ. మఱియు భర్తకువిషమంబొకప్పుడునువనితయొనర్పజనమ.

క. బాలయు యువతియు వృద్ధయు | లోలాక్షియొనర్పరాదు లోలుప
మతితో శాలి స్వతంత్రతనునె | క్కాలంబునఁగూడనొక్కకార్యం
బయిన.

169

శా. కామకోధములంద్యజించి దురహంకారంబువర్జించి యు
త్రేమభర్త మనోభిరంజనముఁ గావింపదగు సాధ్వీక

గామాసక్తి బంధుసూచి ప్రియవాక్యంబుల ప్రసంగించిన
రామారత్నముమానసంబున వికారంబందరాదింతయు

170

చ. జలరుహలోచన జనులసందడి నన్యఁడుసంస్మృతిచిన
గలువతనందబోకతమకంబునఁజిత్తమునందు; నేనతీ

తిలకమెసంగు; నాసుదతి స్త్రీలతనూరుహసంఖ్యయెంతగా
నలరెడినన్ని వేలసమలండునఁజెందును నాకసౌఖ్యము

171

- క. ధనకనకంబులనిచ్చెద | ననితద్దయు నాశయిడిన నన్యపురుషుని¹
 మనమునవాక్కునకర్చెం | బుననొల్లనితరుణిలోక భూషణయనఘా
 మ. మదమాతంగమనోజ్ఞయాన! వినుమీ మద్వాక్యముల్ బాహుద
 ర్పదశక్ నిర్దరులం జయించితిని నారాజ్యంబుగీజ్యంబు నీ
 పదరాజీవములందునుంతు ననుచుం బ్రార్థించినన్ దైత్యుఁ; డే
 సుదతీరత్నము ధిక్కరించు; నదియే సుమ్మీ మహాసాధ్వినాన్.
- ఉ. చోరుని తీరుదోపఁ గొనుచుంజని నిష్కృటమందునుంచి నా
 కోరికీదీర్పకున్న నినుఁగూరలువండుదు నారలొల్తునం
 చాఱిడిబల్కినం దలక కన్యజనుం ద్యజించి భర్తపైఁ
 గూరిమినిందు సుందరి నకుంతితసాధ్విన నెంచగాఁ దగున్. 174
- మ. ననుఁబ్రేమింపవయేని పల్వురుగనన్ నానాప్రకారంబులన్
 నినుఁగూరించెద వల్వలొల్చెదనుగానీ. వీడఁగాఁబోవనం
 చని బన్నంబుల నెన్ని వెట్టినను జిత్తాజ్ఞుబునన్యాప్తం
 బునుగానీక పతివ్రతామః విభుంబూజించు నాసక్తితో. 175
- క. చనవునఁబరపురుషుఁడుచూ. చినఁజూడకనవ్వినన్ హసింపకభాషిం
 చిన భాషింపక వాంఛిం! చినఁగోరనిసాధ్విన సాధుశీల జగమునన్
- గీ. రూపయావనసంపన్న రుచిరస్మత్తగీతవాద్యప్రణీయకానాతిసాధ్విన
 స్వానురూపనరుంజూచినపుడుచిత్త మందువికృతిని లేశంబునందబోదు
- మ. తరుణుడైన సురూపుడైన బహువిద్యావంతుడైనన్ ధనా
 కరుడైనన్ వరకామినీజనమనః కంజాతపుంజప్రభా
 కరుడైనన్ బరపూరుషున్ బ్రియమునంగామింప కేనాతిదా
 వఱలుం దత్సతిసే మహాసతిగ సంవర్ణింపఁగానొప్పెడిన్. 178
- క. మానవుడైనను దేవుం | డైనను గంధర్వుడైన నతివల కన్యం
 డైన పురుషుండుప్రియుఁడుగ | నేనాఁడుచుజెల్లదయ్యయిద్ధచరిత్రా
 సీ. ప్రాణవల్లభునకుబత్ని యేసమయంబునందు నప్రియముసేయజ్గరాదు
 పరదేశమునకాతడరుగంగఁదనుమండనంబీగిమలినాంబరంబుచాల్చి
 భుజియింపనాతండుభోజనంబొనరించి దుఃఖింపనాతండుదుఃఖమంది
 ముదితుడైనయతండుముదితగావర్తించిసుపుడైననతండుసుప్తిగాంచి

గీ. మొదలనాతనికంటెను నిమరలేచి పంచతనుజెందనాతండువహ్నిఁ
జొచ్చి ' చిత్తమందుననితరు వాంఛింపకుండు । నతివఁదెలియంగ
దగుఁబతివ్రతయనంగ. 180

వ. మఱియు సత్తమామలయందును బత్తిగలదై భర్తను
మిగుల భక్తి సేవించుచు ధర్మకార్యములయందును సర్థకార్యంబుల
యందును గృహోపస్కరసంస్కారమందును బ్రతిదినంబు నాసక్తయై
యుండవలయు, 181

క. వనముననుండియొక్కేత్రిం । బుననుండియొ యన్యగ్రామముననుండి
యొ వ । చ్చిన విభుడు; లేచియాసన । మునజలమున సతనిమదికి
ముదమిడవలయున్. 182

చ. కలకలలాడుమోమున సుఖంబుగఁ గాలమునందు భోజనా
దులనిడి భుక్తవద్విభునితో నహితంబులనాడజెల్ల ది
మ్ముల శయనాసనంబులను భోజనదానములను సత్కృతి
బలుకులయందు, నెప్పురిగ భార్యవసింపఁదగున్ గృహంబున్.

ఉ. భర్త గృహవ్యయంబుసలుపందనకిచ్చినఁ విత్తమందు సు
పూర్తిగ వేశ్యకృత్యములు వుచ్చి మిగుల్పగఁజెల్లు, ద్యాగని
ర్వర్తనమాచరింపగఁ గరంబునబెట్టినయర్థమందు లో
భార్తిమిగుల్పరాదు లవమైనను మానిని మానిసత్తమా. 184

వ. మఱియు విభునియానతింగొనక స్వబంధువులకేని ధనం
బాసంగంజనదు. 185

క. ఇతరాలాపంబులు, సం । హతతోషంబితరజనుల వ్యాపారకథా
ప్రతీతులు సతిహాసంబులు । నతిరోషమువిడువజెల్లునంగనలెల్లన్

క. ఎయ్యది భర్త భుజింపఁడెయ్యది నాధుడుగ్రోలఁడెయ్యదిపూయం
డెయ్యదియాఘా, శింపం! డెయ్యదిసర్వబువిడువఁగుపడతులకున్

క. తైలాభ్యంగము స్నానము । హాళిఁదనూద్వర్తక్రియయు నుదియ
ముదం । తాళిపరిశోధనంబును । స్త్రీలొనరింపంగదగుఁ బతిముదం
బందన్. 188

గీ. ధూనినులకార్తవముప్రతిమాసమందుఁ | ద్రేతముడల్లగనది తట
స్థించెఁగానఁ | దత్సమయమందు సతిధిసత్రయముభిడిచి | శేక్ష్మకృ
త్యంబునందుఁ బవిత్రయగును. 189

గీ. ప్రథమదినమునఁ జాండాలవనితయగును | బ్రహ్మఘాతినీ రెండవ
వాసరమున | రజకిమూడవశాఙ్గం ఘరాళగమన | శాలవదినంబు
నా శుద్ధురాలు మాని. 190

ఉ. స్నానము శౌచగానహసనంబులు రోదనయానకర్మముల్
మానసవాచికంబులును మైధునముల్ ఛరితేవదేవతా
నూనసమర్చనంబులును ద్యూతదివాస్వపనంబు లార్య వ
ర్గానతిదంతథావనములార్తవదూషిత వీడఁగాడగుకా. 191

వ. మతియు నభ్యంజనాదికృత్యంబులు సేయందగదు. 192

సీ. జలజనేత్రను రజస్వలనుముట్టంగరాదన్నాతిలోమాటలాడఁజనదు
మూడురాత్రులునక్కమును జూపరాదాపె వినిపింపఁగారాదు
తనపలుకలు! ఇట్లుదినత్రయంబేగించి ముట్టత నాలవదినము స్నా
నంబుసేసి | యితరపూరుషవక్త్రమీక్షింపకెలమి భాస్కరుఁజూచి
బ్రహ్మకూర్చంబుఁగ్రోలి.

గీ. ఆత్మసృద్ధికిఁబంచ గవ్యంబుక్షీర | మైననుం బుచ్చికొనఁడుగునయ్య
యివును | చెప్పినవిధంబాకింతయుఁ దప్పకుండ | నాచర్మపంగవల
యు నబ్జాఘాతాఙ్గి. 193

వ. గర్భిణిగనుండేనేని నారీతిలకంబప్పుడు 194

ఉ. లాటసమై నిరంతరమలంకృతులకా విరచించికోందుఁ జూ
లాలుపగిసన్ననక్తమున నాత్మవిభుప్రియకార్యురక్తయై
పాలిత శైశ్వర్యమున వాన్మనఃపూర్వముం బొసర్చుచు
గాలముహూంబుగాఁగడఁగుగాపలముకా నిజరక్షయేర్పడక 195

వ. మతియు గుర్విణి. 196

చ. ములటలులోమగఁగలుగు కుత్తితల్లంగది మాటలాడఁగా
వలవదు, శూర్పవాతపరివర్జనముకాబోనరింపఁగావలెకా

- దలరి మృతార్థకాదులను తాఁగరా దితరాన్న భుక్తియుఁ
సలుషవగరాదు తాద్రకధనంబునుమింటయుఁ గూడదింతయుఁ 197
- మ. వనటంగుందగరాదు గుద్విణులు భీభత్సంబులీక్షింపగా
జూ శుక్ల్యుష్ణమజీర్ణ దాయకము విస్తారంబునాహారముం
దినరాదిట్లువసింపిన సతి, సుతుఁ దేదీప్యమానుఁ శుభం
గను లేదేనియు గర్భపాత మొదవుఁ గాదేని స్తంభించెడిఁ 198
- మ. ఇయ్యవి గర్భిణీధర్మంబులు. 199
- గీ. స్వీయసద్గుణములకన్న భిన్నమైన | గుణములుగలట్టిసవత్తిపైగోణగ
జనదు | ఈర్ష్యపుట్టిన మచ్చరంబెంతయున్న | సవతులకునప్రియము
పరస్పరముతగదు. 200
- చ. పరగుణనామకీర్తనము భామయైనర్పకభర్త కెప్పుడుఁ
బరిసరమందునుండఁదగు, వర్తిలనొప్పుదు దూరమందునఁ
ధరణి నిష్ణాఁగాఁదగు నతండువచించినయేనిముంగల్,
హరిదవలోకనంబు నితరాస్య విలోకనమొప్పుదెప్పుడుఁ 201
- సీ. త్రాణనాథునివక్త్రపంకజంబునువిలాసినియైలతాంగివీక్షింపవలయు
శ్రీవణింపఁగాఁదగు సాదరంబునను దత్కథ్యమానములైన కథల
జెప్పుడు | అతండుభాషించునప్పుడుమధ్యతాభాషింపరాదన్యభాష
ణములు | పిలిచినంత నెఱాగుసలుపకాసక్తయై తరలఁగాఁదగు రతి
స్థానమువశు
- గీ. అతండుగావమునొనరింపఁగుతుకమూని | వినఁదగునతనిచెంతసోద్యే
గముగను | వ్యగ్రచిత్తతవర్తించుట నుచితంబు | కలహమెన్నడు
నతనితోసలుపరాదు. 202
- సీ. కోపంబుచే భర్త కొట్టినం దిట్టినఁ బెదరించినంగాని బినరుహాక్షి
కంతమందతని నగ్గలికంబు చెన్నారధరియింపగాఁదగు పెరపుదక్కి
ఎలుగెత్తికన్నీళ్లుకులొకరోదనమొనర్పఁగఁజెల్లదాక్రోశపడగరాదు
తన-ముల్ ఇడిచి పలాయనమొనర్చగరాదు పొరుగువారల కెల్లయె
ఱుకపడగ;

గీ. ఉత్సవాదులయందు బంధూత్కరము గృ | హంబులకుఁబిల్వ నా
 ఘని యనుమతిగాని | యరిగి యధ్యక్షరక్షితయై; చిరము వ |
 సింపకచ్చట యింటికిఁ జేరవలయు. 203

చ. మగడు ప్రయాణమానెడ నమంగళముల్ వచియించుచుఁ జనం
 దగదని యానవెట్టుచు నితాంతము రోదనమాచరించుచుఁ
 బొగులగఁరాదు నాతికి; విభుండురుగం బరదేశ; మెంతయుఁ
 సొగసులుమానిజీవితము చొప్పుడుమాత్రవసింపనొప్పెడికి. 204

గీ. అత్తమామలచెంగట సత్తమిల్ల | దగదుప్రతిదినమధిపువార్తలనర
 యఁగ | వలయు మాతలనంపగా వలయు సతని | కుశలవార్తలు
 దనకుఁ జేకూరుకొరకు. 205

క. పరదేశంబున నాధున | కరిగినకార్యంబు ఫలదమై శీఘ్రముగా
 మఱలియరుదేరనతడటి | ముటిప్రోషితకాంతదైవమునువేడదగుఁ
 వ. ఇంటికివచ్చినసతని మనంజెరింగి భక్తి సేవింపదగు. 207

సీ. అంగసంక్షాళనం బాచరింపమియును మలినవస్త్రంబున మెలఁగుట
 యును | తిలకాంజనంబులఁ దీర్చకుండుటయును వరగంధమాల్య
 వివర్జనమును | నఖరోమసంస్కరణము లేకయుండుట దశనమార్జన
 మును దప్పియుంట | అట్ట హాసక్రియ లన్యనర్మాలాపమన్యచేష్టా
 చింతలవిగలుగుట

గీ. యిచ్చవచ్చినగతిచరియించుటయును | దవిలిపరపూరుషాంగమర్దన
 ముసేత | సిబ్బితింబాసిటీకుమై నిబ్బరించి | యేకవస్త్రంబుతోజరి
 యించుటయును. 208

వ. కథితంబులగు నిత్యాదిదోషంబులు యోషితలకుఁబు
 దాయకంబులుగాన త్యాజ్యంబులు 209

చ. సతినిజవేశ్మకృత్యములు సల్పి, హరిద్రశరీరమందు సం
 గతముగఁజేసి, నీరమున తాళనముంబానరించి, మండనా
 నివృతవరగాల్చియై, కనుల విందొనరించుచు భర్తఖిల్పినఁ
 జతురతనంతికంబు విలసన్పుఖపంకజయైచనఁదగు 210

వ. మనోవాద్దేహసంయుతంబగు నిట్టివృత్తంబుచేనారీరత్నంబు
లుండవలయు. 211

చ. పిలిచినచోధవుం డవలఁ బెట్టినమస్తగృహస్థకృత్యముల్
తలఁగకయుండభక్తియు ముదంబునవేగమ యేగి, యేటికిఁ
బిలిచితిరీ రనుగ్రహము పెంపున నానతియిండువేగమే
సలిపెదమీదుపంపునని సాధ్వీవసింపఁగఁజెల్లుముండటన్ 212

వ. మఱియు ద్వారంబునఁ జిరకాలంబునిల్వంజనదు ద్వారంబు
నుపసేనింపఁజనదు నిజనాథుండు తనకుఁబ్రിയంబున నెద్దియేనిడిన నది
యన్యులకొసంగఁజనదు. 213

క. మిష్టాన్నఫలాదిభవోఽచ్ఛిష్టంబుమహాప్రసాదచిత్తమ్మునసం తుష్టిఁ
బతివ్రతయగుసతి | మృష్టంబనితినఁగఁదగుసుమీమునితిలకా 214

మ. పతికూర్పుండినయప్పుడున్ సుఖముగాఁబన్నుండియున్న ప్పడున్
మతినేదేనియు నూహసేయునపుడున్ మాటాడుచున్న ప్పడున్
దృతకార్యాతురుఁడైవసించినపుడున్ దీడ్చించిలేలెమ్మటం
చతివల్ పల్కఁగరా దొనర్పఁదగుఁదత్స్వంతానుకూలంబుగన్.

క. ఏకాకినియై యెన్నుం | డేకడకుంబోక చెల్లదింటికి, మఱియున్
గోకధరింపకదిసమొల | నేకాలము జలకమాడుటిది తగదనఘా.

క. మగనింద్యేషించెడి సతి | కి గుణంబులవెన్నియున్న గీర్తింపంగాఁ
దగదుపతివ్రతయనఁగా; | జగతిన్ దుర్యశమునట్టి జలజాక్షికున్.

గీ. ముసలమందు నులూఖిలమునశిలపము | యంత్రశిలయందు శాణం
బునందుశూర్ప | చాలనులయందు దేహశీఘ్రానమందు | శోధనుల
యందు సతులుగూర్చుండరాదు. 218

మ. తరుణీరత్నము పాపనాశముగఁ దీర్థస్నానముంగోర ను
ద్ధరభక్తింబతిపాదముల్ గడిగి తత్త్వోయంబుశీర్షంబునం
బరివృత్తింబికింపందగున్ మఱియు దద్యాపానముంజెల్లు శం
కరుకన్నన్ హరికన్న సాధ్వీకిమనఃకాంతుండుపూజ్యుండగున్. 219

క. వ్రతములును పవాసంబులు | పతియనుమతి లేక సలుపఁబడ్డాత్ములు, త
త్పతికాయుష్యముదొరఁగును | మృతయైనరకంబునంబ్రహ్మచారియౌ బే
లుచక.

220

మ. పనుపుంజేయక భర్త పైఁగినుకచేఁబ్రత్యుత్తరం బీయకుం
డిన యాకామిని గ్రామమందు శునియై నీ చస్థితింబుట్టి యీ
ల్గినదై వెండియునిర్జనాటవిస్మగాలీజన్మముం జెందుఁ గా
పున నారీమణి భర్త పైఁగినుక నెట్లుంబూనరాదంతయుక.

221

క. పరమంబగు నియమంబది | తరుణులకునొకం డుదాహృతము పతి
పదముల్ | నిరతంబుగఁబూజించియుఁ | దరువాత భుజింపవలయుఁ
దామరసాత్ముల్.

222

గీ. ఎవతె భర్తకునిడకయే యిష్టమిష్ట | వస్తువులమెక్కుచుండు కేవల
ముతాన | క్రూరమైనయులూకియై కొండగుహల | వృక్షకోటర
ములను వర్తించునాపె.

223

గీ. భర్తను పరిత్యజించి కేవలమునెవతె | కేరడంబుగఁదారహఃశ్చ
రిణియగు | నాచెడిపె గ్రామసూకరంబైన, లేక | పుట్టుఁ గను,
వల్లువిశ్వవిడ్చుజయగుచును.

224

గీ. పతిని నెవ్వతెహంకృతుల్ వరపిపలుకు | నట్టిభామినిమూకగా నవ
తరించు, | నెవతె సవతుల నెప్పుడునీనడించు | నాపెదుర్భగయ
య్యెడి నన్యజనిని.

225

గీ. కాంతునన్యుని నిజకాంతుకన్మొఱంగి | కాంచునేనాతి వలవంతఁ
బొందిపొంది | గతవదనగానొ యది యొంటికంటిదిగ్గనొ | రూప
హీనగనో పుట్టు నాపయిజని.

226

సీ. ప్రాణేశ్వరుడు వెలుపలినుండి చనుదేరఁగని సత్వరంబుగాజని జల
ములు | నాసనంబునొసంగి యాప్వాయనముఁగూర్చియేలాదికలిత
తాంబూలమొసంగి | యాలవట్టంబుకెంగేలఁగైకొని రణత్కరకంక
ణబులుమెఱయ విసరి | యంకపేళి పాదపంకజంబులుతడియము
లూని పురవాహనముకలిచి

గీ. ప్రియతరంబైన వాక్యసం చయముచేత | నేవనితసేయు భర్తృసం
సేవసంబు | నలసతీమణియే యపాంసులలయందు! బుణ్యసంపద
చే క్రగగణ్యయగును. 227

క. విభుఁడైదైవముతీర్థము! విభుఁడగురువరుడుహితుడువిభుఁడేవ్రతముఁ
విభుఁడే భర్తృముగావుచ | విభుసేవయెతగునుసతికి; వీడినకలముఁ.

క. వీవవిహీనశరీరము! కైవడిపలిహీనయైన కామినిన్నానం | బేవగఁ
జేసి; నశుచిత | దావిడగుసుమీ యనారతంబునుమానీ. 229

క. షీతిస్వామింగళముల! గతభవయగునాతిమిగులగే నమంగళయా
గతభవనిష్ఠించిరవా! ఛితసిద్ధియొకప్పుడేని చేకురదనఘా 230

గీ. మాతృదేవోభవయను నామ్నాయవిధిని | తల్లిదీవన యొక్కండు
దక్కప్రాజ్ఞఁ | షితరగతభర్తృకాశీస్సులేనివిడువ | నొప్పునెప్పుడు
నాశీవిహోపమముగ 231

ఉ. జీవసమేతుఁడైన; గతచేతనుఁడైన; మదీయభర్తృకుఁ
సేవలుసాహచర్యమునఁ జేసెదభక్తి నటంచుగన్యచేఁ
బావకసన్నిధిద్విజులు నల్కుఁగఁజేతురు పెండ్లియం దటుల్
గావునభర్తతోడఁబునఁగాదగు దేహముతోడనిడగఁ 232

న. ఇవిహితులన భక్తిచే సతులు పతికనుకూలంబుగ నెప్పు
డుండవలయు. 233

క. వ్యాలమునుబిలమునుండియువ్యాలగ్రాహలుండుతిగుచువడునడరంగ
కాలునినుండియుబిత్తిసలి | వాలాయంబుగనులాగిస్వర్గముజేర్చుఁ

క. సతినింగనిదూరంబున! గృతాంతభటులదరితమదుహృదయంబులయం
దతిదుష్కృతయుతుఁడైనఁ | బతితపతివిడిచితిలగిపారుదురనఘా

గీ. తనరెదనదేహమున నెన్ని తనురుహమ్ము! లన్నికోట్యయతుంబు లై
నట్టిసమలు | భర్తతోఁగూడఁగాంచును స్వర్గసుఖము | మహిత
యగుసాధ్వీ కడు రమమాణయగుచు. 236

క. గతశీలయగుచుంబుచ్చలి | వితతములగుపాపములకు వెనుదీయమిచే
బిత్తుకులముంబతికులముఁ | బతితుంబులఁ జేసియిహము పర మణి
పొగులుఁ. 28 237

గీ. తనదునాథునితోఁగూడఁదైవికముగ | ననుగమనమునుజేయకుండిన
వలంతి | శీలసంరక్షణంబునుజేసికొనంగ | వలయునటుగామితన
కథఃపతనమగును. 238

వ. మతియు నాపైవైగుణ్యంబునఁ బితయుఁబతియుస్వర్గంబునుండి
పతితులగుదురు. 238

గీ. భర్తగతియింపఁగబరికాబంధమొప్పు | దగదు,తాల్చిన భర్తృబం
ధమ్ముగల్గుఁ | గానమస్తకవపనంబు కార్యమెపుడు | విగతభర్తృక
యైనట్టివెలదికనఘు. 240

వ. ఎల్లప్పుడునేకాహారంబుననుండవలయు నిరుహారులుభుజిం
పజనదు. గతప్రియ పర్యంకశాయినియైనఁ బతిని పతితుంజేయుఁగావు
నఁబతిసౌఖ్యఘటనేచ్చచే భూమిపైఁబరుండవలయు. 241

గీ. పతివిహీనకునిజతనూద్వర్తనంబు | పౌసఁగఁదాంబూలభక్షణంబు
నుసుగంధి | వస్తుసంభోగములుసలుపంగఁదగదు | శ్వేతవస్త్రంబు
ధరియింపఁజెల్లువశాని. 242

గీ. భక్తితోడుతఁడత్సత్ప్రిప్రతిదినంబు | కుశతిలోదకములజతఁగూర్చిపతికి
నామగోత్రోదులను తర్పణంబుసేత | విహిత మాతనిపితృపితా
మహాల తోడ. 243

వ. ఇవ్విధంబులగు నియమంబులవర్తించిన భర్తృహీనయుఁ
బతివ్రతయగు. 244

మ. హితసంధాయకపుణ్యలోకమిడగా నేతాదృశంబైన దై
వతమే లోకమునందు నంగనలకున్ వర్తింపగాఁబోవదా
పతిమోదిల్లిన సర్వకామములు సంత్రాప్తించు నెల్లప్పు డా
ర్జితకోపంబతఁడొందినన్ గరిత దాఁజేరున్ యమాగారమున్. 245

చ. పతిసదనుగ్రహంబున నపత్యవరాసశయ్యలున్ సమం
చితపటమాల్యభూషణవిశేషము లదృఢభోజనంబులున్
వితతసుగంధినస్తువులు విస్తరభోగములంది, నాకసం
స్థితిగని కీర్తిగాంచు నిదిసిద్ధము సాధ్యకి మానిసత్తమా. 246

వ. అంత సూతుండిట్లనియె. 247

క. ఈరీతి నారదుడు వి స్తారంబుగవిని పతివ్రతాధర్మము శ్రీ
నారాయణునికప్రశ్నముగోరె, వచింపగను వేడ్కగొనిమునులారా
గీ. సర్వదానాథికము కాంస్యసంపుటమని | యానతిచ్చితి తొలుత
యో మానిచంద్ర | దానికింగారణంబు వ్యక్తముగనాకు | గరుణ
వెలయంగ వచియింపగదె మహాత్మ్య. 249

ప. అనిన నారాయణుని యిట్లనియె. 250

— { శ్రీనారాయణుని నారదునకు } —
సంపుటదానఫలంబును జెప్పట.

మ మునుజైలాత్మజ పౌరుషోత్తమవ్రతంబు జేసి తత్పూర్తికే
ఘనదానం బని లోకభద్రముగఁ బల్కన్ శంకరున్ వేడినన్
విని శ్రీమత్పూరుషోత్తమున్ మనములో వీక్షించి వీక్షించి యి
ట్లనె నద్దేవుడు సర్వలోకహితవాక్యం బుద్రిసంజాతతోన్. 251

ప. ఆ శ్రీమహాదేవుడు పల్కినదెట్లనిన. 252

గీ. పుణ్యపురుషోత్తమవ్రత పూర్ణవిధిని | సలుపగను శాస్త్రమందు
నెచ్చటనుగూడ | సాధ్యపడకుండు దానం బెసంగఁబోదు | రాజ
దురుగాత్రి పర్వతరాజపుత్రి. 253

శా. ఏయేదానము లుత్తమంబులని యెంతే నీడ్యమానంబులో
యాదానము లిట్టిమాసమున గ'ణ'భంబునేచెందుగా
దా! యేతద్వ్రతపూర్తి నీకునిడునద్దానంబుతోసాటియై
గేయంబైన సుదానమొడుగలదే కీర్తింపగా నెంచినన్. 254

క. పురుషోత్తమమానంబున | బరిపూర్ణమువ్రతముగాగ్రహహృదంబున్
వరసంపుట రూపమును | వరవర్ణినిద్విజునకీయవలయుదగుగన్.

మ. అదియర్పింపగ నేరికిం దరముగాదట్లాట నద్దానికిం
బగులైయుండఁగఁ గాంస్యసంపుటము సంపాదించి యాద్దానము
ప్పదిగానుండు నపూపముల్ నినిచి సప్తప్రస్థరతూనిత్రముల్
పదిలంబొప్పగఁజుట్టి పూజలిడి సుస్వాంతంబు సంక్లిష్టగన్. 256

క. సద్వంశ్యుఁ డురుకుటుంచియు | విద్యద్వరుడైనయట్టివిప్రవరునకున్
మూద్యార్పింపారలగా నే తద్విధినాసంపుటంబు దానమిడదగన్.

వ. ఇట్లు నైధనంబుండిన ముప్పుది సంపుటంబులు వ్రతసం
పూర్తికై యొసంగవలయు. 258

చ. చలుకగనిట్లు ధూర్జటి శుభంబని పార్యతినంతసించి ని
స్తులశశిభాసురప్రభలశోభిలుముప్పుదికాన్యసంపుటం
బులుసమకూర్చి లోకహితమున్ మదిగోరి ధరామరావళి
బిలిచిసమర్పణంబుసలిచెన్ వ్రతపూర్తిఘటింపబ్రీతితోన్ 259
వ. అంత సూతుండిట్లనియె. 260

క. మునులారయిటులనారద | మునినారాయణనివాక్యము లమృత
సమముల్ | వినితృప్తుడై మఱి యి | ట్లనియెన్ మాటికినినతుల
నతనికినిడుచున్ 261

వ. మహాత్మా! సర్వసాధనములకంటె నీపురుషోత్తమమాసంబు
శ్రేష్ఠంబని నీచెప్పిన యుత్తమంబగుతన్మాహాత్మ్యంబువిని నిశ్చయించి
కొంటి నియ్యది భక్తిచేవినినను నరులకుమహాపాపంబులు క్షీణించు
శ్రద్ధతో విధిప్రకారంబుగ నాచరించిన వానిపూర్వంబు నేమనిపట్టిం
పందగు. 262

క. ఇటుపై నెదియును నాశ్రయ పుటములకుఁ బ్రయోదలేశమును గూరు
పడు! త్కటమధురామృతపానానికి ! నే' అతితరాంబులుముదము
నిచ్చెడిఁజెపుమా. 263

వ. అంతసూతుండిట్లనియె. 264

క. అనియిట్లుపల్కినారద | మునివరతుండయ్యెభక్తి పూర్వముగసనా
తనమునివరునకుబదరి | వనవాసునకఘహరునకువందనమిడుచున్.

— { సూతుండు శౌనకాదులకు
పురుషోత్తమమాహాత్మ్యవ్రణఫలంబునుజెప్పట. } —

సీ. పుణ్యనదీనద భూరిశైలోద్వేల భారతావనియందుఁ బ్రభవమంది
సతతంబుసంసారసక్తులై యుత్తమ మైనశ్రీపురుషోత్తమాఖ్యమాస
మన నెట్టిదోచెవిన్ విసకసేవింపక తనువ్రచాల్చెడి సరాఫము లన
యము! ప్రతిజన్మమందు దుర్బగులైతపించుచు మతిలేమినిల గతా
గతినిగాంచి

గీ. పుత్రమిత్రకళత్ర సము హమరణ! జనితమఃఖంబులున్ వ్యాధిజనిత
దుఃఖ! ములునుధనధాన్యగృహపశుముఖ్యహాని | జనితమఃఖంబు
లనయముఁ గనుచునుండ్రు. 266

సీ. భూసుర! ప్రకరమీ మంసముచెన్నఁడున్ జరుపంగరాదసచ్చా
స్త్రములను | పరశయ్యయందుస్వాపముసేయఁగాఁజెల్లదనృతభాషి
తములనాడఁజనదు! పరభోజనంబులు పరకార్యచయములు పరపరీ
వాదముల్ దొరఁగవలయు | విత్తశాత్రములేక విప్రసంఘమునకు
దానంబుసేయఁగాఁదగుధనంబు

గీ. స్వాపతేయముఁగలవాఁడుశాత్రమూస! రౌరవాఖ్యంబునరకంబుఁ
జేరును; వ్రతి | ద్విజునకన్నంబునిడి వ్రతిదినము; తినఁగ | వలయు
దినముననష్టమభాగమందు 267

క. పురుషోత్తమునెవ్వారలు | స్థిరభక్తినిషిఘచెలాగ దినదినమందున్
పరిపూజింతురొవారలు! ధరణితలుబండునధికధన్యులుతలఁపన్

వ. మఱియు నింద్రవ్యముండును శతవ్యముండును యశావ
నాశ్వండునుభగీరథుండును పురుషోత్తమారాధంబునల్పిభగవదంతి
కంబునకుఁజేరిరి, కావున సర్వప్రయత్నంబులఁ బురుషోత్తమసేవ
నంబర్హంబు తి తేనీవనంబు సర్వసాధనంబులకంటఁత్రేష్ఠంబు సర్వార్థ
సంధాయకంబు 269

క. గోపాలుగోపమాపుని | గోపీజనహితునిహరిని గోకులనిలయున్
శ్రీవ్రతిగోవర్ధనధరుఁ | పాపనివారకునిగొల్పెదంగోవిండున్ 270

గీ. మున్నుకాండిశ్యమునిచేత బ్రోక్షమైన | మంత్రమునుదీని భక్తి
బల్కారుచుదిని | జపముసేయుచు నిన్నెల నపనయించు | వాఁడు
పురుషోత్తమనిజెంది కీడుఁబోయు. 271

గీ. నవఘనశ్యాము ద్విభుజునినల్లిననేత్రు | వంశికాఘస్తరమ్యు పీతాం
శుకధరు | రాధికోపేతుసంతత సాధుసేవ్య | బత్తిధ్యానింపనగుఁ
బురుషోత్తము హరి. 272

క. రాజీవరమ్యనయనుని బూజించుచు నెమ్మనమునబురుషోత్తమును
యోజించుచునిమ్మానము నోజగడపిననభీష్టమొందునరుడెటన్

గీ. గుహ్యములలోన నెంతయుగుహ్యమిద్ది ॥ ఏకింగూడజెప్పగరానిదిద్ది,
నేను సైతముదీనిని నెవనియెనుట! నెఱుంగజెప్పగలేదుమానీంద్రులార

చ. సతతము నీపురాణము ప్రశాంతమతిశ్రవణీయమిప్పిత
ప్రతిసమర్పకంబు పరిపావన మిందొకపద్యమేని సం
భృతమతివిన్నమానవుడు భీకరపాపసముత్కర్తంబులన్
మాతమొనరించి మాధవపదాంబురుహంబనయంబుఁజెందెడిన్.

క. గంగాదిపుణ్యతీర్థము | లం గలయ మునుంగనేఘలం బాఘలమే
తుంగతరభక్తి దీని వి | నంగానే తెంచుమానినాయకులారా. 276

క. ఈపుడమిన్వలగొనగా | నేపుణ్యంబగుగుడెంచు నిష్టఫలదమై
యాపుణ్యముగైకొందురు శ్రీపురుషోత్తమగమహిమఁజెవినిడువారల్

ఉ. పాఱుడు బ్రహ్మవర్చసము పార్థివుడిద్ధధరాధిపత్యమున్
బేరి ధనాధిపత్యమును విష్ణుపదోద్భవుఁ డుత్తమత్వమున్
గూరకిరాతముఖులఘకుంచనముంగని ముక్తులౌదు రీ
సారమహాత్వమున్వినిన సతతమున్ బురుషోత్తమియమున్ 278

మ. అనువోష్పబురుషోత్తమప్రధితమాహాత్మ్యంబువ్రాయించి వి
పునకున్ వస్త్రవిభూషణంబుల విధిం బూజించియర్పించు పా
వనుఁ డాత్మీయకులత్రయంబు తరియింపఁజేసి యాగోపికా
జనసంవేష్టితవిష్ణుధామము గనున్ సన్నుత్యగోలోకమున్. 279

క. పురుషోత్తమనూహాత్మ్యముహరుసంబున వ్రాసితనగృహంబుననిడునే
పురుషుడు, తద్గృహంబున! దిరముగవిలసిల్లునఖిలతీర్థచయంబుల్.

మ. ఘనపాపాఘహరాచ్యుతాంఘ్రికమలాగ్రసాన్వంతులౌమానులీ
యనఘశీపురుషోత్తమప్రధిత మాహాత్మ్యంబు సాంతంబుగా
వినియాశ్చర్యమహాసముద్రవిలసదీవచీతతందేలుచున్
వినయంబొప్పుగ నూతపుత్రముఖమున్ వీక్షించిహర్షంబునన్.

వ. అంత శౌనకాది మహర్షులిట్లనిరి.

282

గీ. ప్రథితగుణజాత యోమహాభాగనూత
యీవుధన్యుడమెంతయుఁ బావచుడవు
త్వన్నుఖామృత సారంబు ద్రావుకతన
నేముకృతకృత్యతనుగంటి మిజ్జగమున

283

క. పౌరాణికచూడామణి! | భూరిచిరాయుష్యమీవుపొందుముసూతా
ధారుణి పావనమైతగు | కీరితిసికుండుఁగాక కెరలుచునెపుడున్.

ఉ. దాసజనావనవ్రతవిధానచణాచ్యుతసత్కథామృతా
భ్యాసులునైమిషేయులు త్వదంచితవాక్పరితృప్తి నీకు బ్ర
హ్మసనమిచ్చి రావాదిమహాయశముండెడిదాక, యందు సం
వాసముచేసి విష్ణుకథఁ బల్కుచుచుండుము మానిసత్సభన్. 285

మ. చెలికారంబునసూతుఁడీక్రియ ద్విజాశీర్వాదముంజెంది వా
రలకున్ భక్తిఁబ్రదక్షిణించి సతిచర్యల్ సల్పి గంగానదీ
సలిలంబునునదోగి స్వీయవిధులన్ సాగింపగానెంచి మా
నులయాజ్ఞాగొని సత్వరంబుగఁజనెన్ గోవిందుఁగీర్తించుచున్.

చ. కరముచిరంతనంబు జుతకల్మషవారము వాంఛితార్థ వి
స్తరపరికల్పనత్రిదశశాఖవరేణ్యము శ్రోతృ మానసా
త్యురుపరితోషదంబుఁ బురుషోత్తమమాస మహాత్మ్యమున్ బర
స్పరమును నైమిశాఖ్యవనవాసులుపల్కి రుదాత్తచిత్తులై. 287

చ. కలియుగవర్షముల్ జలధికాలమరుత్పశబాణసంఖ్యచే
నలరఁగశ్రీముఖాబ్జమున నాశ్వినిశుక్లహరిప్రవాసరం
బాలయ్యఁగనాంద్రమందుఁ బురుషోత్తమమాసమహాత్మవేంకటా
చలకవి పూర్తిచేసియిడెఁజక్రిపదాంబురుహద్వయంబునన్. 288

మ. తనయద్వంద్వము పుత్రికాద్వయము సంతానంబునాకిష్టము
జేను సంసారభరంబుమర్భరము తండ్రీ! నీకుసంప్రీతిగా
నొనరింపదలకొన్నగ్రంథమిది యెట్లోపూర్తిగావించితిన్
ననుభ్రావంగదవయ్యజీహరి! ససంతానుకూలదారుంగృహన్ 289

గీ. సంతతంబును శ్రీజాన్తిచక్రవర్తి

శ్రీమదుస్మాచలీఘమహామహిపుండు

హరికృపాదృష్టి సుభములనంది, ప్రజల

విదితధర్మపథమున నేలుదురుగాత.

290

క. పాత్రివ్రత్యధనాన్నిత! శీతకరాస్యావనా! విచిత్రచరిత్రా!

భూతదయాకర! ధర్మప్రీతాత్మకరక్షణ! విరించనజనకా! 291

మాలిని. నిరుపమశుభరూపా! నిత్యకల్యాణదీపా!

పరిహృతపరితాపా! భవ్యవిజ్ఞానకూపా!

విరచితబహులీలా! వేణుగానవల్లోలా!

చరణపతితపాలా! శాశ్వతానందమూలా!

292

గ ద్యము.

ఇది. శ్రీమద్విబుధవిధేయ వేంకటాచలశాస్త్రి నామధేయ

ప్రణీతంబైన బృహన్నారదీయ పురాణాంతర్గత

పురుషోత్తమ మాహాత్మ్యంబున

సర్వము పష్టాశ్వాసము

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

బాధ్యుని, బోధిని, బాధ్యుని, ముక్తికావ్రాటి

అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

పుస్తక **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. ప్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరిపాటతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల ప్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలప్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేడునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరిపాటతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాబిపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని వ్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (9౭కేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)
65. ప్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	45-00
పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరీలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికపైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్సైజు)కేస్బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంద్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్
28. త్రిభాషా హనుమాన్చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిచ్చీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దినీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రొన్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రొన్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగజాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడిసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గ్యేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గ్యేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఁకొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గ్యేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపల్లి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్కబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గ (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషం నేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికం నేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవృక్షుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడిస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడిస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్కర పంచాంగం (2013-14 నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జ్యోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి

శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కెస్బైండి)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్ణులు	99-00
10. విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్బైండి)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (జీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఘట్ట తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తేయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యకూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాకల్పమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాకల్పమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్ప యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛ్రిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడి	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడిస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యరేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్గైడ్) ,,	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ,,	99-00
48. న్యూమరాలజీ రెమిడిస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావకులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావకులు (కేస్బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీ గణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్నల్ ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్ ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్ గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తిక పురాణం	36-00
76. కార్తిక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్కార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు	120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత	120-00
89. సహస్రలింగార్చన	120-00
90. శ్రీ శివగీత	120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు	120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్బైండ్) 250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యితీ)	సాదా 120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు	63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్బైండింగ్)	270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	36-00
102. భగవత్స్తుతి	63-00
103. సూర్యోపాసన	36-00
104. కాశీఖండం	250-00
105. దేవీభాగవతం	360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం	216-00
107. ధర్మసందేహాలు	216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు	250-00
109. రామాయణం	600-00
110. పోతన భాగవతం	900-00
111. శివమంత్రములు	63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యబీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. ఫుడ్థెరపి	63-00
21. న్యూచురల్థెరపి	99-00
22. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్టుడే	99-00
27. హెల్త్ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యుష్ష - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యుష్ష లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యుష్ష పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యుష్ష భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యుష్ష దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యుష్ష నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొజ్జుళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినిస్టేల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. పలావ్లు, ఫ్రైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరూరించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరో మహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యాయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియా యోగం	36-00
ఆనందంగా జీవద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్స్యాయన కామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బిదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (భైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్దగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక
మహాదశా పారిజాతం
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే స్యూమరాలజిస్ట్ (డా.వూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగీ నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్ బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి

ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ణి కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్తంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(బీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నాకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్ఛయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళి:-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తోట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్త్రుతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు, ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు, మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From :

☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel

Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohan
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf డౌన్ లోడ్ కై : - www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకోండి... ఫేస్ బుక్

MOHAN PUBLICATIONS

పేజీ లైక్ చేయండి.

grantha nidhi
THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU PAPER E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL

www.granthanidhi.com

Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె డ్వారా కానుకగాలు
చేసుకొనే వచ్చును.

dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ డ్వారా
ఆన్ లైన్ లో డౌన్ లోడ్ చేసుకోవచ్చు.